

Tämän teoksen sähköisen version on julkaisut Suomalaisen Kirjallisuuden Seura (SKS) Creative Commons -lisenssillä: CC BY-NC-ND 4.0 International. Lisenssiin voi tutustua englanniksi osoitteessa:

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura on saanut sähköisen julkaisuluvan teoksen oikeudenhaltijoilta. Mikäli olette oikeudenhaltija, jota SKS ei ole tavoittanut, pyydämme teitä ystäväällisesti ottamaan yhteyttä [SKS:aan](#).

HISTORIALLINEN

A R K I S T O.

Toimittanut

Suomen Historiallinen Seura.

XIII.

Ensimmäinen vihko.

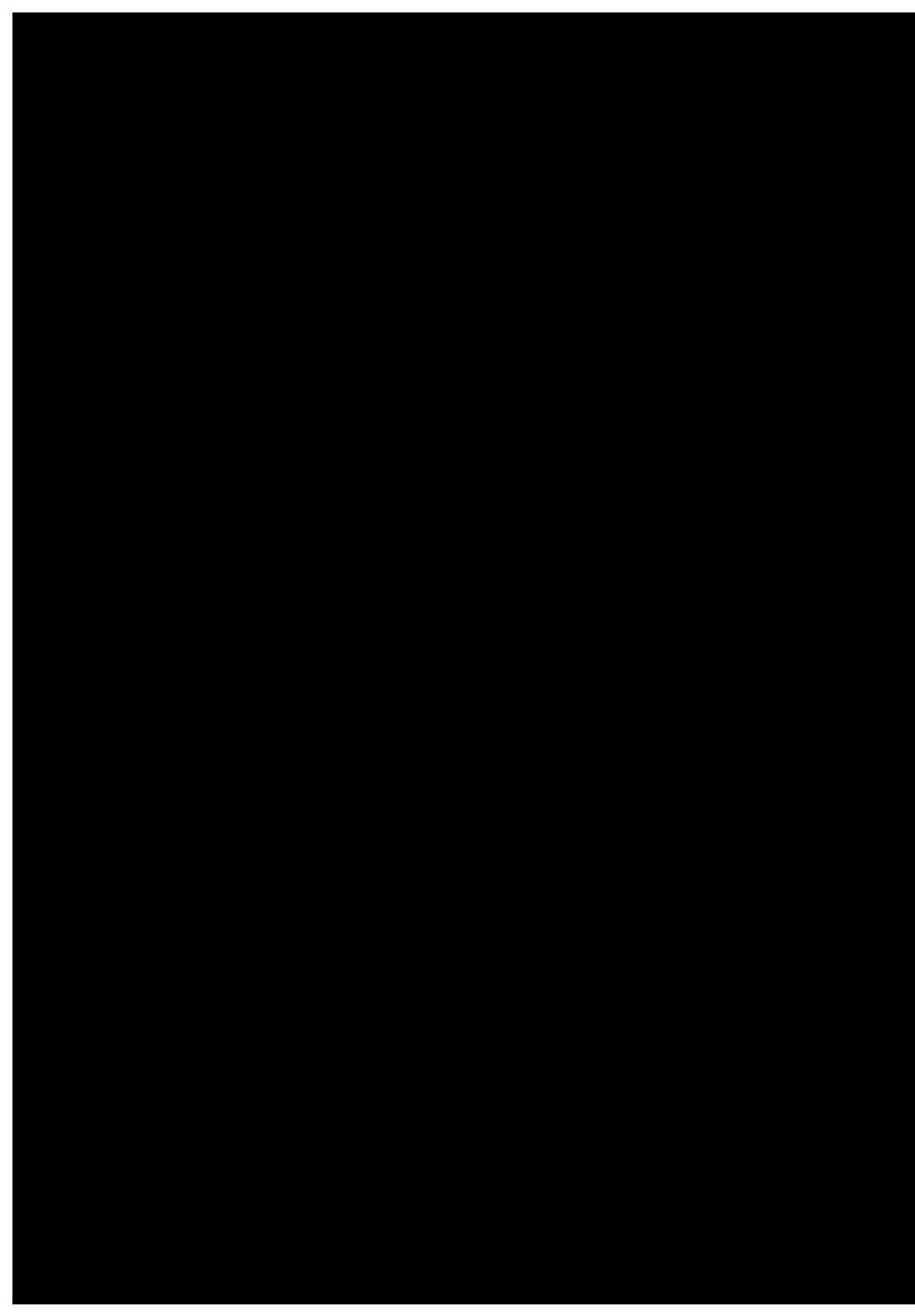

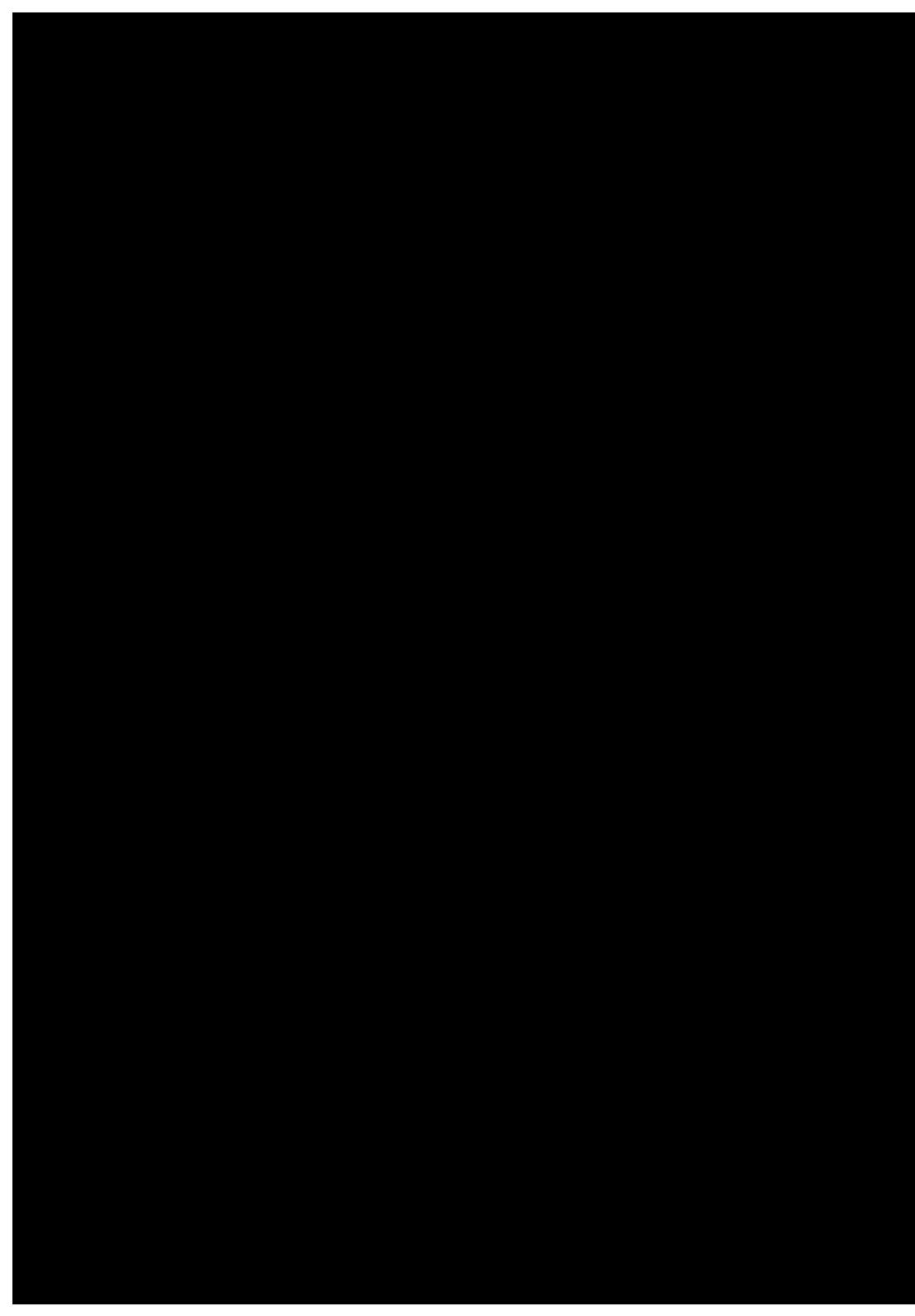
HELSINGISSÄ 1893,
Suomen Historiallisen Seuran kustantama.

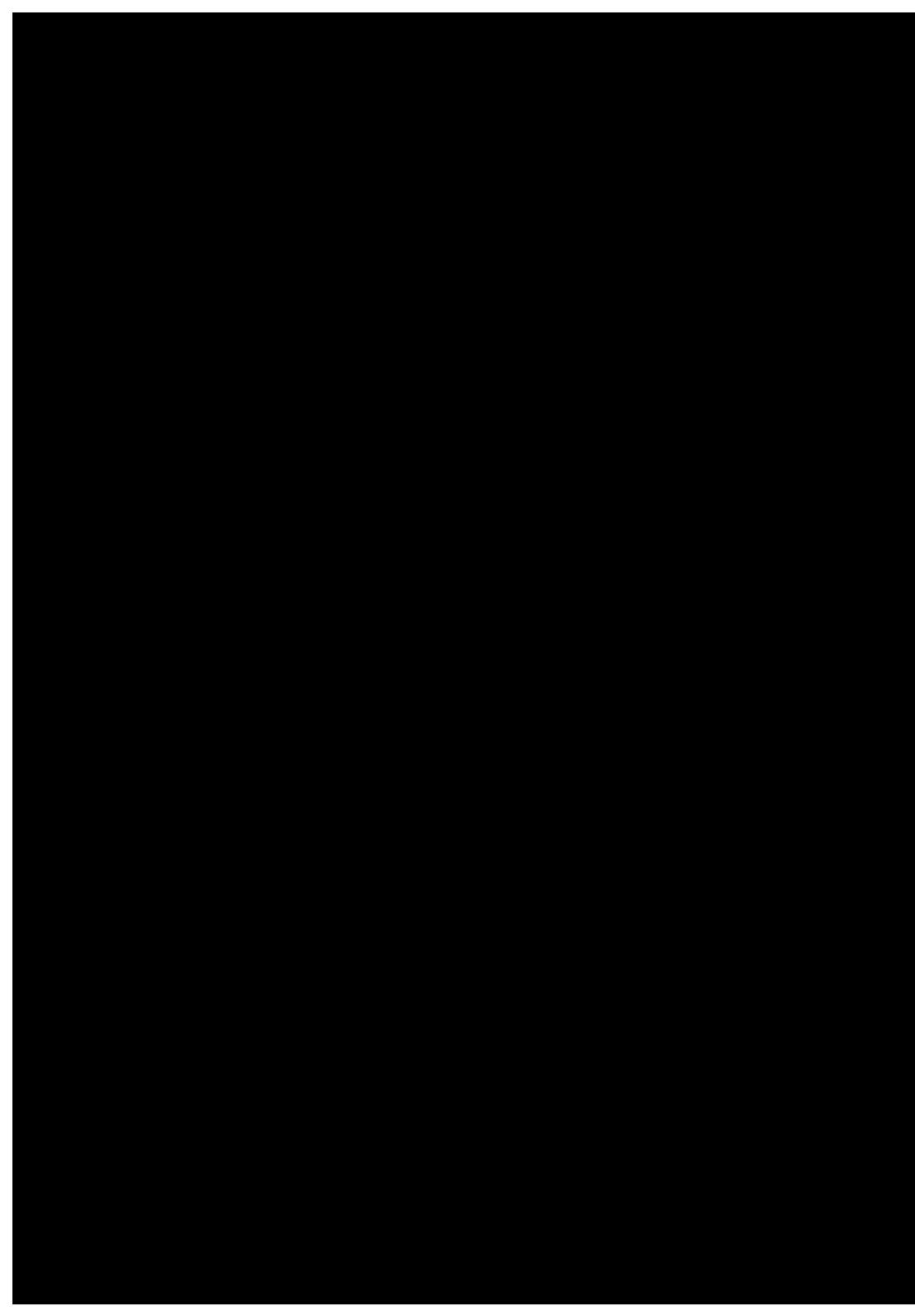
HELSINGISSÄ,
SUOMALAISEN KIRJALLISUUDEN SEURAN KIRJAPAINOSSA,
1893.

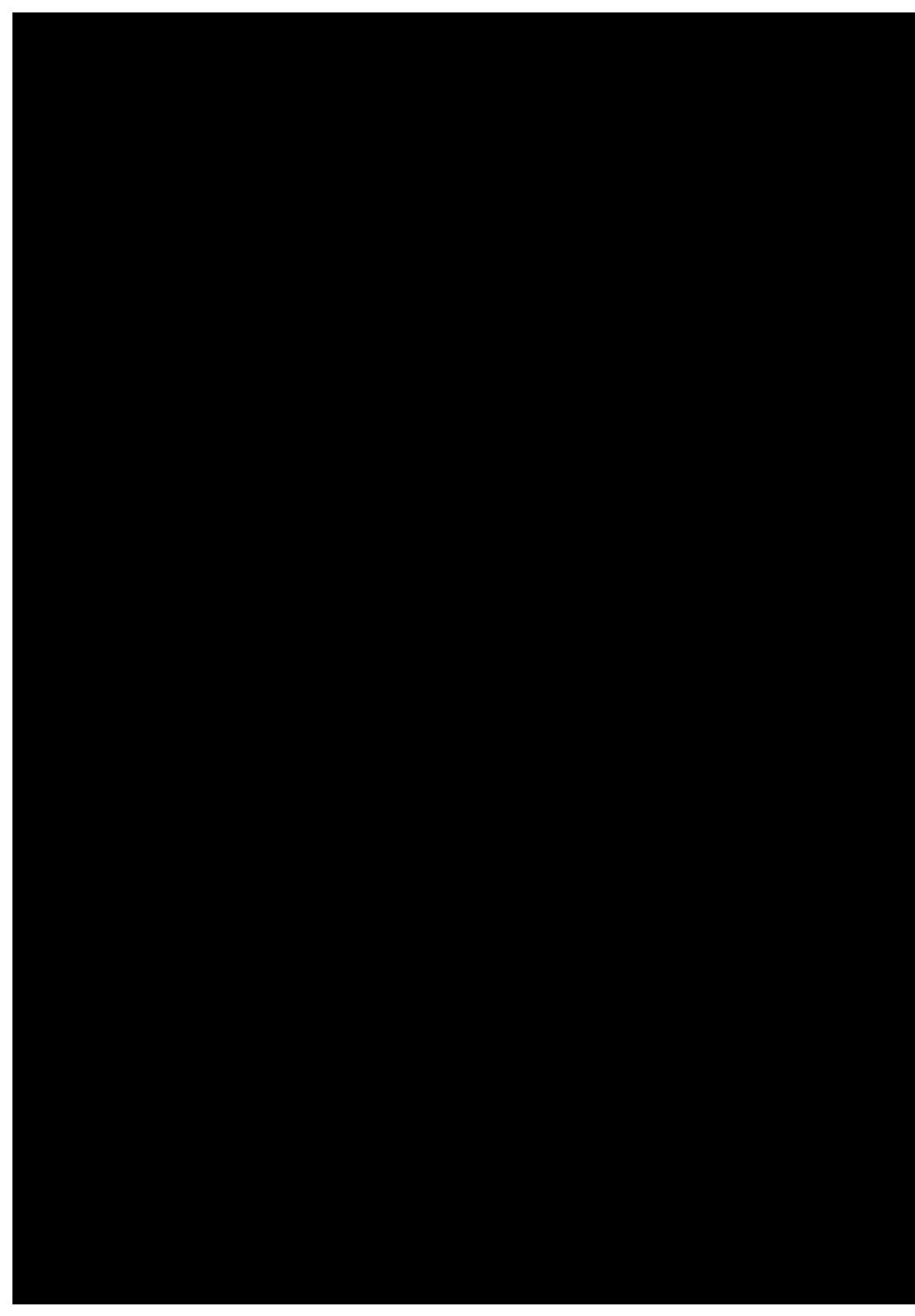
Ainehisto.

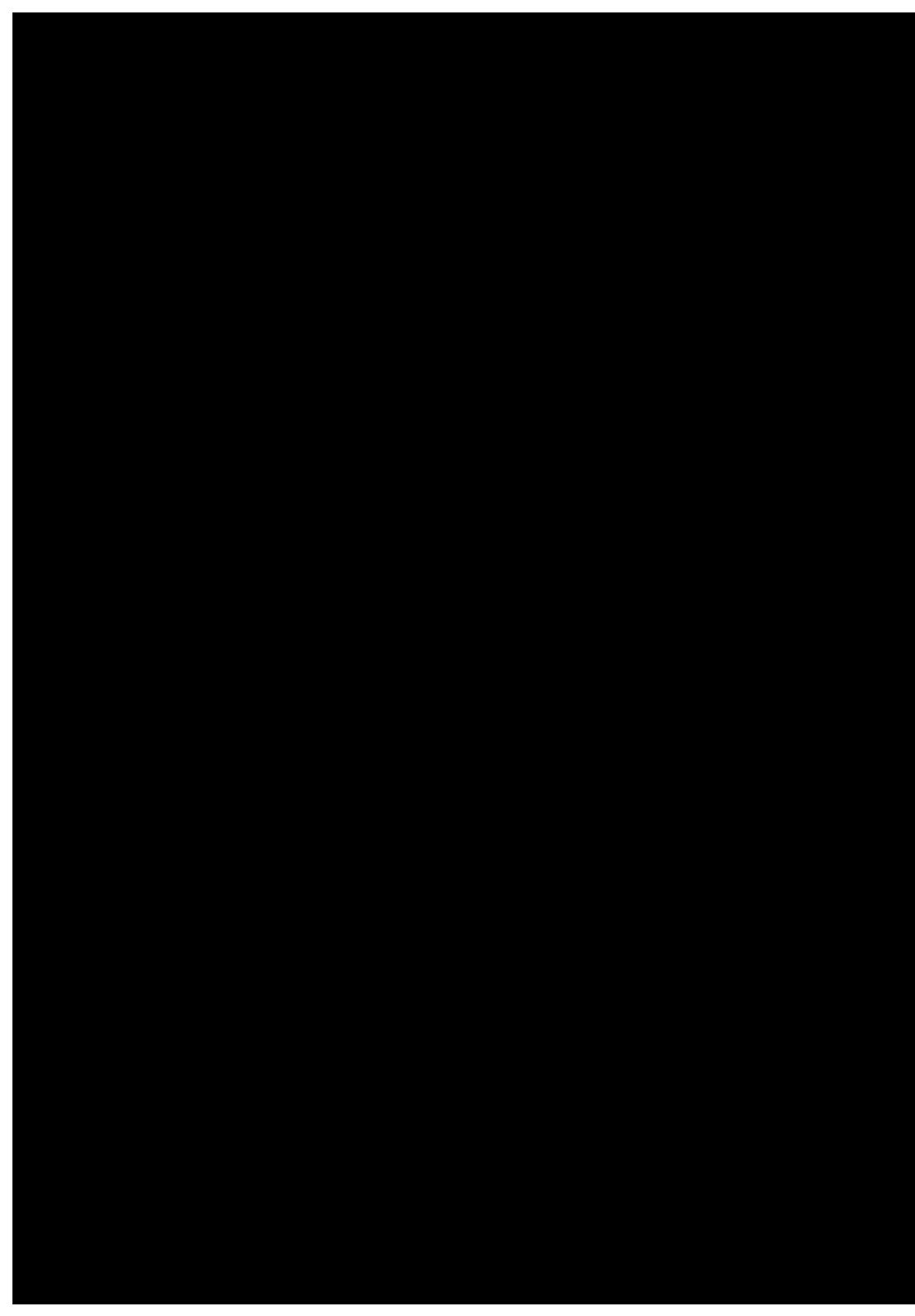
	Siv.
De finska städernas representation intill frihetstiden. Föredrag hållt den 9 nov. 1892 af Carl v. Bonsdorff . . .	1—79.
Muutama tieto Viipurin koulusta 16 sataluvun alkupuolella.	
Kirjoittanut K. R. Melander	80—95.
Suomalaiset ylioppilaat ulkomaan yliopistoissa ennen v. 1640,	
I. Kirjoitti Kustavi Grotenfelt	96—125.
Poimintoja Pälkjärven Alahovin arkistosta. Tehnyt E. G.	
Palmén	126—154.
Asiakirjoja maalaisolojen valaisemiseksi vuosisatamme alulla erittäinkin Savossa ja Karjalassa. Esittänyt J. R.	
Danielson	155—180.
Luettelo Turun akatemian ylioppilaista v:ltta 1752 . . .	181—212.

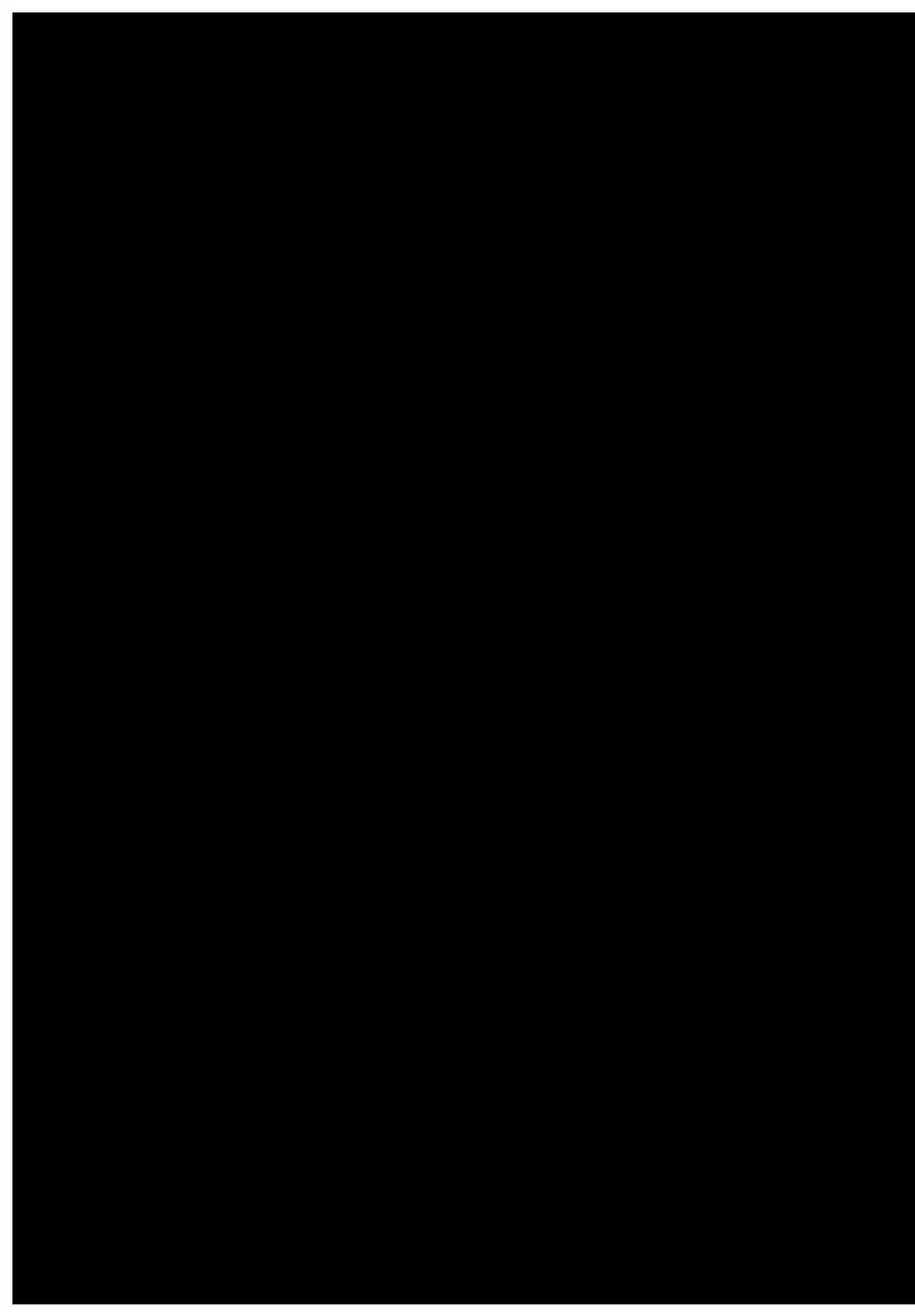

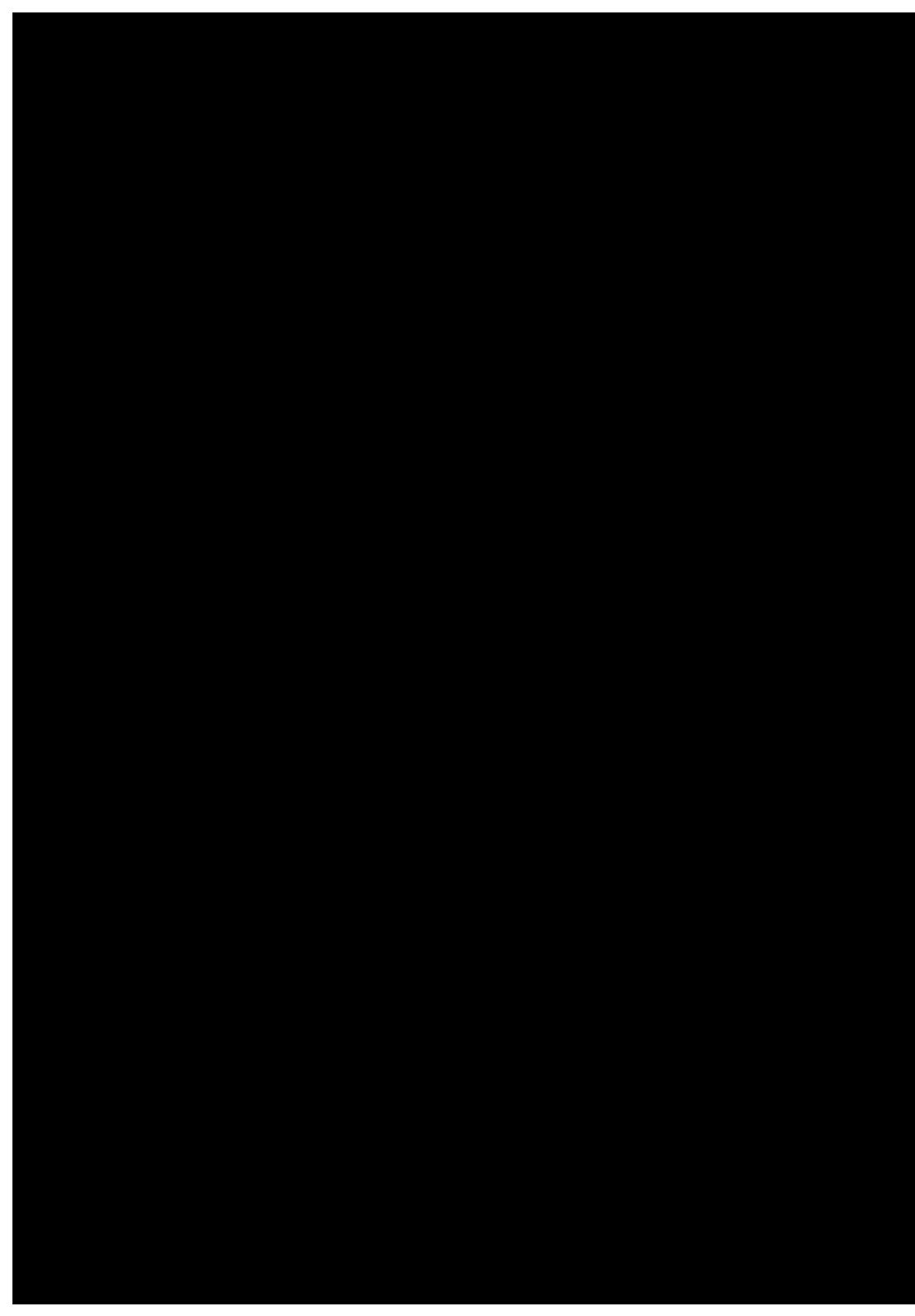

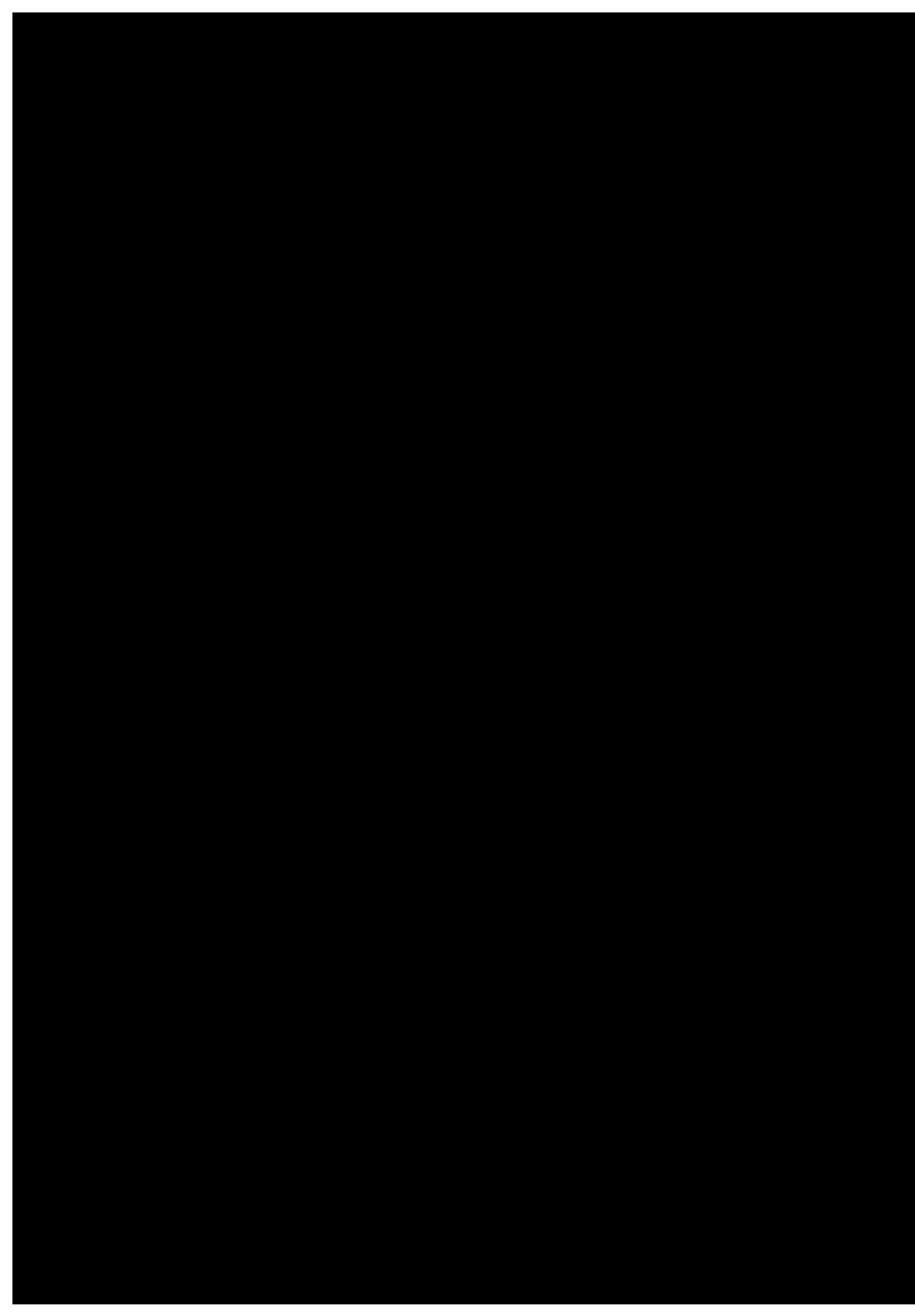

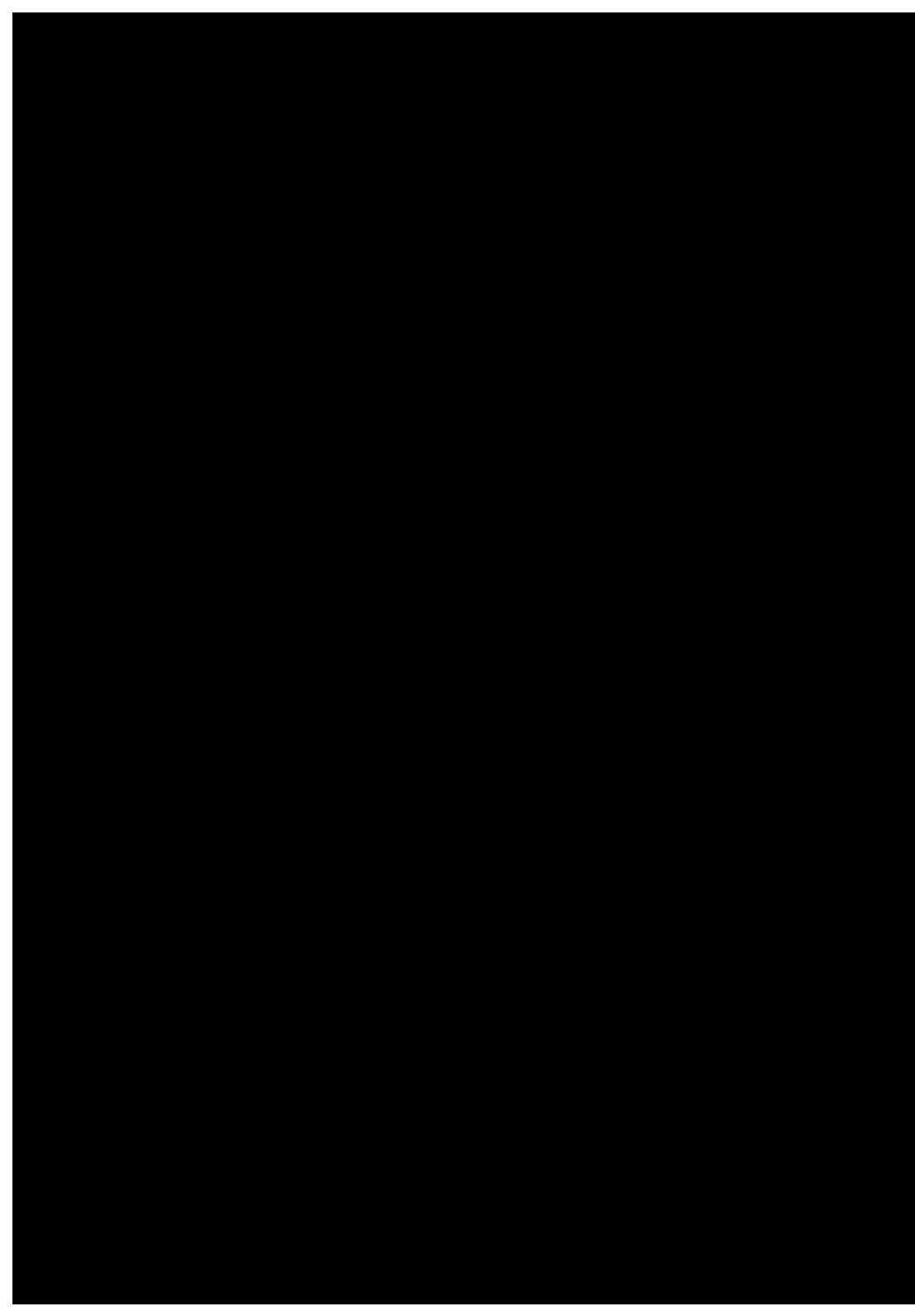

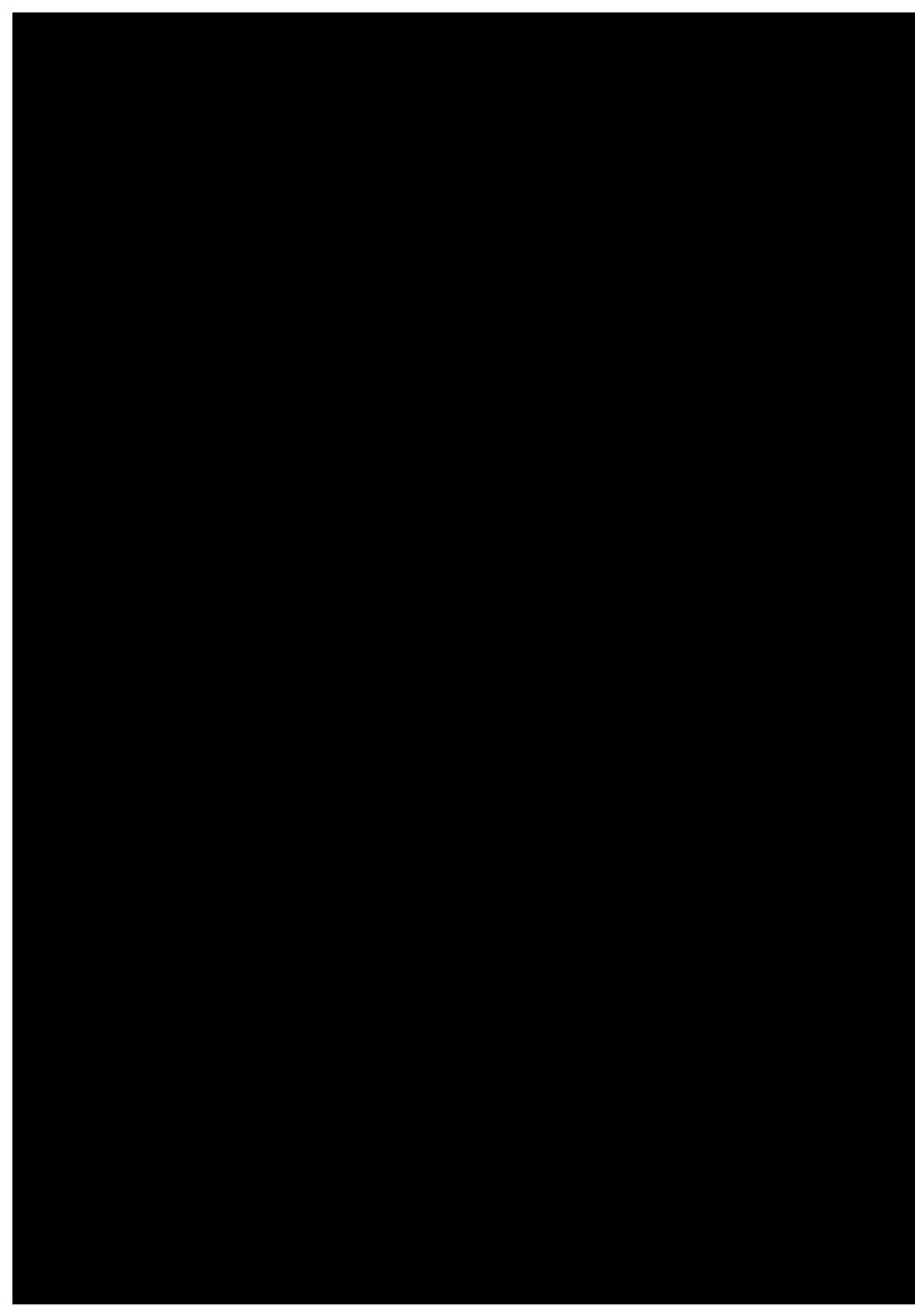

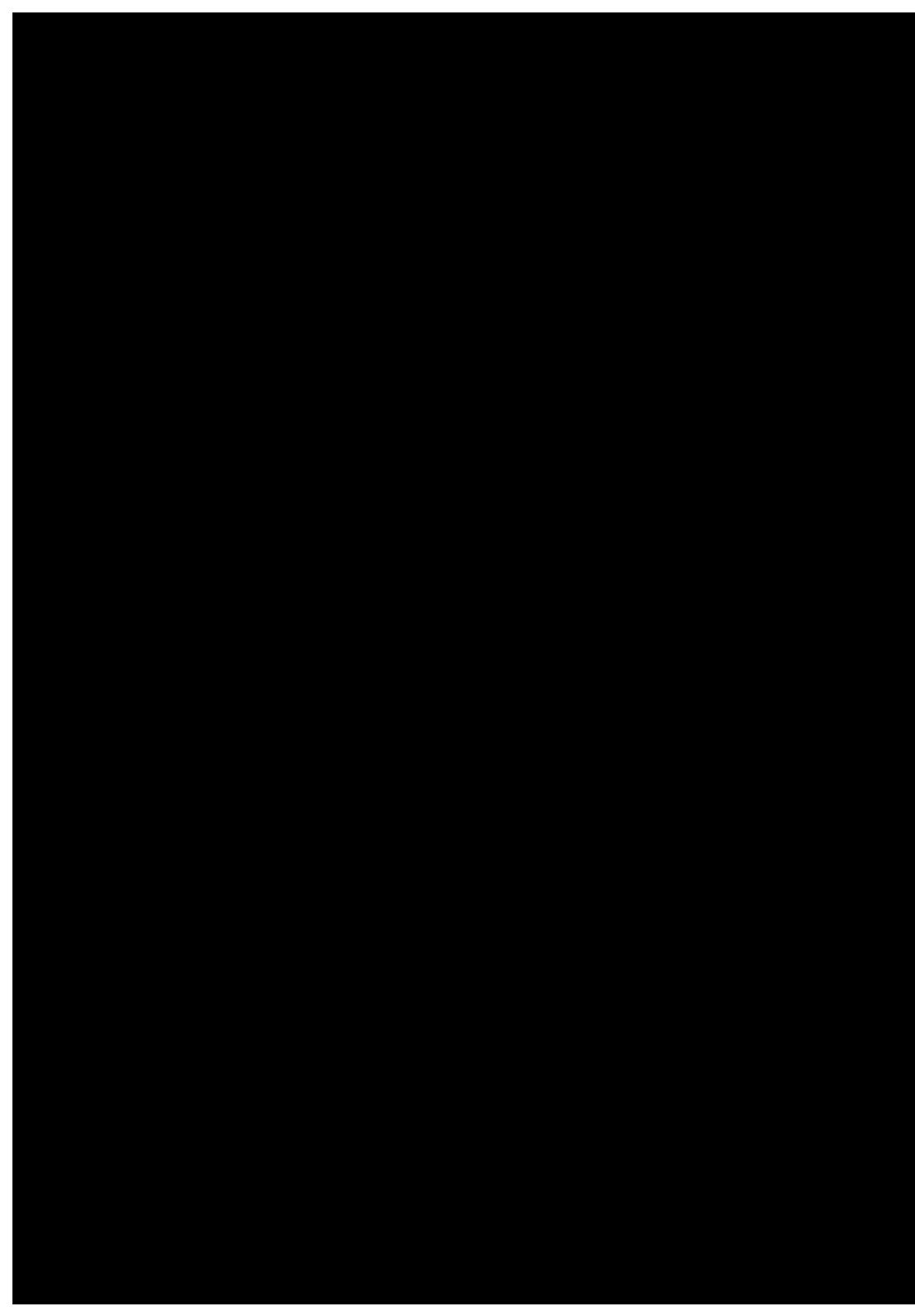

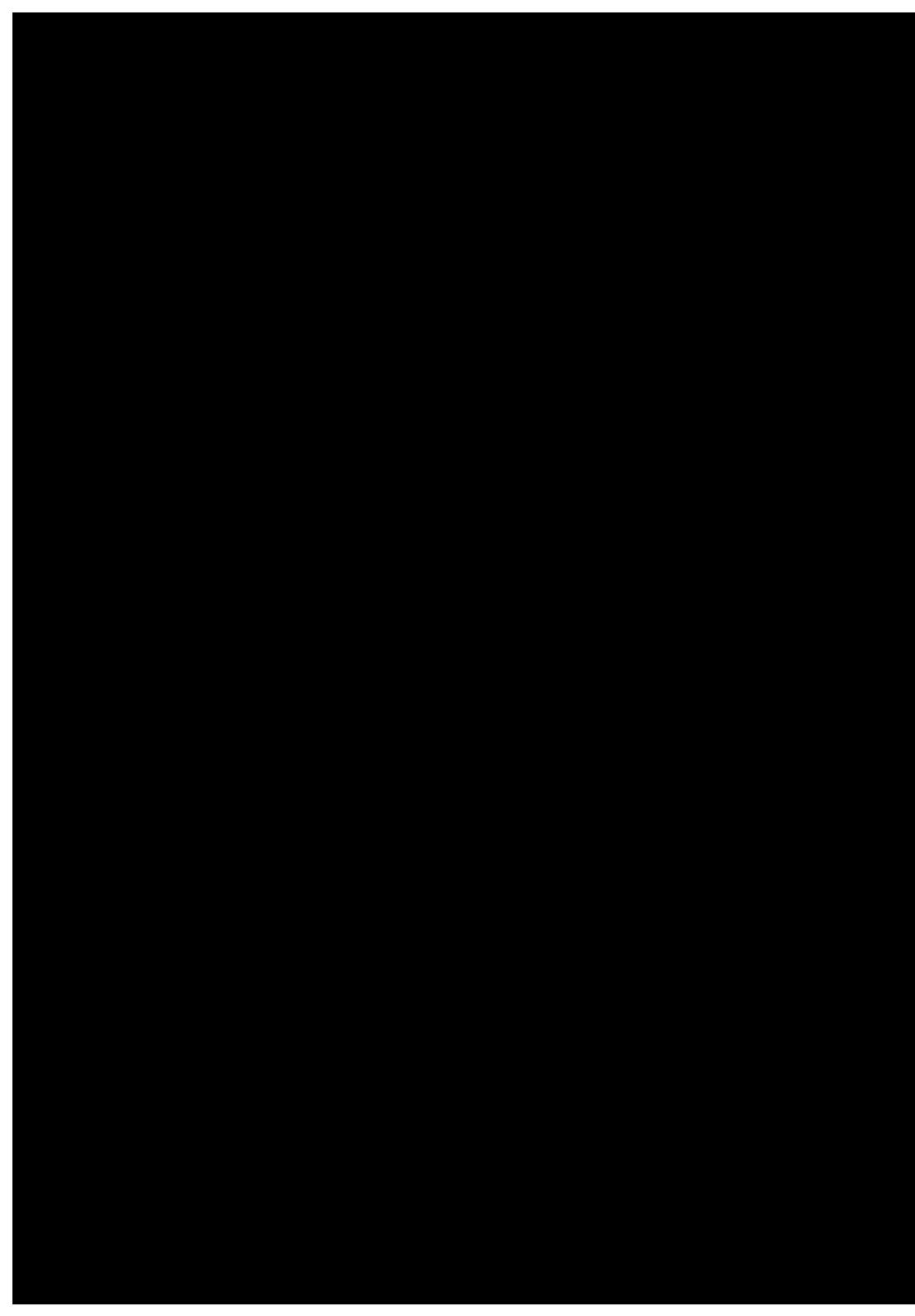

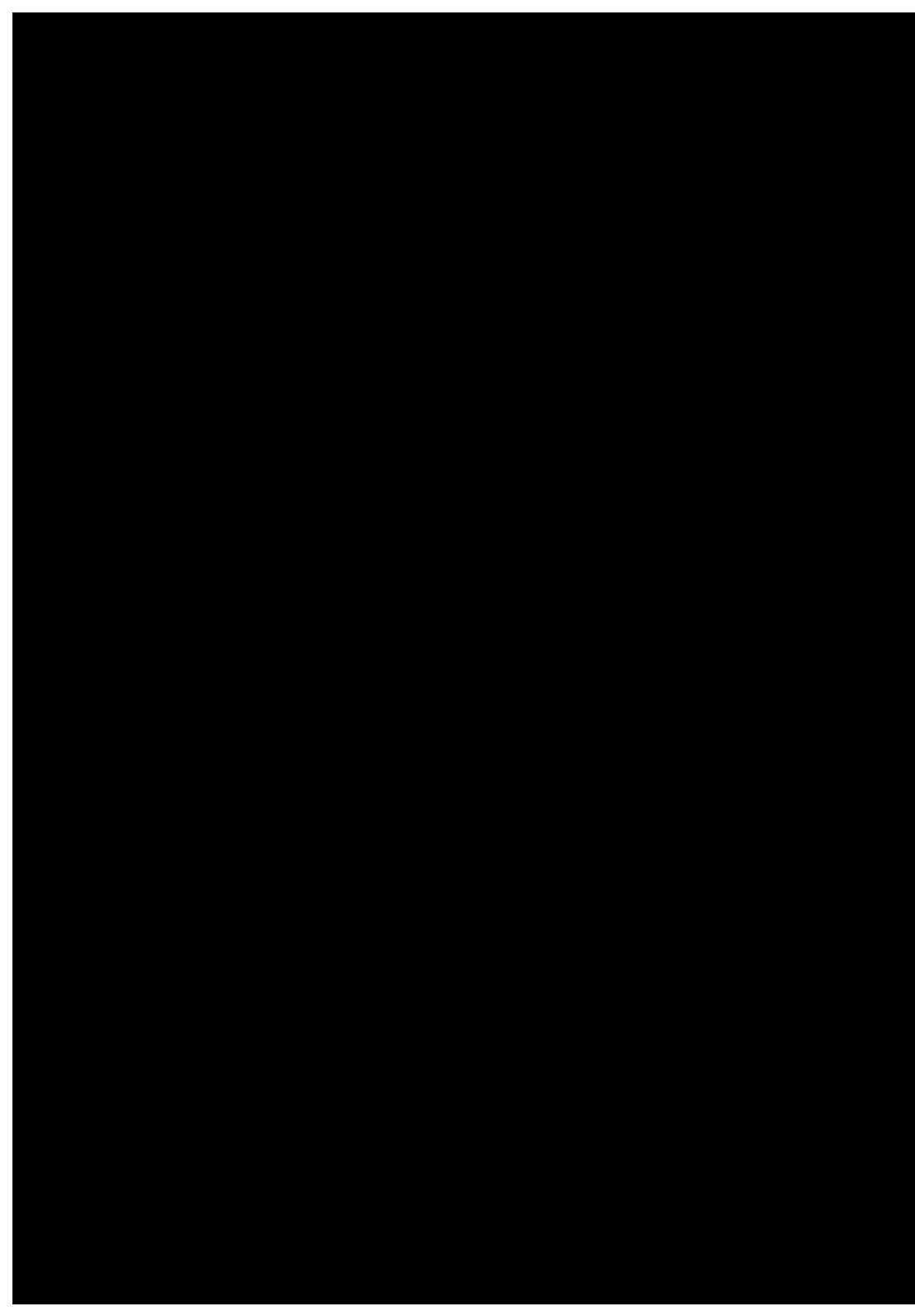

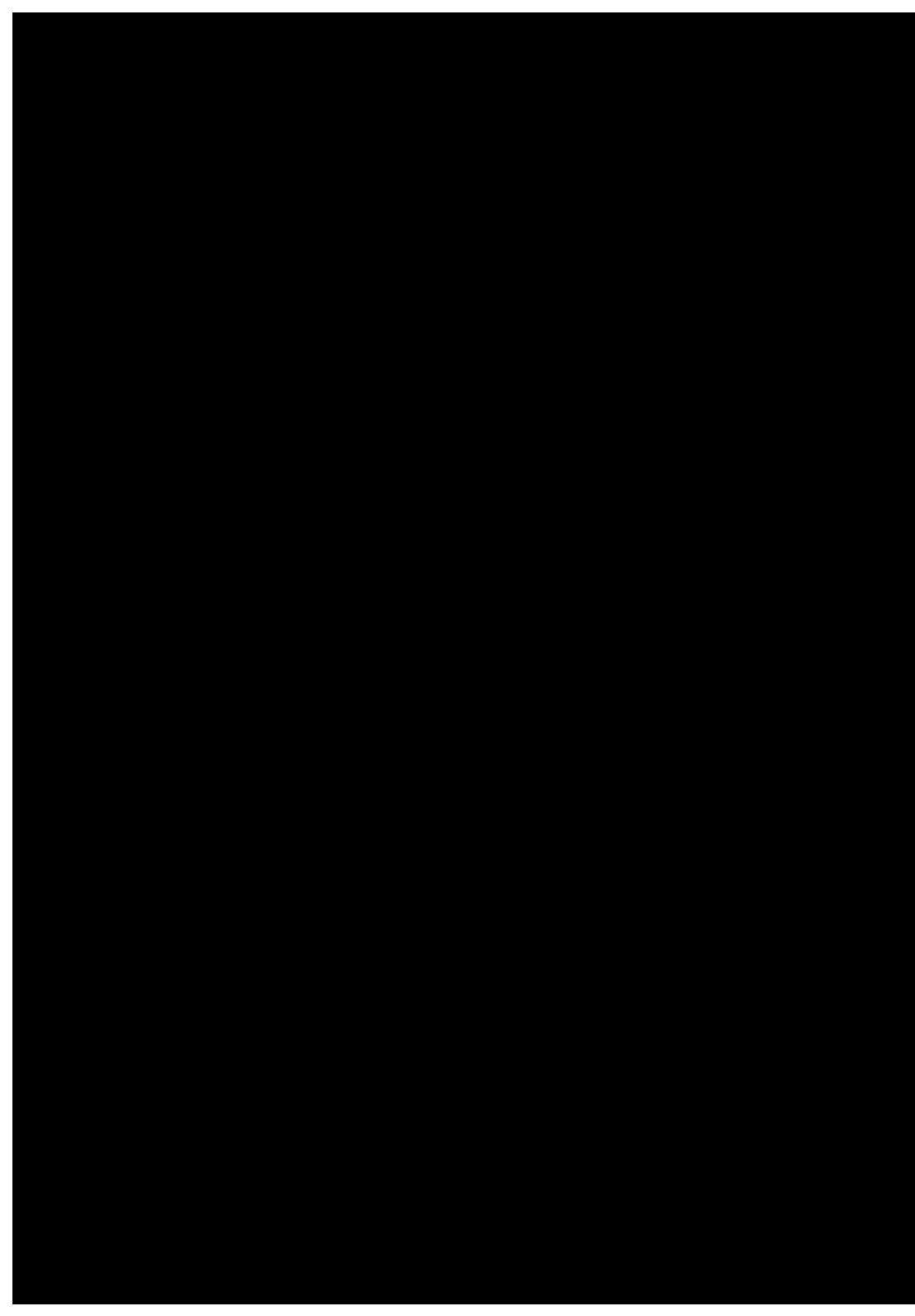

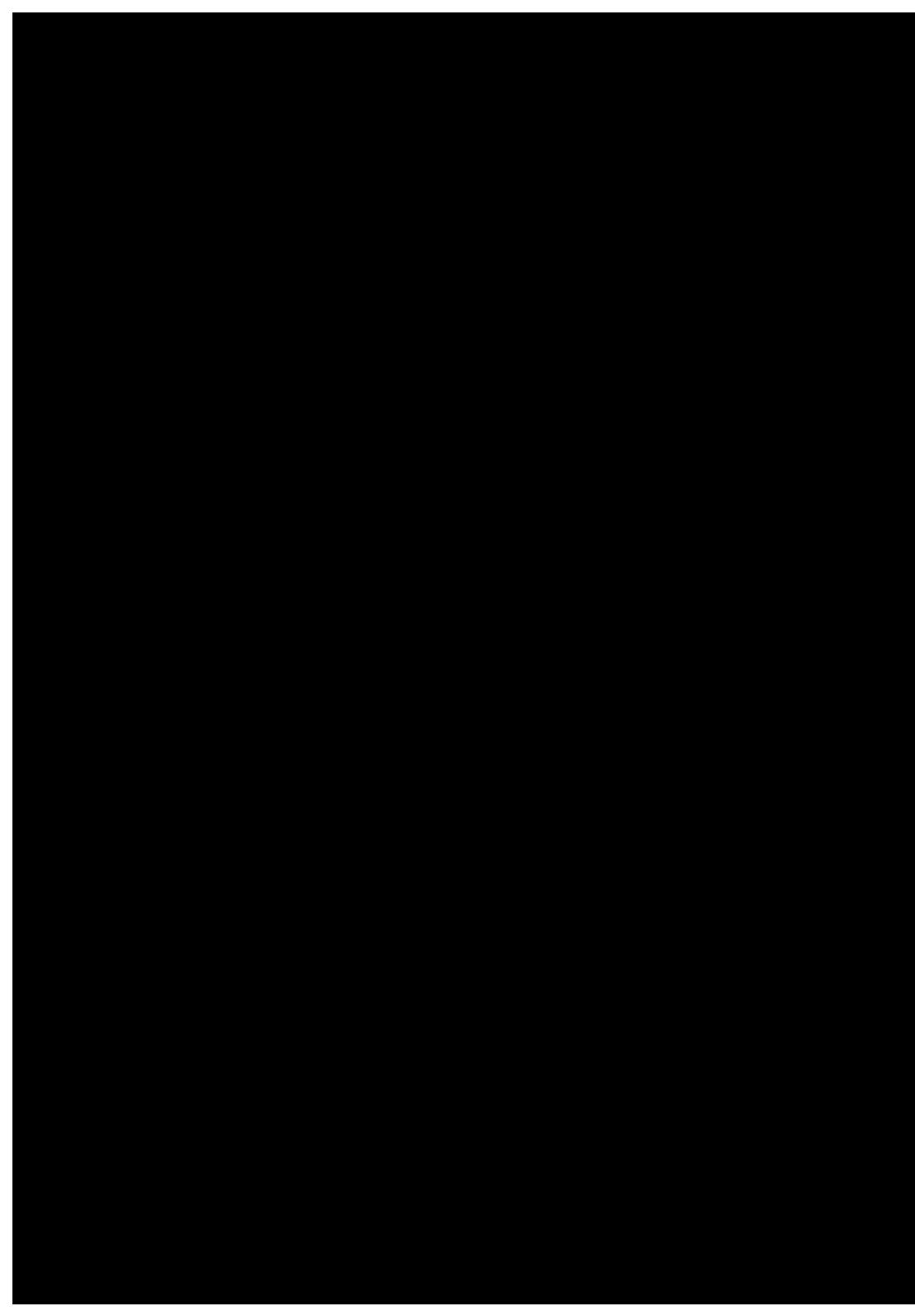

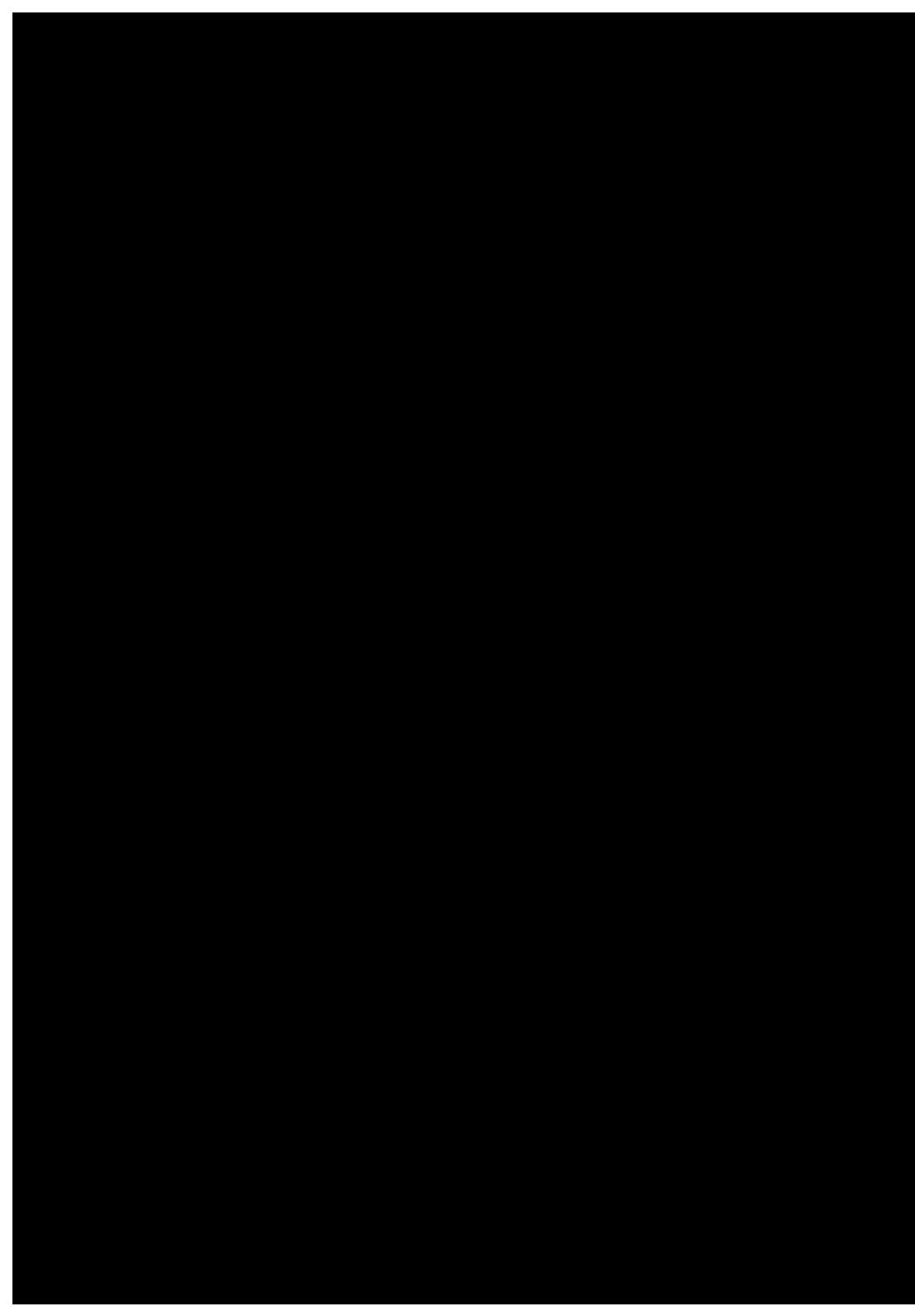

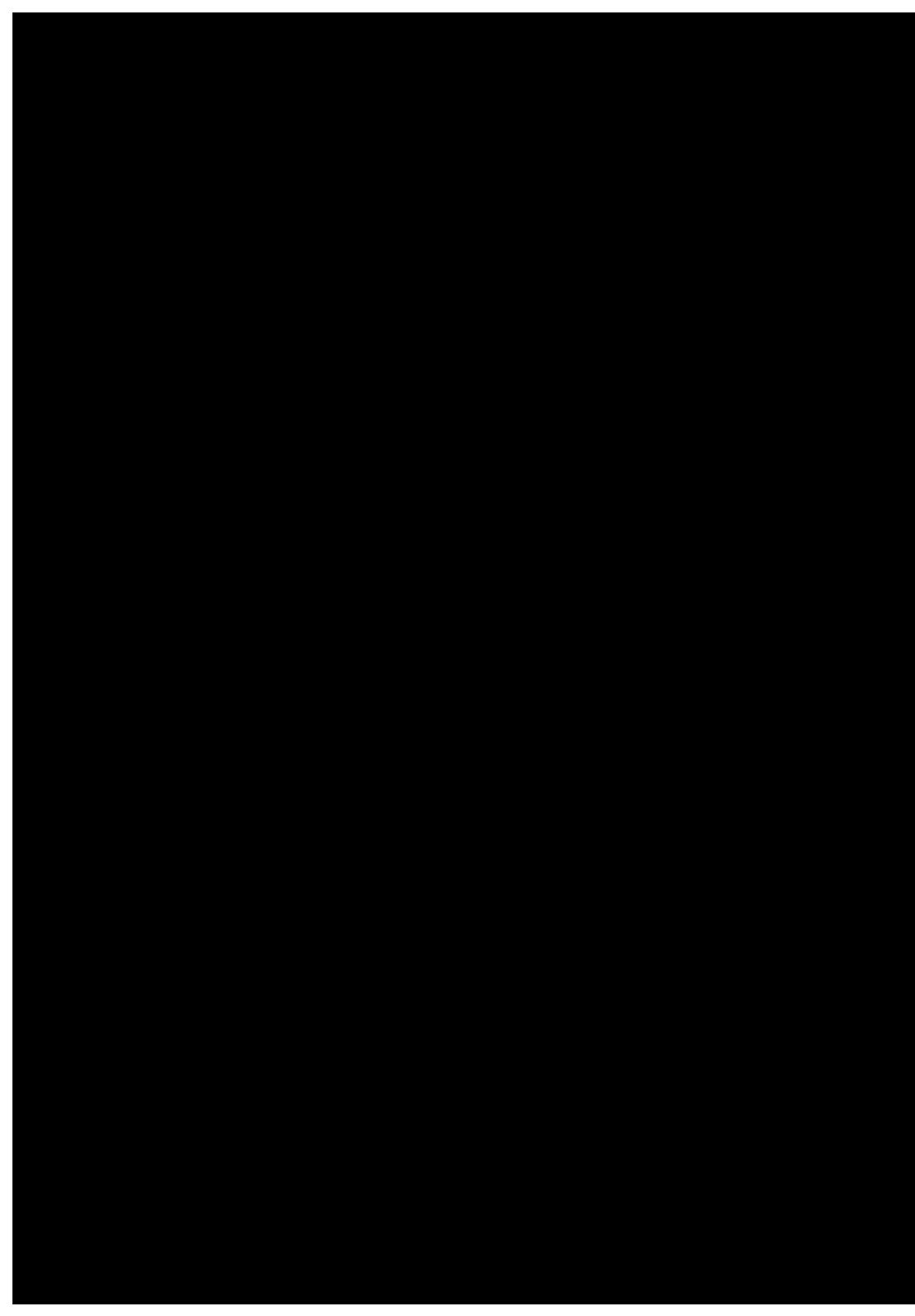

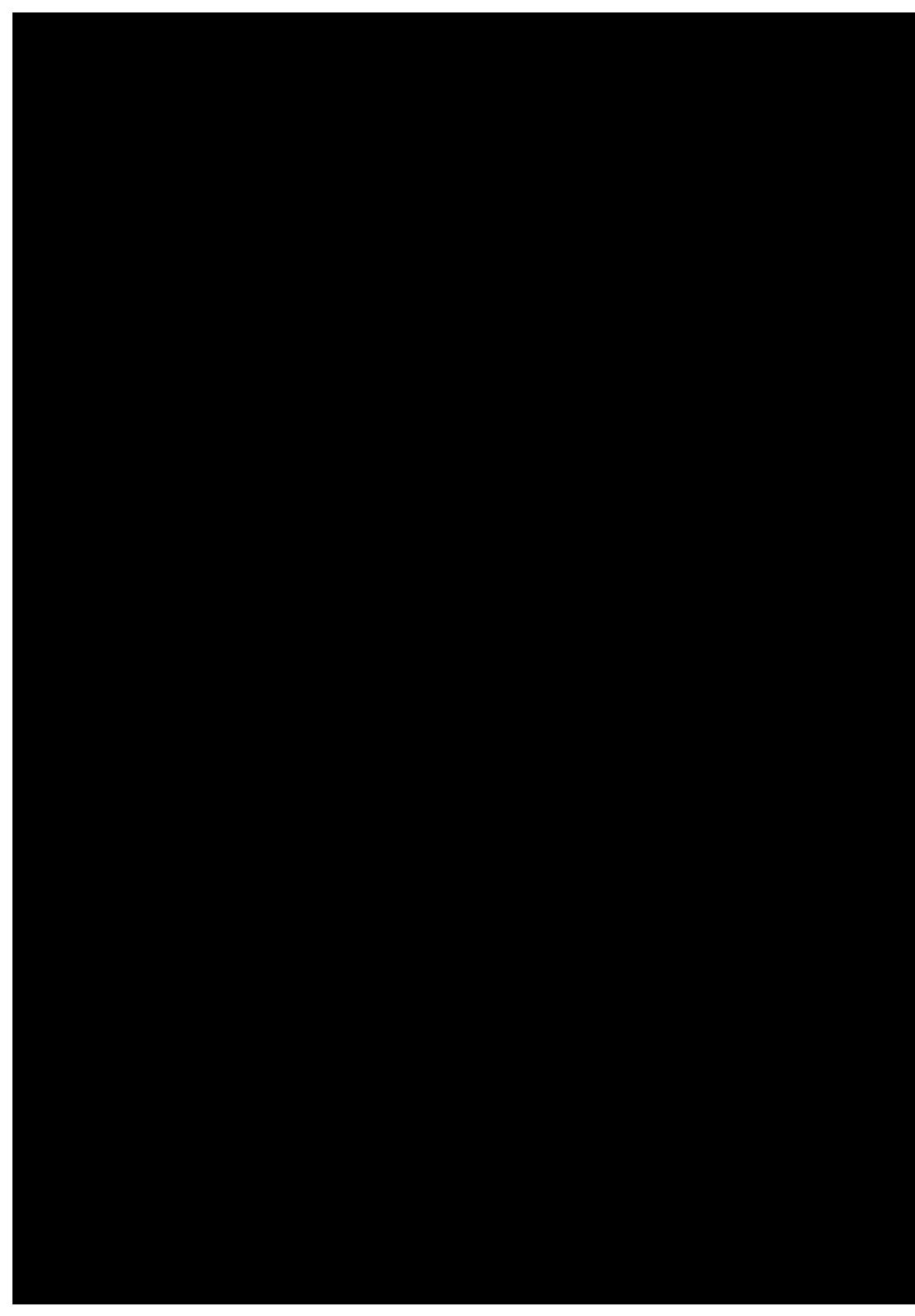

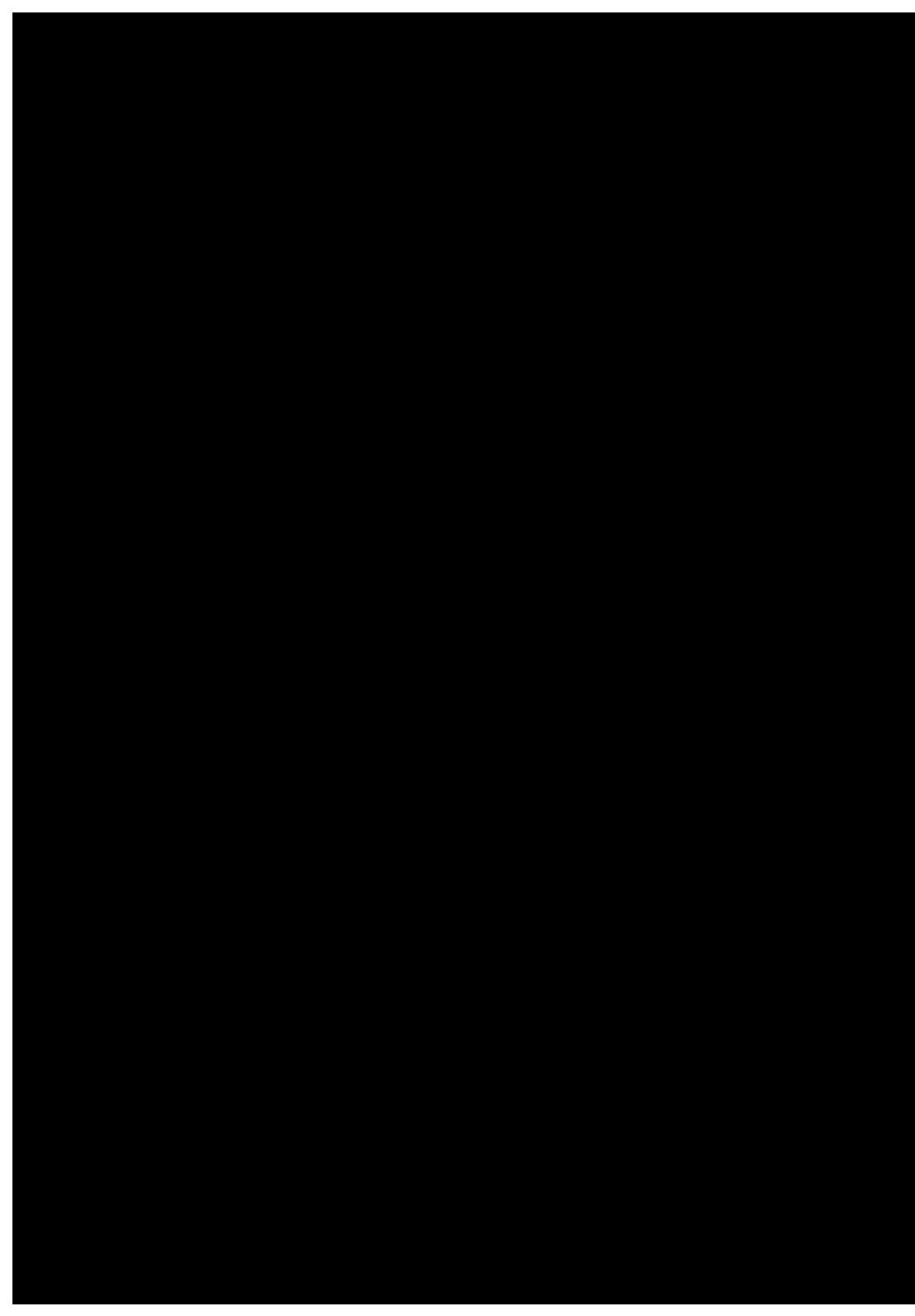

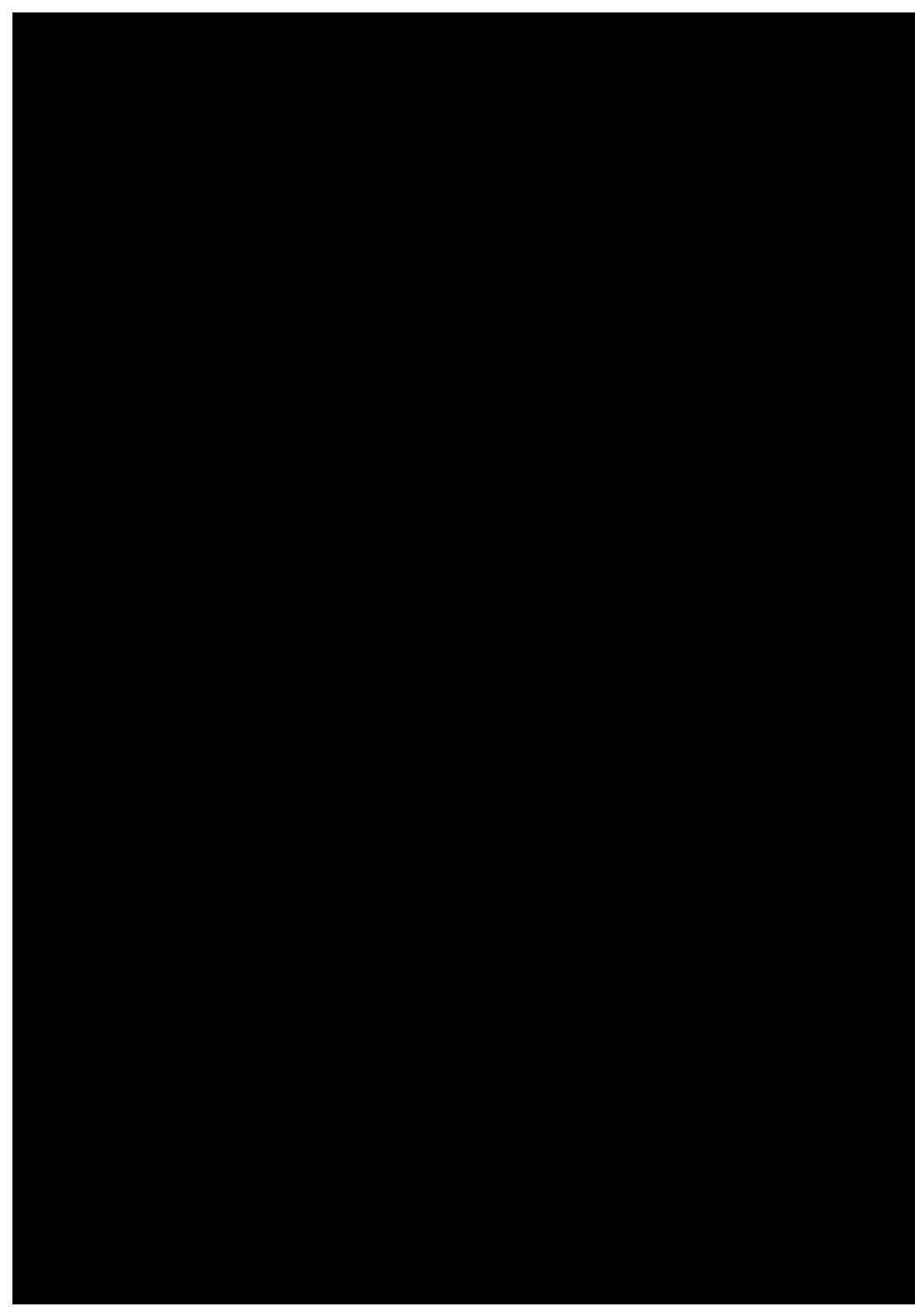

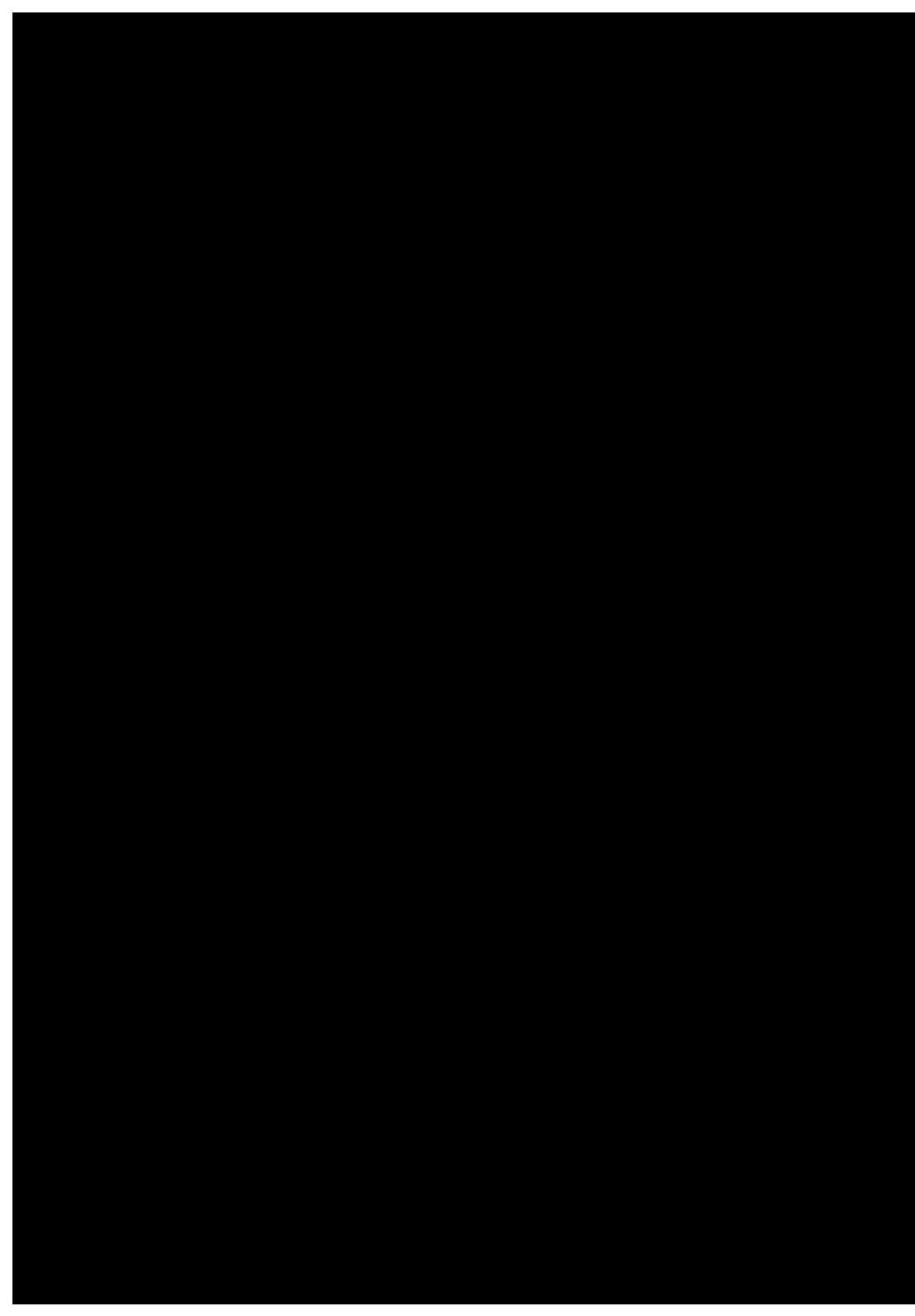

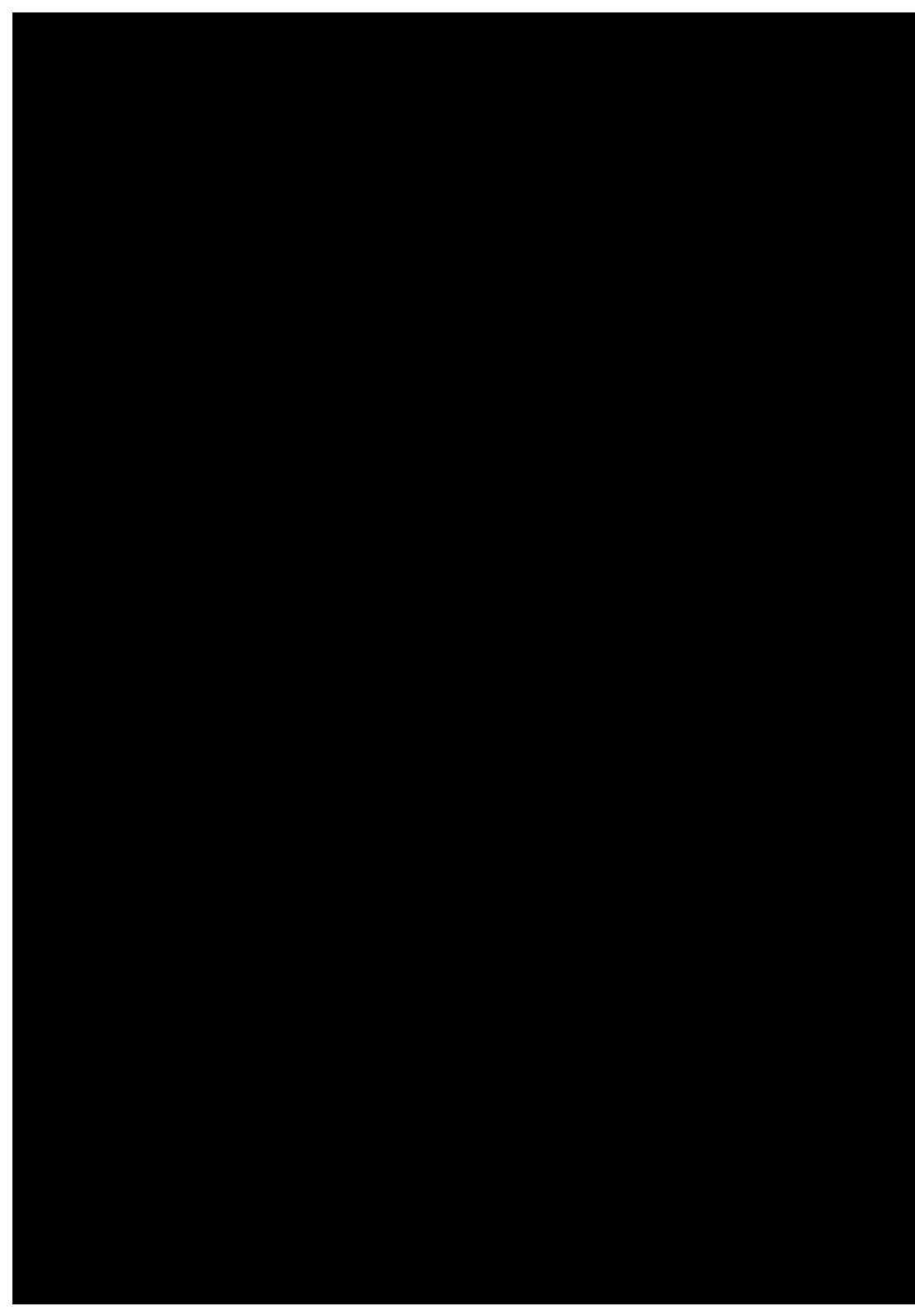

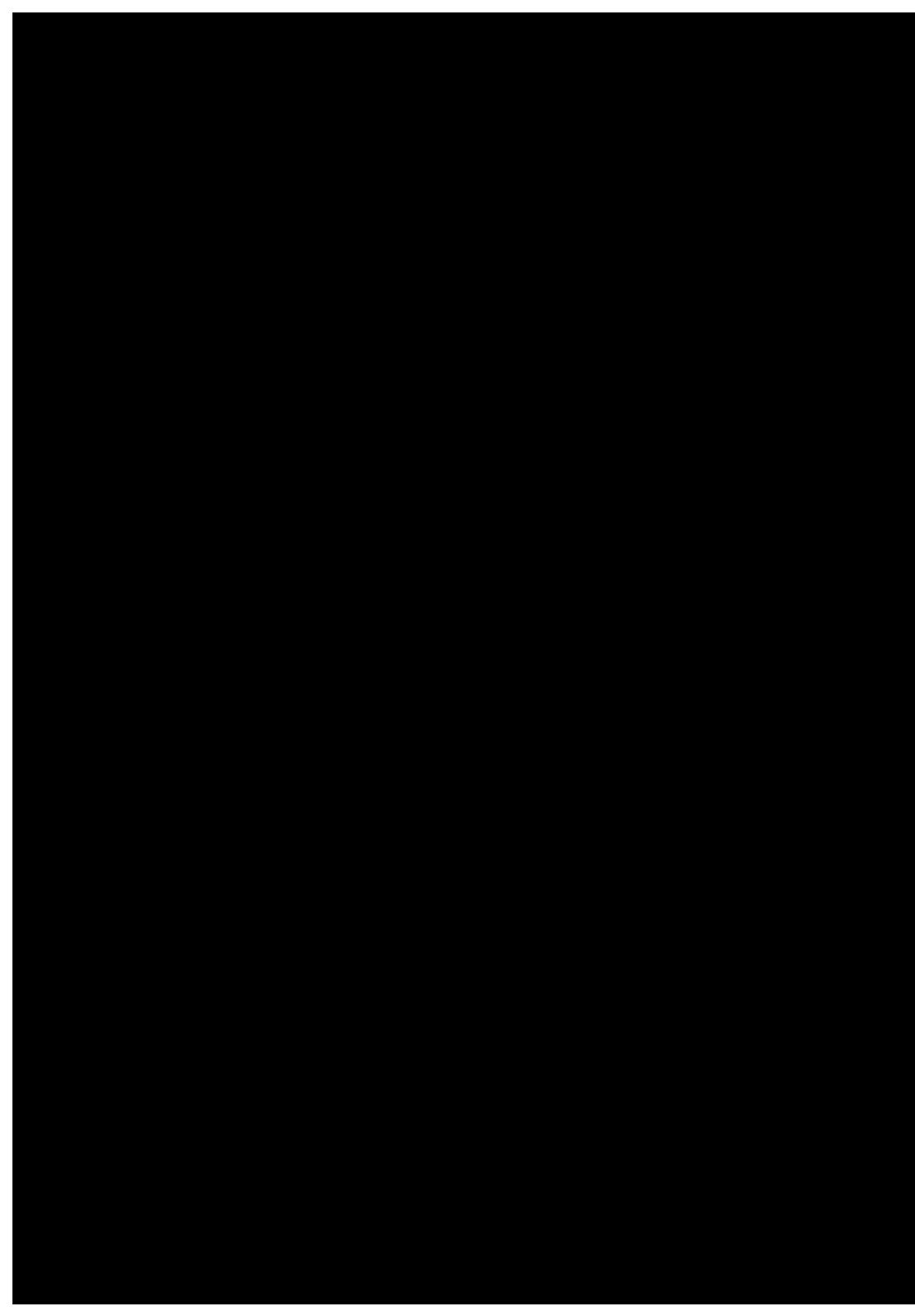

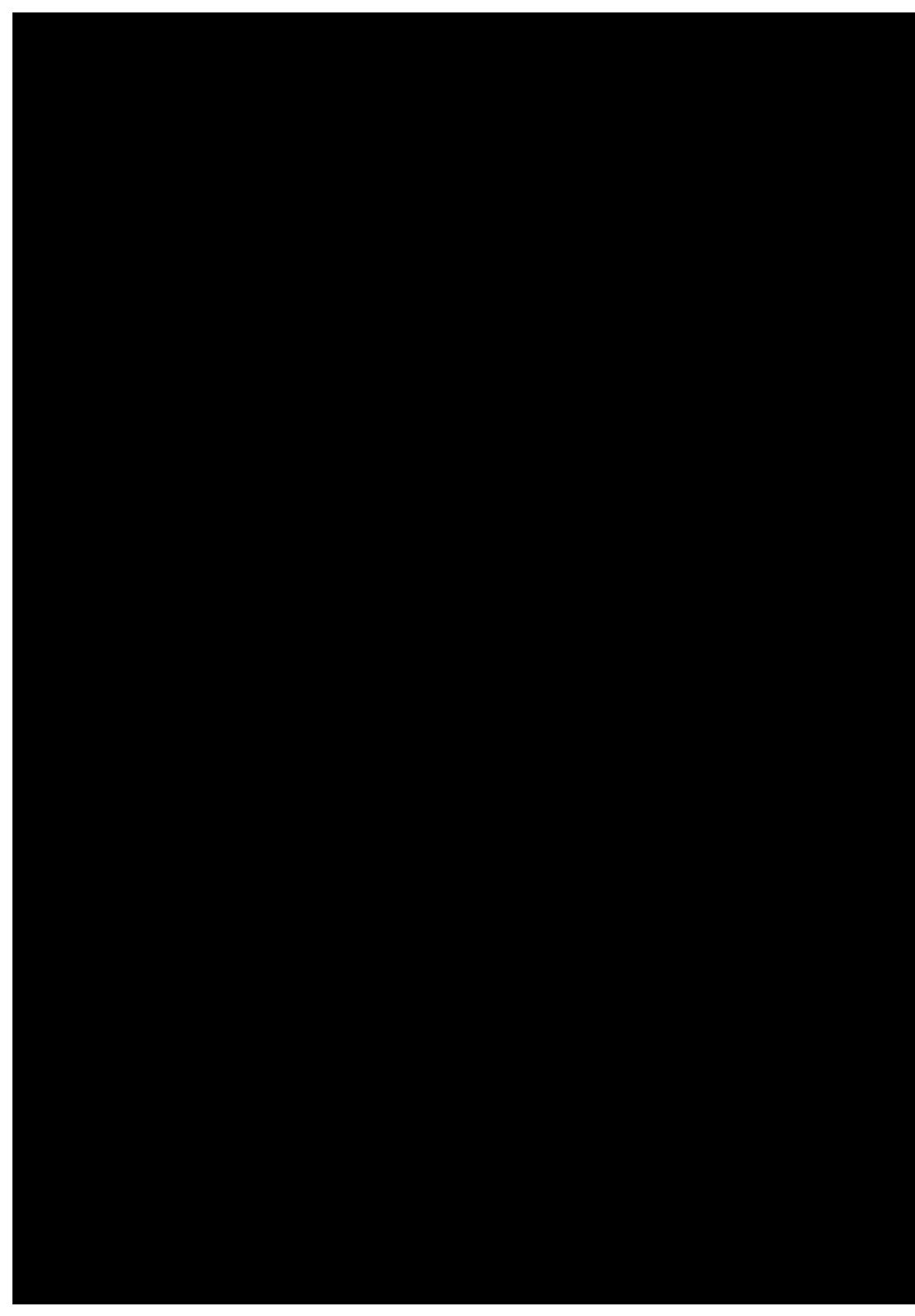

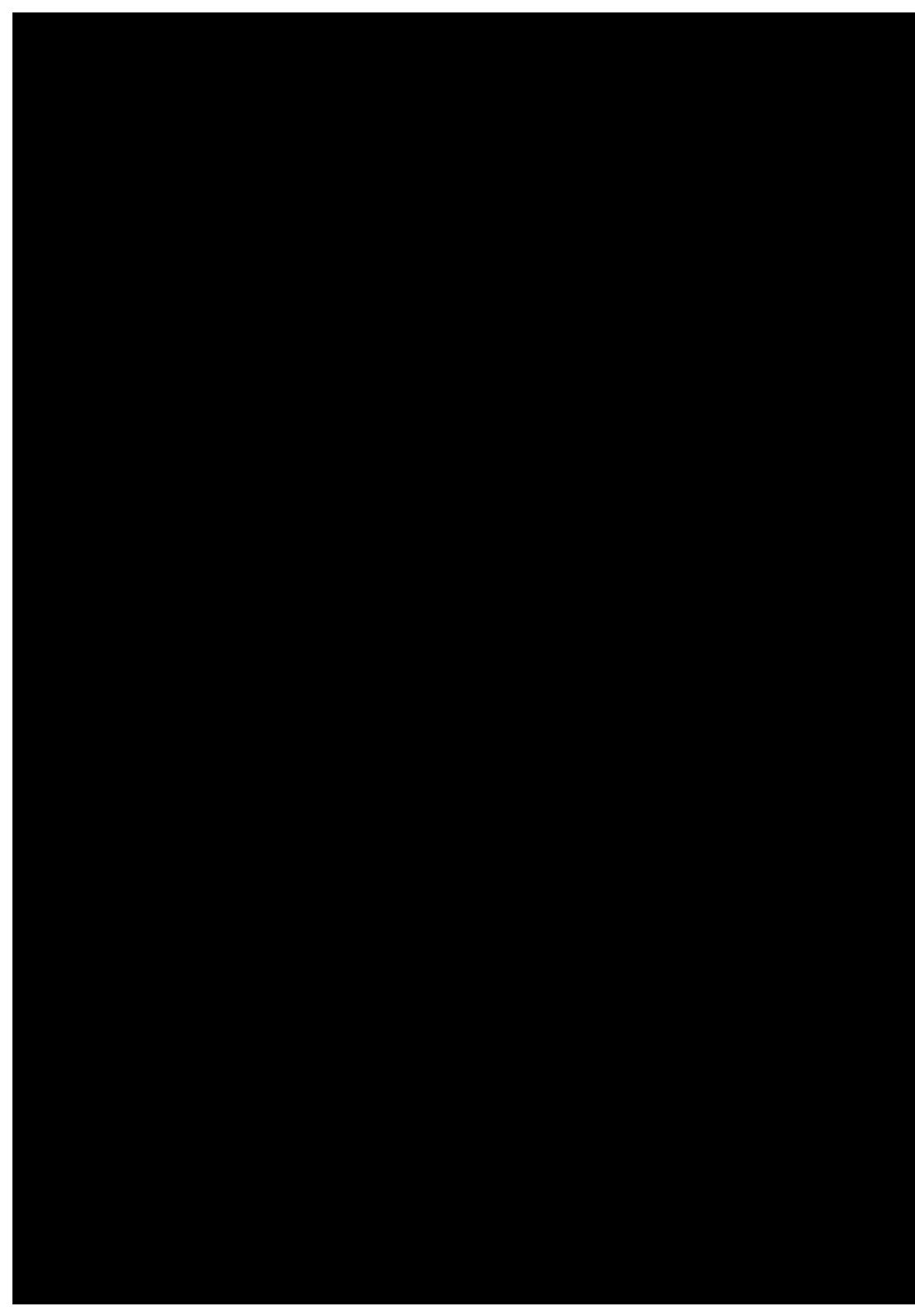

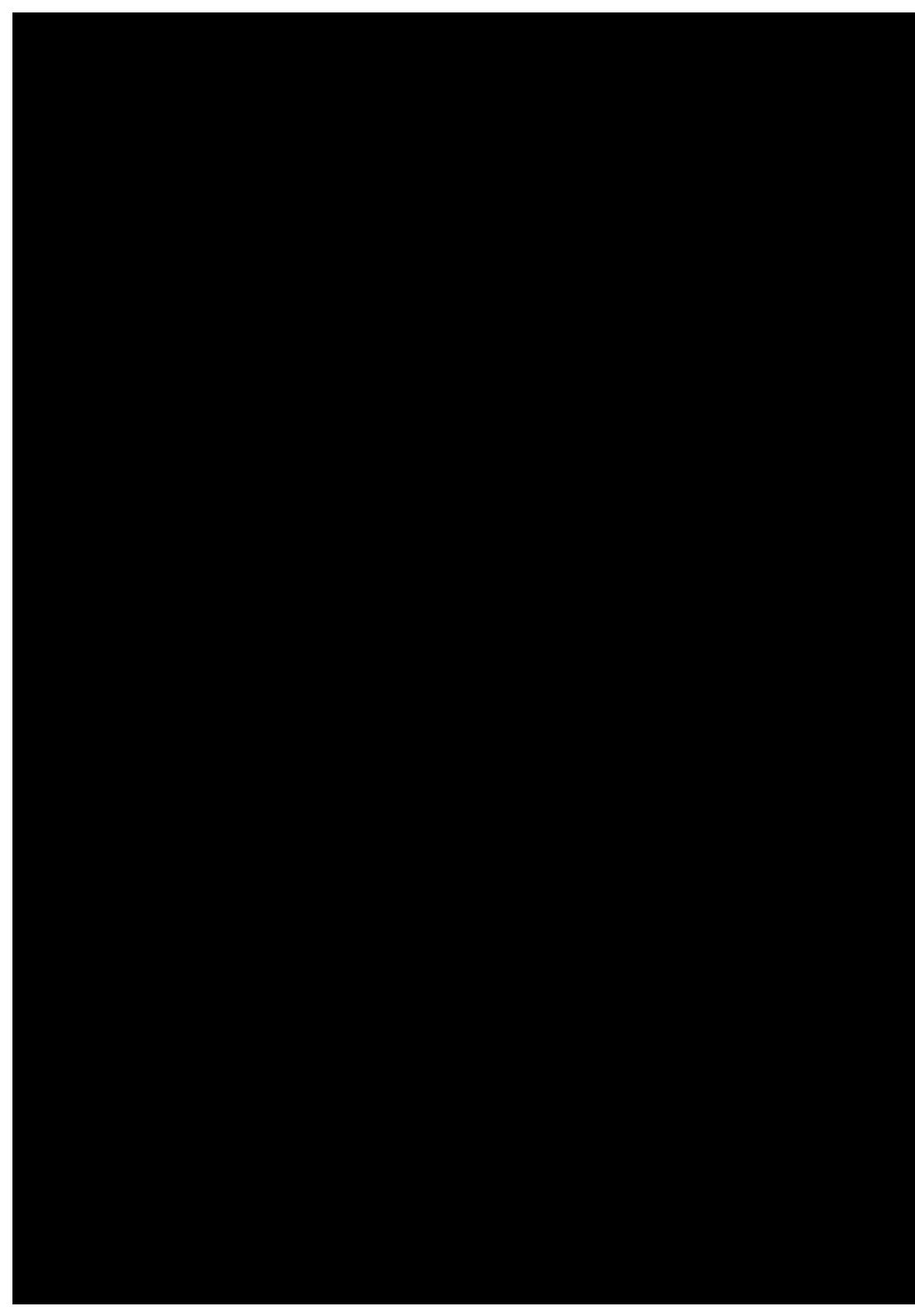

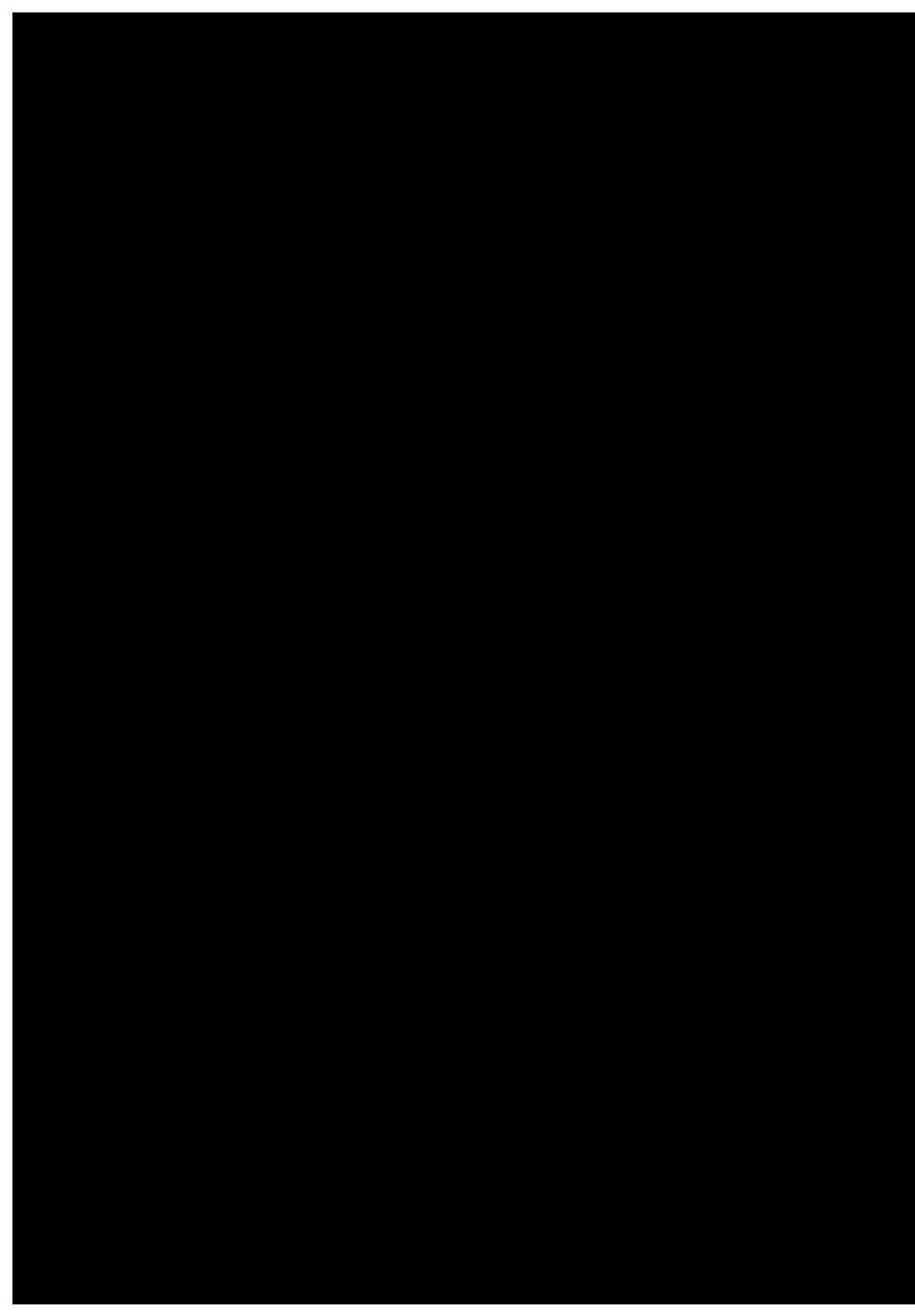

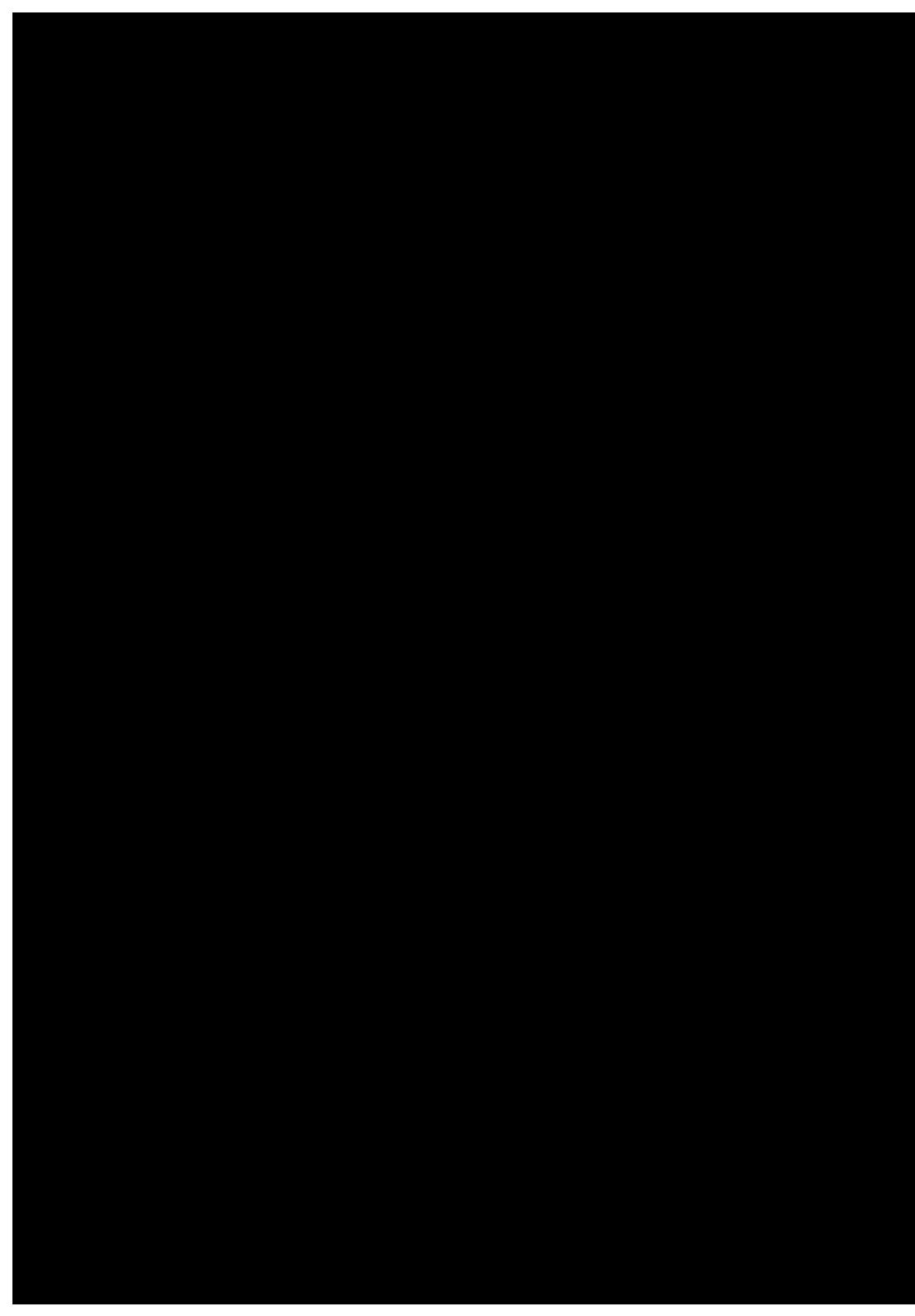

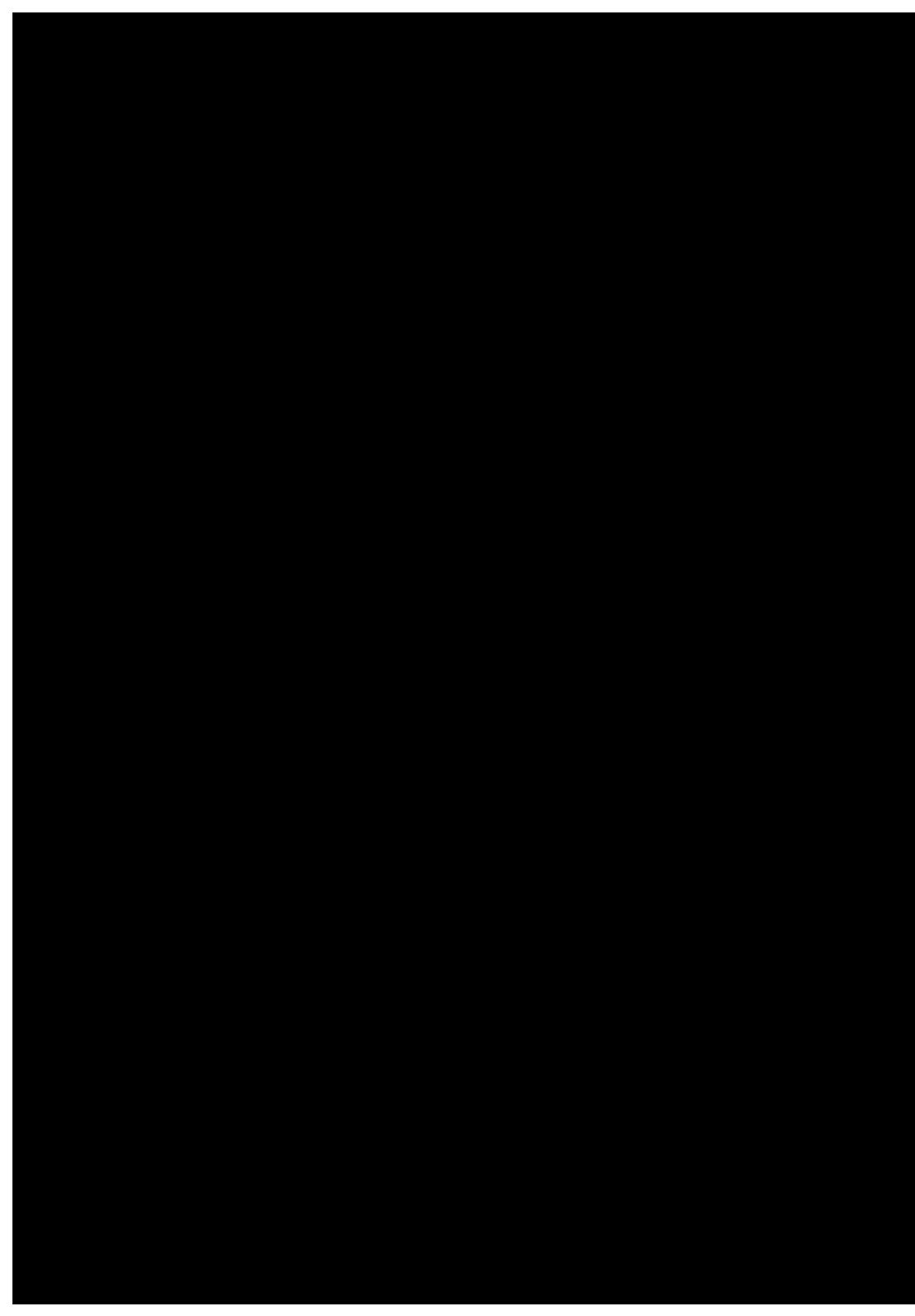

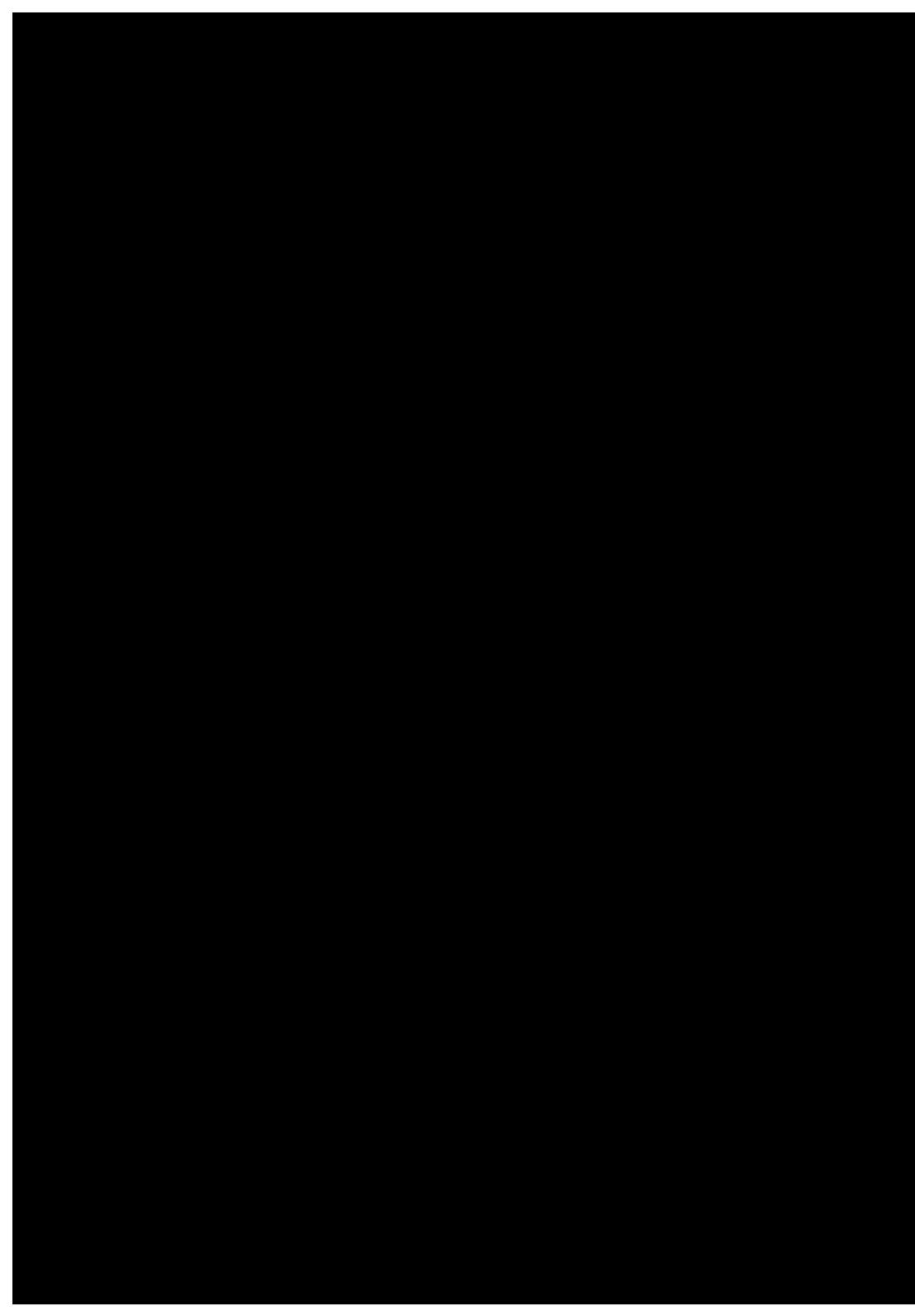

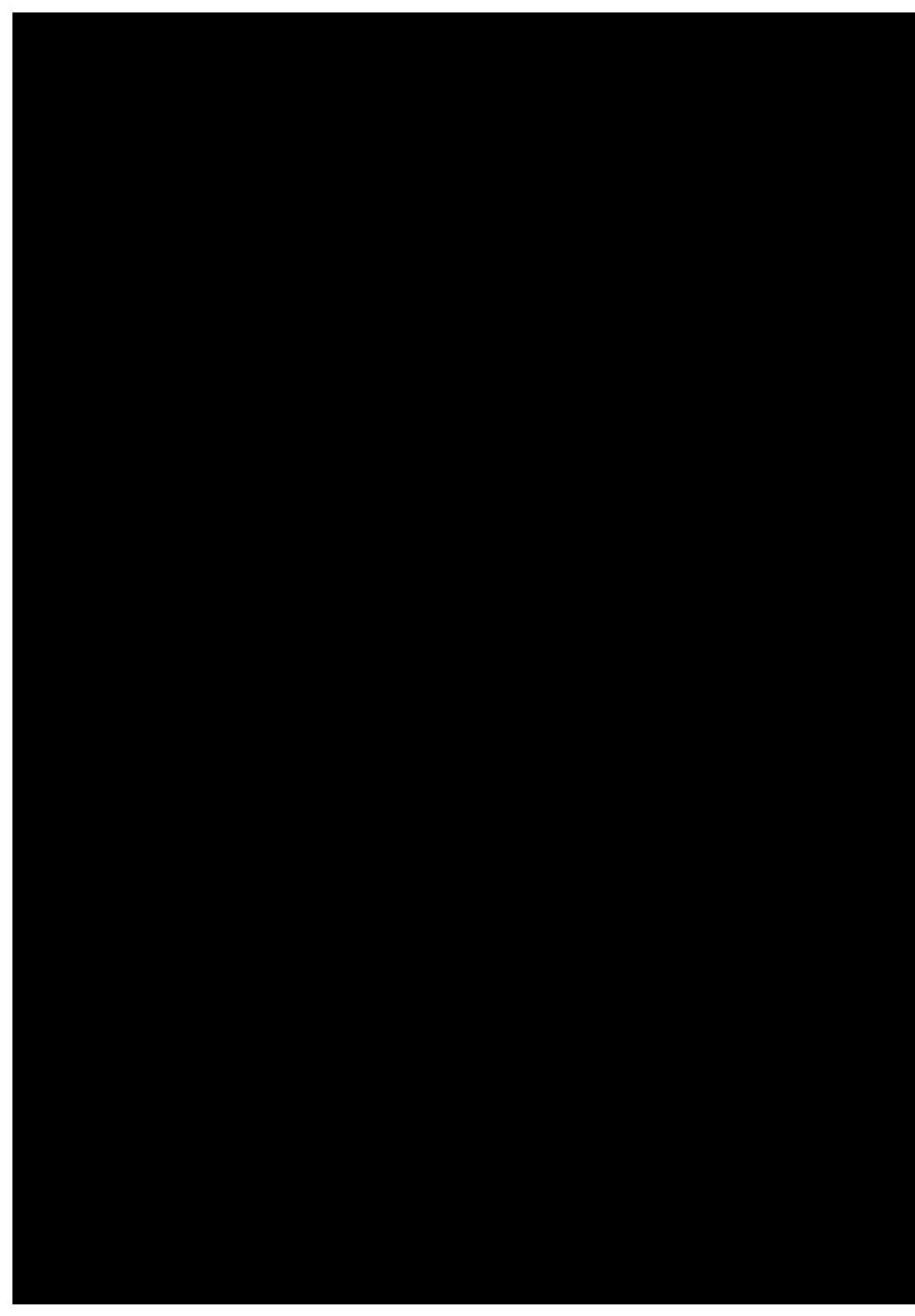

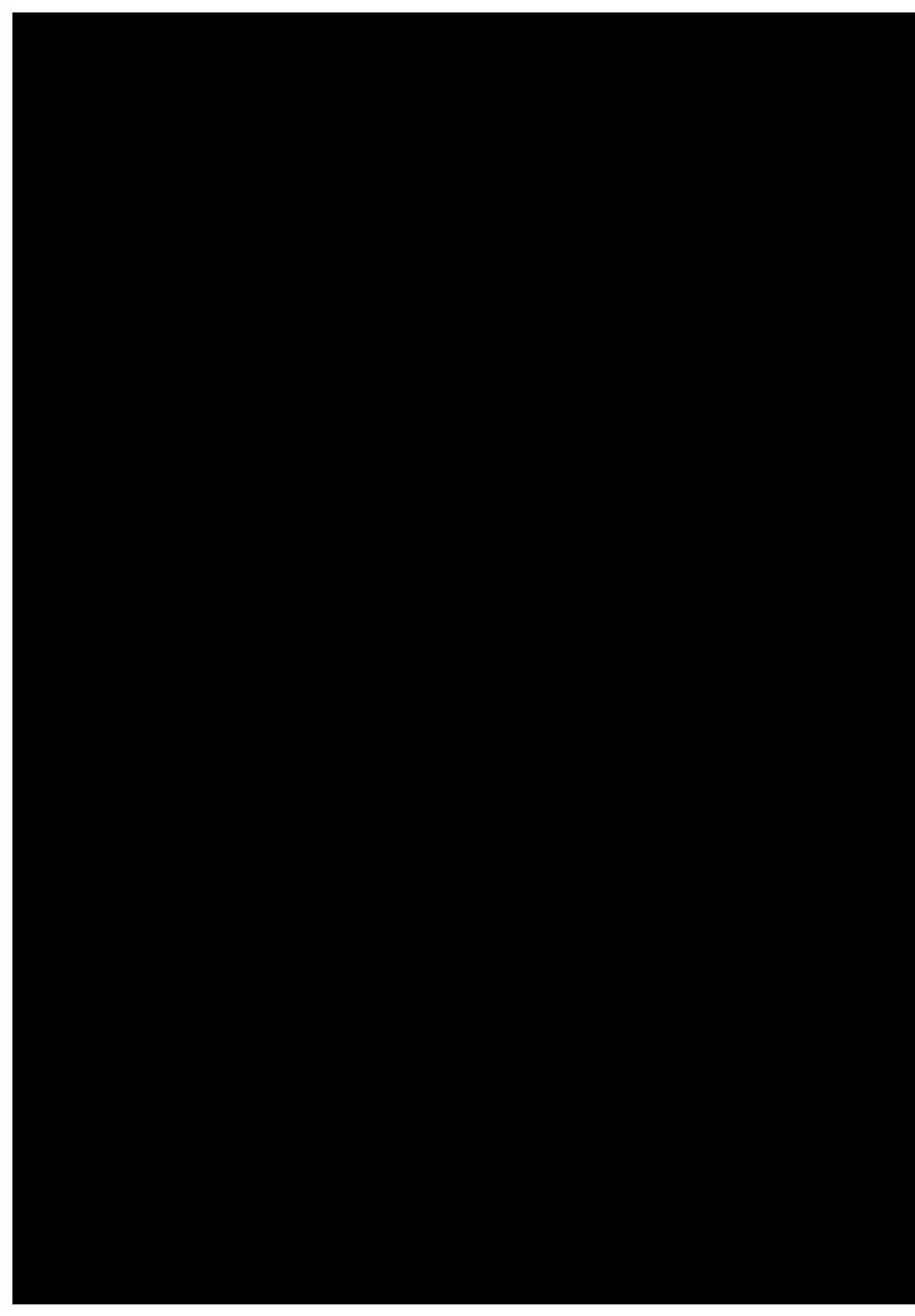

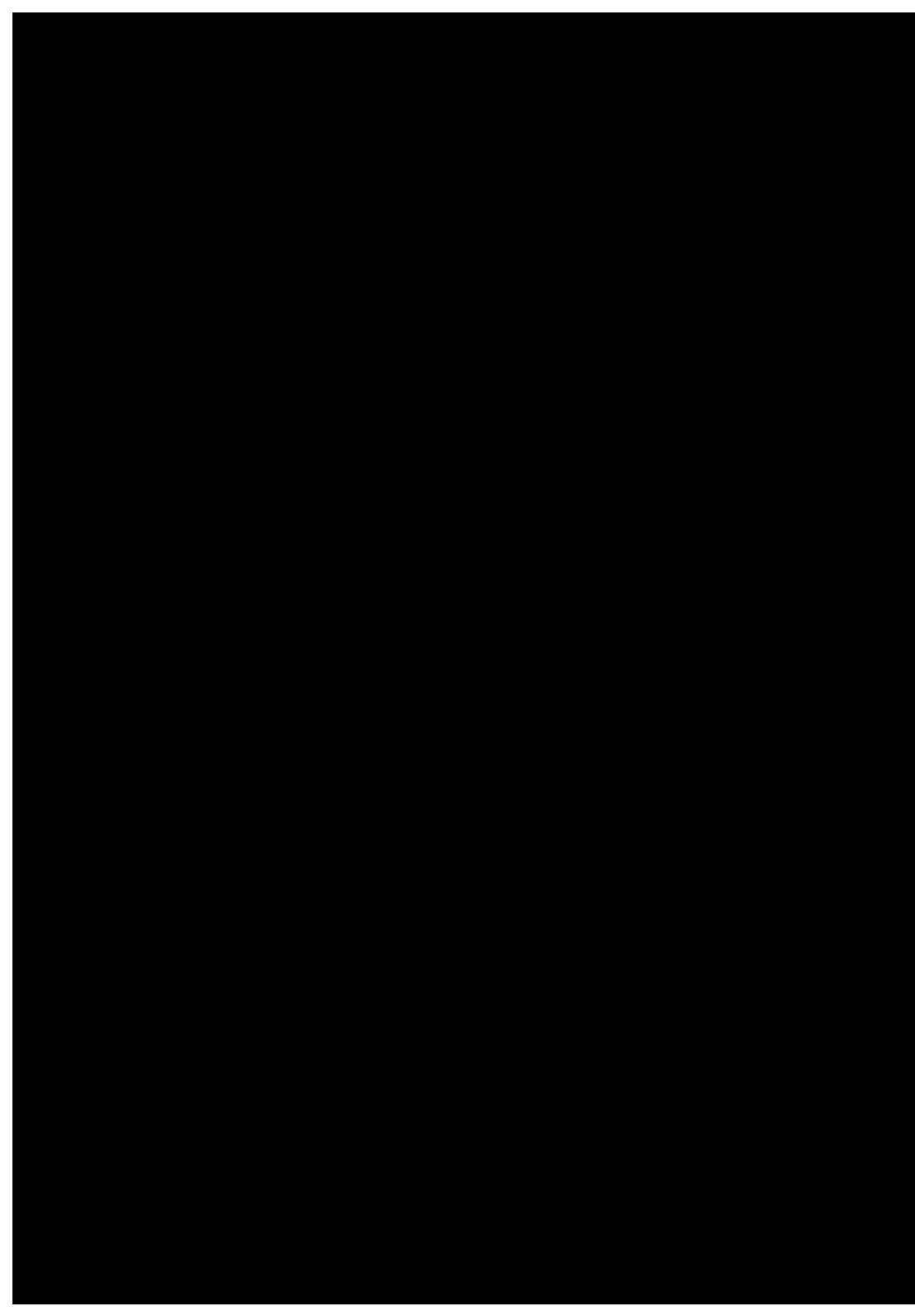

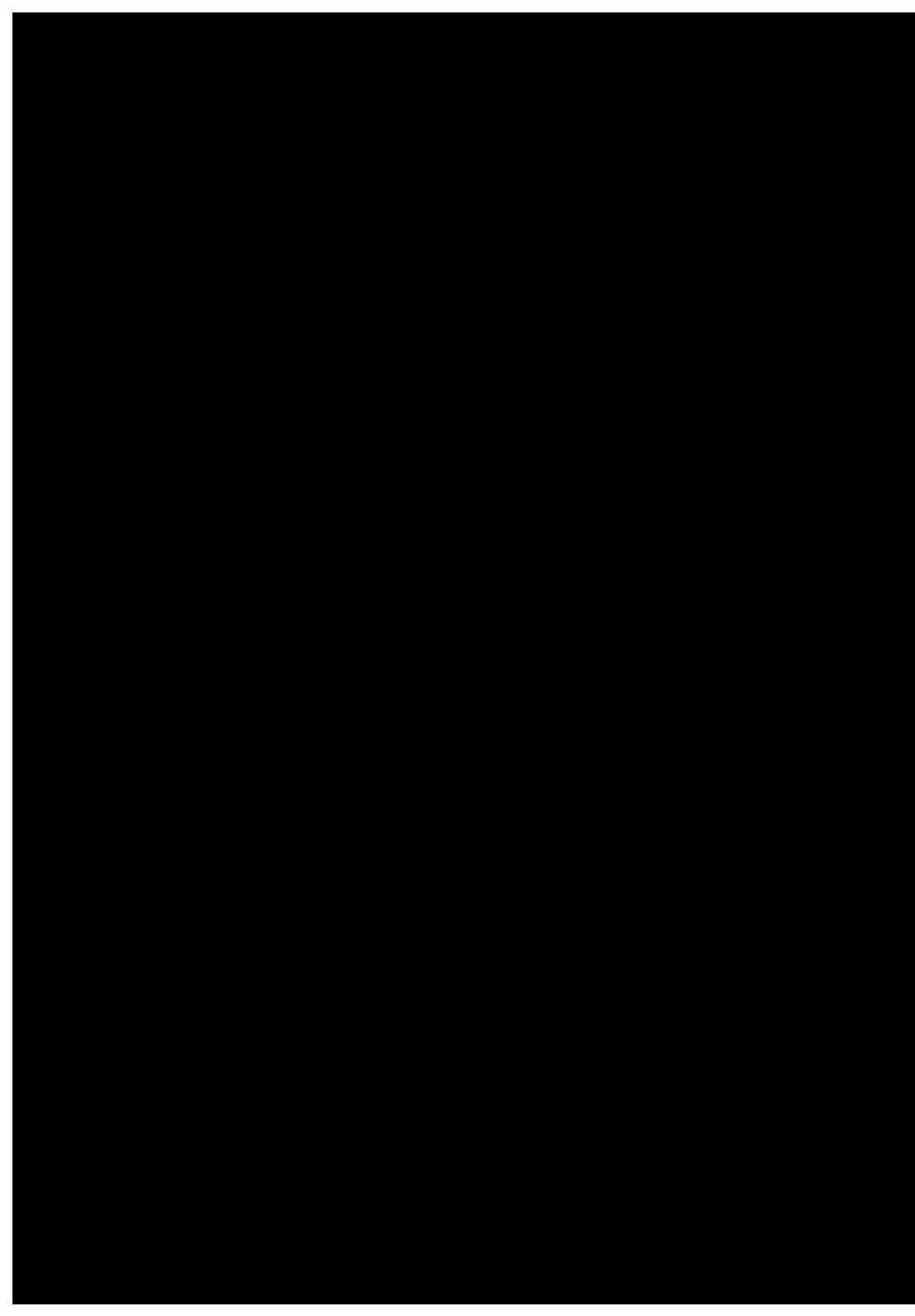

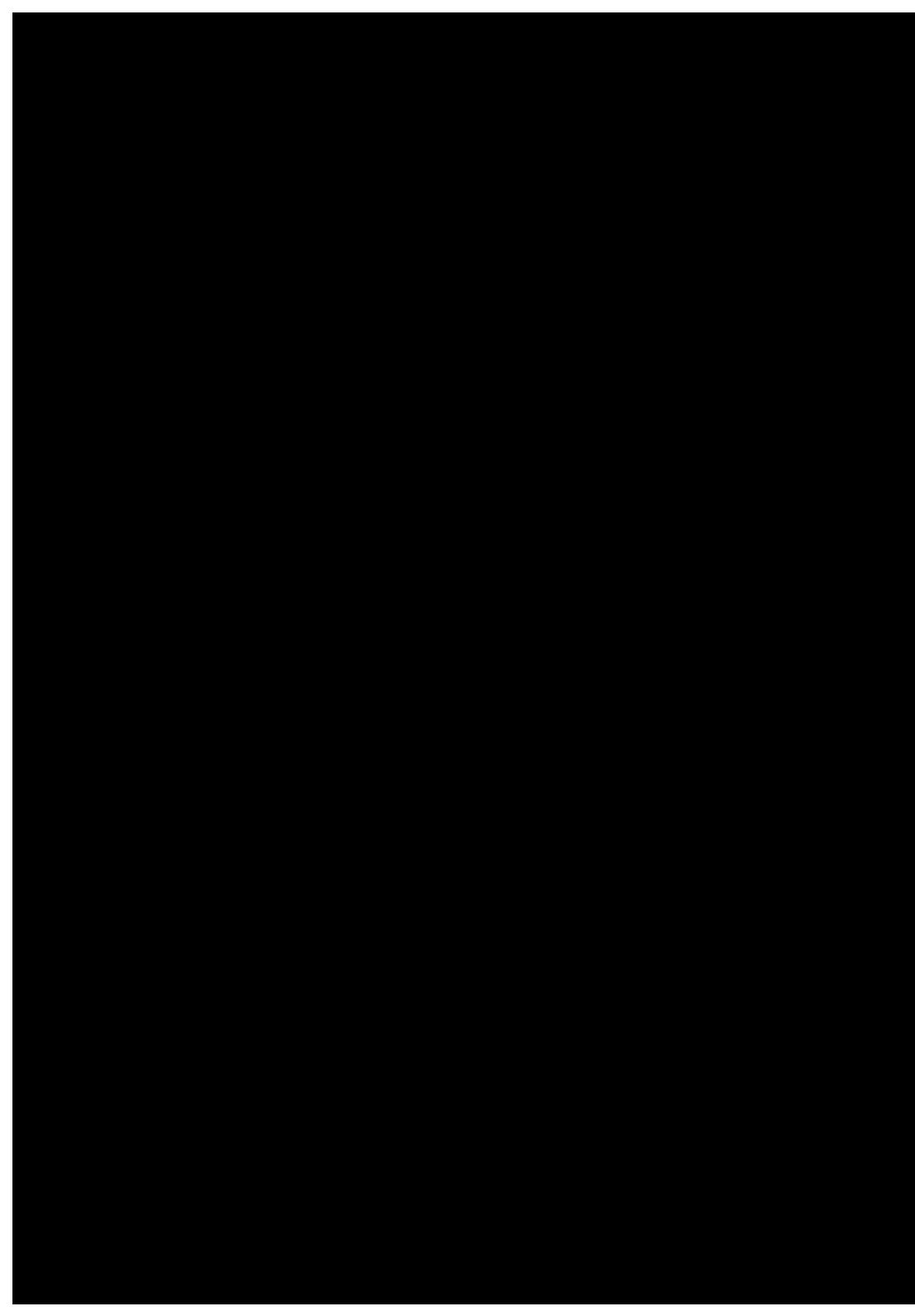

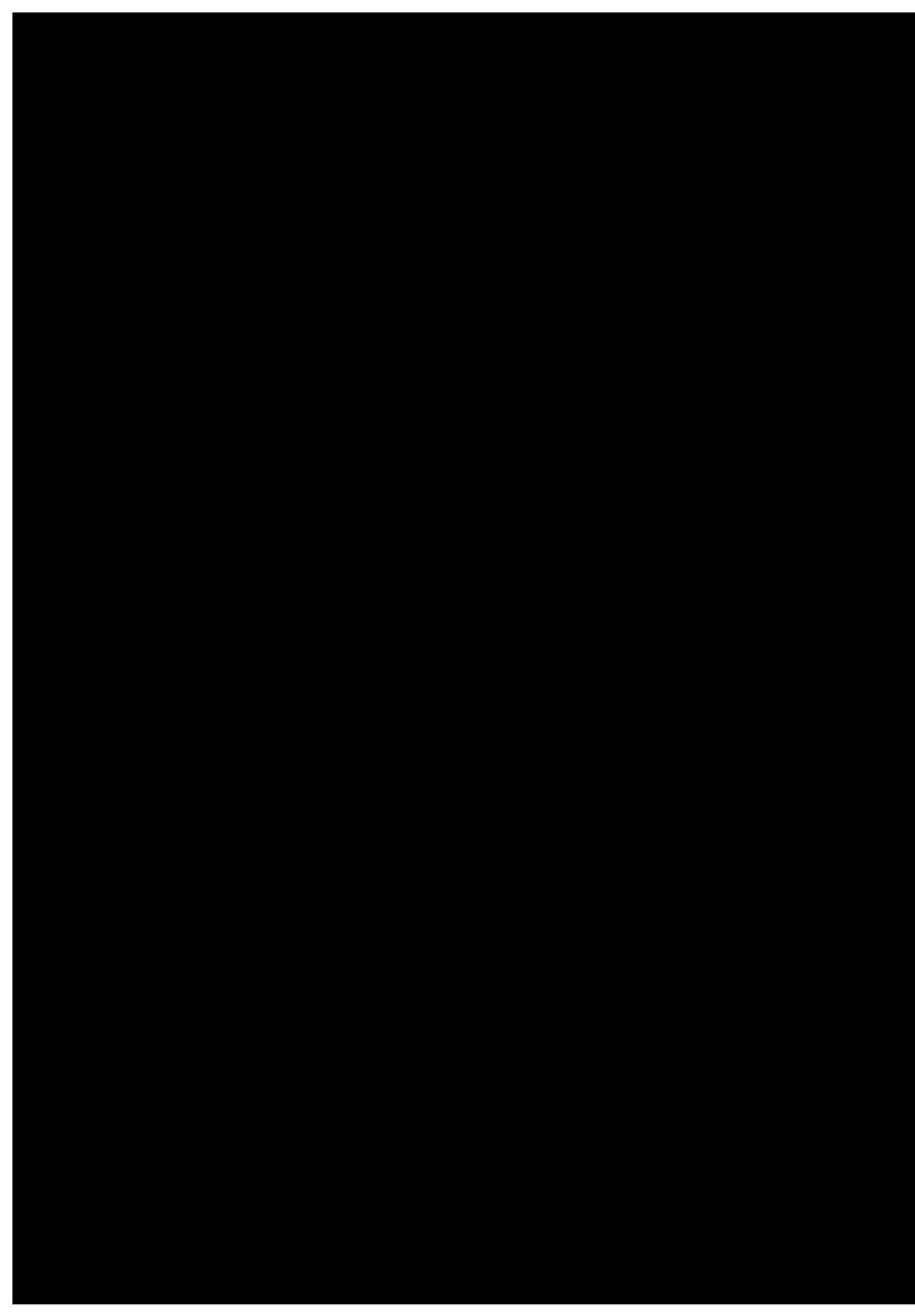

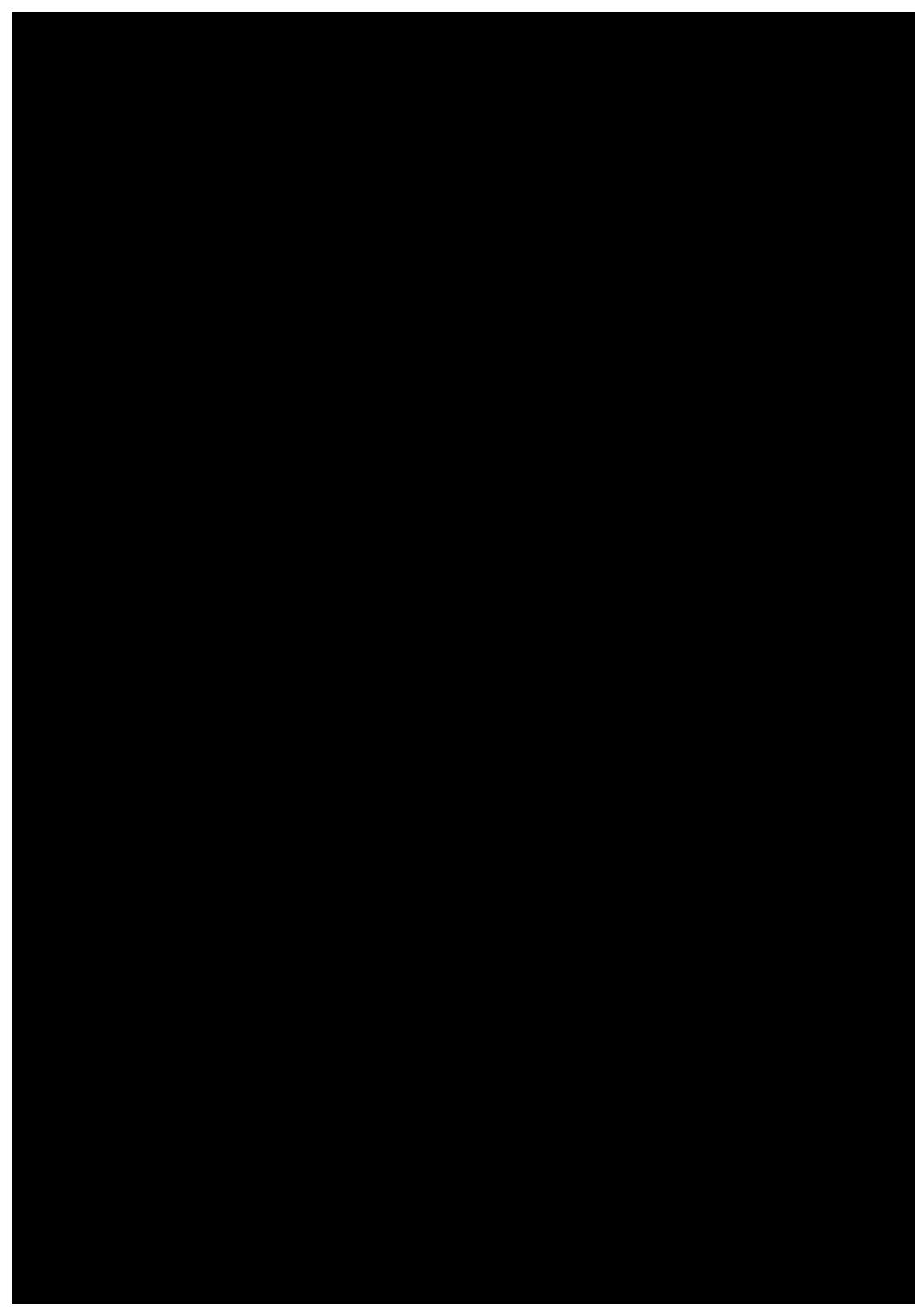

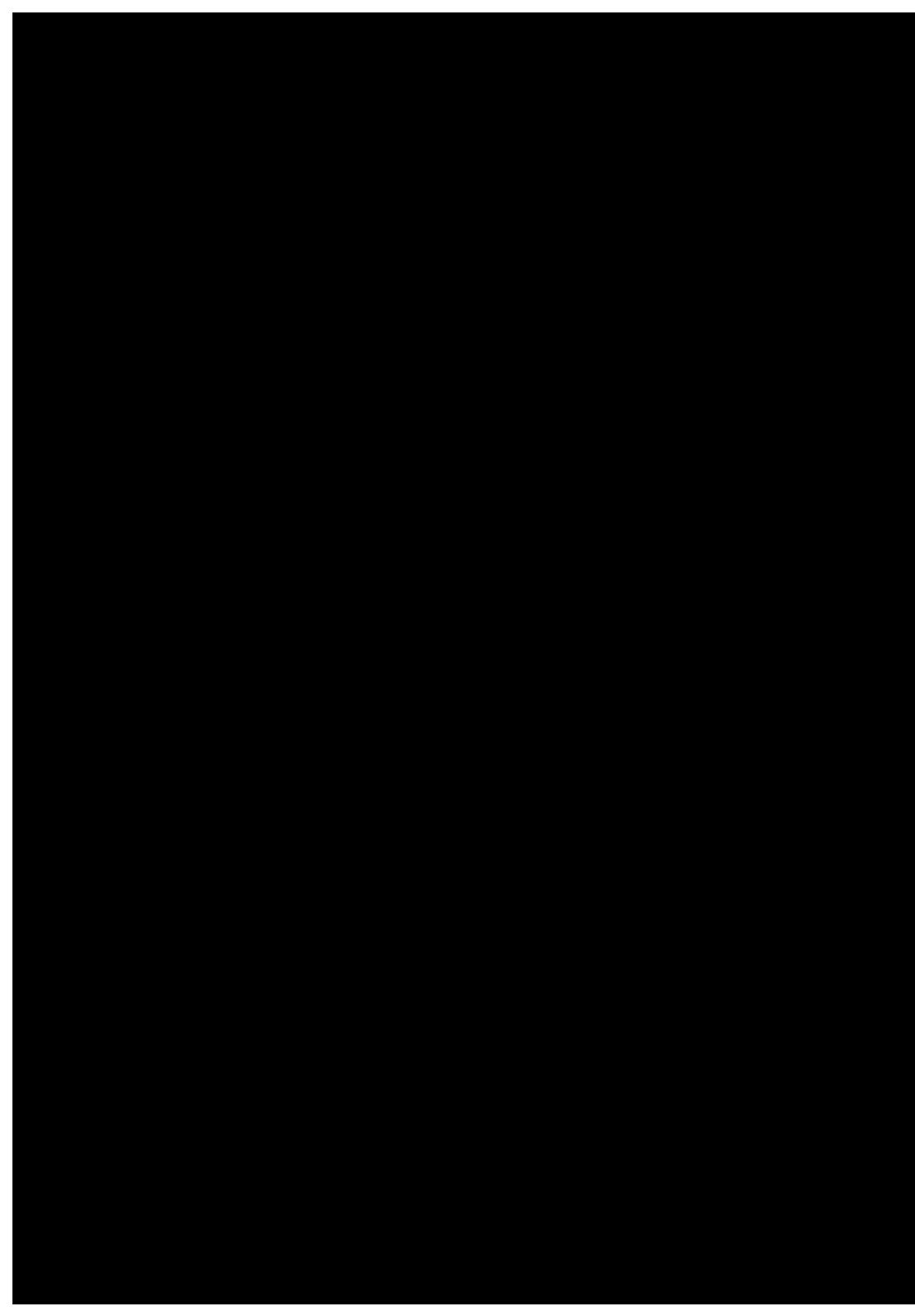

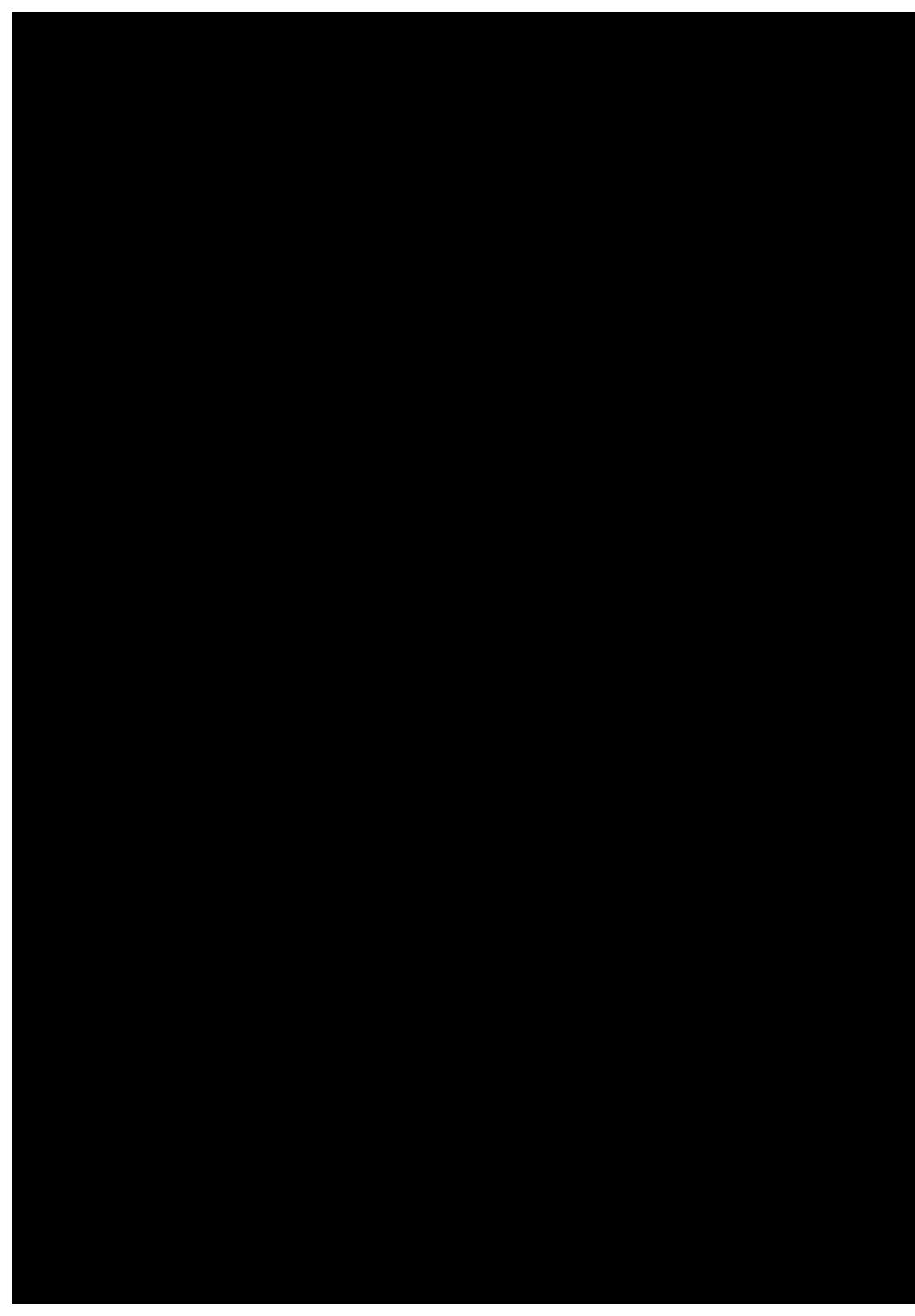

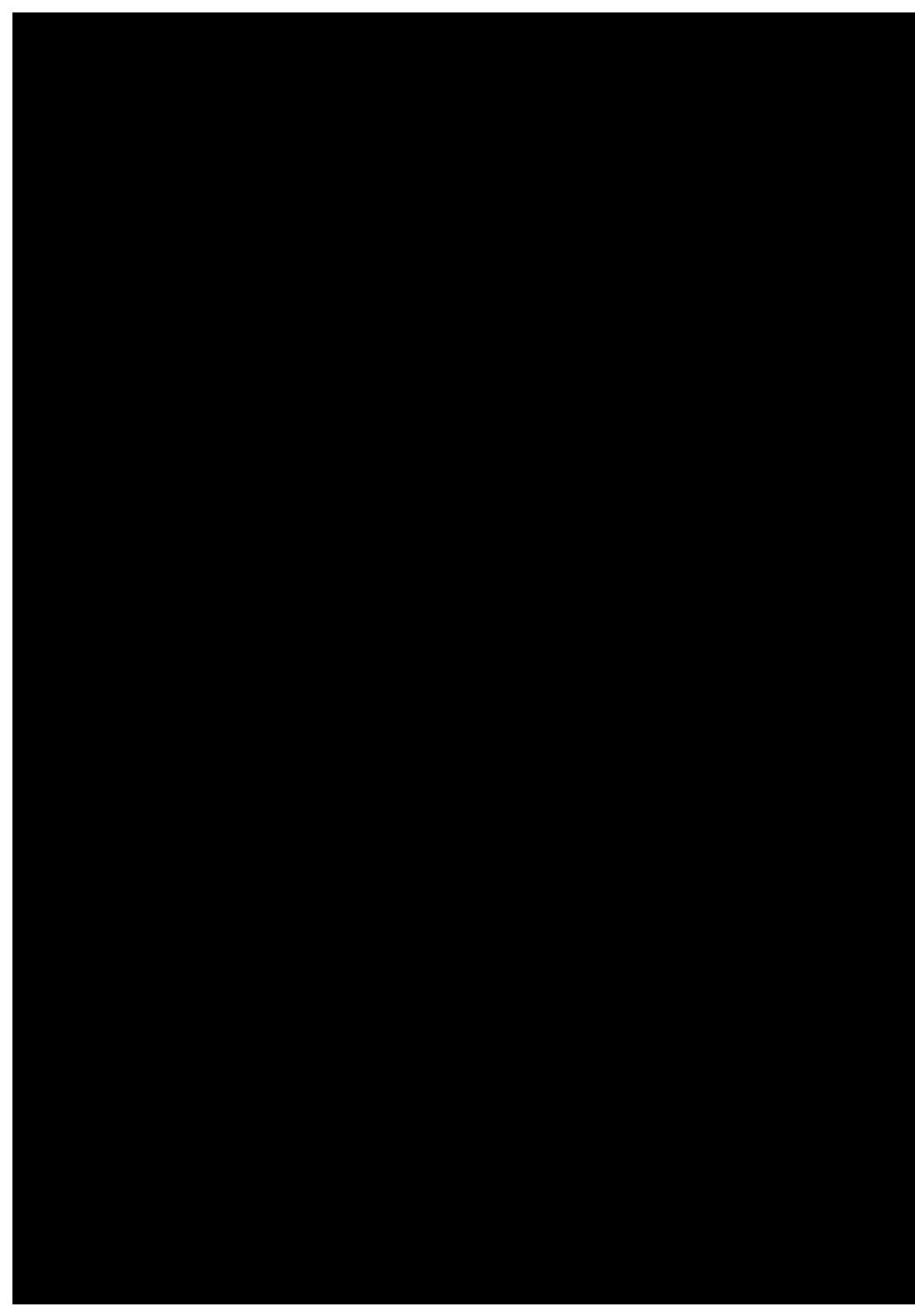

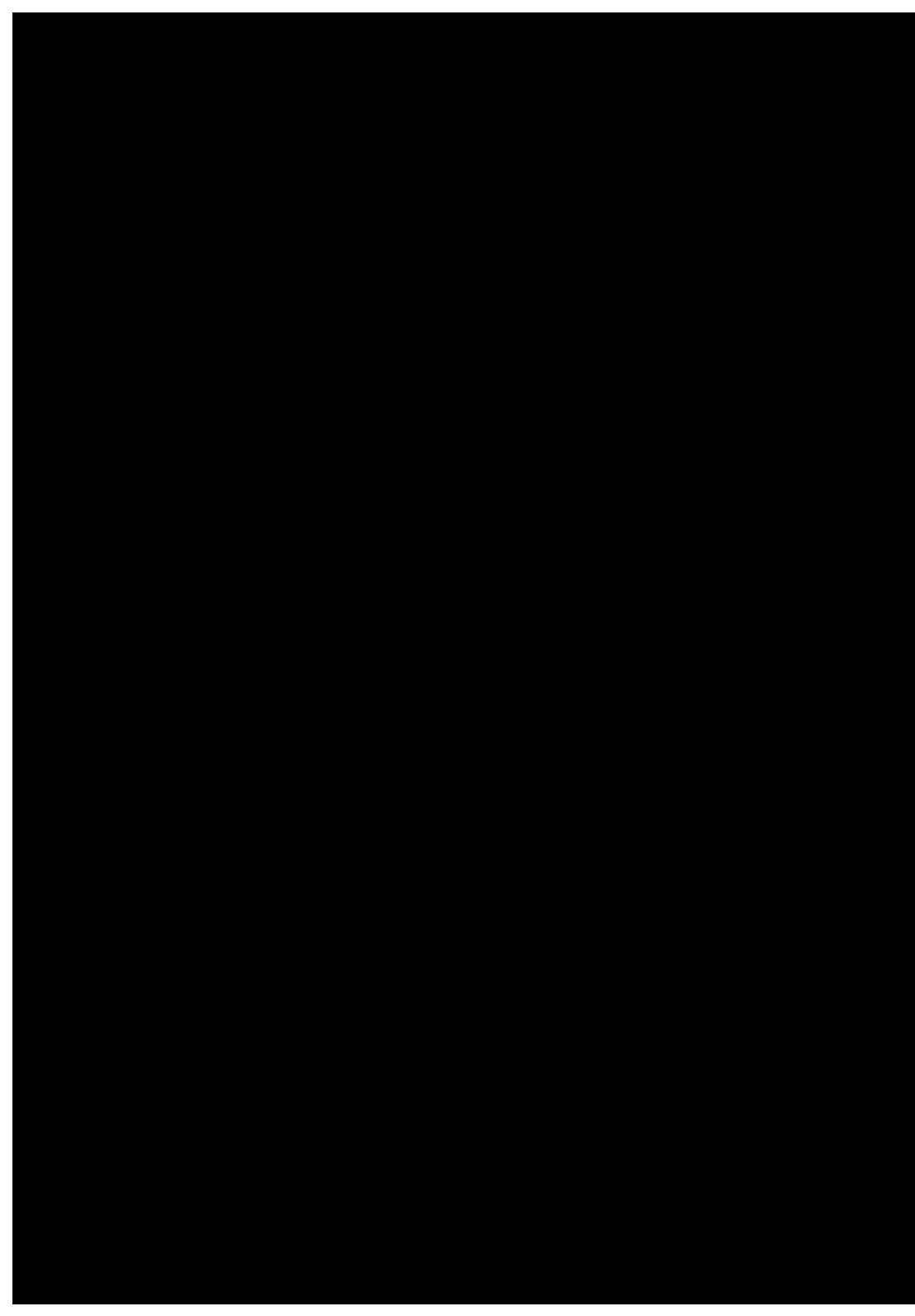

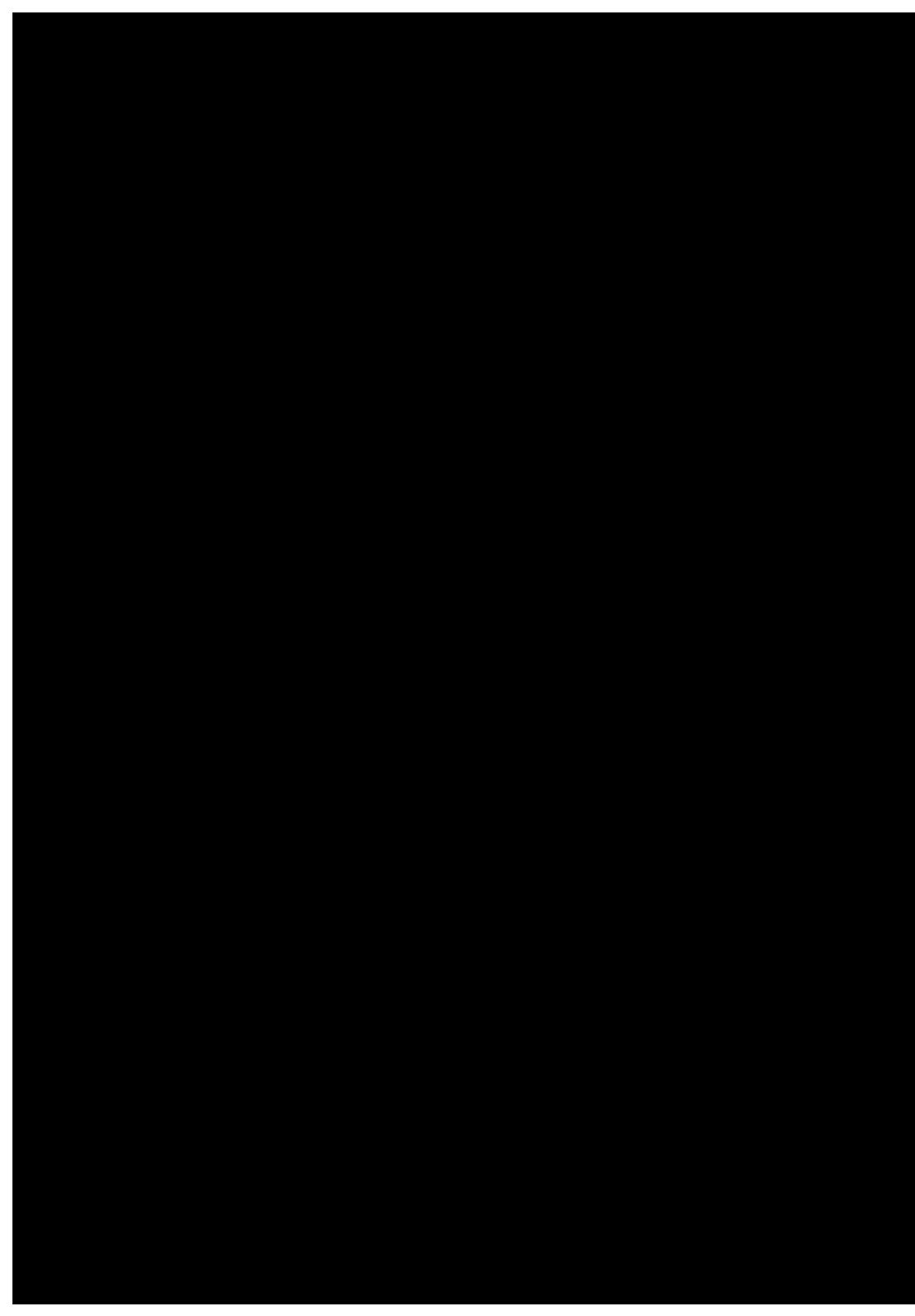

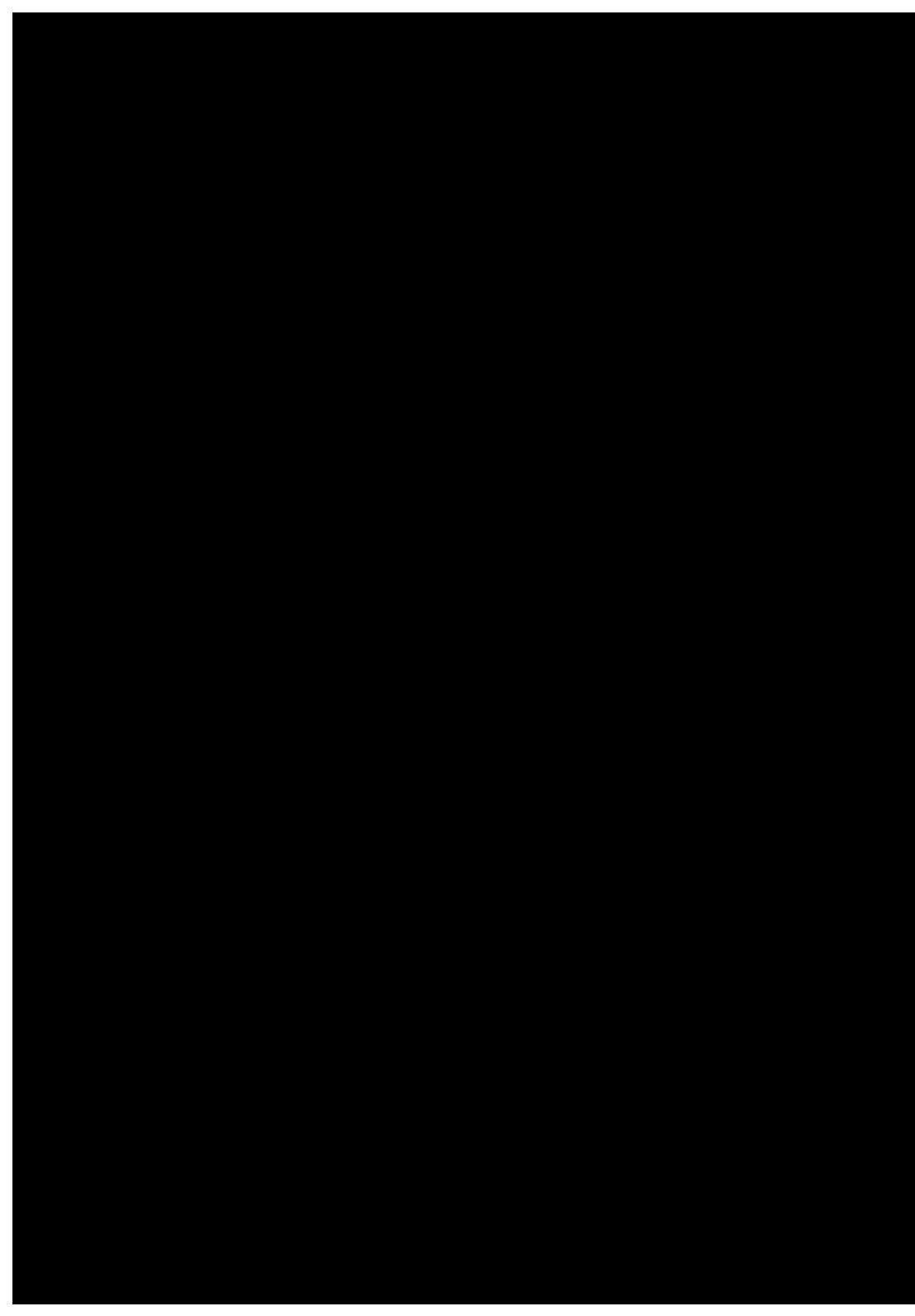

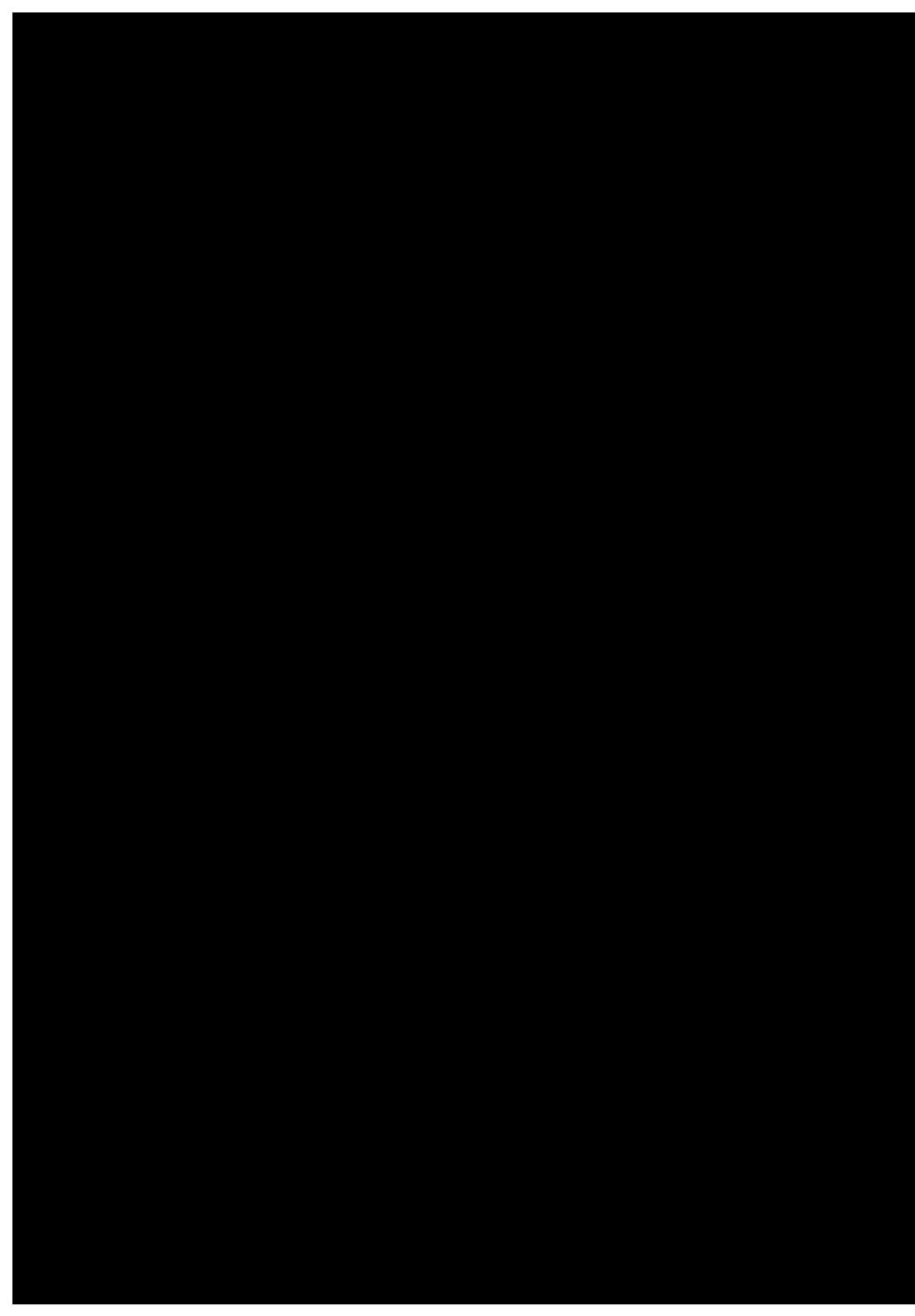

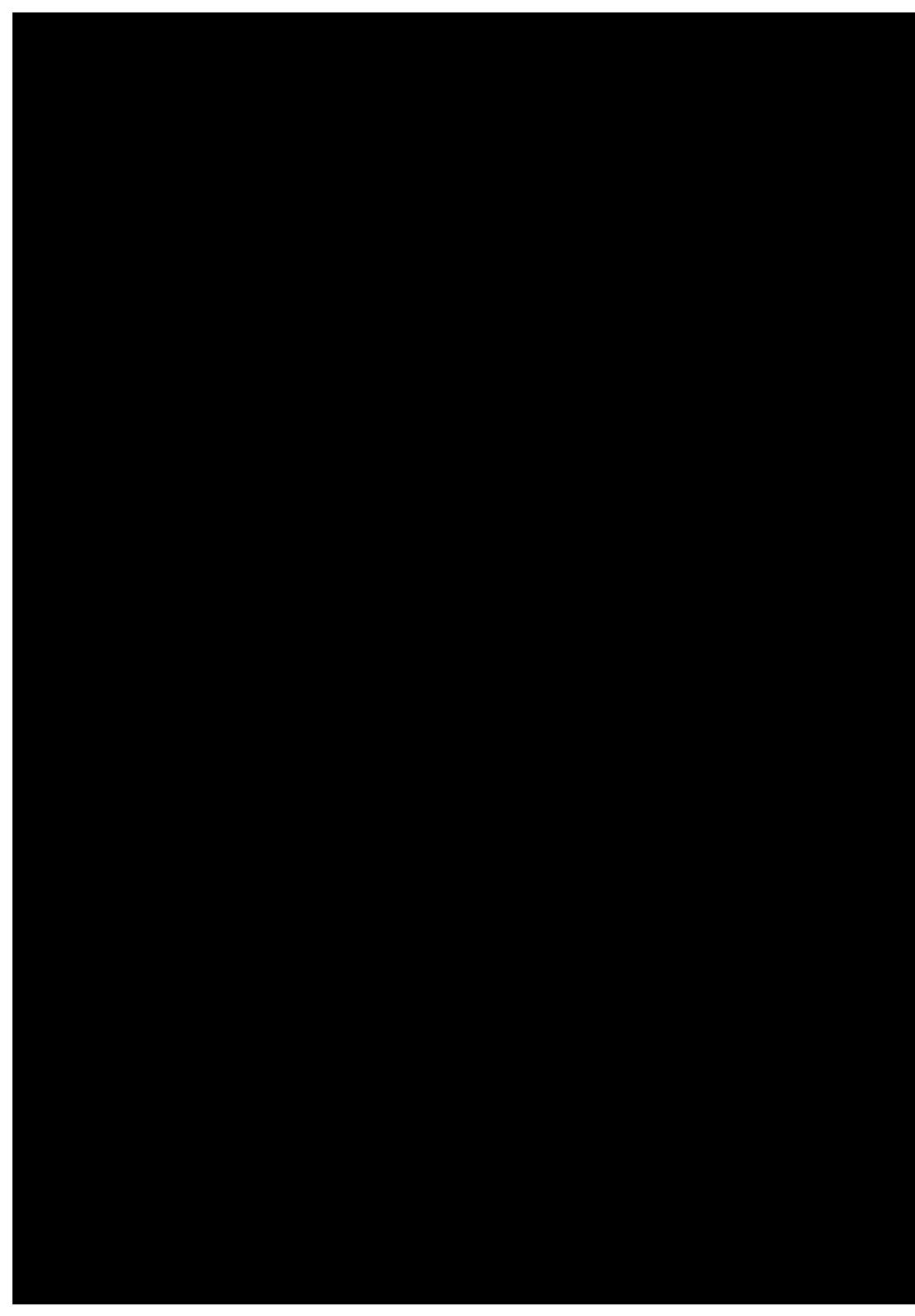

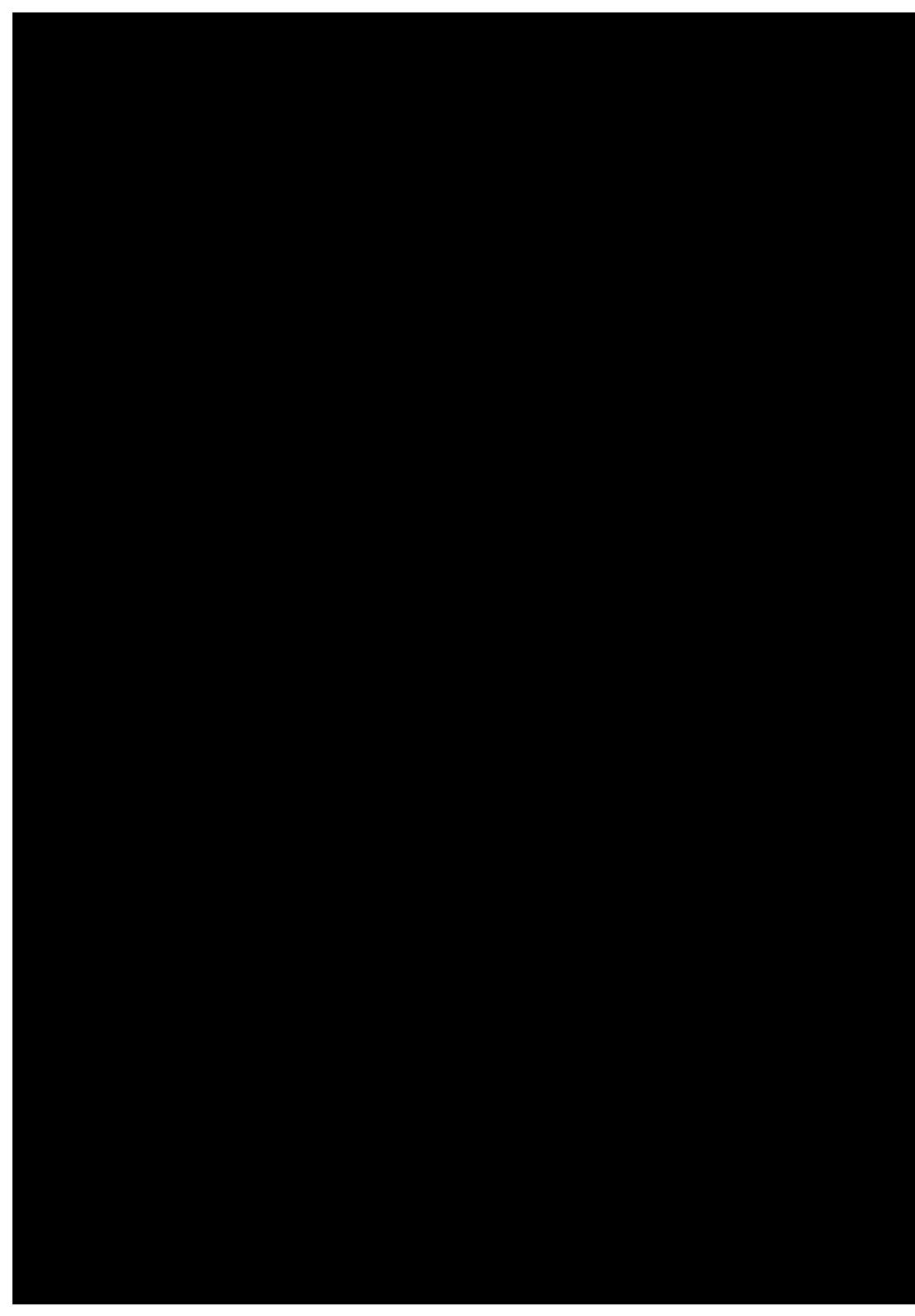

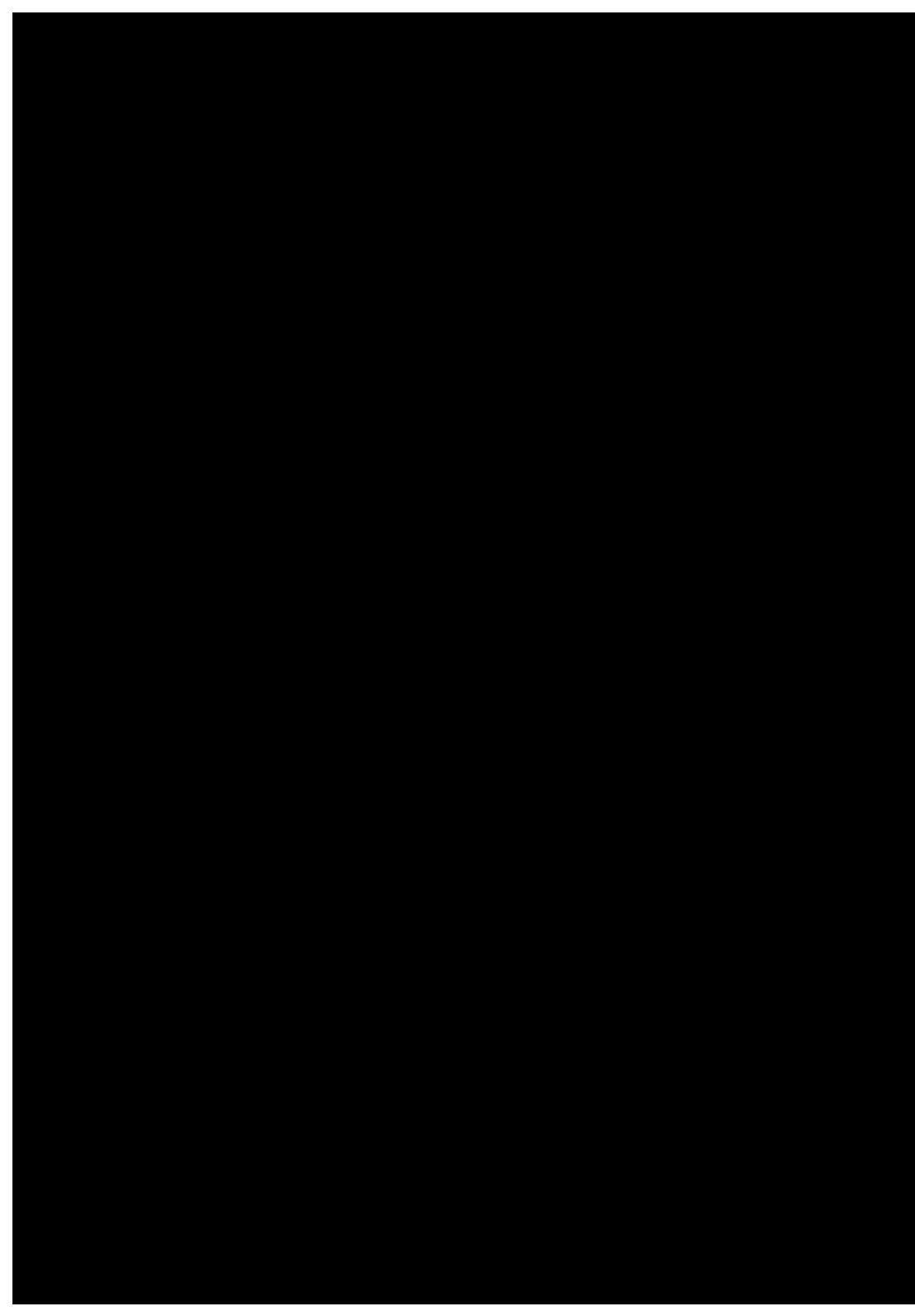

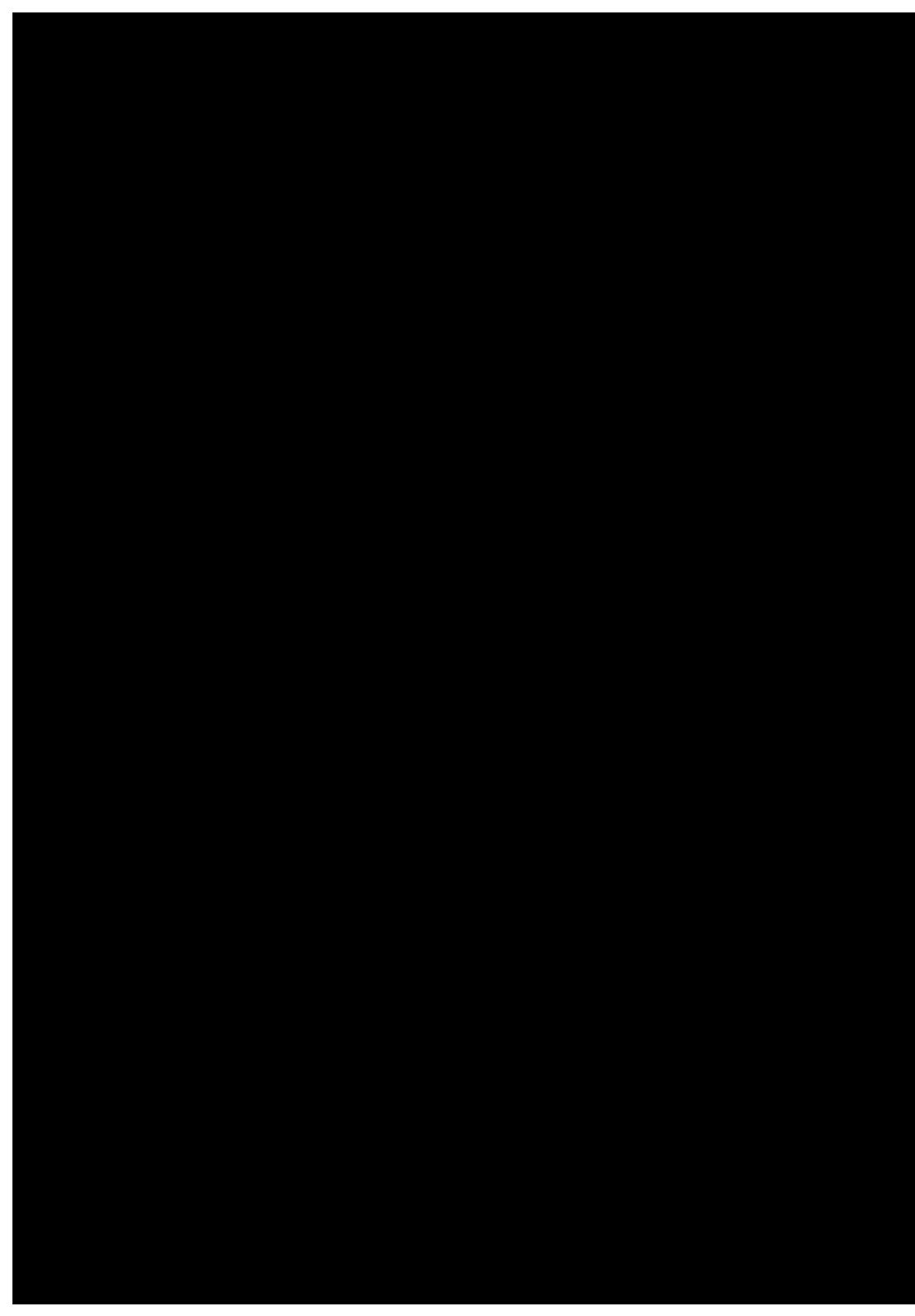

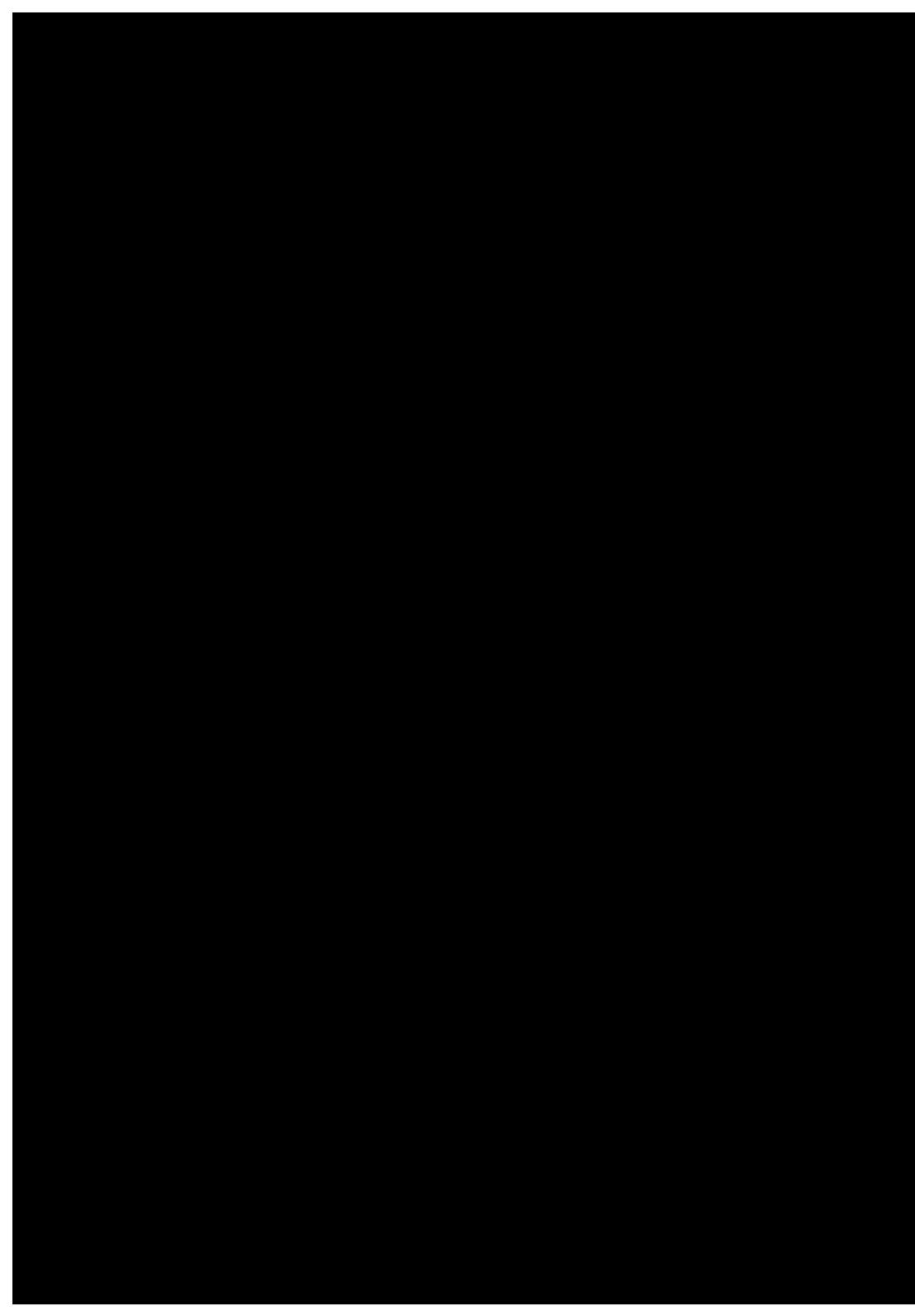

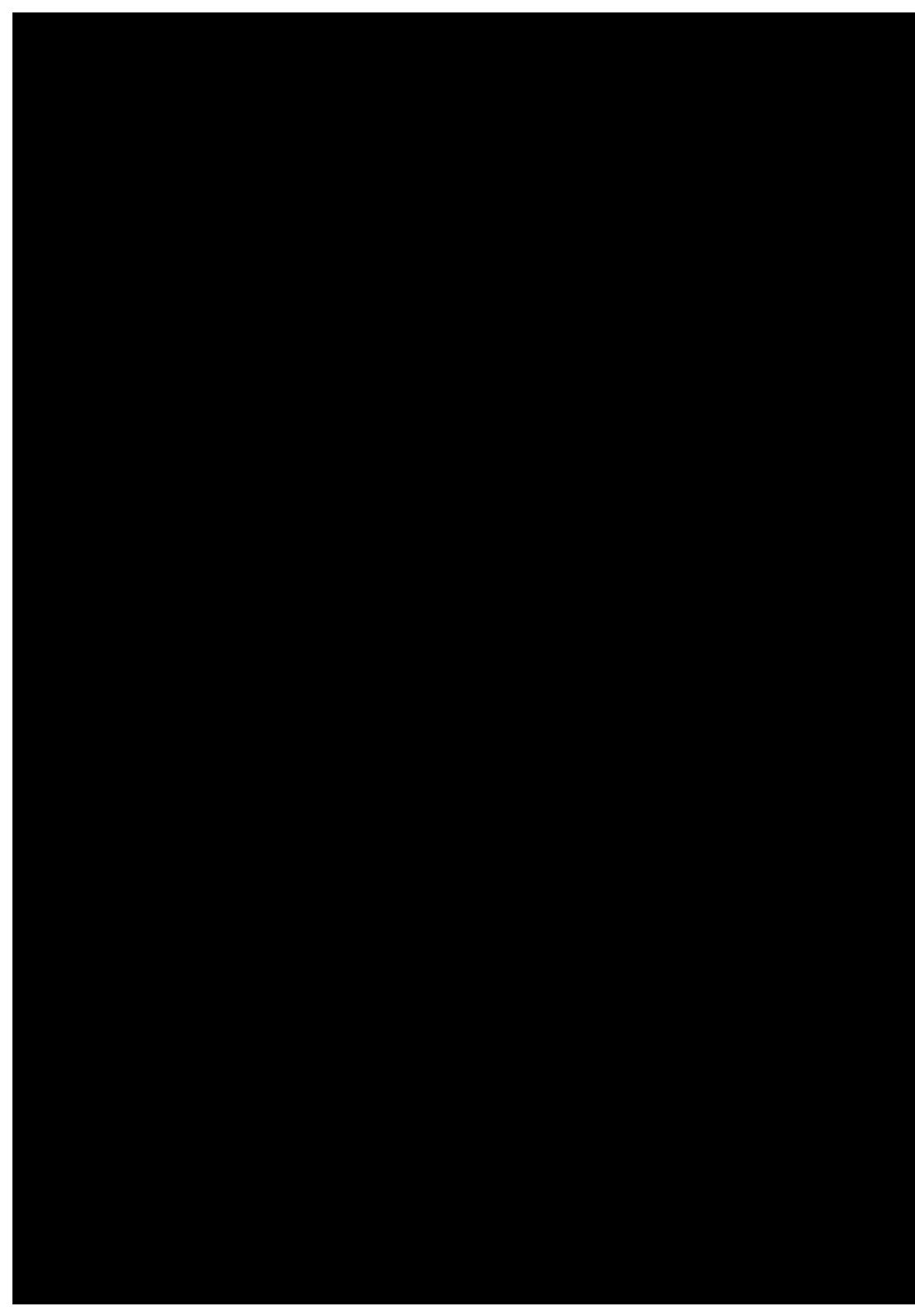

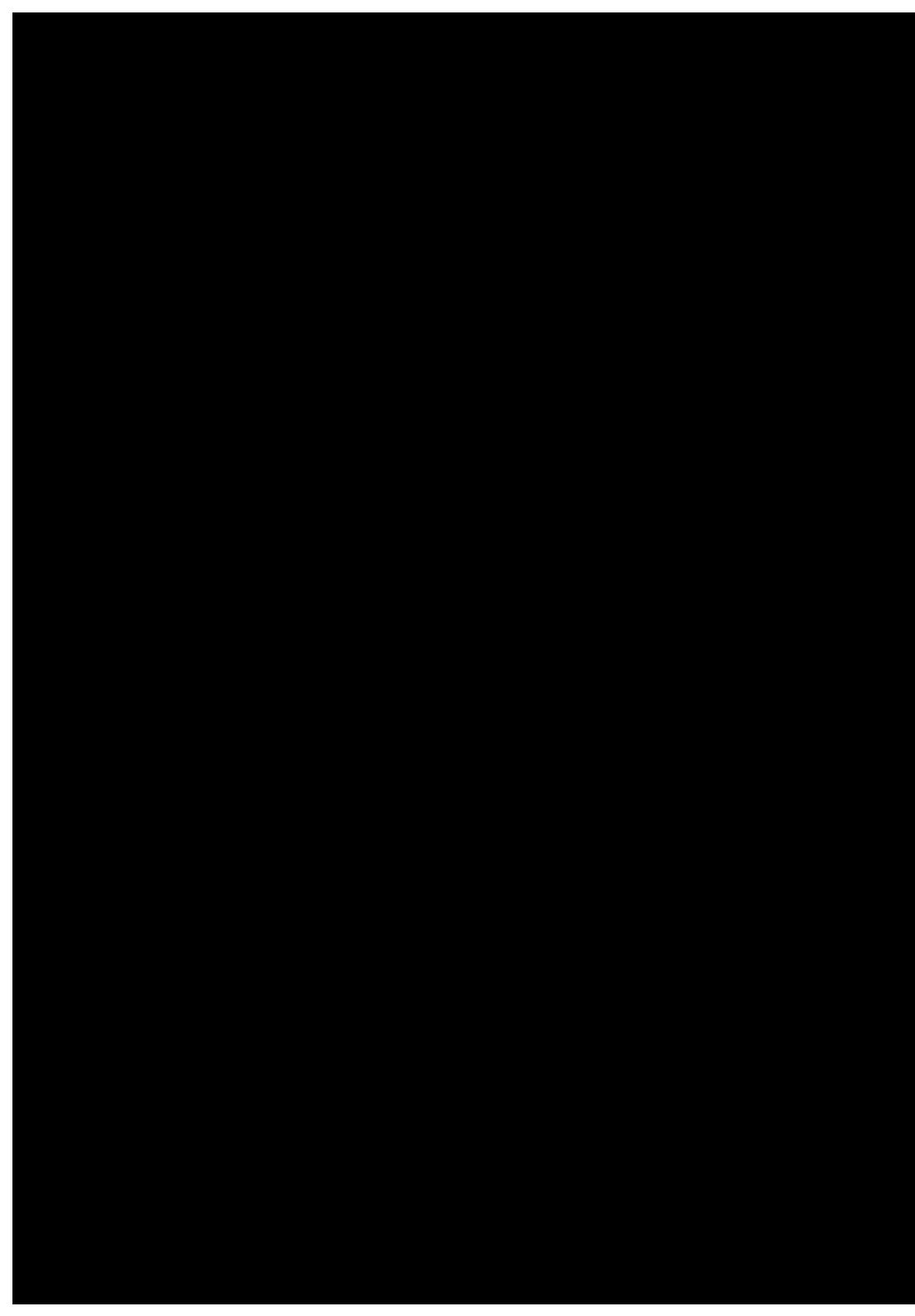

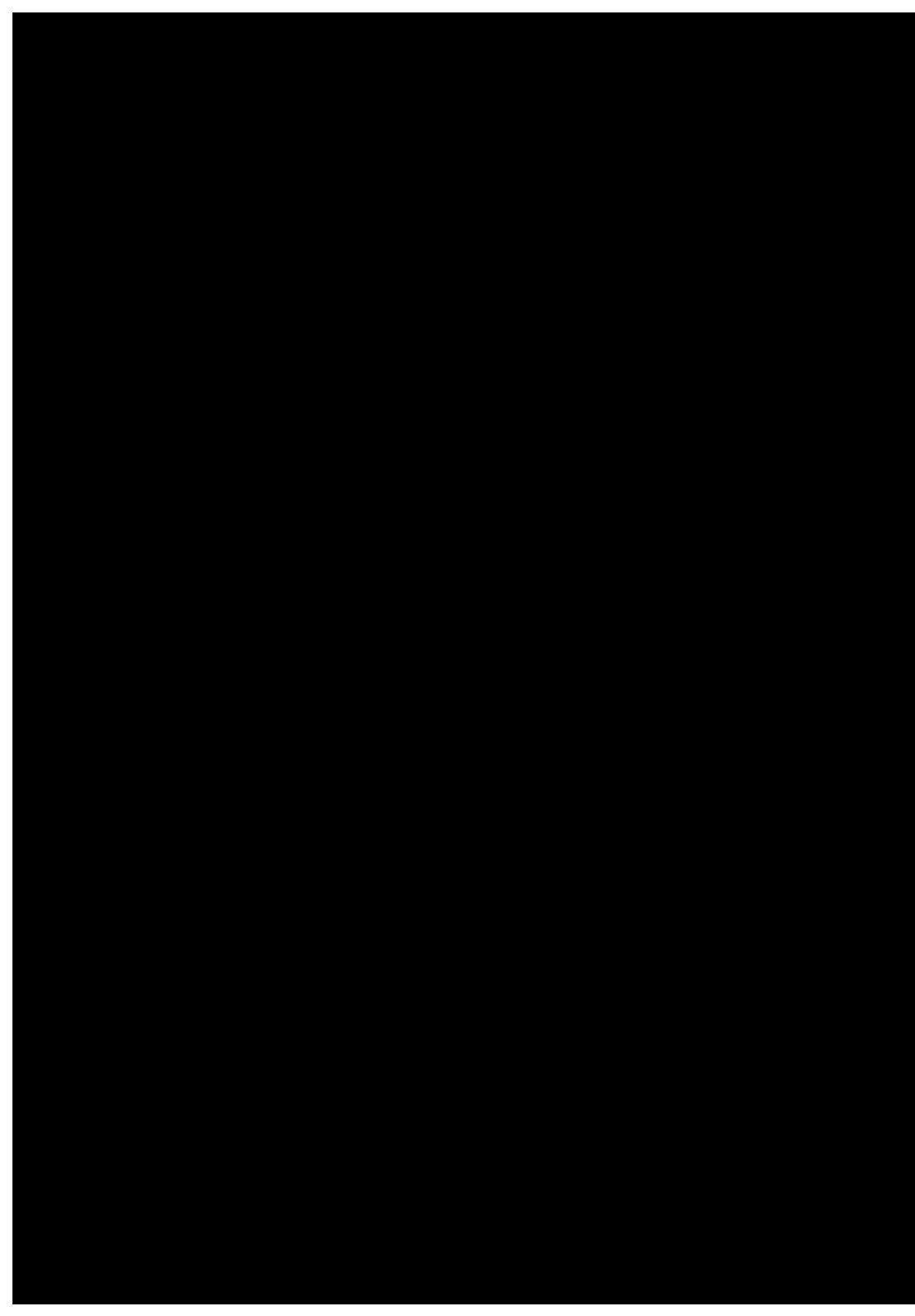

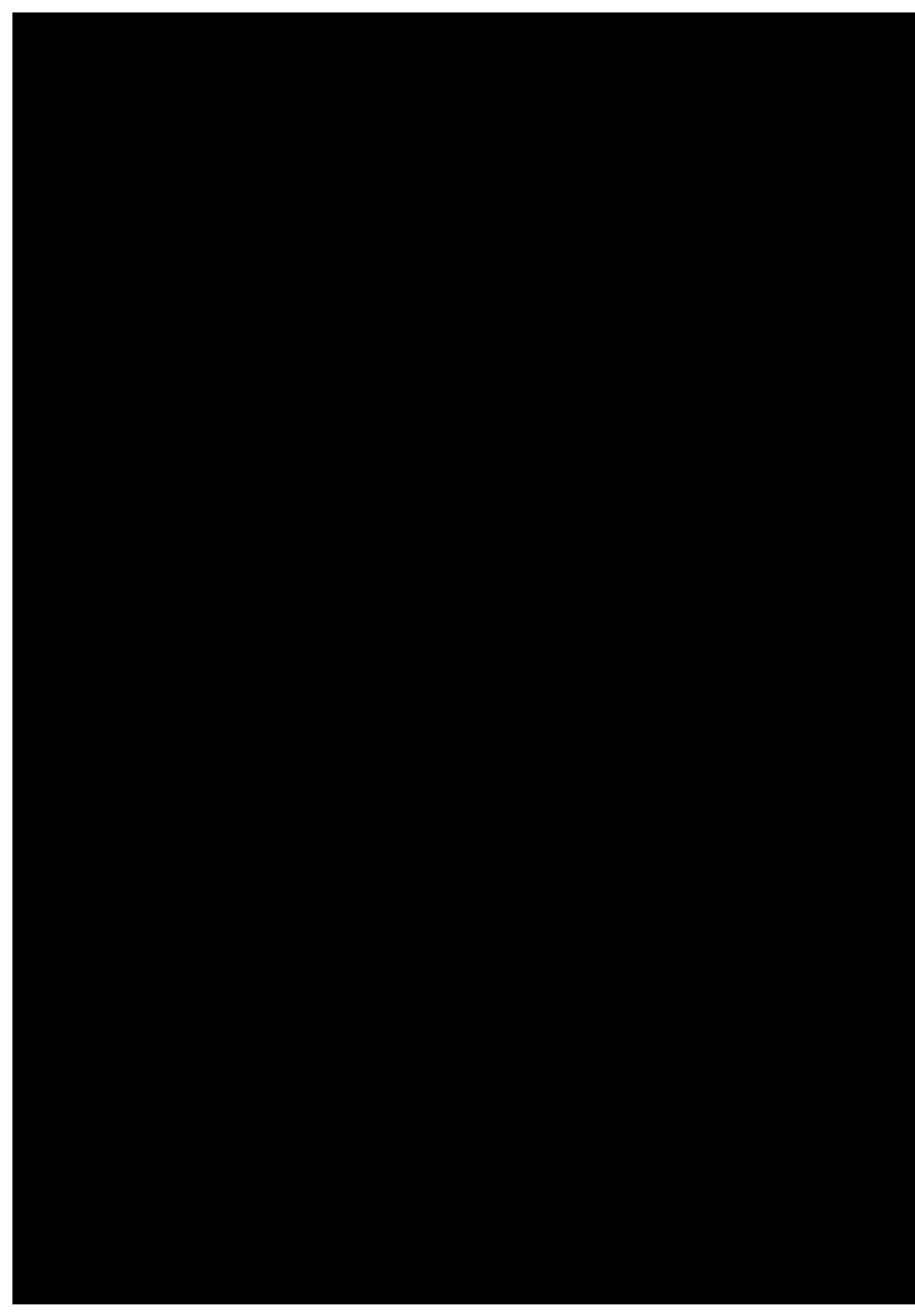

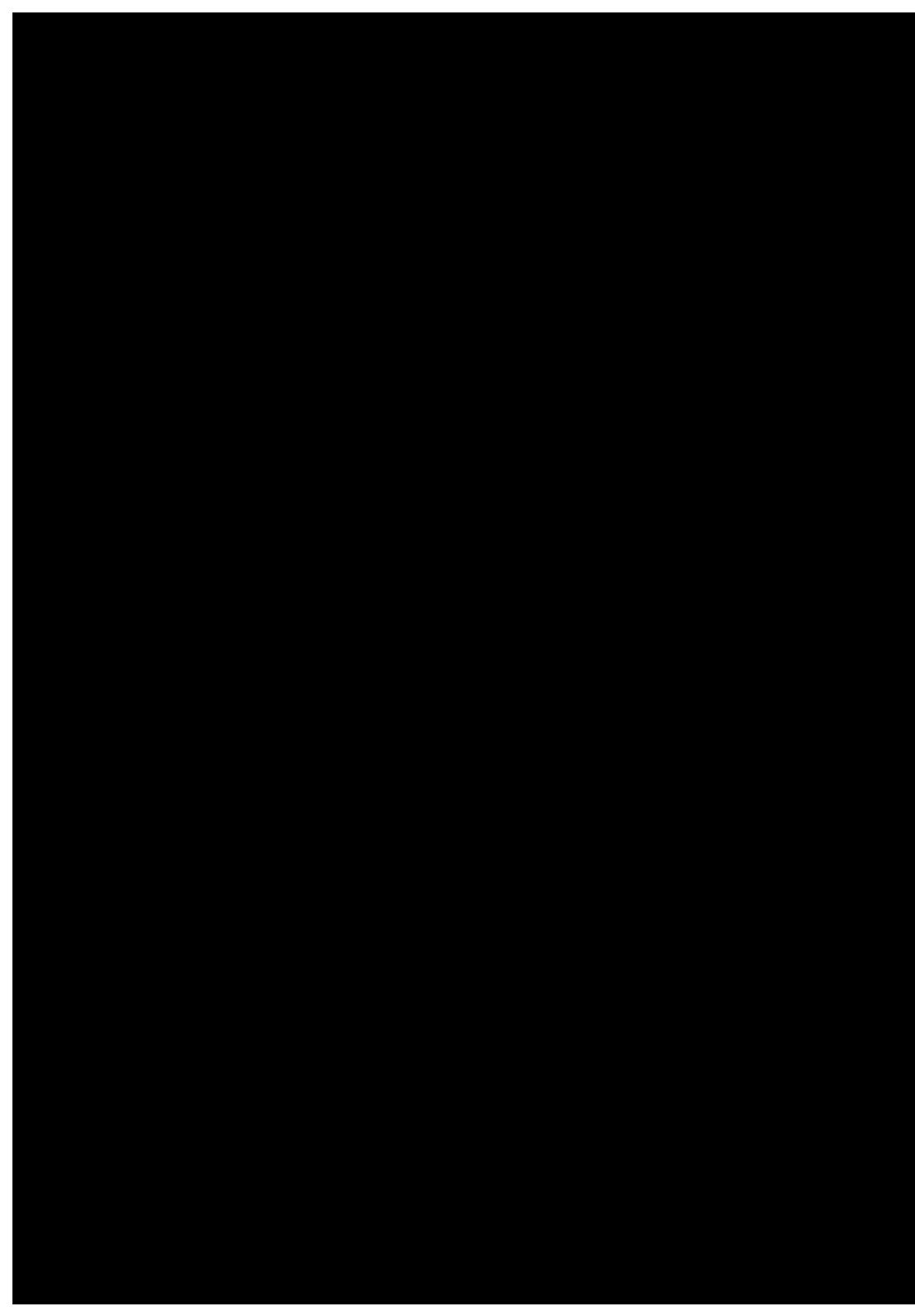

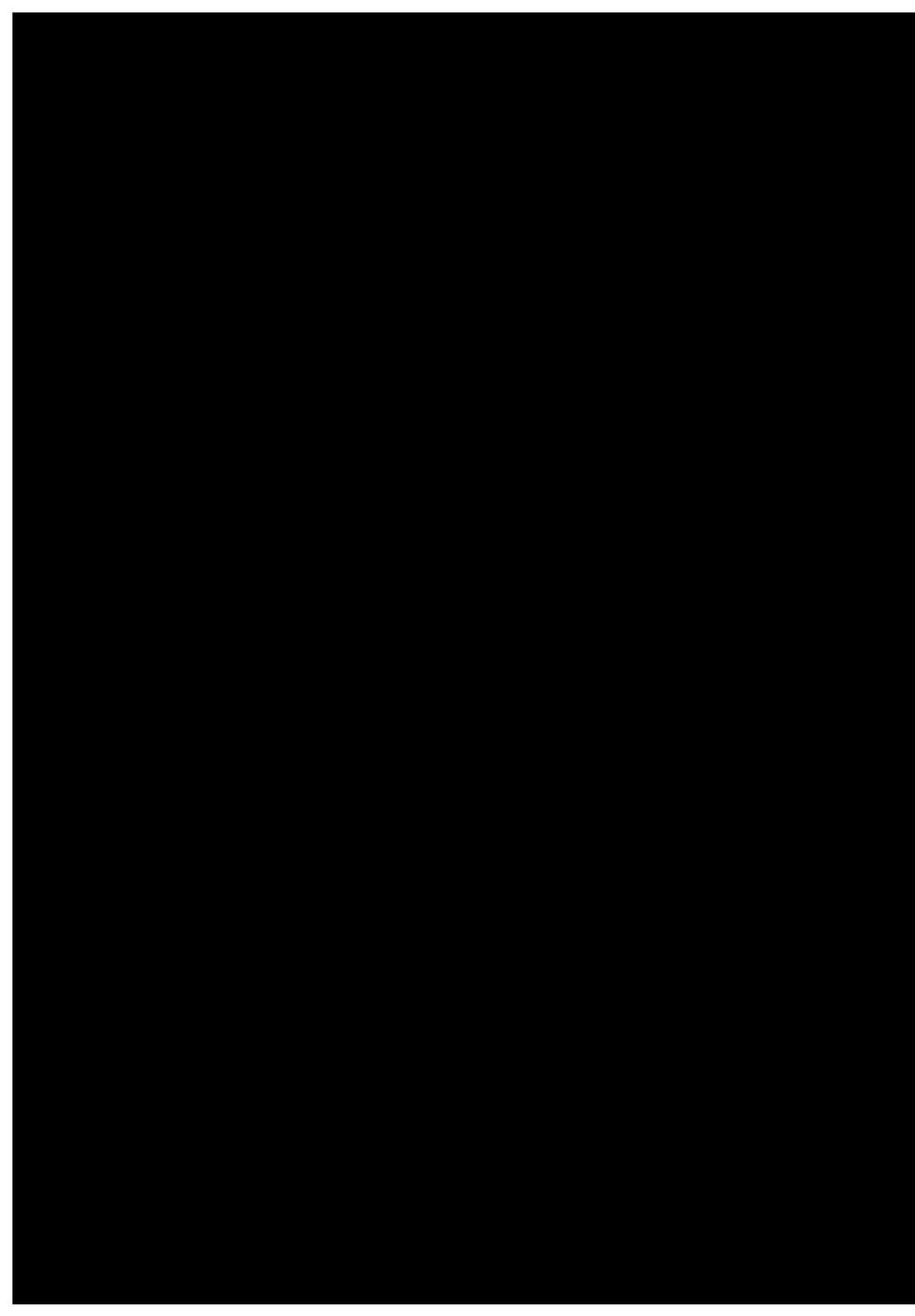

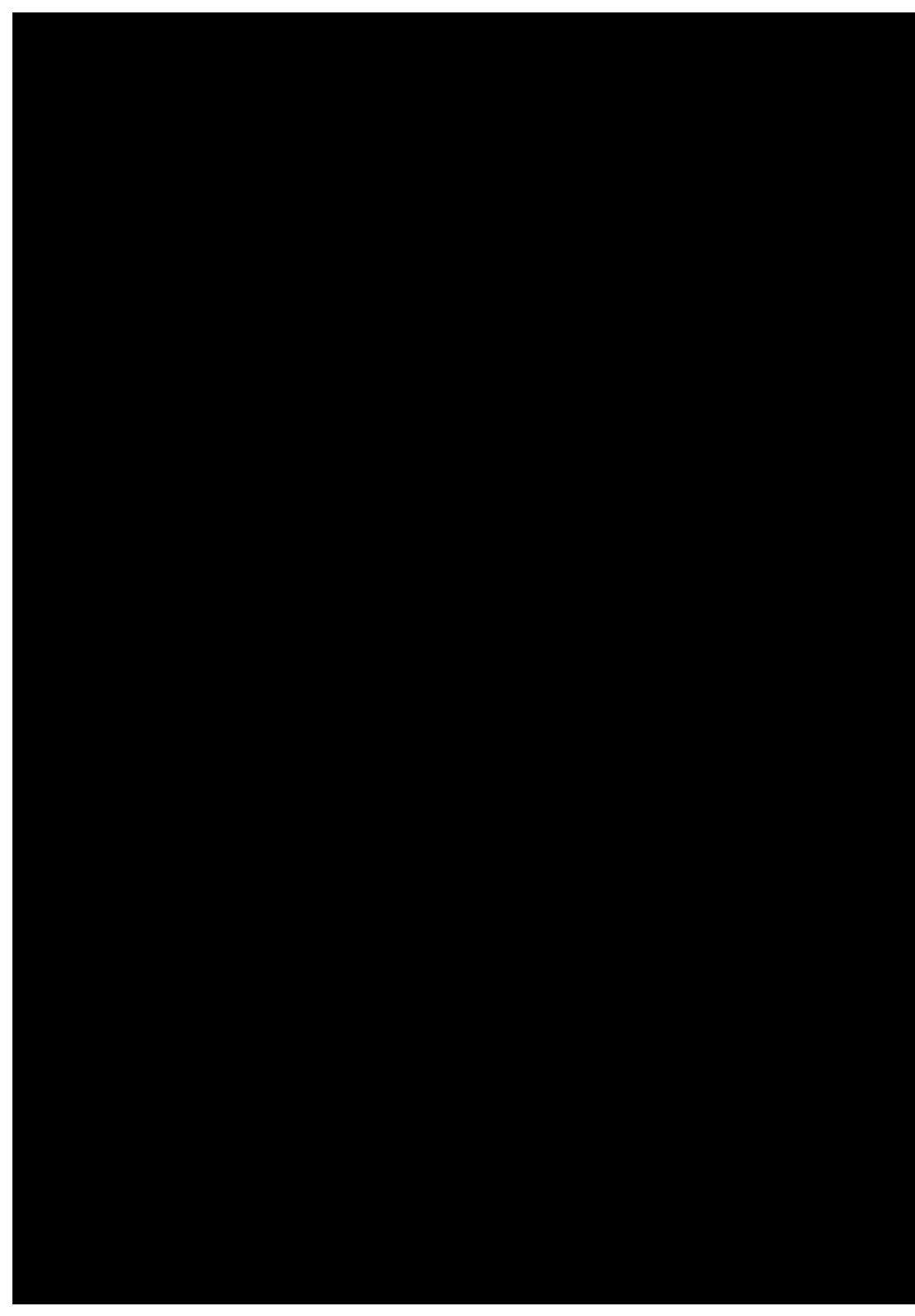

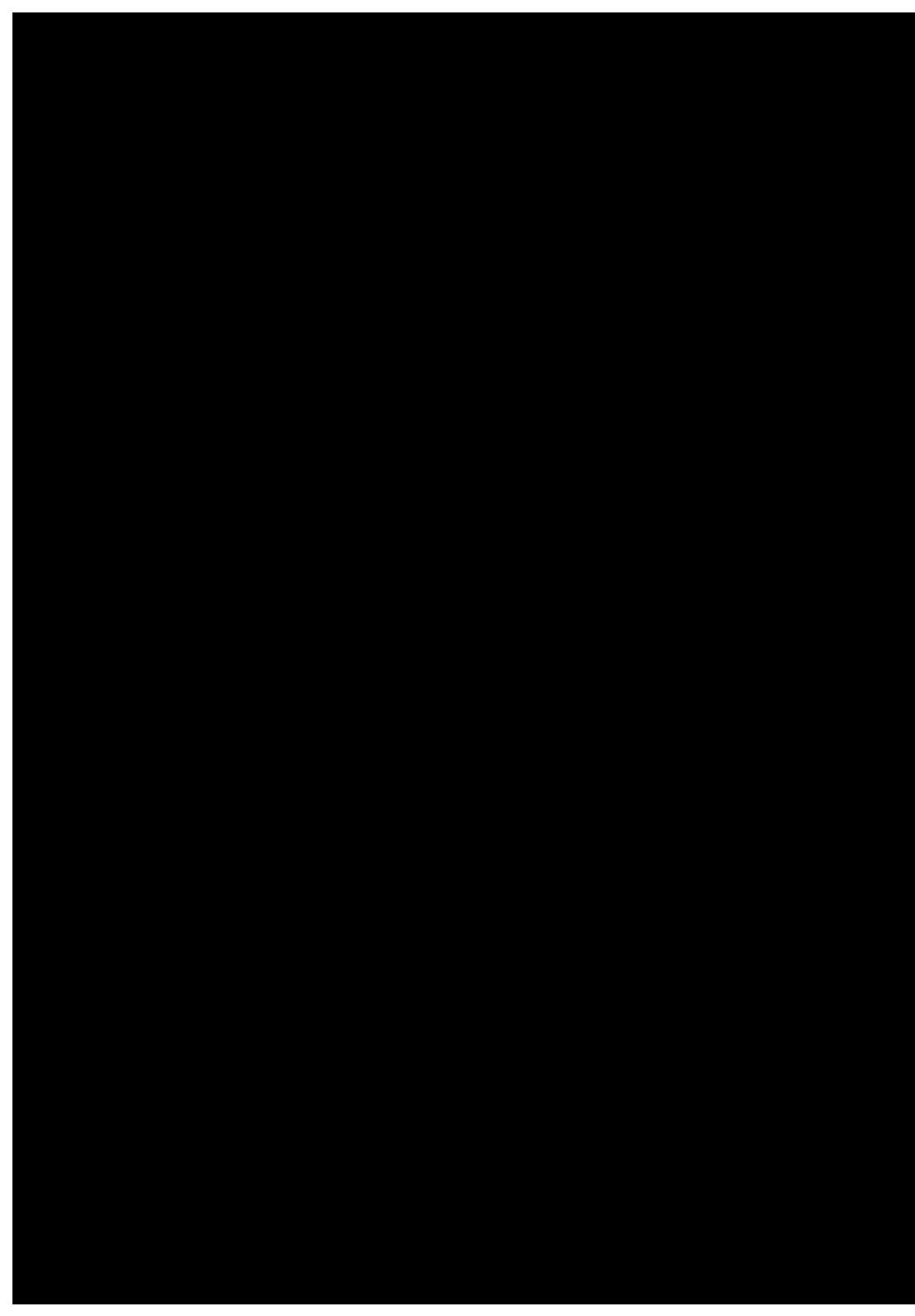

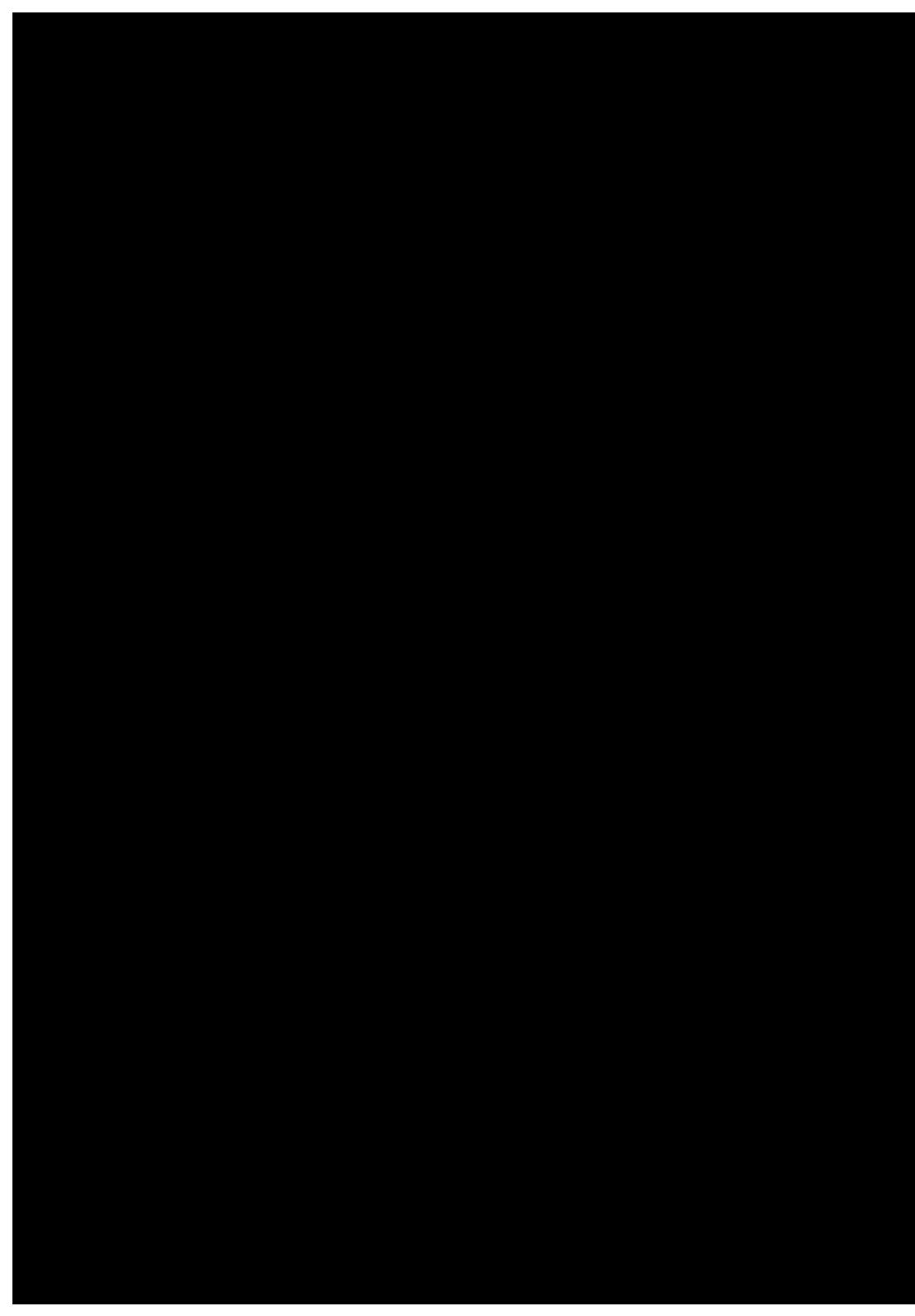

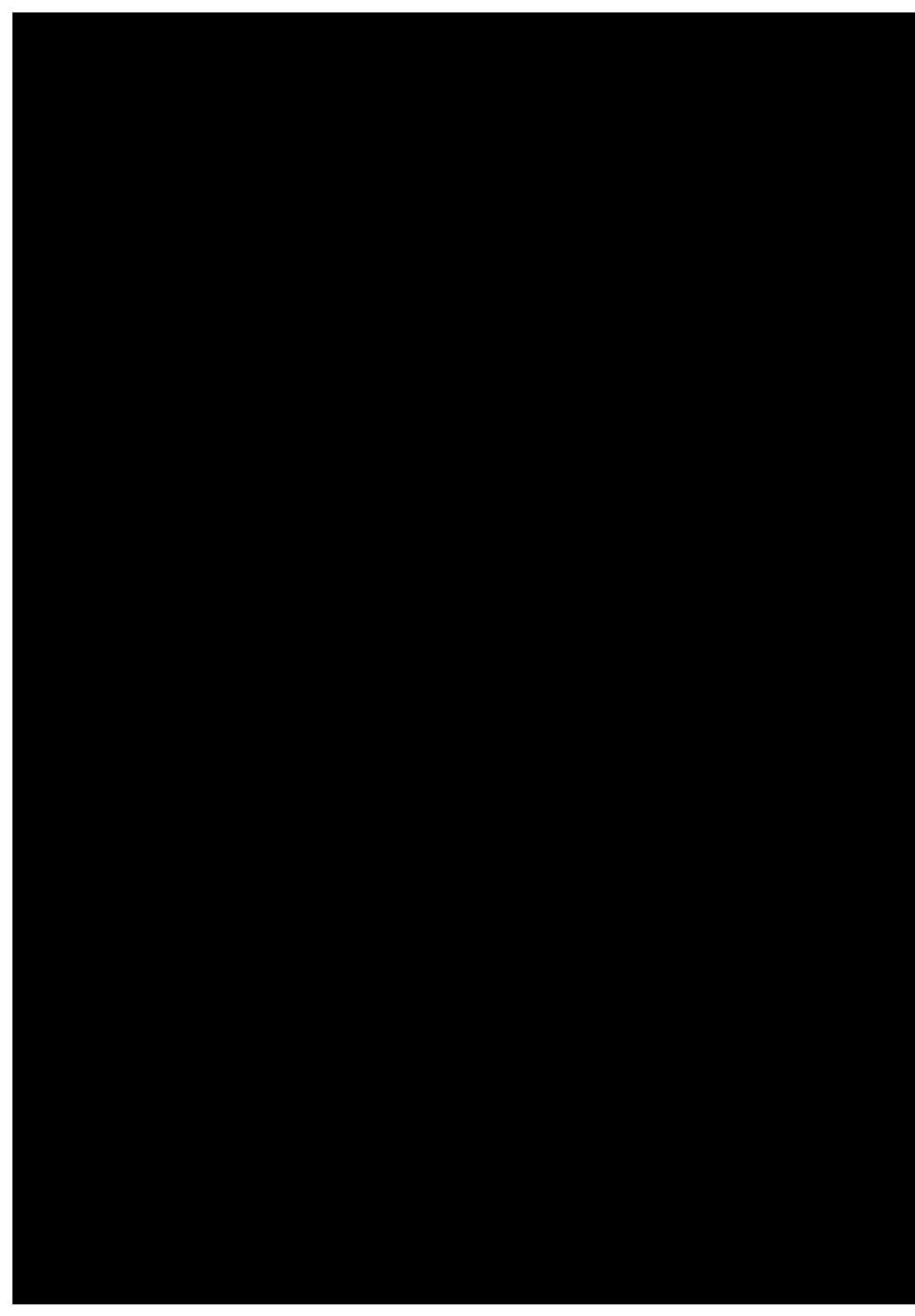

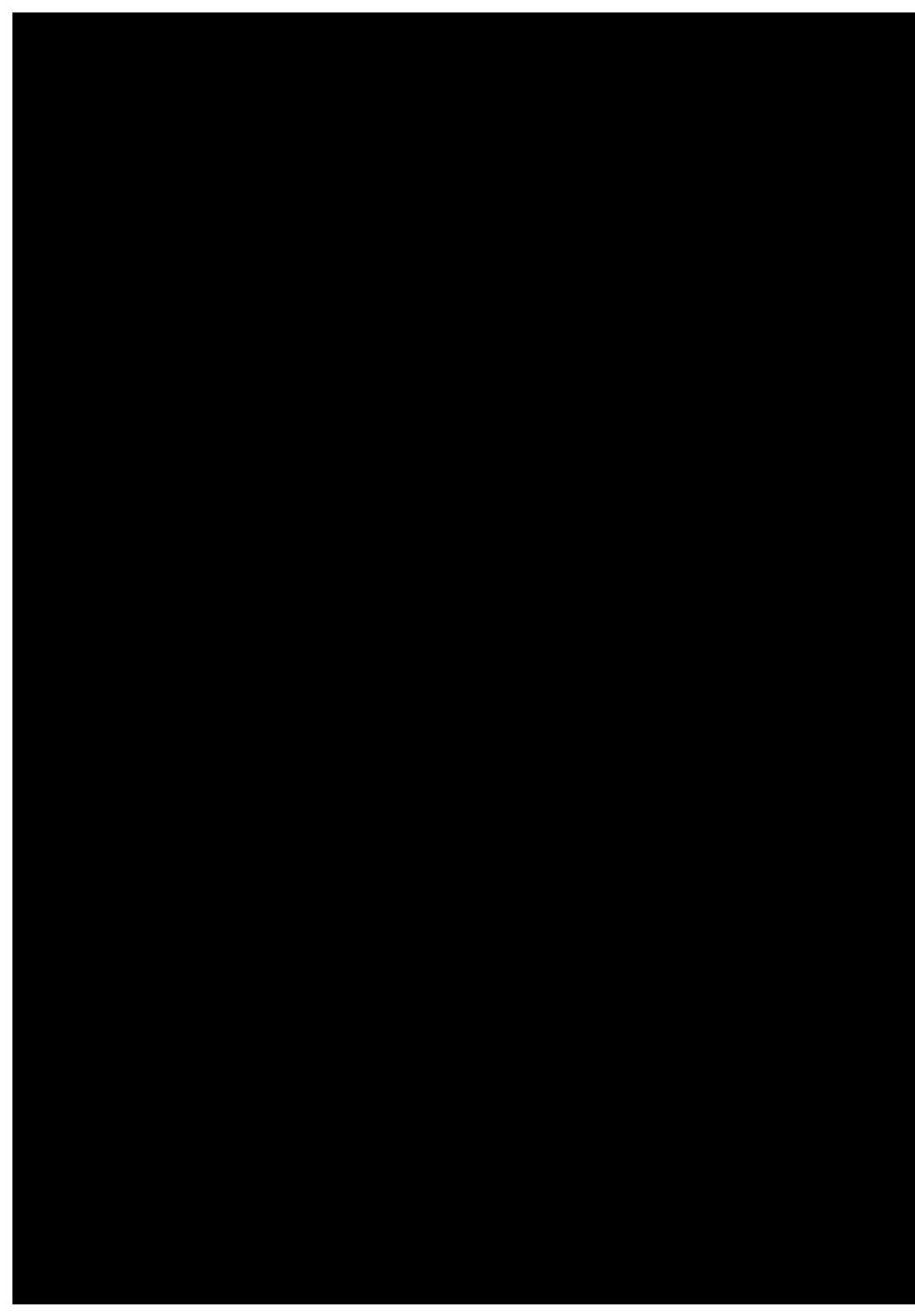

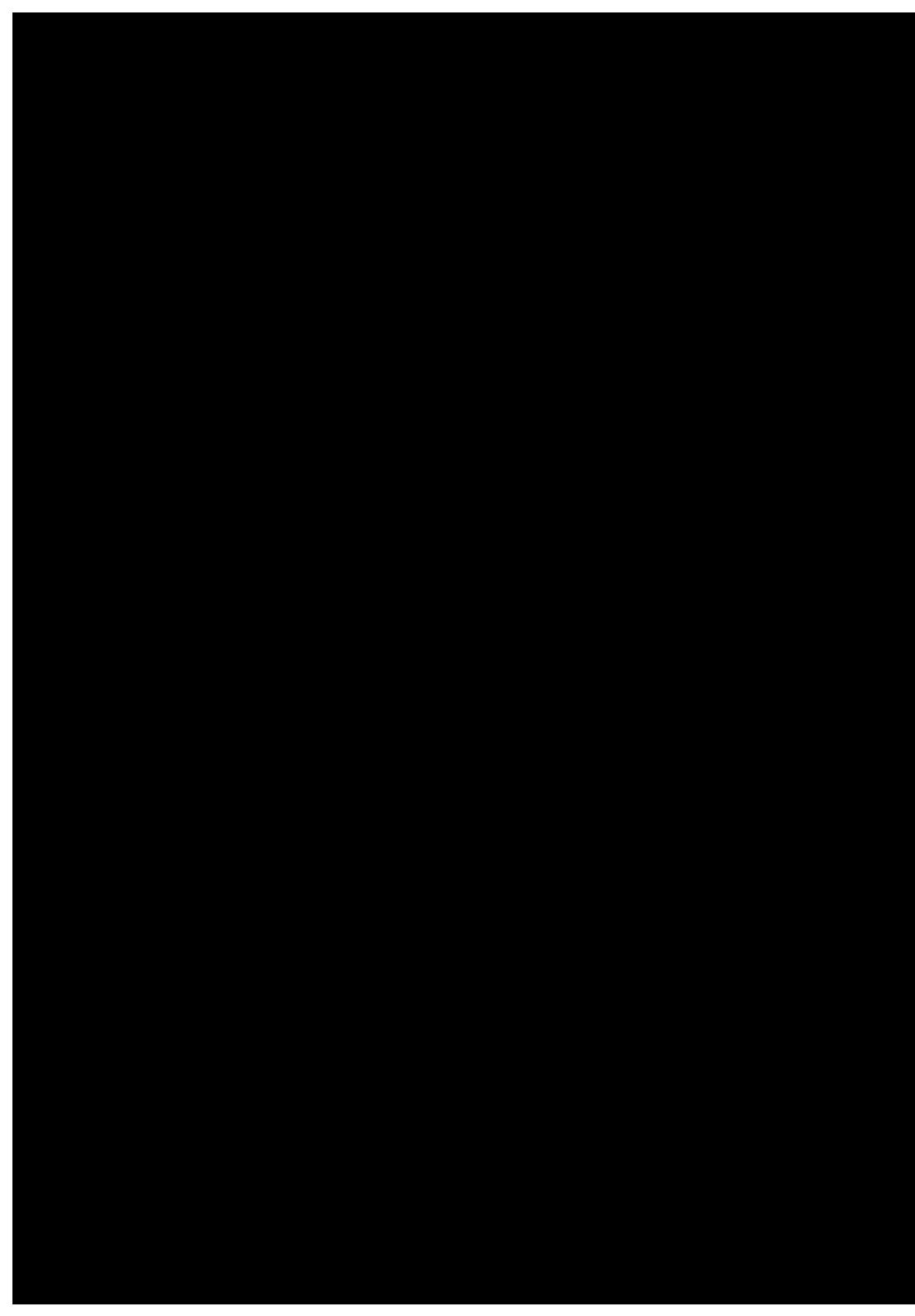

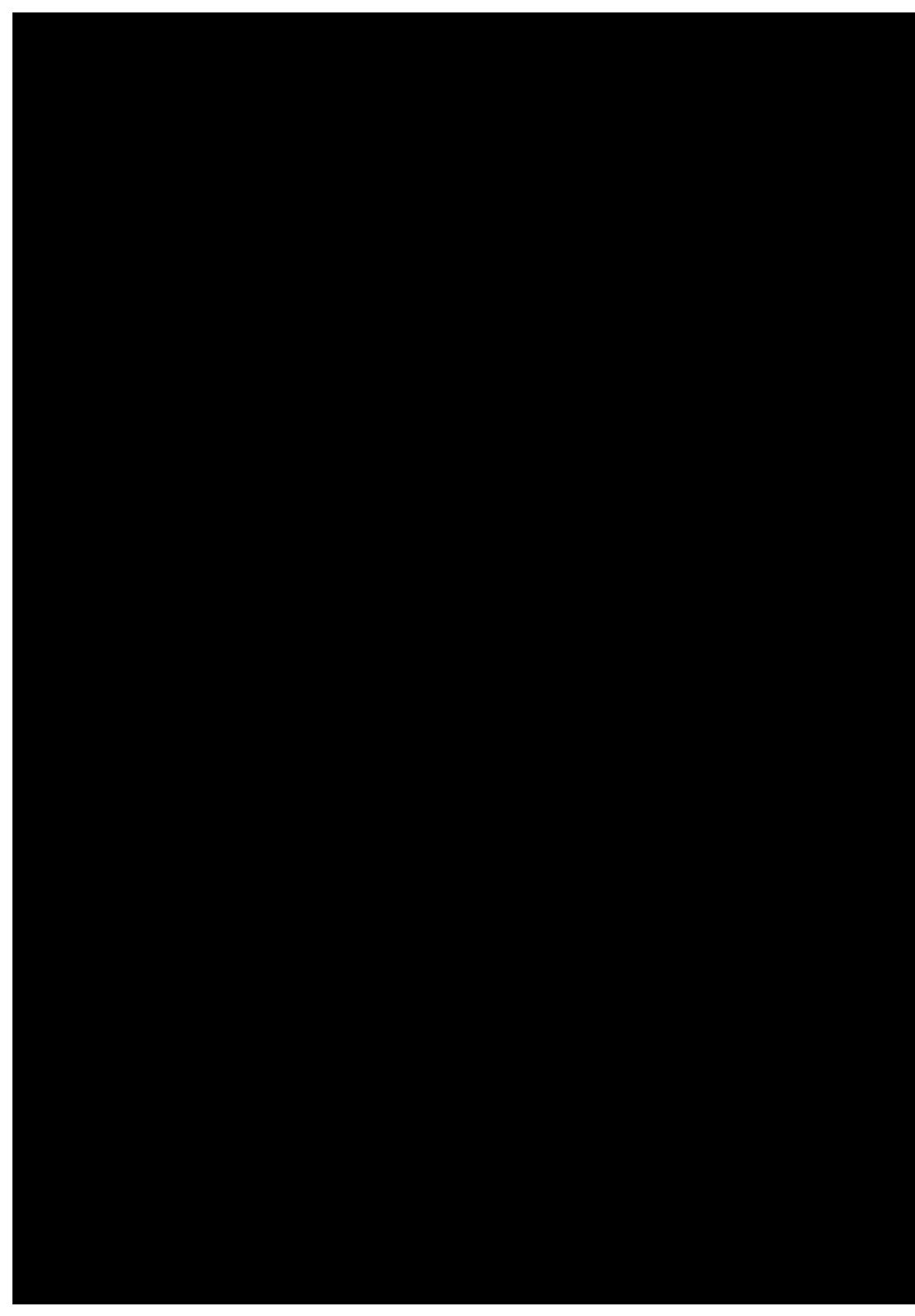

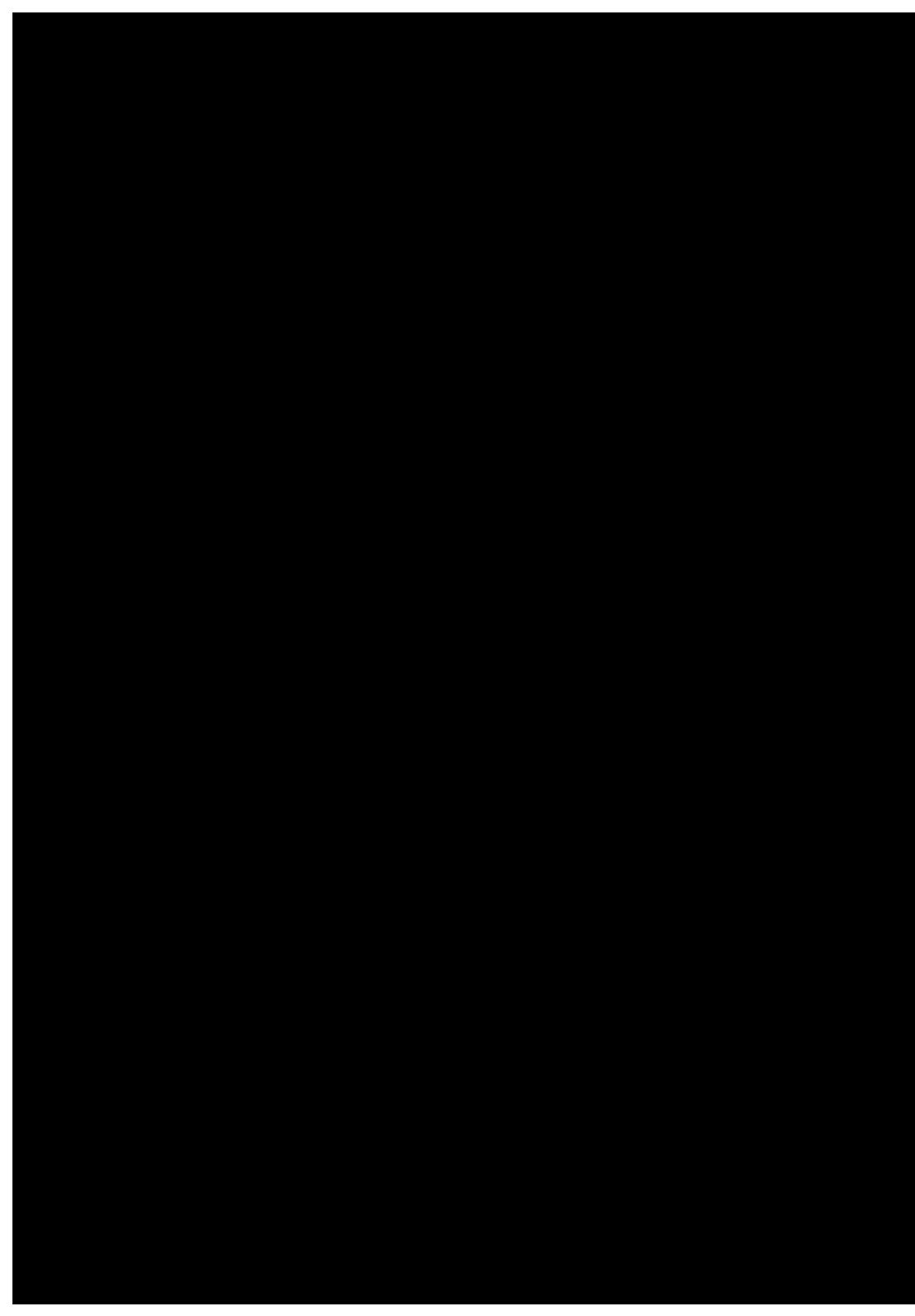

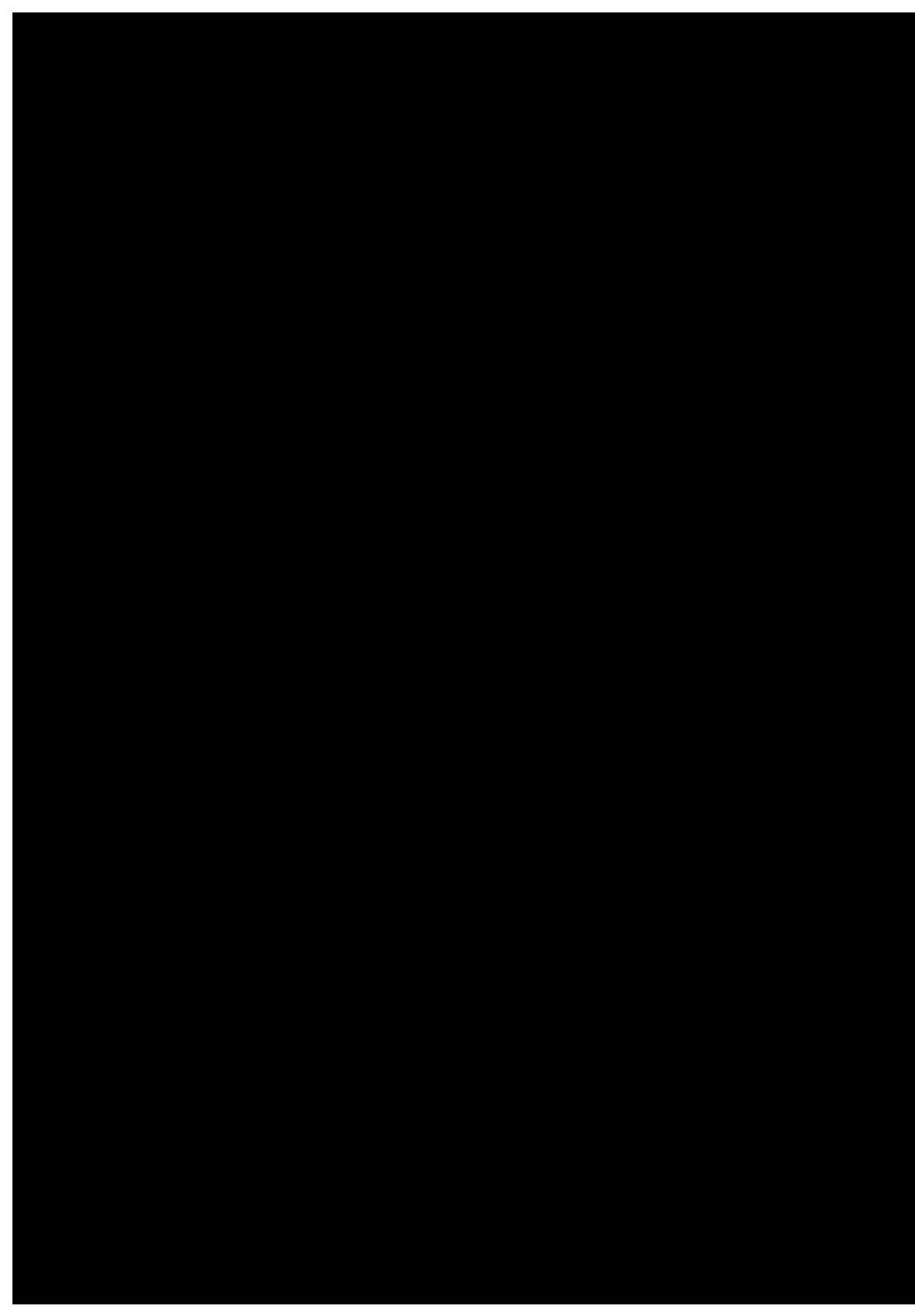

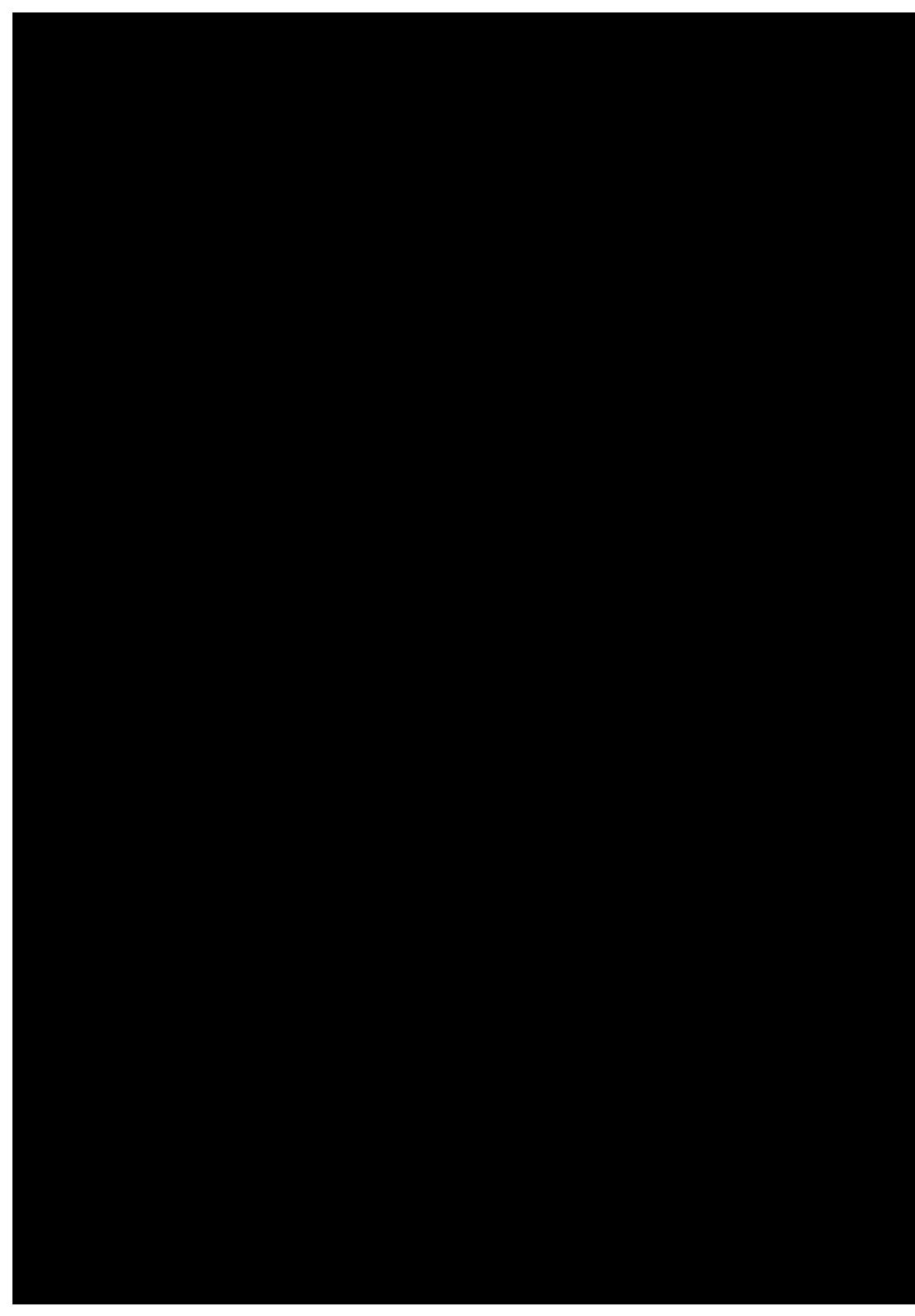

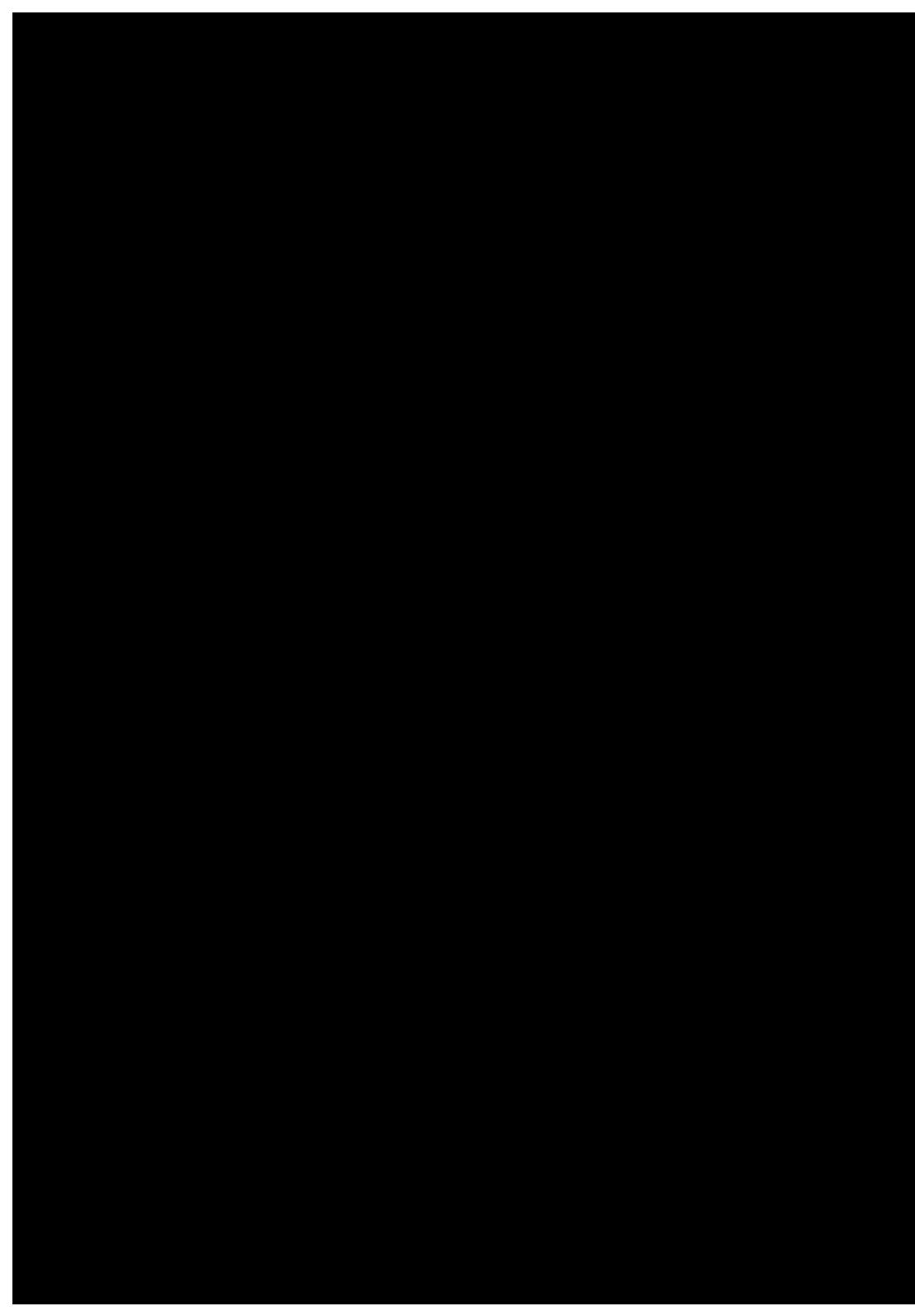

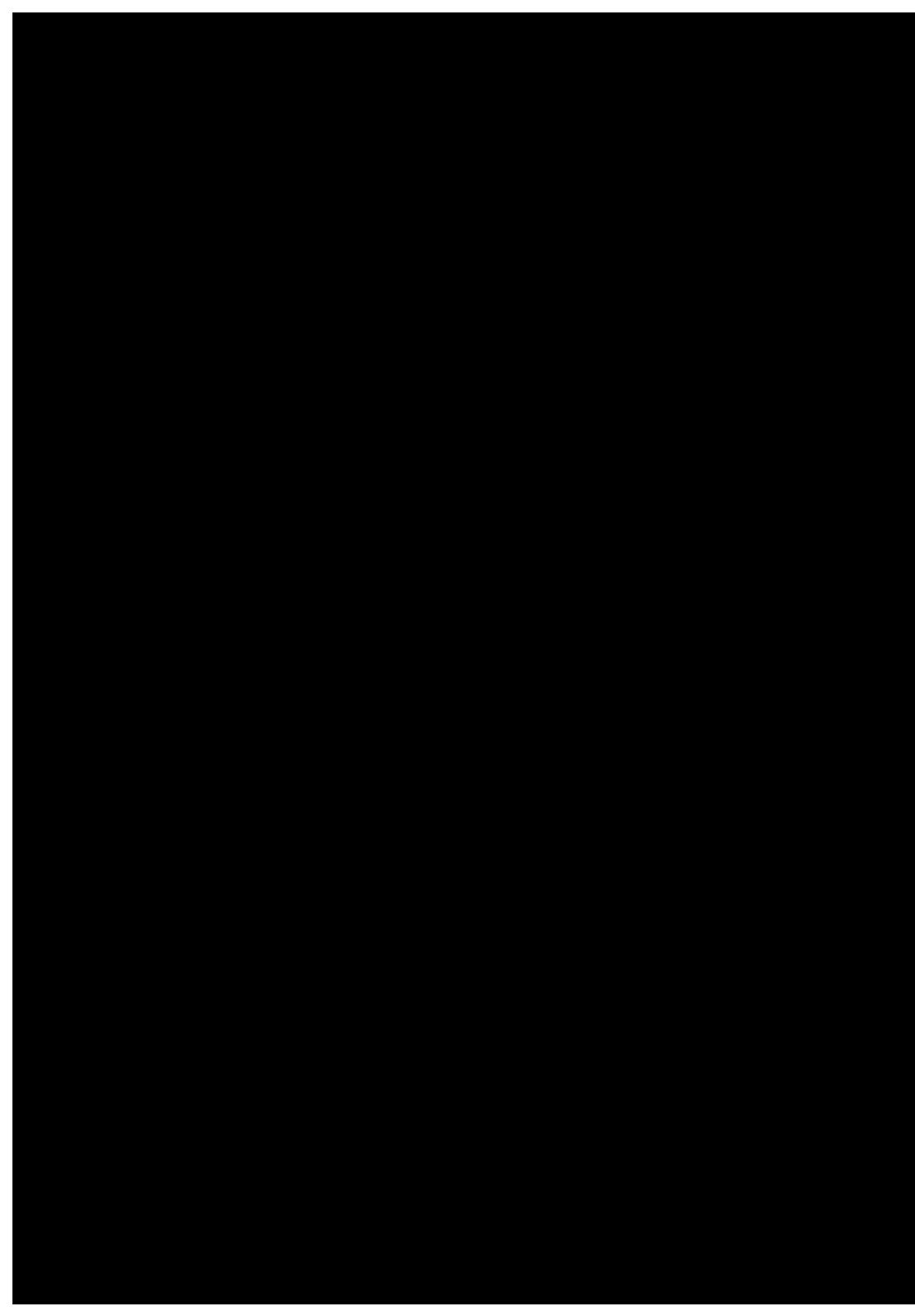

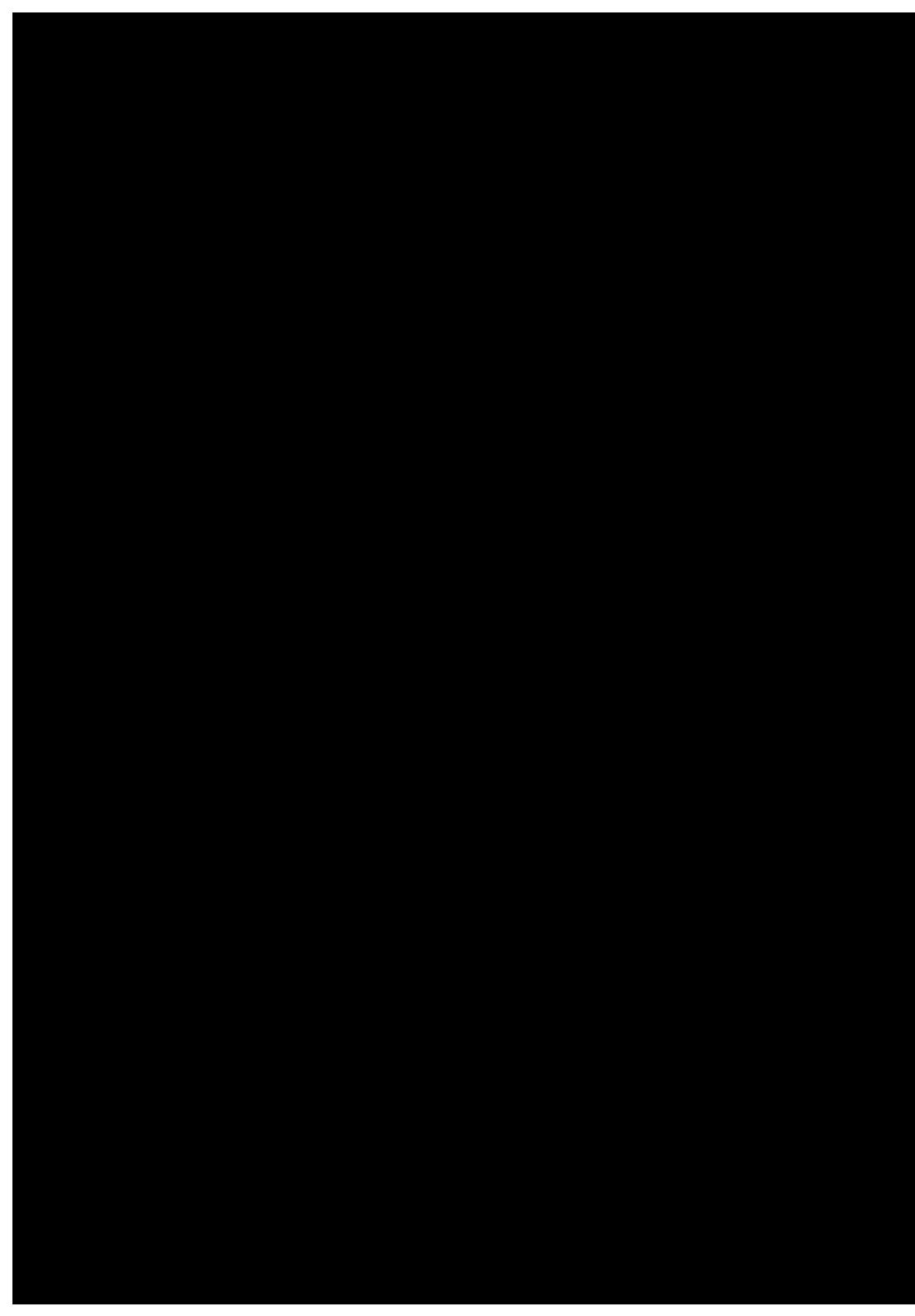

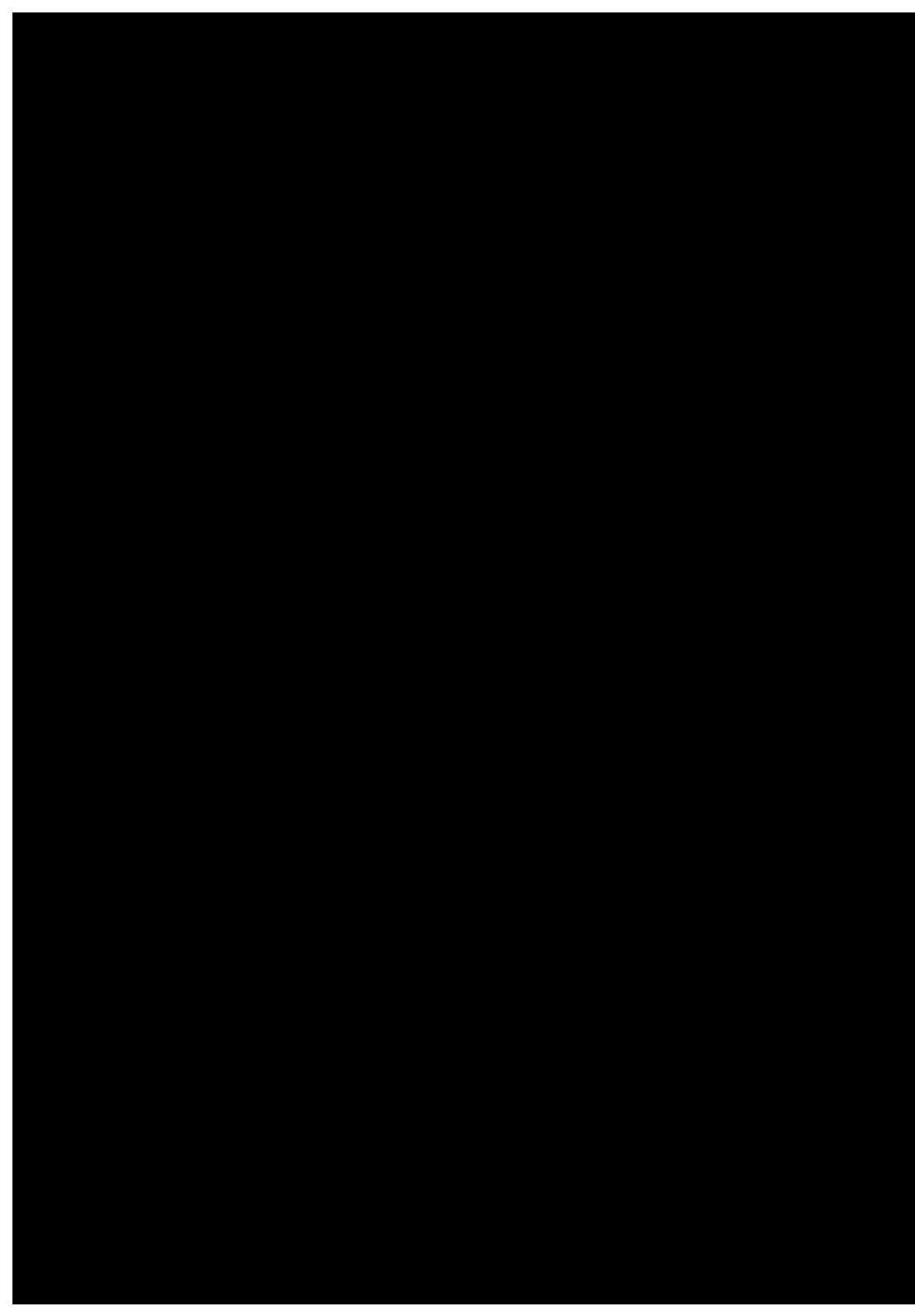

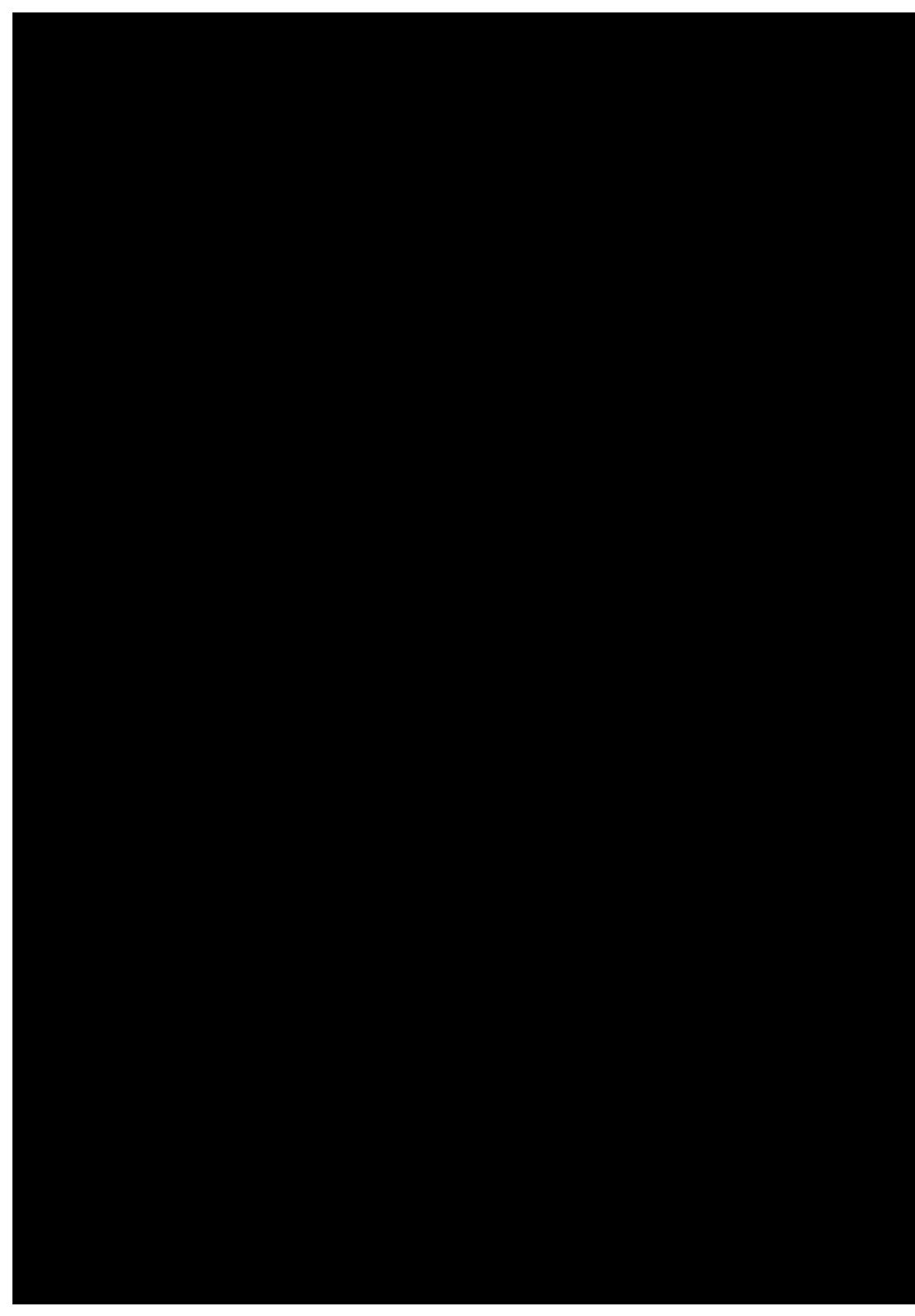

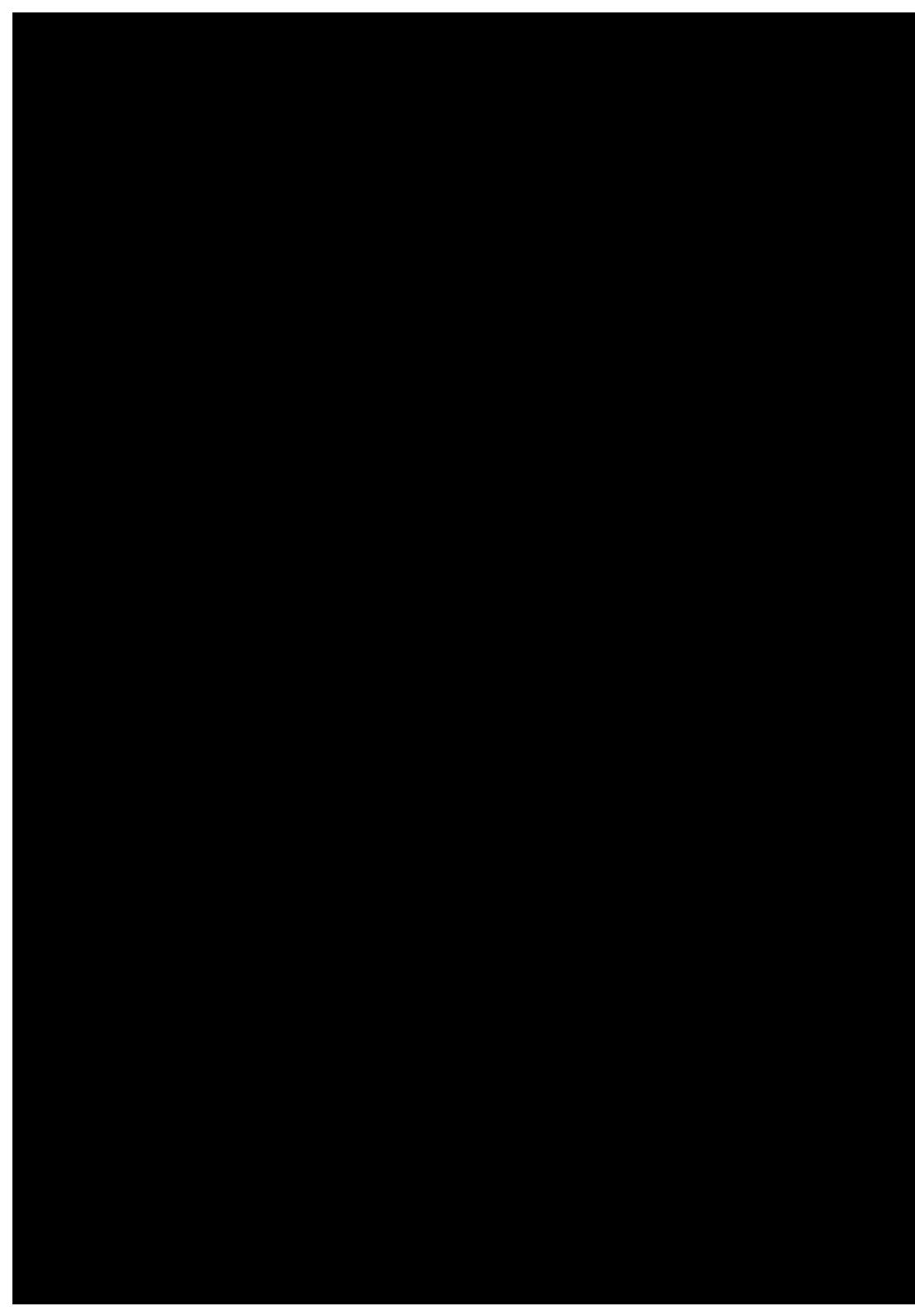

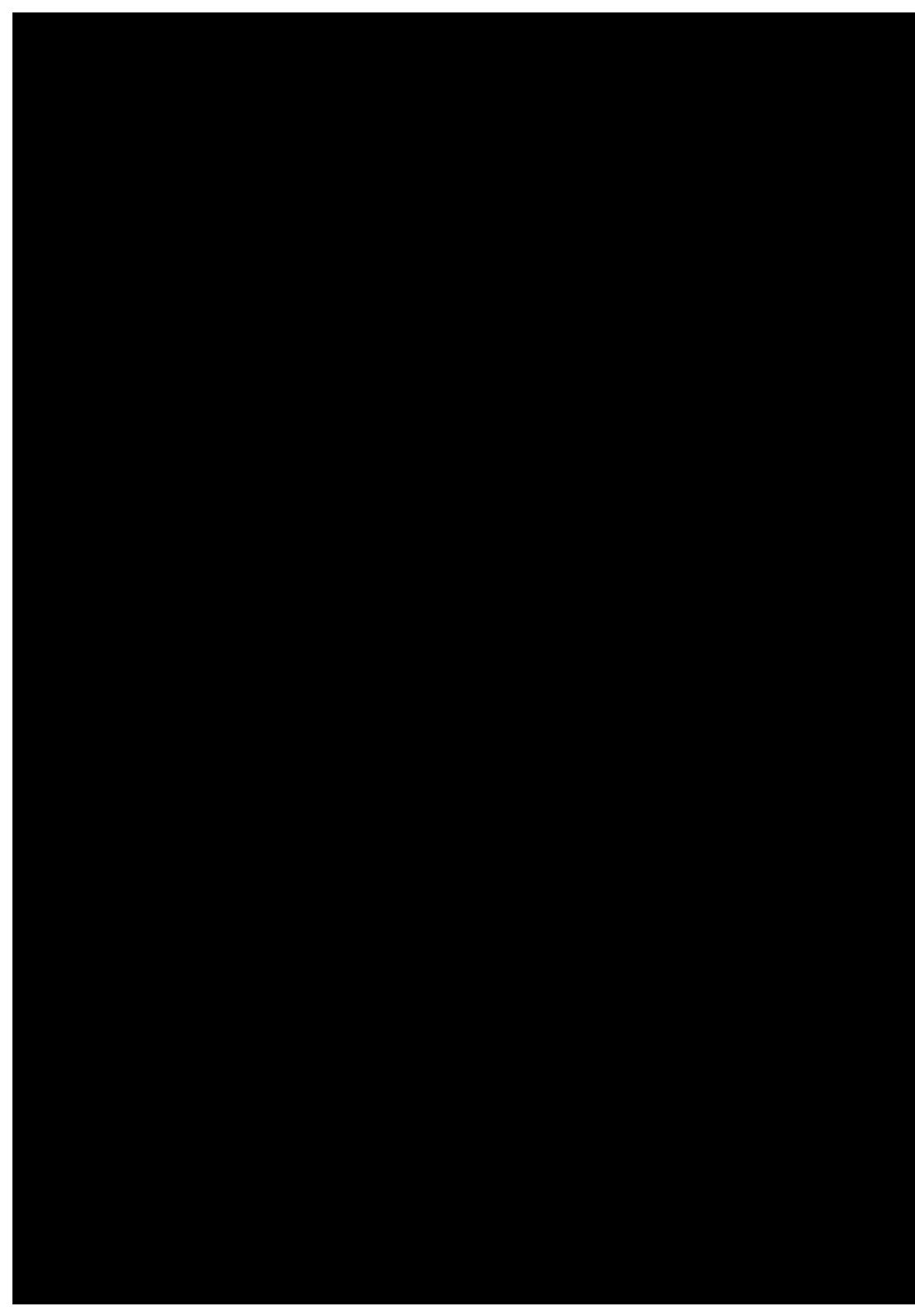

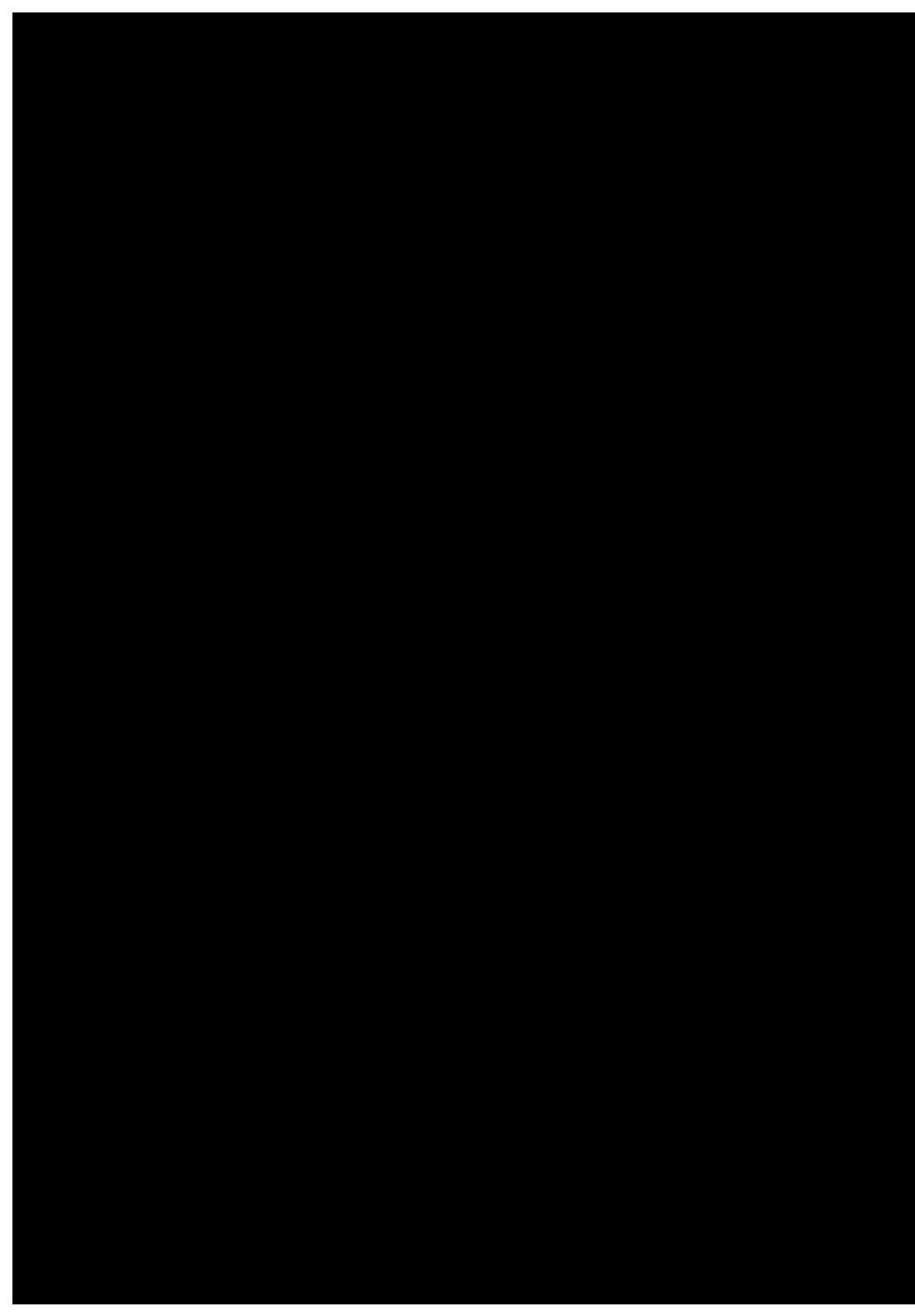

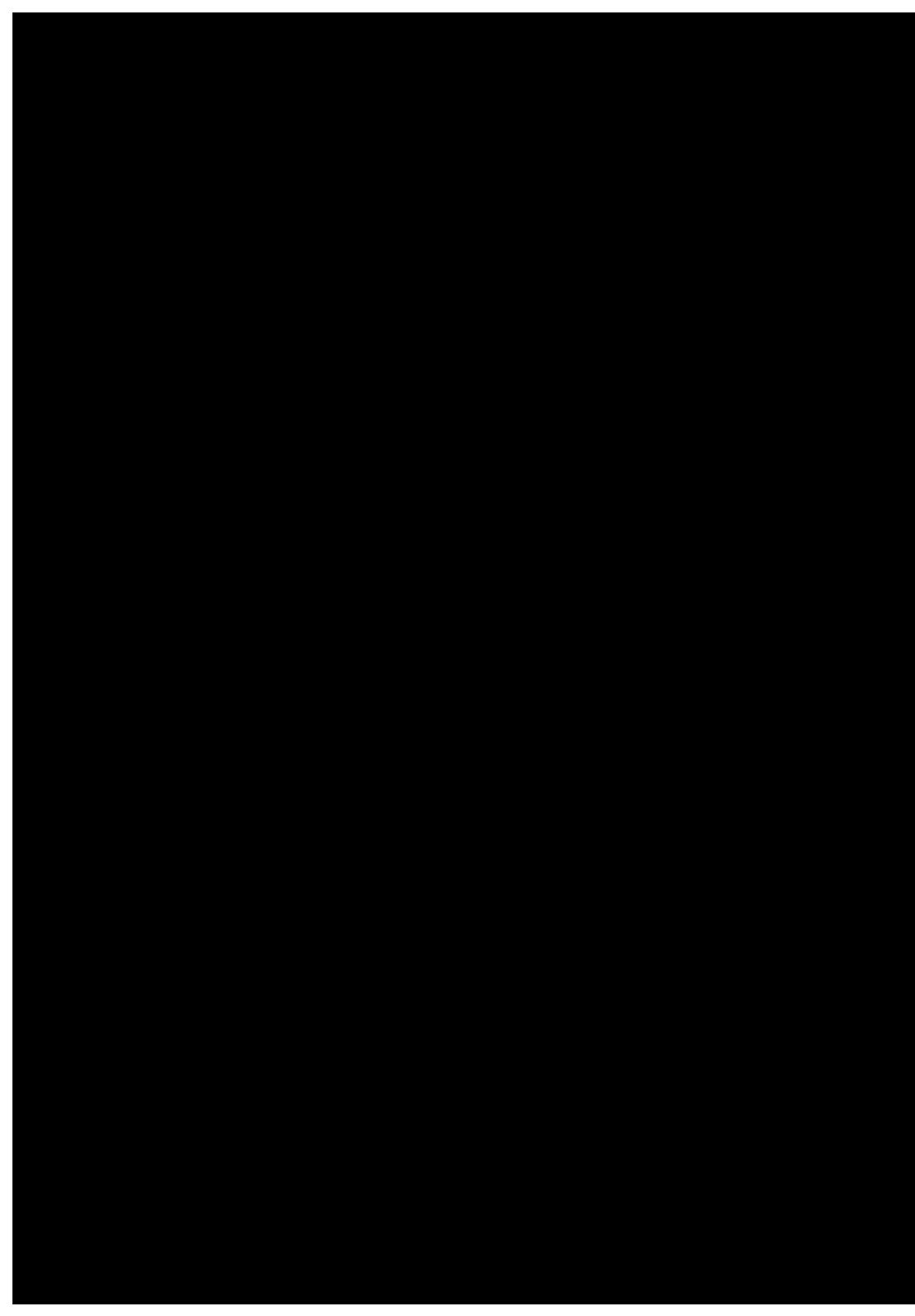

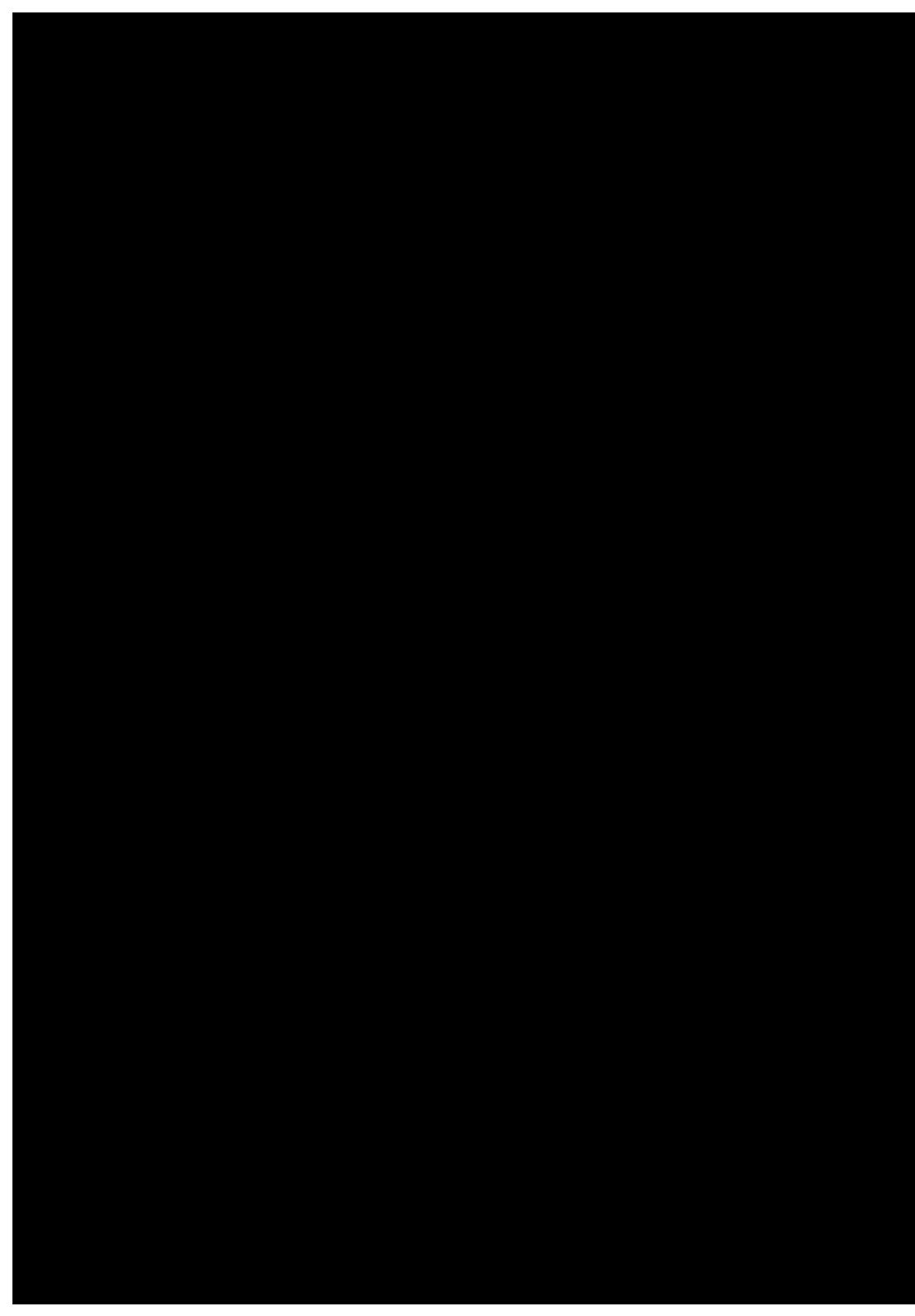

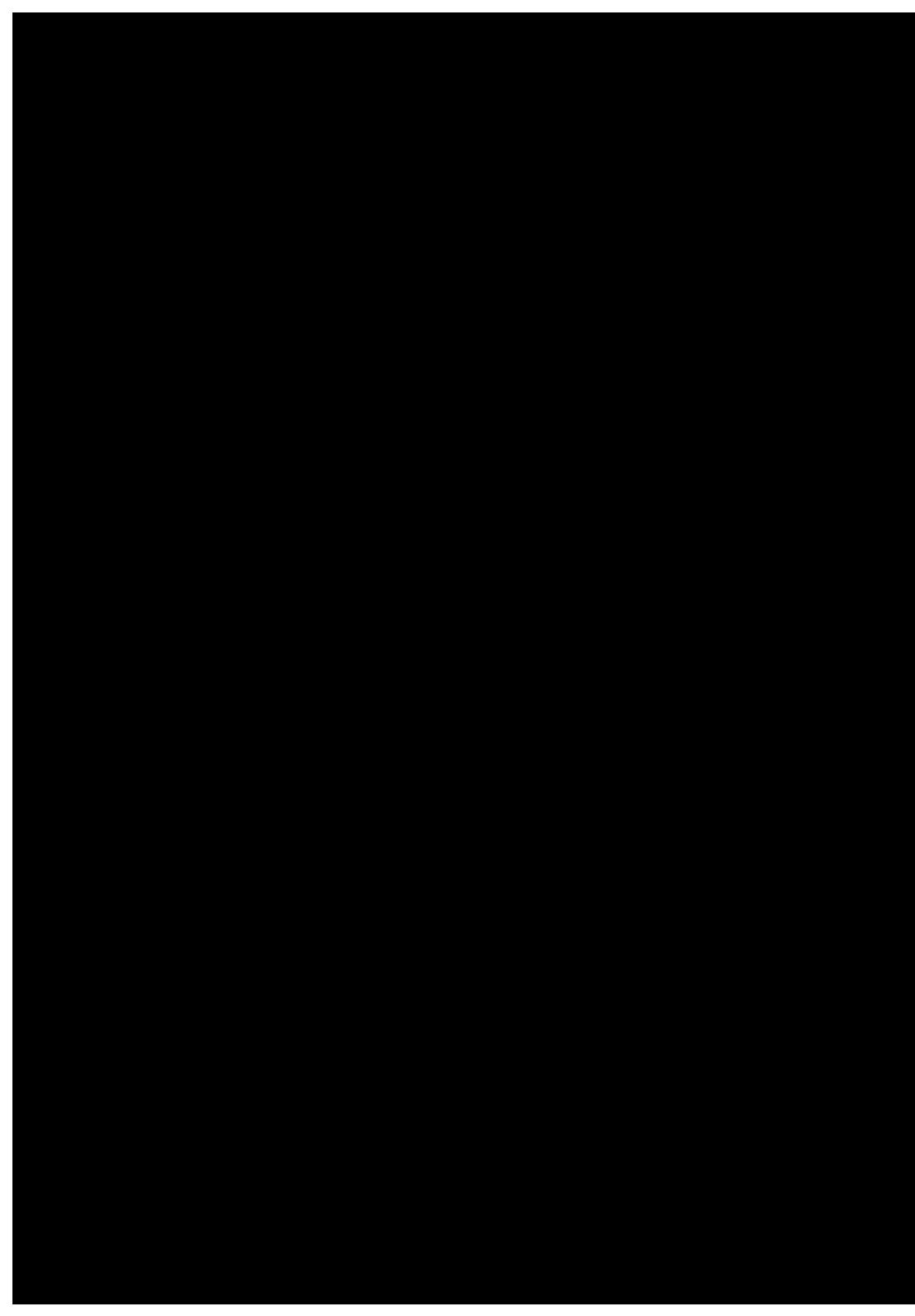

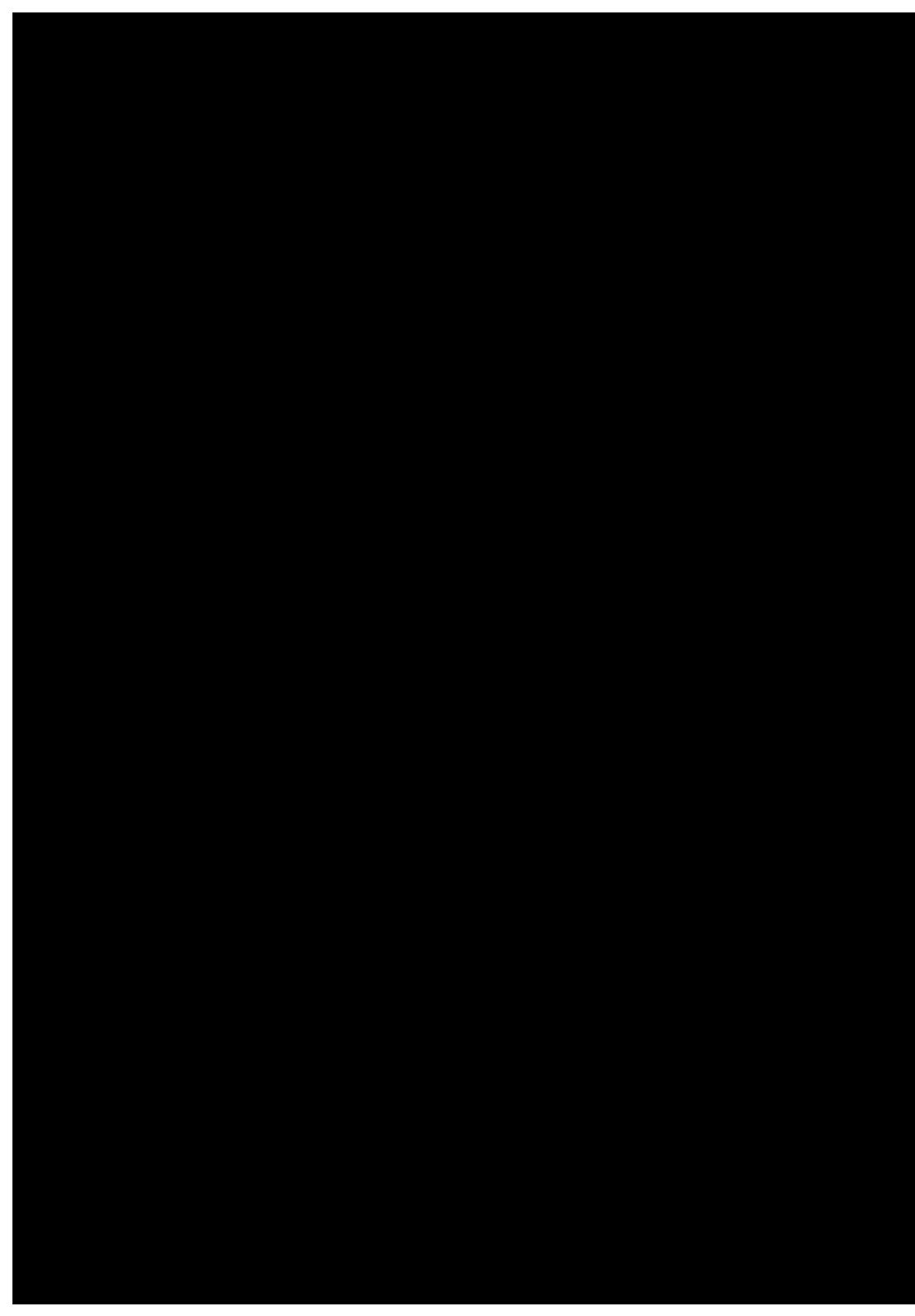

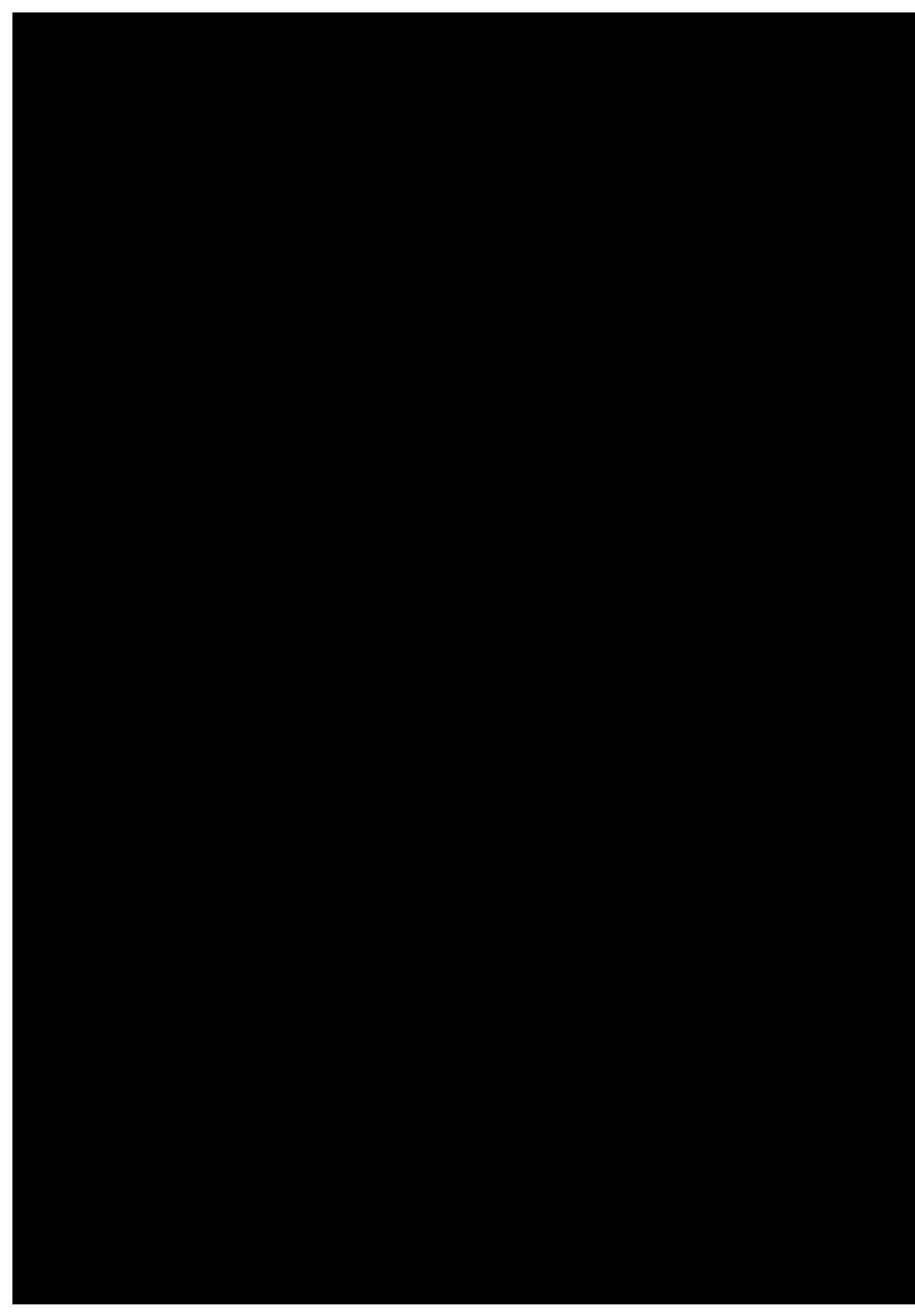

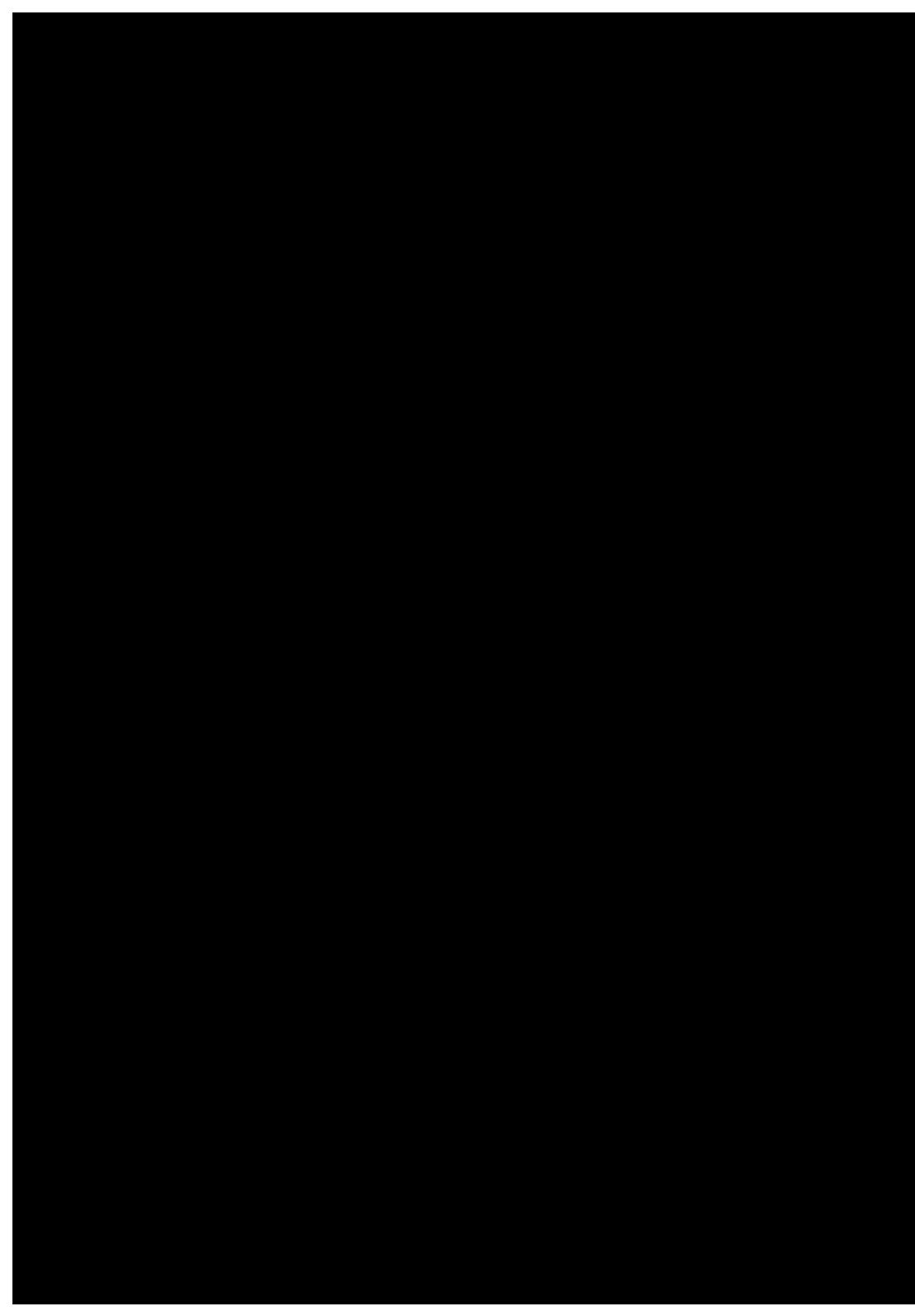

Muutama tieto Viipurin koulusta 16 sataluvun alkupuolella.

Kirjoittanut

K. R. Melander.

Vanhimmat hallituksen määräykset Ruotsin valtakunnan kouluista tavataan vuonna 1571 toimitetussa kirkkolaissa. Siinä tulevat kouluseikat puheeksi 28 ja 29 luvussa. Niistä näkee, että koulun oppilaat olivat jaettavat kolmeen tai neljään piiriin eli luokkaan. Koulussa oli tämän koulujärjestyksen mukaan oikeastaan yksi ainoa opettaja, joka oli velvollinen opettamaan kaikkia neljää piiriä. Mutta jos opettajalla oli oppilaita niin monta, että hänen oli vaikea niitä yksinään opettaa, oli hänen sallittu ottaa apulais-opettajia n. k. „hörare“ (kuulijoita), ja oppilaat voi silloin jakaa niin, että kullekin luokalle paitsi eri opettajaa tuli oma huoneensakin. Tällainen tapa jakaa oppilaat eri opettajain johtamiin luokkiin näkyy samasta koulujärjestyksestä päättäen olleen paikoitain valloilla jo ennen sen ilmestymistäkin. Maamme kouluista taisi jako eri opettajain johtamiin luokkiin tapahtua aikaisemmin Turun koulussa. Ainakin vuonna 1591 oli tässä oppilaitoksessa paitsi koulumestaria 6 apulais-opettajaa (hörare), joita silloin nimittiin hypodidascalii eli collegae. Sen huomaa eräästä tämän koulun rehtorin, kolleegain ynnä oppi-

laitten kuninkaalle samana vuonna lähetämästä pyyntökirjeestä, joka tarkoittaa heidän asemansa parantamista. Samaa osottavat myös nimikirjoitukset Upsalan kokouksen päätöksen alla vuodelta 1593. Tämän alle on nimittäin piirtänyt nimensä 5 Turun koulun kolleegaa¹⁾.

Viimeksi mainitusta sopii päätää, että koulussa oli syntynyt rinnakkaisluokkia kolmelle alemmalle luokalle, joilla kolleegat opettivat, mahdollisesti oli se myös ohjelmansa puolesta laajennut siten, että joku luokka oli jakaantunut kahteen osastoon, ylempään ja alempaan. Muulla tavalla ei näin suurta opettajain lukumäärää voi selittää, sillä sekä 1571 vuoden että sen jälkeen voimaan astuvasta 1611 vuoden koulujärjestyksestä huomaa, ettei luokkaa varten kustannettu useampia kuin yksi opettaja. Seikka, joka selväään osottaa, että Turun koulun oppimäärä jo muutama vuosi koulujärjestykseni ilmestymisen jälkeen oli kasvanut paljon, on teologian lektorin sijoittaminen opettajaksi tähän kouluun. Se tapahtui 1578, jolloin Jaakko Pietarinpoika Finno eli Suomalainen määrättiin poenitentiariukseksi ja lektoriksi Turkuun. Hänestä sanotaan nimityskirjeessä: „Shå på thet han thess flitigare skal lathe bruка sigh udi samme Embete, icke allenast någre resor i weckune haffua Lectiones i Scholan, uthan och wenda någre nyttiga Böker in på thet Finska tungomål, så och sampt medh Syslomannen achta Kirkiones bädsta; derföre haffue Wij gunsteligen effterlatidh honom til hielp och underhåldh half annan Pundh Lesth Spannemål,” j. n. e. — On luultavata, että tähän aikaan teologiset tutkimukset papeiksi pyrkiviä varten, jotka 1571

¹⁾ Hollander, Svenska undervisningsväsendets historia, I, 224 s:lla; Tengström, Handl. till upplysning i Finlands kyrkohistoria, IV, 26—30 s:lla; Leinberg, „Om lärares och klassers antal i Åbo katedralskola före 1630“ aikakauskirjassa „Pedagogisk tidskrift“ 1888, 133 s:lla.

vuoden koulujärjestyksen mukaan olivat koulun ohjelman ulkopuolella, nyt rupesivat siirtymään Turun kouluun. Muulla tavalla ei voi käsitää tätä teologian lektorin opetusvelvolli-suutta Turun koulussa ¹⁾.

Vuonna 1595 tehtiin vielä eräässä Upsalassa pidetyssä piispain, tuomiokapitulein jäsenten ja yliopiston professorein kokouksessa se päätös, että kolmen tuomiokapitulein jäsenen praeposituksen, poenitentiariukseen ja decanuksen piti opettaa teologiaa tuomiokirkko-kouluissa, decanuksen sen ohessa kreikkaa. Kumminkaan ei tämä määräys maassamme tainnut tulla toimeen, eikä näitä kaikkia virkamiehiä ollut Turun tuomiokapitulissa. Ainakin näkyy puuttuneen erityinen decanus ja poenitentiarius. Edellisessä olemme nimittäin näneet, että Jaakko Suomalainen 1578 tuli poenitentiariukseksi ja teologian lehtoriksi, 1584 nimitetään häntä taas koulumestariksi ja decanukseksi. Tästä päättäen olivat nämät kaksoi katoliselta ajalta säilynyttä virkaa yhdistetyt teologian lektorin ja koulumestarirvirkoihin. Nyt puheena olevana aikana ei, verokirjoissa löytyvien palkkaluettelojen mukaan, edes teologian lektorin virka ollut täytettyvä; vielä vähemmin voi silloin olla puhetta mistään poenitentiariuksesta ²⁾.

Norrköpingin valtiopäivillä 1604 määrättiin niihin kouluihin, jotka olivat tuomiokirkko-kaupungeissa, koulumestariravuksi teologian lehtori ja konrehtori. Edellisen toimeksi tuli kaiketi etupäässä teologian ja jälkimmäisen päätehtäväksi kreikan opetus, niinkuin heillä myöhempinä aikoina

¹⁾ Tengström, Handl. till upplysn. i Finlands kyrkohist., IV, 21–22 s:lla.

²⁾ Leinberg, Handlingar rörande finska skolväsendets historia, I, 2 ja 3 s:lla; Tengström, äsknen mainittu teos ja vihko, 24 s:lla.

oli. Nämät aineet olivat papeiksi pyrkiville varsin tärkeät, ja luultavata onkin, että näinä aikoina papin sivistys annettiin tuomiokirkko-kouluissa, vaikka siitä sen-aikuisissa asia-kirjoissa ei nimen-omaan mainita.

Niinkuin mainitsimme, oli teologian lehtori sijoitettu Turun kouluun 1578. Muutamia vuosia äsknen mainittujen Norrköpingin valtiopäivän jälkeen eli 1607 asetettiin Viipurin kouluun teologian lehtori. Eräässä edellisessä kirjoitukseessa „Oliko Viipurin hippakunnalla oma tuomiokapituli 15 sataluvun lopussa ja seuraavan ensi vuosina“ olemme otaksuneet, että tämän virkamiehen nimittäminen oli yhteydessä tuuman kanssa erottaa Viipurin hippakunta Turun hippakunnasta ja että teologian lektorin toimeksi tuli uuden hippakunnan pappis-ehdokasten valmistaminen. Kun tällä tapaa opetus-ohjelma Turun ja Viipurin koulussa laajeni ja uusia opettajavoimia tuli lisää, lienee myösken niitten luokkamäärä kasvanut suuremmaksi, vaikka siitä ei ole säilynyt vähintään tietoa meidän aikoihin¹⁾.

Perustuen edelliseen esitykseen koulu-oloistamme voinee syyllä otaksua, että harras kouluhistoriamme tutkija Leinberg on oikeassa, kun hän teoksessaan „Om lärarnes och klassernas antal i Åbo katedralskola före 1630“ arvelee, että koulu-olot vähitellen olivat kehittyneet sille kannalle, jolla ne 1611 vahvistetun koululain mukaan asetettiin. Se on, tämä koululaki sisälsi vain tulokset siihen saakka tapaturneesta kehityksestä²⁾.

Äsknen mainitussa teoksessaan lausuu Leinberg luulta-

¹⁾ Alopaeus, Borgå gymnasii historia, 25 s:lla; Leinberg, Handl. rör. finska skolvä's. hist., I, 370 s:lla.

²⁾ Leinberg, om lärarnes o. klassers antal i Åbo katedralskola, Pedag. tidskrift 1888, 142—148 s:lla; Thyselius, Handlingar rörande svenska kyrkans och skolans historia, II, 54—69 s:lla.

vaksi, että tämä 1611 vuoden koululaki pantiin Suomessa-kin käytäntöön, koska maamme sen-aikuinen piispa Eerikki Sorolainen oli niitä miehiä, jotka Örebron valtiopäivillä 1610 hyväksyivät sen. Täydellistä varmuutta tälle arvelulle antaa eräs tämän-aikuinen asiakirja. Se on Turun koulun oppilasten valtiokanslerille lähetämä pyytökirje, nähtävästi vuodelta 1615¹⁾, jossa he pyytävät, että Kokemäen ja Närpiön pitäjät edelleen saisivat kuulua Turun koululle, Näitä pitäjiä oli nimittäin Porin koulu parin Kaarlo IX antaman kirjeen nojalla vaatinut itselleen. Kun tässä turkulaisten kirjeessä näitten kahden koulun Porin ja Turun tointa verrataan toisiinsa, tulee myösken puheeksi noudatettu Örebron koulusääntö eli 1611 vuoden koululaki. Sitä koskeva kohta kirjettä kuuluu näin: „Qvod ad ludum ipsorum (porilaisten) literarium, est abedarius et praoperat tantum ingeniola, ad artes recte cognoscendas; quas ex nostrae Scholae institutione pleniori, secundum Scholarum constitutionem Örebrogiae communiter sancitam, haurire tenen-

¹⁾ Professori Leinberg, joka on painattanut tämän kirjeen ko-koelmaansa „Handlingar rörande finska skolväsendets historia“, arvelee että se on vuoden 1614 loppupuolelta ja saman-aikuinen kuin eräs Turun piispan ja tuomiokapitulin nähtävästi myösken kanslerille lähetämä kirje joulukuun 30 p:ltä 1614. Me taas luulisimme, että se on vuodelta 1615, koska eräässä tästä asiaa koskevassa Porin maistraatin ja porvariston kuninkaalle lähetämässä kirjeessä 3 p:ltä maaliskuuta 1615 mainitaan piispan ja tuomiokapitulin kirje, vaan ei täitä oppilaitten lähetämää. Me olisimme valmiit otaksumaan, että juuri Porin maistraatin ja porvariston kirje oli aiheena tähän Turun koulun oppilaitten kirjeeseen, koska porilaiset olivat koettaneet kumota Turun piispan ja tuomiokapitulin mainitsemat syyt näitten pitäjien jättämiseksi Turun koululle. (Tengström, Handl. till upplysn. i Finl. kyrkohist., IV, 44—46 s:lla; Oxenstjernan kokoelma Ruotsin valt. arkistossa, Handl. rör. Svenska Läroverken, Skolor och Gymnasier; Åbo tidningar 1792 n:o 41.)

tur, modo felicem, optatum et praescriptum studiorum suorum finem asseqvi serio desiderant. Iniquissimum et ingratissimum, ut ii hanc Scholam opprimant nostram, matrem religionis ipsorum, et cognitionis artium, vexent, qui hinc semina sua doctrinae, pastores, imo et puellorum suorum paedagogos, petiverunt, acceperunt, et quidem nuper ante annos 40:“ Tästä otteesta käy vielä lisäksi selville, että Turun koulussa paitse pappeja, joiden sivistys, niinkuin 1611 vuoden koululaista näkee, annettiin tallaisessa eli tuomiokirkkokoulussa, valmistettiin opettajia pienempiin kouluihin. Päälle päätteeksi huomaamme samasta kirjeestä, että Turun koululla 40 vuoden kuluessa, siis ainakin jo 1578, jolloin kouluun sijoitettiin theologian lehtori, oli ollut tämä nyt mainittu tehtävä. Siten sekin todistaisi, että Turun koulu 1571 vuoden koulujärjestyksen ilmestyttyä ja nähtävästi 1578 vuoden ajoilta oli kasvanut yhä suuremmaksi opetus-ohjelman sa suhteen ¹⁾.

1611 vuoden koulujärjestys jakoi koulut katedraali- eli tuomiokirkko-kouluihin ja provinsiaali- eli maakunta-kouluihin. Edellisissä oli 6 luokkaa, joilla kullakin oli opettajansa. Siis oli opettajainkin luku 6, ja he jakoivat opetuksen keskenään siten, että theologian lehtorin päävelvollisuutena oli kuudennen luokan opetus, rehtorin taas viidennen luokan, konrehtorin neljännen luokan, ja kolmella kollegalla oli kulkakin yksi kolmesta aliluokasta opetettavana. Provinssiaali-koulussa oli taas neljä luokkaa ja neljä opettajaa. Kolmella alemmalla luokalla oli siinä samaten kuin katedraalikoulussa

¹⁾ Vaaranen, Samling af Urkunder rörande Finlands historia, I, 302 ja 383 s:lla; Oxenstjernan kokoelma Ruotsin valtioarkistossa, Handl. rör. svenska läroverken, osasto „Skolor och Gymnasier“; Leinberg, Handl. rör. finska skolvägs. hist., III, 26–28 s:lla.

opettajana kolleega, mutta neljännellä koulun rehtori. — Muutamista kohdista tätä samaa koulujärjestystä huomaamme, että voi olla katedraalikouluja, joista puuttui konrehtori. Niin sanotaan esim., kun on puhetta viidennen eli rehtorin luokan kurssista, toisessa kurssiluetteloon liitetyssä muistutuksessa: „Ubi vero nullus Conrector fuerit, Rector illa docebit, qvae in Scholis Provincialibus Rectori sunt demandata“. Kun sitten tulee puheeksi, mitä eri päivinä eri tunneilla luetaan, sanotaan maanantain, tiistain, torstain ja perjantain puolenpäivän edellä tapahtuvasta opetuksesta: „Hora 7:ma docebit Syntacticus (kolmannen luokan kolleega) et Rector: — — Rector priori biduo Grammaticam Graecam, posteriori Rheticam, eaqve absoluta, Logicam.

Ubi vero Conrector aliquis est, qvi Grammaticam Graecam docet, illic Rector priori biduo Rheticam, posteriori Logicam docebit“.

Kun puolen päivän jälkeen olevista tunneista on puhetta jo mainittuina päivinä, sanotaan: „Rector, priori biduo, in Exercitiis Graecis, posteriori, in Latinis.

Ubi vero conrector Graeca tractat, Rector utroqve biduo in Latinis perget“¹⁾.

Tästä näemme siis, että voi löytyä katedraalikouluja, joissa ei ollut mitään konrehtoria eikä myöskään kuutta luokkaa vain ainoastaan viisi. Sillä jos noilla sanoilla: „ubi vero nullus conrector fuerit etc.“ ei tarkoitettaisi katedraalikouluja, olisivat ne aivan tarpeettomat, koska provinsiaalikoulujen luvuista on jo aikaisemmin samassa koululaissa ollut puhetta. Jos niitä kumminkin nyt uudestaan kosketeltaisiin, sanottaisiin luonnollisesti vain, että rehtori provinsiaalikou-

¹⁾ Thyselius, Handl. rör. svenska kyrkans o. skolans hist., II, 60—62 siv.

luissa opettaa sen, mikä aikaisemmin on mainittu näitten oppilaitosten suhteen, vaan ei puhuttaisi sanaakaan puuttuvasta konrehtorista, sillä sellaista opettajaa ei saman koululain mukaan provinsiaalikoulussa ollut, eikä siis voitu erottaa eri tapaukseksi, mitä rehtorin tämän opettajan puuttuessa pitä opettaa.

Millä tavalla oli sitten tuo viisiluokkainen katedraalikoulu järjestettynä? Koska noissa äsknen mainituissa otteissa lausutaan, että rehtori opetti sitä, mitä hänelle tuli provinsiaalikoulun lukujärjestyksen mukaan, näemme, että sen neljäs luokka oli samanlainen kuin provinsiaalikoulun neljäs luokka. Siinä luettiin latinaa, kreikkaa, retoriikkaa, logiikkaa ja teologiaa, joita aineita luettiin kuusiluokkaisessa katedraalikoulussa neljännellä ja viidennellä luokalla. Erotus oli se, että provinsiaalikoulujen ja viisiluokkaisten katedraalikoulujen neljännellä luokalla luettiin lyhyempi kurssi latinaisia ja kreikkalaisia kirjailijoita, mutta kieliopissa sama määrä kuin kuusiluokkaisen katedraalikoulun neljännellä ja viidennellä luokalla. Edellisissä kouluissa oli ainoastaan hiukan latinaisia kirjoitusharjoituksia. Myöhemmissä oli taas runsaasti latinalaisia ja vielä lisäksi kreikkalaisia kirjoitusharjoituksia. Retoriikassa, logiikassa ja teologiassa¹⁾ oli näissä kouluissa sama kurssi.

¹⁾ 1611 vuoden koululaissa sanotaan katedraalikoulun (nim. kuusiluokkaisen) neljännestä luokasta, että sillä luetaan teologiassa Hafenreffer'in „loci theologici“, sama mikä provinsiaalikoulun neljännellä luokalla luettiin. Kuusiluokkaisen katedraalikoulun viidennestä luokasta taas sanotaan, että sillä luetaan teologiassa Hafenrefferin „compendium“. Mutta itse teossa on tässä puhetta samasta teoksesta, jolla on kaksi nimeä „loci theologici seu compendium“. Kuusiluokkaisen katedraalikoulun neljännellä ja viidennellä luokalla luettiin siis teologiassa yhteensä sama kurssi kuin provinsiaalikoulun ja viisiluokkaisen katedraalikoulun neljännellä luokalla yksinään.

Kuusiluokkaisissa katedraalikouluissa oli kreikan ja latinan opetus niin jaettu, että neljännellä luokalla luettiin vain kreikkaa, ei latinaa, viidennellä taas vain latinaa, ei kreikkaa. Teologiaa luettiin niissä sekä neljännellä että viidennellä, retoriikkaa ja logiikkaa yksin-omaisesti vain viidennellä luokalla. Niinkuin edellisestä näkee, kuuluivat nämät kolme viimeksi mainittua ainetta viisiluokkaisessa katedraalikoulussa ja provinsiaalikoulussa neljännen luokan kurssiin¹⁾.

Että maassamme on ollut kuusiluokkainen katedraalkoulu Turussa, on jo kauvan pidetty selvänä asiana, ja viimeksi on professori Leinberg tukenut tästä mielipidettä uusilla todistuksilla. Millainen oppilaitos Viipurin koulu näihin aikoihin oli, ei kukaan meidän tietääksemme ole perinpohjaisemmin koettanut tutkia. On viime aikoina otaksuttu, että se oli triviaalikoulu. Ainakin lausuu tarkka historiantutkimme Akiander tämän mielipiteen arvelten, että koulu 1607, jolloin siihen asetettiin teologian lehtori, tuli triviaalikoulaksi. Niin ei asian laita kuitenkaan ollut. Sellaista nimeä ei tämä koulu kanna niiltä ajoilta olevissa asiakirjoissa. Triviaalikoulun nimitys onkin aivan vieras 1571 vuoden koulujärjestykselle ja niin ikään vielä 1611 vuoden koululaille. Se tavataan vasta siinä Kustaa Aadolfin lausunnossa kouluita ja yliopistosta, jonka hän julkaisi 1620. Mutta tätä kuninkaankaan lausuntoa, jossa muun muassa puhutaan perustettavista puolilukioista eli triviaalikouluita, niiden joukossa yhdestä Viipuriin aiotusta²⁾, ei koskaan pantu toimeen. Sen jälkeen

¹⁾ Thyselius, Handl. till svenska kyrkans o. skolans hist., II, 57—60 s:lla.

²⁾ Kongl. Maj:tts Resolution och Meening korteligen och Sunnevijs författadt, hvareffter H. K. M:t acktar Scholorne och Akademien att förordna. Actum Upsala d. 13 Aprilis, åhr 1620. — Tässä ehdo-

ei hallituksen kirjeissä puhuta Suomeen perustettavista triviaalikouluista ennenkuin vuonna 1638, jolloin kuningatar Kristinan holhojahallitus kirjeessä Pietari Brahelle määräsi perustettavaksi lukion Viipuriin, triviaalikouluja Sandö'hön (Helsinkiin) ja Poriin sekä lisäsi, että pieni koulu tämän jälkeen saisi olla Turussa¹⁾.

tukcessa mainituissa puolilukioissa eli triviaalikouluissa pitäti olla rehtori, teologian lehtori, konrehtori ja yksi kolleega (Thyselius, Handl. rör. svenska kyrkans o. skolans hist., I, 30 s:lla).

¹⁾ Akiander, Skolverket inom fordna Viborgs och nuvarande Borgå stift, 45, 234—237, 311 s:lla; Thyselius, Handl. rör. svenska kyrkans o. skolans historia, I, 28—37 s:lla. — Mitä näihin yllämainittuihin perustettaviksi ehdotettuihin oppilaitoksiin tulee, oli Turussa jo ollut lukion perustamisen jälkeen lastenkoulu ja kolmea ensimmäistä ei perustettu ennen vuotta 1641. Sen huomaa, mitä Viipurin lukioon tulee, tämän koulun matrikkelistaa ja muiten suhteita eräästä holhojahallituksen kirjeestä vuodelta 1641, jossa Turun piispa Rothovius ta käsketään perustamaan triviaalikouluja Poriin, Helsinkiin ja vieläpä Turkuunkin. Päälle päätteeksi tehdään siinä selkoa opettajavoiimita y. m. kouluja koskevista asioista. Samana vuonna pantiin myös toimeen Uuden Kaarlepyyn triviaalikoulu, johon perustamiskirje oli annettu edellisenä vuonna.

Ei edes 1641, jolloin lukio perustettiin Viipuriin, pantu toimeen mitään triviaalikoulua tässä kaupungissa. Sen huomaa eräästä 1640 luvulta olevasta kirjeestä, jossa mainitaan, mitä opettajia pitäti olla Viipurin lukiossa, Turun, Porin, Sandö'n (Helsingin) ja Uuden Kaarlepyyn triviaalikouluissa ja mitä palkkoja nämät opettajat tulisivat nauttimaan. Kun tässä kirjeessä Viipurin lukiossa on ollut puhe, lausutaan: „Dersamma städes en Barnaschola, deröfver Eloquentiae Lector hafver Inspectionen, bestående af två eller 3 praeceptoribus, som njuta socknegångs beneficium, och en praeceptore, som lärer barn skrifva och räkna, och denne bekommer till underhåll 39 d:r“. Tässä näemme selvään, että Viipuriin perustettu alempi koulu ei ollut triviaalikoulu vaan n. k. lastenkoulu. Siitä, ett'ei tästä viimemainitusta koulusta tiedetä, miten monta opettajaa siinä pitäisi olla, huomaa, ett'ei se voi olla myöhemmältä ajalta kuin vuodelta 1641, sillä silloin se niinkuin muut samassa kirjeessä mainitut koulut perus-

Me olemme nyt nähneet, ett'ei tuo Viipurissa ennen lukion perustamista vaikutuksessa ollut opisto ollut mikään triviaalikoulu. Ne nimitykset, jotka sillä annetaan vanhoissa asiakirjoissa, ovat joko koulu tai katedraalikoulu. Edellinen näistä nimityksistä on se, jota melkein poikkeuksetta käytetään. Myöhemmällä nimellä ei tätä koulua nimitetä, ainakaan meidän tietääksemme, muualla kuin erässä Viipurin lukion vanhassa matrikkelissa löytyvässä tiedossa. Siinä sanotaan Christiern Vinterista, että hän oli ollut: „Ante inaugurationem Gymnasii Scholae Catedralis Theol. Lector. Deinde secundus Sacrarum Literarum Lector“. Siis oli tä-

tettiin. Seuraavalta vuodelta 1642 puuttuu Viipurin läänin tili, mutta sitä seuraavassa 1643 vuoden tilissä on tälle koululle tuleva rahanmääräys mainittu. Omituista on, ett'eivät koulun omat opettajat edellämainitun kirjeen nojalla saaneet kantaa tuota 39 talarin palkkiota, vaan sen kantoi sitten pitkät ajat eteenpäin lukion eloquentiae lehtori. Vielä 1659 mainitaan Viipurin läänin verokirjassa Viipurin koulu ja sen opettajan palkkio. Siinäkin nimitetään tätä alempaa opetuslaitosta vain kouluksi eikä triviaalikouluksi. Sen opettajista näkyy nyt vihdoin yhdellä Georgius Jacobilla, joka käy arvonimellä praceptor scholae, olleen tuo mainittu valtion palkkio. Tässäkin eroosi se varsinaisista triviaalikouluista, joiden kaikilla opettajilla oli valtion palkka. Kuitenkin näkyy jotenkin aikaisseen tulleen tavaksi nimittää tätä Viipurin alempaa koulua triviaalikouluksi, vaikka se järjestyskeltään ei näy olleen muitten triviaalikoulujen kaltainen. Jo piispa Bjugg nimittää sitä tällä nimellä erässä kanslerille lähetämässään kirjeessä vuodelta 1643, jossa pyytää Viipurin hippakunnalle takaisin ne seurakunnat, jotka siitä olivat erotetut ja Tu-run hippakuntaan yhdistetyt. Silloin näyttää tämä oppilaitos olleen jotenkin suuri oppilasluvultaan, koska piispa mainitsee sen nousevan 187, kun lukiossa samaan aikaan oli noin 45 oppilasta. (Akiander, Skolverket j. n. e., 237 ja 238 s:lla; Historiallinen Arkisto, X (Bonsdorffin kirjoitus: Några blad ur Nykarleby historia), 79 s:lla; Leinberg, Handl. rör. finska skolväsendets hist., I, 7 ja 409, III, 56 s:lla; Viipurin läänin maakirjat, varsinkin maakirja vuodelta 1659, 1048 ja 1049 s:lla).

män tiedon mukaan Viipurin koulu ennen lukion perustamista katedraalikoulu. Vuonna 1635 sai se konrehtori, ja oli sillä siitä vuodesta alkaen kaikki ne opettajat, jotka katedraalikoulussa nauttivat valtion palkkaa. Mutta Vinter näkyy myösken edellisenä vuonna 1634 olleen Viipurin koulun teologian lehtorina. Kun nyt tässä otteessa lukion matikkelistä ei mainita, että Viipurin koulu Vinterin ollessa siinä teologian lehtorina oli muunlaisena oppilaitoksesta kuin katedraalikouluna ja sittemmin lukiona, voi päätää, että se myösken 1634 oli katedraalikouluna ja arvatenkin sitä aikaisemmin. Koska tämä koulu jo ennen vuotta 1635 eli konrehtorin asettamista siihen kulki katedraalikoulun nimellä, oli se nähtävästi silloin tuollainen pienempi eli viisiluokkainen katedraalikoulu, joita 1611 vuoden koululaista päätään näkyy olleen. Vuonna 1635, jolloin konrehtori asetettiin tähän kouluun, tuli se kaiketi täydelliseksi eli kuusiluokkaiseksi katedraalikouluksi ja pysyi semmoisena vuoteen 1641, jolloin lukio perustettiin¹⁾.

Että Viipurin koulu oli katedraalikoulu ennen lukion perustamista huomaa selvimmin siitä, että sen oppilaita erään piispa Rothoviuksen kanslerille 1629 kirjoittaman kirjeen mukaan vihittiin papeiksi. Asian selvittämiseksi painatamme tähän tästä koskevan otteen puheen-alaisesta kirjeestä. Se kuuluu näin: „Och all then stundh Superintendens Wiburgensis M. Olaus Elimaeus är dödh och ellies är fögo om then Schola, såsom ock in tota illa Superintendentia är förfallen ali disciplina Ecclesiastica: Derföre begärer Jagh än nu theste meer, at medh Gymnasij vprettelse här i Åbo måtte

¹⁾ Alopæus, Borgå gymnasii historia, 26 ja 28 s:lla; Akiander, Skolverket etc., 314 s:lla; Leinberg, Handl. rör. finska skolväst. hist., III, 49 s:lla.

foort procederes och at i hele Storfurstendöme må bliffua ett Gymnasium, thet anseenligit är. Om H. K. M:t nådigest täcktes här om låte bestelle, synes thet ware mechte högnödigt och at Helsingforss medh Tavastehwss lhän legges här vnder. Kan henda H. K. M:t låter leggie alt vthi et Stift, som tilförne warit haffuer, huilke Jagh hemsteller E. H. betenkiande. Nogh skulle bättre tilgå då än som nu. Ty then ordningh, som pastorer ock Ecclesiae här i stiftet haffue vndergåt, kunde man då bäst komma then vnder och förhindre the monge oduglige presters ordinerandhe. Om icke nu af H. K. M:t bliffuer giordt förbodh, då skole alle the oduglige Diechner i Wiborgh äro, löpa till Räffuel, Riga etc. och låta sigh ordinera: Såsom här (siis Turussa) skedde ante meum adventum. Min herre låter migh här vppå suar och godh resolution bekomma“. 1611 vuoden koululaissa on nyt määräys, ett’ei ketään saisi viхиä papiksi, joka ei ol-lut tutkinut kaksi vuotta joko Upsalan yliopistossa tai hippakuntansa katedraalikoulussa. Koska Viipurin koulun oppilaita vihittiin papeiksi, oli se kieltämättä katedraalikoulu. Tämä ylempänä oleva tieto Rothoviuksen kirjeestä näkyy myösken kumoavan erään kohdan parissa Turun koululaisten pyyntökirjeessä kanslerille, jotka nähtävästi ovat vuodelta 1624 ja joissa lausutaan, että siihen saakka kaikki Suomen seurakunnat olivat heidän koulustaan saaneet pappinsa. Mutta, että näissä kirjeissä sanalla Suomi (Finland) tarkoitetaan etupäässä Länsi-Suomea ja Turun hippakuntaa eikä koko Suomea, huomaa toisesta niistä, jossa ensimmäinen kohta kuuluu: „Att Åbo Schole af huilken här til dagz alle församblingar i Finnland, medh Predicoembetet är försörge, må behålle H. K. M:tz twenne Nådigest meddeelte privilegiuers breef om Sochne taallet och förswar: Ty the tree abcd Scholers personer moste först efter ordinantzien fre-

qventera i Åbo, för änn the kunna tieno til ministerium". Nämät pienet koulut olivat Porin, Rauman ja mahdollisesti tuo hippakuntain rajalla oleva Helsingin koulu, joka vielä vuoteen 1630 luettiin Viipurin hippakuntaan. Viipurin koulusta ei puhuta mitään, sillä sitä ei suinkaan voitu tarkoittaa yhdeksi noista kolmesta lastenkoulusta, mutta jos ordinantian mukaan, jolla tarkoitettaneen Örebrossa säädettyä koululakia, tämänkin koulun oppilaitten papiksi päästökseen olisi pitänyt tulla Turun katedraalikouluun, olisi siitä varmaankin mainittu kirjeessä ¹⁾.

Tätä mieltä, että Viipurin koulu ennen lukion perustamista oli katedraalikoulu, näkyvät Suomen kouluhistorian tutkijat olleen ennen Akiander'ia. Alopaeus, joka julkaisi teoksensa „Borgå gymnasiij historia“ vuosina 1804—1817, lausuu Viipurin vanhasta koulusta, että sitä jonkin aikaa ennen lukion perustamista oli nimetty katedraalikouluksi, vaikka hän ei koetakaan saada selville, mistä ajasta alkaen se tästä nimeä kantoi. Alcenius taas lausuu vuonna 1848 ilmestyneessä teoksessaan: „De scholis Fenniae post reformatam ecclesiam usqve ad motus liturgicos“, että Viipurin koulu jo vuonna 1554, jolloin maamme jaettiin kahteen hippakuntaan, tuli katedraalikouluksi. Kumminkin näkyy hän perustavan mielipiteensä ainoastaan eräisen tietoon vuodelta 1561, että Viipurin koulumestarilla oli yhtä iso eläke, 3 lästiä vuodessa, kuin Turun koulumestarilla. Turun koulu oli katedraalikoulu, ja sentähden mahtoi myösken Viipurin koulu olla samanlainen. Tämä ei suinkaan tunnu mahdottomalta, vaan sitova ei tällainen todistus millään tavalla ole. Mutta näkyy tämä

¹⁾) Vaarasen painamatt. kokoelmat, 1629 n:o 19:a, kirje ¹⁴ _{VII} 1629; Thyselius, Handl. rör. svenska kyrkans o. skolans hist., II 68 s:lla; Tidöen kokoelma (Ruots. valt. ark.), Handlingar rörande svenska läroverken.

koulu, vaikka ehkä ei ollut mikään katedraalikoulu, 15 sata-luvun lopussa ja 16 alussa olleen jotenkin laajakurssinen op-pilaitos. Sen huomaa siitä pitkästä kouluaajasta, jonka tässä koulussa vietti Matti Jaakonpoika Tolja, erään Viipurin kaupliaan poika. Hän pantiin seitsemännessä ikävuodessaan Viipurin kouluun ja kävi sitä ensin pari vuotta, ennenkuin piispa ajan tavan mukaisilla menoilla otti hänet varsinaiseksi koulun oppilaaksi. Tämän jälkeen viipyi hän koulussa vielä 17 vuotta ja laskettiin koulusta täysin oppineena vasta 11 p:nä kesäkuuta 1608. Jos Viipurin koulu vuotta aikaisem-min teologian lektorin asettamisen johdosta tuli viisiluokkai-seksi, ei hän ollut voinut olla viimeisellä luokalla muuta kuin yhden vuoden ja neljällä aliluokalla kahdeksantoista vuotta eli neljä ja puoli vuotta kullakin niistä. Eikä Tolja millään lailla ollut mikään pölkypää oppilaaksi. Sen osottavat hänen myöhemmät elämän vaiheensa. Päästyänsä koulusta tuli hän kohta Viipurin linnan ja läänin käsikynhiltijan Arvi Tönnen-poika Wildeman'in lasten kotiopettajaksi. Pari vuotta tässä toimessa oltuaan antoi hän vihkiä itsensä papiksi Turussa. Papin virkaa toimitti hän vuoteen 1614, jolloin hänen opin-halunsa vaati häntä lähtemään ulkomaan yliopistoihin tutki-maan. Siellä kolme vuotta tutkittuansa Wittenbergissä vi-hittiin hän 1617 maisteriksi saaden opettajiltaan mitä kiit-tävimmän arvostelun. Käytyänsä tämän jälkeen useassa muussa yliopistossa ja oppilaitoksessa Saksassa palasi hän Suomeen 1619 ja tuli täällä ensin teologian letorikksi Viipurin katedraalikouluun ja sittemmin 1631 Viipurin kirkkoherraksi. Myöhemmin 1641 nimitettiin hän teologian ensimmäiseksi leh-toriksi ja rehtoriksi Viipurin lukioon. Luulisi kyllä, ett'ei näin taitava mies olisi tarvinnut koulussa neljä viisi vuotta kutakin luokkaa varten, varsinkin kun 1611 vuoden koululaki, joka suureksi osaksi sisälsi jo ennen käytännössä olleita määräyk-

siä, ei vaatinut olemista luokalla kauvemmin kuin kaksi vuotta. Edellinen eli 1571 vuoden koulujärjestys ei nimittäin ollut sisältänyt tässä suhteessa mitään määräyksiä. Tämänkin pitäisi mielestämme osottaa, että Viipurin koulu, joll'ei aikaisemmin, ainakin teologian lektorin asettamisen jälkeen 1607 laajeni viisiluokkaiseksi¹⁾.

¹⁾ Alopæus, Borgå gymnasii historia, 30, 212—215 s:lla; Alcenius, De scholis Fenniae post reformatam ecclesiam usqve ad motus liturgicos, 31 s:lla; (Thyselius), Handlingar till Sveriges reformations- och kyrkohistoria under konung Gustaf I, II osa, 415 s:lla; Akiander, Skolverket inom fordna Viborgs o. n. v. Borgå stift, 28—45 s:lla.

Suomalaiset ylioppilaat ulkomaan yliopistoissa ennen v. 1640.

I.

Kirjoitti

Kustari Grotenfelt.

Keskiaikaa on usein kuvattu pimeäksi yön ajaksi kahden valoisan päivän, vanhan ja uuden ajan, väliajalla; tietämättömyyden henki vallitsi, opin, edistyksen halukin oli kadonnut. Tätä käsityskantaa vastaan on kuitenkin viime aikoina, ja syyllä, tehty yhä kovemmat hyökkäykset. Ei ole unohtamista että vasta keskiaika on tuonut sivistykseen siemenet useimpiin Euroopan maihin ja saanut niitä uudessa maaperässä itämään. Totta on että tutkimukselle oli ajan henki antanut määrätyn suunnan, tiedettä pidettiin yleensä „uskonnon palveluspiikana“, mutta voivat silloinkin suuret henget kohota oman aikansa ahdasta näköpiiriä ulommas, niinkuin Abélard, Roger Baco y. m., puhumattakaan uskonpuhdistuksen varsinaisista edelläkäviöstä. Yhä enemmän on tultu huomaamaan että tieteessäkin keskiaika on laskenut perustukset uuden ajan työlle. Keskiajanhan luoma oli yliopistolaitos, jonka aate, kuten tunnettu, näyttää kehittyneen arabialaisista oppilaitoksista.

Yhdessä suhteessa oli tieteitten tutkimus keskiajalla suurellaisempikin, kuin meidän päivinä. Yhteys tieteen har-

joittajien kesken eri maissa oli likempi. Keskiajan yliopistoissa kohtasivat toisiaan opinhaluiset nuorukaiset Euroopan kaikista ääristä, Skotlannista Unkariin asti, Portukalista aina Suomen perille. Kaikki he kuulivat samojen aikansa mai-nioimpien opettajien opetusta. Ei tosin pidä unhottaa, että tämä suureksi osaksi riippui juuri siitä että opinharjoittajat eri maissa vielä olivat kovin harvalukuiset, vaan seuraus oli mainitussa suhteessa sittenkin sama.

Vasta myöhään tuli meidän maamme osalliseksi keskiajan tieteesen ja sivistystyöhön. Mutta 1300-luvun alkupuoliskosta alkaen tavataan kuitenkin suomalaisia oppia harjoittamassa sen ajan opin-ahjoissa, ensi alussa joku ainoa, sittemmin yhä lisääntyvässä luvussa. Harvat nämä suomalaiset tosin olivat, senkin ajan oloihin muissa maissa katsoen, ja turhaan saapi lehdeillä kymmeniä, jopa joskus satojakkin si-vuja keskiajan yliopistojen nimiluetteloiissa, ennenkuin löytää yhden meidän maamme miehen. Mutta mukana sitä sittenkin oltiin. Ja epäilemättä näitten nuorukaisten kautta Suomen yhteys muun maailman sivistykseen kautta ylläpidettiin, uusia opin siemeniä maahamme siroteltiin, ja meidän-aikainen sivistys on, vielä ehkä arvaamattomassa määrässä, velkaa niille vaikutuksille, joita nämä nuorukaiset palatessaan opinkäynnistänsä toivat mukanaan.

Ne yliopistot, joissa tiedetään suomalaisten keskiajalla käyneen oppia, ovat ensi sijassakin Pariisi, Prag, Leipzig ja Rostock. Viimemainittu, „urbs rosarum“, niinkuin oppilaat sitä runollisessa puheessa nimittivät, oli Saksan yliopistoista likin ja tuli sen kautta Suomelle tärkeäksi noiden kolmen suuren keskiaikaisen yliopiston rinnalla. Useampia suomalaisia löytää vielä Erfurtin ja Kölnin nimiluettelista; epäilemättä myöskin useammin käytiiin Upsalassa niinä vuosina jolloin yliopisto siinä oli kunnossa, mutta tarkempia tietoja

puuttuu vanhemmista ajoista, koska ylioppilasluettelo ei ole. Uuden ajan alulla tavataan suomalaisia etupäässä Wittenbergissä ja Leydenissä. Edellinen oli uskonpuhdistuksen oikea pesäpaikka. Jälkimäinen yliopisto tuli taas 1600-luvun alussa varsinaiseksi kokouspaikaksi nuorille valtiotieteitä opiskeleville ylimyksille niinkuin silmäys tässäkin seuraavaan nimiluetteloon näyttää. Tartossa on paljon suomalaisia ylioppilaita vv. 1632—40 ja vielä senkin jälkeen. Joku ainoa suomalainen tavataan vielä Bolognassa, Heidelbergissä, Frankfurtissa, Helmstädtissä, Greifswaldissa, Königsbergissä ja ehkä jossain vielä Köpenhaminan yliopiston nimiluettelosta (joka tosin on säilynyt ainoastaan v:n 1611 jälkeen) hakee turhaan suomalaisia, samoin kuin ruotsalaisia, johon tietysti on syynä naapurimaitten kesken oleva vihollinen väli.

Julkaisen tällä kertaa luettelon opiskelevista suomalaisista seuraavissa yliopistoissa: Prag, Erfurt, Bologna, Röstock Wittenberg vv. 1502—1560, Frankfurt, Heidelberg, Leyden, Tartto, joiden nimiluettelot ovat painettuna täydellisinä taikka kumminkin siinä täydellisyydessä, kuin niitä löytyy. Pragin yliopistosta löytyy näet vain luettelo korkeamman tutkinnon, baccalariuksien tai maisterin, suorittaneista sekä lainopin harjoittajista; kun tähän tiedekuntaan kirjoitettiin vasta semmoiset, jotka jo jonkin aikaa olivat yliopistossa muita lukuja harjoittaneet, sisältää siis luettelo ainoastaan pitemmäs ennätäneet. Muiden muassa Pariisi ja Leipzig täytyy tällä kertaa jättää sikseen, ja voin niitä varten vain viittata lukiaa Yrjö Koskisen vähäiseen mutta ansiokkaaseen kirjaan „Olavi Maunu poika Pariisissa ja Suomalaisten opinkäynti ulkomailla keski-aialla“, josta myöskin saa pää-asiallisimmat tiedot yliopistojen senaikuisesta järjestyksestä.¹⁾ Niiden luku, jotka

¹⁾ Mainittava on että L. Daae Kristianissa 1885 julkaisi ensimmäisen vihon (Prag, Erfurt, Rostock) teosta „Matrikler over Nordiske

jommoisellakin varmuudella voi suomalaisiksi päätää, on mainituissa yliopistoissa ennen v. 1640 yhteensä 177, joista keskiajalla (v:een 1525 asti) 62, nimitän, kun ottaa huomioon että muutamat ovat käyneet parissakin yliopistossa:

Pragissa	vv. 1382—1404	14;
Erfurtissa	vv. 1429—1445	10;
Bolognassa	v. 1448	1;
Rostockissa	vv. 1421—1640	80, joista keskiajalla 38;
Wittenbergissä	vv. 1532—1554	12;
Frankfurtissa	vv. 1506—1610	7, joista keskiajalla 1;
Heidelbergissä	v. 1580	1;
Leydenissä	vv. 1618—1640	20;
Tartossa	vv. 1632—1640	45.

Ilmoitukset korkeamman oppiarvon saavuttaneista ovat enimmiten vielä epätäydellisempiä kuin itse ylioppilasluettelot. Semmoisia on Pragista, Erfurtista, Rostockista ja Wittenbergistä. Pragissa on 5 (mahdoll. 7) suomalaista tullut baccalariukseksi ja 1 (2) maisteriksi, jota paitsi 1 Pariisissa maisteriksi tullut on semmoisena tunnustettu. Erfurtissa mainitaan 2 suomalaista maisteria, Wittenbergissä 4. Rostockissa tavataan 16 (17) suomalaista baccalariusta ja 4 (5) maisteria keskiajalla, ja baccalarius-arvon hävittyä 4 maisteria.

Luettelooni olen koettanut lisätä tiedot mainittujen henkilöitten sukuperästä ja niistä viroista ja toimista, joissa sittemmin kotimaassa tavataan. Toivon tämän kautta helpottaneeni vastaisten tutkiain työtä, ja noittenkin lisäysten kautta antaneeni jotain valaistusta maamme sivistysoloihin entisänä aikoina. Olen koettanut ottaa lukuun myösken niitä tapauksia, jolloin luettelo ei ilmoita kotipaikkaa, mutta tietysti en

Studerende ved fremmede Universiteter", joka käsittää ylioppilaat kaikesta neljästä Pohjoismaasta siis myösken Suomesta. Teosta ei kuitenkaan ole tarpeellisella tarkkuudella toimitettu.

uskalla väittää ett'ei joku nimi olisi voinut pujahduttaa ohitse huomaamatta. Mitä kotipaikan merkitsemiseen tulee, niin tapahtuu se keskiajalla tav. sanoilla „de Abo“, „diocesis abensis“ j. n. e. mutta myöskin „de Finlandia“ l. „de Villandia“. Aivan poikkeuksena on keskiajalla ilmoitus „de Svecia“, joskus „ex regno Sveciæ“. Vasta uuden ajan alussa näkee useammin sanan „Svecus“ l. „de Svecia“ jostakin suomalaisesta käytettyvä, vaan silloinkin miehellä jonkun lisämääräyksen kanssa joka tarkemmin määräää paikan esim. „Viburgensis Svecus“, „Viburgensis ex Carelia Sveciæ“, „Nyland-Svecus“ jopa niinkuin Agricolasta „de Villand Svetiæ.“ Tähänkin aikaan ovat kuitenkin „Finno“, „Finlandus“ tavallisempia, kuin Svecus, paitsi mahdollisesti aatelistossa, jossa tuntuvat jotenkin olevan tasapainossa. Tässäkin lehti suomalaisen kansalaisuuden historiaa!

Prag.

(Monumenta historica Universitatis Carolo-Ferdinandæ Pragensis I, II.
Pragæ 1830—32.)

? 1368 11 Dec.	Jo. Westuali determinavit (= baccalarius factus est).
	Onko tämä sama kuin kaniiki, sittemmin piispa Johannes III Vestfal (1370—85), en uskalla päätää.
1382	Hermannus Frovini de Abo.
	Mainitaan 1411 kaniikina ja kirkkoherrana Räntämällä (Mustak. s. 244).
—	Joannes Jacobi de Abo.
—	Dom. Joannes de Dulmen, canonicus Abensis, magister artium et baccalaureus in decretis Parisiensis, hic receptus dedit dimid. sexaginta, quam universitas intuitu laborum suorum sibi remisit.

- 1384 Dec. Joan. Petri de Svecia baccalarius factus est.
Vrt. alempana v. 1385. Senniminен kaniiki mai-
nitaan Turussa vv. 1381—1406 (Mustak., Sv.
Dipl. I).
1385. Vygilinus de Abo.
Eräs Villikinus on 1415 Kokemäen kirkkoherrana
(Mustak. s. 262).
- Joannes Petri, canon. Aboensis.
- 1389 Dec. Andreas Olavi de Wirmo admissus est
(baccalarius).
- ? 1394 Sept. Joan. de Wyborg admissus est.
Vrt. alempana v. 1395 ja 1398. Suomestako vai
Tanskasta kotoisin?
- ? 1395. Joannes de Wyborgh pauper.
- 1396 Apr. Magnus de Virmo determinavit.
Vrt. v. 1398. Piispa Maunu II Tavast.
1397. Mag. Henricus Magni de Abo.
Turun arkiteinän 1389—1402.
- Edhevidus de Abo presbyter.
Vrt. alempana 1401. Mainitaan Mustassakirjassa
Pärtylin alttarin pappina 1406—17 (s. 323,
253).
- Dom. Andreas Magni de Hattela, presb.
de eccl. Abonensi.
- 1398 Jan. Magnus de Virmo magistratus est.
- ? — — Joan. Wyborch magistratus est, pauper.
- Nicolus Stephani de Abo.
- Linvidus Gerlazi de Nylandia.
- 1401 8 Mart. Edhvidus de Abo determinavit.
- Oct. Olavus de Abbo determinavit.¹⁾
1404. Erlendus Petri de Abo pauper.

¹⁾ Neljän tutkian joukossa oli myösken maisteri Juhana Huss.

Erfurt.

(Acten der Erfurter Universität I, II. Halle 1881—84).

- 1429 Mich. Johannes Fleming [dt] 12 gr.
Luult. sittemmin Turun kaniiki Johannes Fleming
(Porthan, Chron. Episc. s. 426), joka 1425 on
Rostockissakin sisäankirjoitettu.
- 1431 Luce. Magnus Valdemari 15 antq.
On varmaankin Magnus Valdemari Garp, Turun
kaniiki ja Mynämäen kirkkoherri 1449—58,
joka sanotaankin maisteriksi.
1436. Valdemarus de Finlandia magister factus est.
Häntä en ole voinut löytää ylioppilasluettelosta ;
voisiko olla erhdystä: pro Magnus Valdemari.
- 1442 Phil. Jac. Johannes Nicolai de Finlandia totum.
Tordo Philippi de Finlandia totum.
Tuli 1447 maisteriksi, ks. alempana.
- 1444 Mich. Laurencius Moit de Finlandia dt. 4 nov.
Epäilemättä Turun porvarin Henrikki Mörtin poika
ja Maunu Tavastin sisarenpoika.
Olavus Speck de Finlandia dt 4 nov.
Vrt. alempana v. 1446.
- — Arvidus de Finlandia, dt 4 nov.
On ehkä Arvid Klaunpoika Diekn, joka tekee testa-
menttinsa 1459 ja seur. v. on kuollut.
- 1445 Phil. Jac. Magnus Petri de Alandy, dt 19 antq.
Johannes Hartekini de Finlandia totum.
1446. Olafus Speck de Finlandia 11 gr. „de resi-
duo intyylature“.
Tämän maksun suorittivat, kun kävivät jonkun
tutkinnon, ne, jotka eivät ensi kerralla olleet
täyttä määrää maksaneet. Olavus Speck on
siis näht. nyt tullut baccalariukseksi.
1447. Thordo Philippi de Finlandia magister fac-
tus est.

Bologna.

(Acta nationis Germanicae Universitatis Bononiensis. Edid.

Friedländer et Malagola. Berolini 1887.)

1448. Dom. Conradus Bydz de Finlandia [soluit]
solidos duodecim.
On 1488 sisäänskirjoitettu. Leipzigin yliopistossa.
Sittemmin piispa Kort Bidz 1460–89.

Rostock.(Die Matrikel der Universität Rostock, herausgeg. von A. Hofmeister.
I, II. Rostock 1889–91).

- ? 1419 Dns Rodolphus de Calandh.
? — Thomas de Wiborgh.
? 1420 Jun. 4. Petrus Swert $\frac{1}{2}$ fl.
Voisi olla Pietari Svärd, joka 1439 mainitaan Turussa (Livl. Urk. IX) ja omisti tiloja Porvoon pitäjässä (Hist. Ark. I, s. 23.)
? — Sept. 25. Tidemannus de Nova Terra $\frac{1}{2}$ fl.
? 1421 Jul. 11. Johannes Hauerlant $\frac{1}{2}$ fl.
Haverland-suku tavataan tähän aikaan Turussa:
Niles Hafverland on raatimiehenä 1424–26
(Mustak. s. 317, 321) ja eräs Gregorius Hafuerlandh „dioces. aboens.“ on v. 1427 yliopilaana Pariisissa (Olavi Maununp. s. 77).
1425 Febr. 7. Johannes Fleminghi de Abo $\frac{1}{2}$ fl.
Ks. Erfurt v. 1429.
? 1428 Dion. Johannes Sveder promotus est baccalarius.
V. 1449 on eräs Johannes Sweder pappina Turussa (Porthan, Chron. Episc. s. 426).
? 1430 Apr. 19. Johannes Svarte p[auper].
? — — Detlevus Haverlant p.
Svarte ja Haverland-suvut tavataan 1400-luvulla Turussa; samana päivänä on vielä sisäänskirjoitettu Olavus Trunderi ja Henricus Brunsteen, mitkä nimet nekin viittaavat Pohjoismaihin.

- ? 1431 Apr. 26. Johannes Ketilli de Wiborch p.
- 1443 Nov. 12. Johannes de Fynlandia $\frac{1}{2}$ fl.
On luult. sama kuin seuraava.
- Dion. Johannes Tavast promotus est baccalarius.
On Maunu Tavastin veljenpoika ja sittemmin ka-
niikina Turussa 1451—65.
- ? 1444 Apr. 27. Hinricus Savigerve $\frac{1}{2}$ fl.
On kuitenkin luultavasti Viron Savijärve-sukua.
- ? — Febr. 23. Yueiantze [!] Kaland ddt 1 m:r.
- 1445 Jun. 23. Petrus Byschal ddt 2 m:r.
Byskalle-suku tavataan Ahvenanmaalla 1400-lu-
vulla, ja eräs Nicolaus Byskalle oli v. 1488
Taivassalon kirkkoherrana (vrt. Ruuth, Flöte-
veroista, Hist. Ark. XI s. 60).
- ? — — Olavus Haky ddt 2 m:r.
Mainitaan vierekkäin edellisen kanssa, nimi viitt-
taa Pohjoismaihin; vielä on sam. päiv. sisään-
kirjoitettu eräs Johannes Puddick.
- ? 1446 Nov. 24. Johannes Vlöge 23 sol.
Mahdoll. Suomen Flege l. Flög-sukua; vrt. alem-
pana v. 1479.
- 1460 Apr. 28. Jewardus Magni de Olandia ddt 2 m:r.
- 1463 Apr. 21. Johannes Kordeshaghen de Filandia ddt
2 m:r.
- Aug. 27. Hermannus Kordeshaghen de Abo ddt 2
m:r.
Eräs Hannu Kortzhagen on 1467 raatimiehenä
Turussa; eräs Henrikki Görtzhagen 1437—46
voutina Suomessa.
- ? 1466 Jun. 17. Olavus Benedicti de Saris ddt 2 m:r.
- 1471 Jun. 19. Magnus Laurencii Abouensis dioc. ddt 2
m:r.
Epäilemättä Magnus Laurentii Grisefot, sitten
kaniki ja viimeksi arkkiteini Turussa, † 1502.

Tuli baccalariukseksi v. 1474 Greifswaldissa
(ks. Kosegarten, Geschichte der Universität
Greifswald II s. 222).

- 1471 Sept. 9. Ericus Jacobi de Abo ddt 2 m:r.
Baccalarius 1475, maisteri 1477, vuosisadan lo-
pussa kaniikina Turussa (Mk. s. 554—5).
- ? 1472 Oct. 17. Hartvicus Nicolai ddt 2 m:r.
? — — Johannes Schutte ddt 2 m:r.
Nämä molemmat mainitaan vierekkäin; nimet viit-
taavat Pohjoismaihin ja mahdoll. Suomeen.
- 1473 Sept. 13. Gestillus Andree de Abo ddt 2 m:r.
— — Magnus Johannis de Abo ddt 2 m:r.
Mainitaan 1480 koulumestarina ja maisterina Tu-
russa, myöhemmin kaniikina (Chron. Episc. s.
522, 542, 577).
- 1475 Dion. Ericus Jacobi factus est baccal.
1477 Dion. Ericus Jacobi prom. est magister.
1478 Nov. 13. Laurencius Johannis de Abo ddt 2 m:r.
V. 1479 baccalarius. On v. 1480 bacc:ena otettu
Greifswaldin yliopistoon ja siinä 1482 maiste-
riksi tullut „L. J. de Svecia, alias de Vynlan-
dia.“ (Kosegarten main. teos s. 228, 230). Por-
voon kirkkoherra (Arvids. VII 35, I 95, VI 77.)
- ? — — Hinricus Dürke de Hunlinge ddt 2 m:r.
Vierekkäin edellisen kanssa; voisiko Hunlinge
olla erehdys (= Kumlinge?)
- 1479 Jul. 5. Gregorius Floghe } de { ddt 2 m:r.
— — Martinus Schutte } Abo { ddt 2 m:r.
Että jälkimäinen on se Turun kaniiki Martti
Skytte, joka mainitaan 1485 ja 1488 (Arvids-
son, Handl. V s. 95, IX s. 7), en epäile, mutta
onko tämä sama henkilö kuin piispa, sitä en
uskalla päätää. Se, minkä tiedämme piis-
pan suuresta heikkoudesta hänen viime aikoi-

nansa, näyttää vahvistavan että hän silloin oli hyvin vanha. Myöskin se aika jolloin piispan isä Jaakko Pietarinoika, Pitkalan herra, tiettävästi mainitaan: v. 1455 (Mk. s. 457), 1457 (Arvidsson I s. 34) ja 1460 (Hausen, Bidrag s. 67), tekee luultavammaksi että hän oli syntynyt jo noin 1460 paikoilla. (Porkkalan herra Jaakko Pietarinoika (Ille), Etelä-Suomen laamanni 1477—85, jonka Leinberg mainitsee Skytten isäksi, on aivan toinen henkilö). Sitä vastoin se tieto että piispa Skytten sisareentytär oli v. 1571 elävän Falkenbergin herran Jaakko Mikonpojan vaimo, ei näy viittavaan niin kauvas taaksepäin (ks. Ruuth, Suomen rälssimiest. sinet. Hist. Ark. XI s. 343.)

1479 Dion.	Laurencius Johannis presbiter prom. est baccalarius,
1480 Dion.
— —	Georgius Flock } promoti sunt baccalarii.
Martinus Schutte }
1483 Dec. 15.	Johannes Mort Aboensis dioc. ddt 2 m:r.
Hänen isänsä vois olla Laurentius Mört, ks. Erfurt v. 1444.
— —	Petrus Vynne Aboensis dioc. ddt 2 m:r.
1484 Sept. 16.	Johannes Garp de Zwecia ddt 2 m:r.
Garp on suomalainen suku; ehkä Juho Antinp.
Garp, tuomari Vehmaan kihlakunnassa 1502
(Hist. Ark. VIII s. 43).
1485 Dion.
— —	Johannes Grap [= Garp] } promoti sunt
Johannes Vlemingh } baccalari
Tätä nimeä ei löydä ylioppilasluettelosta; parhaiten voi samaksi henkilöksi arvata erään kesäkuussa 1484 sisäänskirjoitetun „Johannes Petri.“ Voiko olla sittemmin Turun tuomioprovasti Johannes Fleming † 1547? Tämä oli Pietarinoika, eikä niinkuin Biogr. Nimikirjassa sanotaan Juhananpoika.

- 1486 Jun. 21. Hinricus Nicolai de Abo ddt 2 m:r.
- 1491 Sept. 26. Cifrigdus Kaland de Abo ddt 2 m:r.
- 1492 Jun. 4. Martinus Gram de Abo ddt 2 m:r.
- 1494 Nov. 8. Conradus Philippi de Abouw ddt 2 m:r.
Baccalarius 1496, maisteri 1498, ks. alempana.
- 1496 Tib. Conradus Philippi prom. est baccalarius.
- 1498 Dion. Conradus Philippi prom. est magister.
- 1504 Oct. 24. Bartoldus Erici de Vinlandia.
- 1505 Tib. Mathias Kurin Upsalie promotus hic est
receptus.
Eräs Sigfrid Kurin (= Kuurinen) on 1491 por-
mestarina Turussa, ja maisteri Mattis Kwrynn
mainitaan siellä 1512 (Arvidsson VI s. 74, 123).
- Jul. 15. Mathias Korin } Amboenses.
— — Jacobus Venne }
Että Amboenses on selitettävä „Aboenses“ on sel-
vää. „Venne“ on luettelossa väärin painettu
„Benne“ (v ja b ovat tämänaikuisessa kirjoi-
tustavassa milt'ei yhtäläiset). Jaakko Vennä
on tunnettu kaniikina Turussa 1514—30 ja
mainitaan maisteriksi. Vrt. alempana.
- 1505 Nov. 26. Magnus Hansen de Abo.
- Dec. 23. Hinricus van Asken de Abouw.
Eräs Hannu van Asken on 1466—80 porvarina
Turussa (v. 1472 raatimiehenä), ja maisteri
Henrikki van Asken mainitaan siellä 1512
(Arvidsson VI s. 123). Frankfurtissa 1506.
- Dion. Mathias Kurin prom. est magister.
- 1506 Maii 25. Nicolaus Schele de Wyborch.
- Tib. Hinricus van Askenn Colonie promotus re-
ceptus est baccalarius.
- — Jacobus Venne prom. est baccalarius.
- 1508 Dion. Jacobus Wenne prom. est magister.
- 1509 Jul. 5. Rawaldus Johannis de Abow.

- 1510 Sept. 2. Petrus Johannis de Vinlandia.
- 1511 Dion. Petrus Joannis prom. est baccalarius.
Ketään toista Petrus Johannista ei tähän aikaan ole sisäänskirjoitettujen joukossa, kuin edellä mainittu. Ks. alempana v. 1513 „Petrus Sylt“.
- 1512 Dec. 22. Johannes Schut de Ibaw [?]
On luultavasti luettava „Johannes Stwt de Abow“, jonnimisen suomalaisen tiedetään olleen oppilaana Rostockissa (ks. Grönblad, Nya källor s. 627, 697).
- 1513 Jun. 9. Jacobus Wen de Abuy.
Oli n. s. „nuori Vennä“, joka v. 1530 peri enonsa vanhan Jaakko Vennän prebandan ja paikan (Arvidsson I s. 228). Oli muuten ensimmäisiä naituja pappeja Suomessa, näht. jo 1520-luvulla, jonka tähden hänen naimistansa väitettilinkin laittomaksi (Handl. rör. Skand. hist. V s. 32). Baccalarius v. 1514.
- — Jacobus Korck de Abuy.
Hänestä ks. Bomanssonin kirjoitusta „Piispa Arvid Kurjen vanhemmista“ Hist. Ark. I s. 35.
- — Ericus Spor.
On luult. Kustavi Vaasan aikoina usein mainittu Eerikki Spora, Hattulan kihlakunnan tuomari, Hämeenlinnan isäntä, † 1565. Oli ottanut Spora-nimen äitinsä mukaan; isä oli Naantaalin porvari Jaakko Bergen. Nimi alempana v. 1514 kirjoitettu Pora, niinkuin usein keskiajalla.
- Oct. 24. Dns Petrus Flemminck Svecus.
- ? — Dion. Petrus Sylt prom. est magister.
Sennimistä ylioppilasta ei tavata; on mahd. sama kuin ylempänä mainittu Petrus Johannis de Vinlandia ja on silloin varmaankin Turun kaniiki ja viimeinen arkkiteini Pietari Sildh l. Silta, † 1542, joka mainitaankin maisteeksi.

- 1514 Tib. Jacobus Wenne
 — — Jacobus Korck } prom. sunt baccalarii.
 — — Ericus Pora }
- Dec. 17. Dns Joannes Nicolai Aboensis dioc.
- Dion. Petrus Fleminck prom. est baccalarius.
- 1516 Oct. 30. Petrus Sarkelaxt de Abold [!]
 Luettava „Petrus Särkelaxi de Abow.“
- 1517 Nov. 24. Johannes Schele Aboensis dioc.
- 1542 Aug. 19. Laurentius Johannis Frese de Abow.
 On seuraavana vuonna sisäänskirjoitettu Wittenbergissä.
- 1547 Apr. Ericus Herchiepe } Vinlandenses.
 — — Jacobus Teitus }
- Ovat vv. 1550 ja 1549 sisäänskirjoitetut Wittenbergissä. Molemmat historiassamme tunnettuja nimiä.
- 1549 Nov. 9. Joannes Bero de Abo nobilis.
 Luult. Juhana Björninpöika (Lejon), Lepaan herra,
 † 1571 t. vuoden alussa 1572.
- 1562 Jun. Hinricus Joannis Schvecus Abouensis.
 Eräs Henricus Johannis on Tenholan kirkkoherana ainakin 1584—95.
- ? — — Petrus Bartoldi Swecus.
- 1563 Jun. Canutus Fabricius Nülandensis ex Finnonia.
- 1567 Jan. Jacobus Petri Finlandensis Svecus.
 Jaakko Suomalainen I. Finno, † 1588.
- 1571 Oct. Nicolaus Fleming Svecus nobilis.
 Kirjailiana tunnettu „nuori“ Klaus Fleming, † 1616. Sisäänskirjoitettu 1574 Frankfurtin yliopistossa ja ehkä samaan aikaan myöskin Wittenbergissä ja Leipzigissä (ks. hänen omaa „Memoriale Chronicum“iansa Grönbladin Urkunder'eissa II v. 1).

- 1573 Oct. Petrus Mislepaeus Aboensis.
— — Ericus Erici Letalensis.
- 1576 Maio. Piispa Eerikki Eerikinpoika Sorolainen, † 1625.
Laurentius Fleming nobilis Svecus.
Edellä mainitun Klaus Flemingin veli, † 1602
- 1577 Maio. Matthias Marci Allandensis Svecus.
- ? 1578 Jul. Clemens Christiani Seuiboethniensis [?] Svecus.
— — Nicolaus Olavi Bothniensis Svecus.
Erään Rostockissa painetun onnentoivotuksen alla
on hänen nimimerkkinsä Nicolaus Botniensis
F. (= Finno). Tulee maisteriksi 1582.
- 1580 Nov. Christianus Bartholomæi Wiburgensis.
On sama kuin alempana mainittu maisteri Christianus Bartoldi. Hänen kunniakseen on 1584
Rostockissa painettu „Propemticon doctrina,
pietate et virtute ornatissimo viro M. Christiano Bartholdi Wiburgensi ex Academia ur-
bis Rosarum, 12 Julij anni 1584, in patriam
discendentis, scriptum à popularibus.“
- 1581 Mart. 4. Matthias Marci Svecus Alandensis magister
factus est.
— Jul. Theodoricus Petri Svecus Wiburgensis.
On Suomen kirjallishistoriaassa tunnettu Theodori-
cus Petri Ruta. Tulee 1584 maisteriksi (ks.
alemp.) On se Länsipohjan maaherra „mäster“
Dijderich Persson, joka mainitaan nuijasodan
aikana (toht. J. W. Ruuthin antama tieto).
- 1582 Sept. 20. Nicolaus Olai Botniensis creatus est ma-
gister.
- 1584 Apr. 7. Christianus Bartoldi Svecus
— — Theodoricus Petri Nylandensis } facti sunt
Svecus } magistri.

- 1588 Jun. — — Henricus } Nicolai Thot nobiles Sveci.
 Joannes }
 Suomen käskynhaltian Klaus Aakenpoika Tottin pojat. Henrikki Tott on seur. v. Helmstädtin yliopistossa.
- 1592 Apr. Ericus Simonis Wiburgensis Svecus.
 Luult. Porvoon kirkkoherra Ericus Simonis 1612 —37, Porvoon kirkkoherran poika.
- 1594 Sept. Carolus Nicolai Flemingius Finno.
 On luult. Klaus Eerikinpoika Flemingin avioton poika Kaarlo, joka v. 1596 kuoli Turussa ja haudattiin „kaikilla kelloilla“ (vrt. Koskinen, Nuijasota s. 109). Oli tänne tullut Frankfurista jossa sisäänskirjoitettiin ylioppilaaksi v. 1592.
- 1595 Oct. Petrus Sigfridi Buckalensis [!] Finno.
 Varmaankin on luettava „Birckalensis“ ja luult. on Petrus Sigfridi Pirkkalan tänaikuisen kirkkoherran Sigfridus Ericin poika.
- 1597 Jun. Hermannus Flemmingus Finlandus nobilis.
 „Nuoren“ Klaus Flemingin (ylemp. v. 1571) poika, hovioikeudenassessori Turussa, erotettu, † 1652.
- 1597 Jun. Olaus Erici Elijmæus. Post episcopus Wiburgensis in Carelia.
- 1598 Oct. — — Johannes Crusius nobilis Finno.
- Nicolaus Magni Viburgensis Finno. Postmodum episcopus Wiburgensis factus.
- 1600 Jan. Ericus Erici Abuensis Svecus Finlandus. Postea episcopus Aboensis, a Joanne Sveciae rege nobilitatus.
 Tämä lisäys on tietysti väärä, ja on kuuluva hänen isäänsä v. 1573. Eerikki Eerikinpoika nuorempi on kirjavista elämänvaiheistaan tunnettu, joutuen jesuitain kasvatuslapseksi (ks.

esim. Leinberg, Om finske studerande i Jesuit-collegier, Hist. Ark. XI).

- 1602 Dec. Henricus Flemingius nobilis Svecus.
Isä ylemp. v. 1571, veli 1597; maamarsalkka 1644
† 1650.
- 1604 Sept. Michael Cornelius Aboensis Finno.
- 1605 Jul. Simon Johannis Carelius Wiburgensis Svecus.
- 1606 Nov. Johannes Bartholdi Ruthanus Wiburgensis Svecus.
Ei tavata sukutauluissa, vaan on niissä mainitun Bertil Ruuthin, Viipurin herran, poika (toht. Ruuthin antama tieto).
- 1607 Jun. Petrus Rutanus Finlandus nobilis.
Ei tavata sukutauluissa, jos ei voi olla sittemmin Viipurin pormestari Pietari Ruuth, jonka synnyinvuotta (v. 1598) kuitenkin silloin lienee oikaistava.
- Jul. Andreas Johannis Wiburgensis Svecus.
Eräs Andreas Johannis, Sculptorio-Carelius, on lehtorina Viipurin koulussa 1610—16, sitten Pyhtääen kirkkoherrana, † 1627.
- 1608 Aug. Henricus Martini Carelius.
Tähän aikaan löytyy kolmekin Henricus Martinia, joita sopis ajatella, nimittäin Teitti, Chemnerus ja Fatebur. Luult. tarkoitetaan tässä viimeistä, joka v. 1610 on sisäänskirjoitettu myöskin Frankfurtissa. Hän oli Viipurin koulun rehtorina 1616—32 ja tuli sitten Nevanlinnan kirkkoherraksi.
- 1614 Dec. Matthias Jacobæus Viburgensis.
Tolja, porvarin poika Viipurista, tuomioprovasti Viipurissa, † 1656.
- 1621 Aug. Johannes Wildemannus nobilis Svecus.

- 1621 Aug. Antonius Wildemannus nobilis Svecus.
 Johannes ja Antonius Wildeman ovat molemmat Viipurin linnan-isännän Arvid Tönnenpoika W:n pojat. V. 1624 ovat he sisäänskirjoitetut Leydenin yliopistoon. Jälkimäinen tuli assessoriksi Svean hovioikeudessa.
- 1623 Jun. Martinus Henrici Stodius Finno.
 Turun koulun lehtori, yliopiston professori ja Naantalin kirkkoherra, † 1675. Epäilemättä Turun Puujalka-nimistä porvarissukua.
- Aug. Christianus Olai Wiburgensis Finno.
 Winter, lehtori Viipurissa, Jääskjen kirkkoherra, † 1667.
- — Joannes Henrici Wiburgensis Finno.
 Samuel Krojel Wiburgensis Carelius.
- Sept. Cröel, porvarin poika Viipurista, Paavali Juustenin tytärenpoika, kamariviskaali, tunnettu rettelöstään ja sytyksistään Itä-Suomen virkamiehiä vastaan. On v. 1624 onnentoivotuksesta eräälle ruots. Roslavukselle Rostockissa painattanut suomenkielisen runon.
- 1625 Jan. Gabriel Arctophilax Ostroboddus Finno.
 Kalajoen kirkkoherran Petrus Arctophilaxin poika, tuli Kemin kirkkoherraksi, otti sittemmin nimen Calamnius, ja tuli sennimisen suvun esisäksi, † 1648.
- 1633 Jan. Henricus Carstenius Helsingfors-Nyland-Svecus.
 Helsingin pormestarin poika, Porvoon kirkkoherra, Viipurin tuomioprovasti ja vihdoin piispa 1679—83.
- Aug. Mathias Brennerus Nyland-Svecus.
- * 1646 Nov. Johannes Schmedemann Wiburgo-Carelius.
 V. 1650 sisäänskirjoitettu Turussa.

- 1648 Sept. Justinus Brochius Wiburgo-Carelius.
 Justinus v. Brochen on 1650 sisäänsirjoitettu Tu-
 russa.

Wittenberg 1502—1560.

(Album Academiæ Vitebergensis 1502—1560. Ed. C. E. Foerstemann.
 Lipsiæ 1841).

- ? 1525 4 Junij. Mathias Hegeluth de Wyburg.
 ? — 13 Ju. Petrus Johannes de Wyburg.
 1532. Thomas Vindlandensis.
 Thomas Francisci Keijoi oli Raumalta syntyisin
 tuli palattuaan Turun koulun rehtoriksi ja sit-
 ten Hämeenkyrön kirkkoherraksi, † 1546.
 — Canotus Raumensis.
 Vierekäin edellisen kanssa; painetussa luette-
 lossa on väärin „Braumensis“. Canutus Jo-
 hannis, Eurajoelta syntyisin, tulee maisteriksi
 1536; kaniiki Turussa, v. 1556 rauhansovitta-
 jana lähetetty Venäjälle, Viipurin piispa, † 1564.
 1533. Simon Viburgensis Suedus.
 Tulee maisteriksi 1541 (ks. alemp.). Juusten kiit-
 tää häntä suuresti, † jo 1545.
 1534 28 Aug. Sigfridus Finno magister factus est.
 Tuli koulun rehtoriksi Skarassa Ruotsissa.
 1536 29 Aug. Canutus Raumensis magister factus est.
 1536. Michael Agricola de Villand Svetiæ.
 — Martinus Tetus de Villand Svetiæ.
 Nämä molemmat mainitaan vierekäin. Agricola
 tulee maisteriksi 1539. Martti Teitti mää-
 rättilä Kustavi Vaasan poikien opettajaksi,
 mutta kuoli jo 1545.
 1539. Michael Agricola magister factus est.
 1541 22 Febr. Simon Wiborgensis magister factus est.

- 1543 Nov. Paulus Justus [?] ex Fillandia.
 — — Laurentius Frisius ex Fillandia.
 Nämä molemmat vierekkäin. Piispa Paavali Juus-
 ten, † 1576. Laurentius Frisius on edellisenä
 vuonna Rostockissa sisäänskirjoitettu.
- ? 1547 22 Febr. Martinus Olavi Helsingus Svecus.
- 1549 15 Febr. Jacobus Teitus Finlandus.
 Painetussa luettelossa väärin „Scitus“. Tunnettu
 Jaakko Teitti. V. 1547 Rostockissa sisääns-
 kirjoitettu.
- 1550 15 Mart. Ericus Herkepe Finlandensis.
 V. 1547 sisäänskirjoitettu Rostockissa.
- 1554 5 Jan. Henricus Borgensis Svecus.
 Ehkä se Henricus Jacobi joka 1557—58 tavataan
 Porvoon kirkkoherrana, ja joka luult. oli Por-
 voon entisen kirkkoherran Jacobuksen poika.
- 13 Jan. Henricus Canutus Svecus.
 Luult. sittemmin Turun tuomioprovasti Henricus
 Canuti, joka 1579—83 superintendentinä hoiti
 Suomen molempia hiippakuntia, josta toimesta
 sai luopua kun oli vastahakoinen Juhana III:n
 liturgisia tuumia edistämään. Allekirjoitti
 vielä Upsalan kokouksen päätöksen.

Frankfurt.

(Aeltere Universitäts-Matrikeln. I Universität Frankfurt a. O.,
 herausgeg. von E. Friedländer. I—III. Leipzig 1887).

1506. Henricus van Asken de Suecia. 16 gr.
 Ks. Rostock v. 1505.
1571. Christianus Horn } nobil. Finnovienses solverunt
 — Jacobus Horn } singuli $\frac{1}{2}$ th. Hic non juravit.
 Klaus Kristerinpoika Hornin pojat. Edellinen
 tuli Etelä-Suomen laamanniksi, † 1593; toinen
 kuoli Sigismundon puoluelaisena maanpaossa
 Puolassa.

1574. Arvidus Horn Finno 18 gr.
 — Henrik Klaunpoika Hornin poika, valtaneuvos ja
 Pohjanmaan käskynhaltia, † 1602.
 — Nicolaus Fleming Finno 18 gr.
 Vierekkäin edellisen kanssa. Ks. muuten Rostoc-
 kin luetteloa v. 1571.
1592. Carolus Nicolai Flemmingius Svecus 6 gr.
 Ks. Rostockin luetteloa v. 1594.
- 1610 Sept. Heinricus Martini Fattebur Viburgensis
 ex Carelia Sveciae.
 Ks. Rostock v. 1608.

Heidelberg.

(Die Matrikel der Universität Heidelberg 1386—1662. Herausgeg.
 von G. Toepeke. I, II. Heidelberg 1884—86).

1580. Siegfridus Benedicti Viburgensis.
 On näht. suomalainen, koska rinnakkain mainitaan
 eräs ruotsalainen „Ericus Bielke Svecus nob.“
 Ehkä hän oli tämän præceptorina.

Leyden.

(Album Studiosorum Acad. Lugduno-Batavæ 1575—1875.
 Hagæ Comitum 1875.)¹⁾

- 1618 Oct. 18. Carolus Hooren Svecus. 21.
 Hänen isänsä Krister Klaunp. H. ylempänä, Frank-
 furtissa 1571. Tuli Svean hovioikeuden vara-
 presidentiksi † 1639.

¹⁾ Leydenin ylioppilasluettelossa on ikä mainittu ja sen merkitse-
 väät numerot nimen jälkeen. Samoin mainitaan tiedehaara, johon kukin
 oppilas antautui: Pol. = politiikka ja valtiotieteitä, J. = lainoppia,
 Mat. = matematiikka, Eloqu. = humanistisia opinnoita, T. = teologiaa.

- 1622 Maii 14. Gustavus Horn eques Svecus. 20. Pol.
Edellisen veli, valtaneuvos, † 1639.
- ? — — Arwinus [?] Grabbe Svecus. 23. Mat.
- 1624 Jul. 16. Joannes Wildemannus Finlandus. 22. Pol.
— — Antonius Wildemannus Finlandus, 20. Pol.
Ks. Rostock v. 1621.
- 1627 Jul. 7. Carolus Hooren, baro Svecus. 25. Optimarum disciplinarum studiosus.
Luult. uudestaan sisäänskirjoitettu; ensi kerta 1618.
- 1629 Maii 26. Svanto Horn Svecus. 22 Mat.
Hänen veljensä vv. 1618 ja 1622. Tuli Turun hovioikeuden varapresidentiksi, † 1645.
- 1630 Dec. 19. Gustavus Horn Svecus. 20, Pol.
Luult. Kustavi Eevertinp. Horn, valtaneuvos, kenraalikuvernööri, † 1666, vaikka ilmoitus ijästä ei lyö yhteen toisten tietojen kanssa.
- 1631 Jan. 20. Johannes Cleverblad Svecus. 23, J.
Luult. viskaali Juhana Ottenpojan (Kleeblattin) poika, vaikk'ei muuten tuunettu.
- 1632 Febr. 28. Joannes Flemming Svecus. 22, Pol.
Hänen isänsä Rostockissa v. 1602; eversti, † 1646.
- 1633 Sept. 29. Johannes Gesperi Cruys Svecus, eq. nob. 20.¹⁾
Valtaneuvos Jesper Matinpoika Cruusin poika, kamarineuvos, † 1644.
- 1636 Aug. 28. Petrus Tasleef Finlandus. 21, J.
Pietari Thesleff, luult. Viipurin porvarin Hannu T:n poika, hovioikeudenneuvos Turussa, † 1663.
- 1637 Febr. 21. Laurentius Cruyts Finlandus. 23, Pol.
— — Axelius Cruyts Finlandus. 21, Pol.

¹⁾ Näinä vuosina on Leydenissä myösken sisäänskirjoitettu: 1633 Simon Kexlerus, 1635 Johannes Elai (Terserus vanhemp), 1636 Michael Vexionius.

1637 Febr. 21. Ernestus Joannes Cruyts. 22, Pol.

Näistä kolmesta Pohjanmaan maaherran Ernst Creutzin, sam. päivänä Leydenissä sisäänskirjoitetusta, pojasta on kaksi vanhempana tullut valtaneuvosiksi ja tunnetuiksi historiassa. Aksel Creutz luult. kuoli nuorena, koska häntä ei sukutauluissaakaan mainita.

? — — Ericus Croes Svecus. 24, Pol.

Luult. Cruus-sukua, ja ehkä Johannes Cruusin (v. 1633) veli. Ei tavata sukutauluissa.

— Sept. 28. Gabriel Oxenstierna liber baro de Kimitho. 20.

Drotseti Gabriel On poika, Tarton hovioikenden presidentti, † 1647.

— Oct. 27. Gustavus Adolphus comes de Rasburg et Falkenstein. 20.¹⁾

Valtaneuvos, Suomenmaan ylipäällikkö, † 1656.

1638 Sept. 17. Johannes Staelhans Svecus. 21. Eloqu.

Käkisalmen käskynhaltian Hannu Stålhandsken poika, Turun hovioikeuden assessori, † 1680.

1639 Nov. 3. Laurentius Gaspari Cruys. 20.²⁾

Veli ks. ylempänä 1633. Tuli Upsalasta, jossa viisi vuotta oli lukuja harjoittanut. Harvilan herra, eversti, vapaaberra, † 1656.

1640 Aug. 11. Ericus Flemming nob. Svecus. 24, Mat.

Hänen isänsä Rostockissa 1602; valtaneuvos † 1679.

— — — Hermannus Flemming nob. Svecus. 20, Pol.

— — — Laurentius Flemming nob. Svecus. 10 [?], J. Molemmat, valtaneuvos Klaus Laurinp. F:n pojat, tulivat 1637 ylioppilaaksi Upsalassa. Edelli-

¹⁾ Seuralaisen ja kolmen palvelian kanssa.

²⁾ Kesäk. 10 p. 1639 on sisäänskirjoitettu eräs „Ambrosius Matthiae ex Finlandia“ kahden, Gustavus ja Svanto, Bielken palveliana.

nen valtaneuvos, Suomenmaan kenraalikuvernööri, † 1673; jälkimäinen (s. 1620) samoin valtaneuvos ja Tarton hovioikeuden presidentti, † 1699.

- 1641 Oct. 9. Henricus Flemming nobilis Finlandus. 20,
Pol.

Ei tavata sukutauluissa. Mutta on epäilemättä Turun yliopiston ensi vuonna ylioppilaaksi tullut „Henricius Fleming de Hannula“ ja siis Rostockissa v. 1597 mainitun Herman Flemingin poika. Toinen kuin v. 1646 sisäänskirj. Henrikki F. Laguksen päätelmä (Åbo Akad. Studentmatr. I s. 3) siis väärä. Lienee nuorena kuollut.

- 1642 Dec. 16. Laurentius Kruis nobilis Svecus. 21.
Luult. sama kuin 1639, udestaan sisäänskirjoitettu.

- 1642 Febr. 14. Canutus Kurck, nobilis Svecus. 21.
— — Gustavus Kurck, nobilis Svecus. 20.
Turun hovioikeuden presidentin Juho Kurckin pojat; molemmat tulivat valtaneuvoksiksi.

- 1645 Mart. 31. Henricus Flemingius nobilis Svecus. 24,
Pol. et J.
Luult. sama kuin v. 1641 mainittu, udestaan sisäänskirjoitettu.

- 1646 Jan. 16. Henricus Flemming nobilis Svecus. 20, J.
Isä Rostockissa 1602, veljet ylempänä vv. 1632 ja
1640. Porin rykmentin eversti, † 1697.

- 1648 Sept. 11. Johannes Tetius Svecus. 22, J.
— — Petrus Tetius Svecus. 21, T.
Turun hovioikeuden assessorin Henrikki Teitin poikia; kuolivat nuorina.
— Nov. 2 Carolus Rothovius Svecus. 26, J.
Piispa Iisakki R:n poika. Oli 1636 tullut ylioppilaaksi Tartossa, 1642 Turussa; pormestari Falunissa.

Tartto.

(Mittheilungen aus dem Gebiete der Geschichte Liv., Ehst- u. Kurland's.

Achter Band: Beitrag zur Geschichte der ältesten Universität

Dorpat von Dr. Th. Beise, ss. 146—191, 513—550).¹⁾

- 1632 Maj. 2. Henricus Henrici Holloensis Finno.
 — — Joannes Siegfridi Nylændensis Finno.
 Eräs Johannes Sigfridi on vv. 1643—51 kappalaisena Käkisalmella.
- — Martinus Justinus Pemoënsis Finno.
 — — Laurentius Joannis Aboënsis Finno.
 Tänniminen pappismies (tai useampia?) tavataan
 1630 ja 40-luvulla kappalaisena useammassa
 pitäjässä Turun seuduilla (ks. Strandberg).
- — Arvidus Andreæ Helsingfors. Finno.
- Maji 4. Claudius Joannis Thesslevius, Wib. Carel.
 Veli ks. Leyden v. 1636. Tuli Viipurin tuomio-
 provastiksi, † 1666.
- Maji 15. Laurentius a Creutz Nob. Finn. stipul.
 Meni sitten Leydeniin, jossa on sisäänskirjoitettu
 1637.
- Jun. 16. Matthias Matthiae Wiburgo-Carel.
 Eräs Matthias Matthiae on noin 1665—85 kirkko-
 herrana Parikkalassa.
- Jul. 31. Joannes Andreæ Wiburg.
- — Heinricus Gregorii Eigrepacensis [!] Carel
 Luult. Äyräpään kirkkoherran Gregorius Henrici
 Karhun poika. Oli 1648—59 kappalaisena Valk-
 järvellä.
- Oct. 15. Ericus Thomæ Nyland.

¹⁾ Sulkumerkkeihin suljetut nimet tavataan ainoastaan deponeerattujen luettelossa, eikä varsinaisessa matrikkelissa.

1632 Oct. 15. Henricus Marci Helsingfors.

Voiko olla se pappismies Henrikki Forsius Helsingin pitäjästä, joka v. 1635 tuomittiin pappisvirkansa menettäneeksi ja ijäkseen pakko-työhön, koska oli saarnaajanvirkaa soimannut ja opinkappaleet sanonut ihmiskeksinnöiksi (ks. Tengström, *Vita Rothovii* s. 244).

— Nov. 23. Abrahamus Isaaci (Agricola) Aboensis Finno.

? 1633 Jan. 14. Laurentius Johannis Bothniensis.

Vrt. samannimistä ylioppilasta v. 1632.

(— Apr. 13. Gustavus Hieronymi
 — — Claudio Hieronymi
 — — Hieronymus Hieronymi
 — — Magnus Hieronymi } a Birkholtz.)

Epäilemättä Turun hovioikeuden-assessorin, Ylä-
 neen herran Hieronymus v. Birckholzin (+
 1639) poikia, vaikka ainoastaan Kustavia mai-
 nitaan sukutauluissa. Hän oli kapteenina.

— Maj. 30. Ernestus Johannes Kreutz Nylandus Nob.
 (Finno) stipul.

Sisäänskirjoitettiin v. 1637 veljiensä kanssa Ley-
 denissä.

? — Jul. 29. Petrus Erici Helsingus.

— Sept. 9. Georgius Heinrici Wiburgo-Finlandus.

? 1634 Sept. 17. Sveno Olai Bothniensis.

— Nov. 16. Cristo Isaaci Nylandus stipulatus est.

1635 Febr. 4. Joannes Bartholdi Helsingforsa-Nylandus.
 Eräs Johannes Bartholdi on 1639—65 Hartolan
 kappalaisena.

— Mart. 2. Georgius Dionysii (Sompeli) Osterbothnien-
 sis (Kyröensis Finno).

(— Sept. 12. Simon Henrici Tavasto-Finno.)

- ? 1636 Sept. 5. Joannes Haquini Forselius Bothniensis.
 — Oct. 24. Isaacus Isaaci Rothovius } Smolandi, Epis-
 — — Carolus Isaaci Rothoviu } copj Abogiensis
 — — Laurentius Isaaci Rothovius } filii, stipulati
 sunt.
 Iisakki Rothovius tuli 1645 ylioppilaaksi Turussa,
 1650 maisteriksi, 1652 Paraisten kirkkoherraksi,
 † 1655. Kaarlo R. tuli yliopp. Turussa 1642,
 Leydenissä 1648 (ks. sitä). Lauri R. oli sit-
 temmin ruukin-isäntänä Avestadissa Ruotsissa.
- 1637 Mart. 30. Ericus (Hieronymi) von dem Berckholtz,
 Nob. Feno, stipulatus est.
 Ei tavata sukutauluissa, mutta oli epäil. hänkin
 Yläneen herran Hieronymus v. Birckholtzin
 poika. Hänen veljensä ks. v. 1638.
 — — Petrus Jacobi Pajoneus Svecus, stipul.
 V. 1641 ylioppilas Turussa; Sauvon kappalaisena
 1657—90.
- Jul. 19. Johannes Quast Helsingus Svecus.
 Qvast-suku on helsinkiläinen; eräs Jonas Qvast on
 raatimiehenä 1650 paikoilla.
 — Oct. 11. Bartholdus Gregorii Cardiaster Finno.
 Epäilemättä Hattulan kirkkoherran (1627—51) Gre-
 gorius Cardiasterin poika.
- 1638 Maji 21. Matthias Pauli Austrobotniensis Svecus.
 — Sept. 13. Ernestus Johannes
 — — Arvidus Johannes } Forbuss, Nobiles Ni-
 — — Matthias Johannes } landi, stipulati.
 — — Laurentius Johannes
 Painetussa luettelossa väärin „Johannis“ ja „Kor-
 buss“. Olivat eversti *Mattias* Forbuxsen po-
 jat, muut kuolivat nuorina, ainoastaan Ernst
 F. tuli everstiksi, † 1677, ja haudattiin Turun
 tuomiokirkkoon. Heidän setänsä oli tunnettu
 valtaneuvos ja vapaahtera Arvid F.

- 1638 Oct. 18. Christiernus Claudii Horn } Liberi barones.
 — — — Benedictus Claudii Horn }
 Joensuun vapaaherran Klaus Kristerinp. Hornin
 poikia; molemmat kuolleet valtaueuvoksina ja
 sotamarsalkkoina († 1692 ja 1678).
- ? — — Marcus Nicolai.
- Oct. 24. Matthias Bartholdi (Orensis) Finno.
- 1639 Jan. 21. Jeremias Petri (Tavonius) Finno.
 Elkä Karjalohjan kirkkoherran (1630—43) Pie-
 tari Mattiaanpoika Tavian poika.
- Jan. 27. Petrus Philippi Himontanus Ostrobothnensis.
- Febr. 4. Elias Gregorii Cardiaster Finno.
 Veli ks. vuonna 1637.
- — Clavidus Matthiae Runne (Runde) Finno.
- Jul. 2. Martinus Johannis Hornick Aboensis stipul.
- 1640 Maj. 31. Georgius (Johannis) Hornick (Aboviensis
 Finno).
 Eurajoen kirkkoherrana v:n 1660 paikoilla; oli
 mainittuna vuonna valtiopäivämiehenä.
- Oct. 15. Gabriel Henrici Nylandus.
- 1641 Febr. 6. Jonas Pauli Spinckius (Austrobotniensis
 Finno).
 V. 1643 ylioppilas Turussa. Väitteli Tartossa.
- — Simon Matthiae (Macer Wiburgensis Finno).
- — Olaus Canuti (Tavastia-Finno).
- 1642 Mart. 25. Laurentius Simonis Hattulensis Finno.
- Jul. 7. Matthias Matthiae Bechling (Zdechlin) Wi-
 burgensis.
- — Martinus Georgii Cauratus Wiburgensis.
- — Michael Gustavi Purtanus } Wiburgenses.
- — Laurentius Gustavi Purtanus }
 Viipurin porvarin Kustavi Purtasen pojat.

- 1642 Jul. 12. Michael Aeschillus (Hyvalti) Wiburgensis.
- 1643 Febr. 8. Martinus Benedicti Biderburgensis [!] Finno.
- — Simon Eschilli Norbothniensis (Finno).
- Mart. 1. Johannes Marci Mannilius Ostrobotniensis.
- Dec. 4. Magnus Rejer Nilandus, stip. est.
Isä Kasper R. tavataan toimissa Helsingissä ja Hämeenlinnassa. Maunu Reiher oli komisarius kamarirevisionissa, naturaliseerattiin ruotsal. aatelismiehenä 1668, † 1687.
- 1644 Jan. 26. Johannes Johannis (Schoette) Kexholmensis.
- — Andreas Johannis (Limasius) Viburgensis. Tuli Kelton kirkkoherraksi Inkerinmaalla, † 1690.
- Maji 7. Henricus Andreæ Pernensis (Finno).
- Nov. 19. Johannes Simonis Ingermannius.
- 1645 Sept. 24. Abrahamus Georgii Tawonius Finno.
Isä Halikon kirkkok. Yrjö Mattiaanp. T.; jo v. 1639 merkitty ylioppilaaksi Turussa; maisteri Tartossa 1647; professori Turussa 1649, Narvan superintendentti 1667, Viipurin piispa 1672, † 1679.
- 1647 Mart. 13. Matthias Clementis Curmannus Aboensis.
- Maji 12. Henricus Laurentii Biur Kexholmensis.
Isä oli Käkisalmen kirkkoherrana; tuli kotipai-kallaan kappalaiseksi, mutta kuoli jo 1660.
- Oct. 19. Benedictus Canuti Tallbergius (Finno).
Isä, Mäntyharjun kirkkok. (1629—46) Canutus Matthiae Tallbergius, oli ottanut nimensä pitääjästä.
- Dec. 4. Bartholdus Heinrici Wiburgo-Carelius.
Eräs Bartholdus Heinrici on 1650 linnansaarnaaja Ivangorodissa.
- 1648 Febr. 15. Olaus von Boerger Wiburgo-Carelus. Ju-ravit 30 Jan. 1651.
Nimi kirjoitetaan myösken von Borgen; raatimie-

hen poika Viipurista, konrehtorina Nevanlinnassa 1655—61, Kerimäen kirkkoherrana 1661—79.

- 1648 Mart. 29. Jacobus Matthiae (Ost-)Bothniensis.
 - Apr. 24. Matthias Andreæ Poronerus Finlandus.
 - — — Andreas Bartholdi Wiburgo-Carelius.
Eräs Andreas Bartholdi on Globitsan kirkkoherrana Inkerinmaalla 1661—85.
 - — — Georgius Matthiae Wiburgo-Carelius.
Senniminisen kirkkoherra Kivennavalla vuosina 1665—80.
 - — — Johannes Caspari Finlandus.
 - Oct. 4. Nicolaus Laurentii Neolandus.
Opettajana Pähkinälinnan koulussa 1650—57 ja samalla kappalaisena.
 - Oct. 27. Johannes Scheper Aboensis.
Turun pormestarini Henrikki S:n poika; ylioppilas Turussa 1643; pormestarina Turussa 1663—82.
-

Poimintoja Pälkijärven Alahovin arkistosta.

Tehnyt

E. G. Palmén.

Yksityisten henkilöjen hallussa olevia arkistoja tahi historiallisten todistuskappaleitten kokoelmia on kuten tunnettu peräti harvoin keräytynyt ja säilynyt meidän maassamme, jossa sota ja sen tuottamat tapaukset niin armottomasti ovat hävittäneet lukemattomia muistoja menneiltä ajoilta. Ennen muita ovat tietysti Suomen itäiset osat siinä kohden olleet vaikeitten vaiheitten esineenä, joen historian tutkija juuri niissä maakunnissa kaipaa monta lähdeettä, jotka voisivat virallisia tietoja täydentää ja oikaista. Sitä suuremalla halulla käytin tilaisuuden hyväkseni, kun vuonna 1891 sain tutustua sellaiseen tosin pieneen mutta kuitenkin valaisevaan kokoelmaan Pälkijärven pitäjän tunnetussa *Alahovissa*, joka jo itsessään on merkillinen muistomerkki menneiltä vuosisadalta.

Ennenkuin lähden esittämään niitä tietoja, jotka Alahovissa säilytetyistä asiakirjoista ovat saatavana, sopinee pikimältä kuvata itse kartanon ja sen alle kuuluvien rälssitilojen vaiheita, jotka luovat valoa maakunnankin asemalle eri aikoina. Se seikka että nuo tilat ovat perittyä omaisuutta osaksi jo neljännessä polvessa, on tietysti suuressa

määrin syynä siihen huoleen, jolla Alahovissa on entisten aikojen muistoja kohdeltu.

Se mies, joka näille samoin kuin monelle muulle Itä-Suomen tilalle on rälssiluonteen hankkinut, oli sotakomisarius *Henrik Cronstjerna*, raatimiehen poika Riiasta, joka v. 1637 tuli aatelitoituksi ja 1653 vapaaaherraksi. Suuria lainoja kruunulle antamalla hän hankki itselleen omistusoikeuden alueensa, joka oli ruhtinaskunnan arvoinen: v. 1651 tehdyn sopimuksen mukaan hän sai moitteettomaksi omaisuudeksi 2,943 arvioruplan maata Pielisjärven, Pälkijärven, Suojärven, Ilomantsin, Sortavalan ja Kiteen pitäjissä. Osa siitä pian myytiin, osa hävisi ison reduksioonin aikana. Jäännökset joutuivat muiten haltiun, sillä Cronstjernan pojat tulivat kaikki sotureiksi, eivätkä jatkaneet isän viittaamaan suuntaan. Rian raatimies Diepenbrock, Hamburgilainen raatimies Conrad Vegesack, Tukholman porvari Insenstjerna y. m. lunastivat itselleen osia tuota suurta aluetta, (vert. *Tigerstedt*, Bidrag till Kexholms läns historia, 9, ja Aarni, III, *Könönen*, Pälkijärven pitäjäs, siv. 57—64, 74—80, 92—97). Mutta tulee suku, joka jälleen ottaa kootaksen hajonneet palaset ja siinä onnistuukin.

Tämä on suku *Duncan*, joka nähtävästi on skotlantilainen syntyperältään ja josta yksi haara jo 1600-luvulla tavaltaan Suomenlahden eteläpuolella kotiutuneena. Kaarle XII:n soturein joukossa mainitaan sen nimisiä miehiä parikin (katso Ennes, Biografiska minnen, I, sivv. 410, 625, 684). Kahdesta kerrotaan, että he Narvassa v. 1704 joutuivat vankeuteen, että vankeina elelivät Tobolskissa ja v. 1722 pääsivät kotiin; toinen oli *Nils Duncan*, vihdoin maajuri, toinen *Kustaa Duncan*, sotakomisarius sekä vihdoin postimestari Lapveden Taskulassa. Jälkimmäiselle oli v. 1711, kun vielä vaimonsa kera asui Moskovassa, syntynyt

poika *Nils Kustaa Duncan*, joka sittemmin palveli kuninkaan kansliassa kielenkääntäjänä sekä vanhempana oli postimestarina Ruotsin-Pyhtään Ahvenkoskella. Isä ja poika ovat — kaiketkin kielitaitoonsa nähden — pysyneet rajamaakunnassa ja ovat siellä lunastaneet itselleen melkoisen osan Cronstjernan rälssää.

Jo v. 1726 näet Kustaa Duncan sai immissionin Diepenbrockin tiloihin, (Tobolskin ruotsalaisten vankien joukossa oli myös eräs luutnantti Diepenbrock, kenties raatinmiehen perillisiä, ks. Ennes, I, s. 649), ja v. 1733 kolmasosa Insenstjernojen rälssää samoin lunastettiin, mikä osa kuitenkin sitten luovutettiin erälle Martinille, kun N. K. Duncan v. 1747 12,000 talarilla vaskirahaa lunasti itselleen ne $\frac{2}{3}$ jotka siihen asti olivat Insenstjernan oikeudenomistajien haltuun jäanneet. Ja sitten hän v. 1758 osti itselleen nekin rälssitilat, jotka siihen asti olivat raatinmiehen Vegesackin (tahi hänen oikeudenomistajainsa) hallussa, jonka jältestä Cronstjernan näillä seuduin olevista rälssitiloista suurempi osa kävi *Duncanin rälssin*, pienempi *Martinin rälssin* nimellä.

Kauan tuo koottu kiinteä omaisuus ei pysynyt saman henkilön hallussa, mutta saman suvun haltuun se sittenkin jäi, vaikka nimi muuttuukin. *Duncanin* kuoltua v. 1771 hänen lankonsa, tuomari *Erik Filip Didron*, (ks. Lagus, Åbo Akademis studentmatrikel, II, s. 15) sekä *Duncanin* vävy, laamanni *Henrik Johan Porthan*, (ks. Lagus, I. c. s. 192) perivät nuo rälssitilat, joitten pääosaa sitten on *Porthanin* rälssiksi kutsuttu. *Porthanin* leski *Katarina Charlotta Duncan* meni v. 1798 uusiin naimisiin majurin, sittemmin evestin *Erik Johan von Fieandtin* kanssa, joka oli Karjalan jääkärien ensimmäinen päälikkö ja kuoli v. 1810; leski eli vuoteen 1834. Osaksi perintöänä, osaksi kaupan kautta tuo suuri kiinteimistö sitten meni kenraalimajuri *Erik Kustaa von*

Fieandtille, († 1888) ja nykyään se on hänen tytärensä leskirouva *Lotten Arppen* hallussa.

Asiakirjoista, joita tällä ajalla on Alahoviin keräytynyt, osa on viimeiseltä, osa tältä vuosisadalta. Yksityisiä kirjeitä, kolmatta sataa, löytyy vähempi määrä N. K. Duncanin ajoilta, mutta varsinkin eversti E. J. von Fieandtille vv. 1787—1805 lähetettyjä, samoin myös virkapapereita; sen lisäksi löytyy hyvin täydellinen kokoelma asiakirjoja, osotava miten noita laajoja tiloja on aikojen kuluessa ostettu ja Fieandt suvun hallussa säilytetty, ja juuri tämä osa Alahovin arkistoa luopi ehkä omituisimman valon Karjalan oloihin.

Jättäen toistaiseksi ne tiedot, jotka ovat sotahistoriallista laatua, koska saalis juuri siinä kohden on odottamattoman vähäinen ja kaipaa täydennystä Suomen valtioarkistosta, — mistä Karjalan jääkäreitä koskevat asiakirjat suurimmaksi osaksi ovat Karjalan rakuunain paperien joukosta etsittävät, — tahdon nyt esittää tietoja maanomistusseikoista Karjalassa sekä vastedes muutamilla piirteillä kuvata eversti von Fieandtin yksityisen kirjevaihdon sisällystä.

I. Tietoja Karjalan maanomistusseikoista.

Jokainen muistaa, miten luonnon se raja oli, joka Uudenkaupungin rauhan jälkeen jakoi Karjalan kahden kruunun välillä.

Alkuperäinen rauhakirja määrää, että raja Parikkalan Tetrinsuosta oli vedettävä suoralla viivalla siihen paikkaan Aunuksen lääniä, missä Porojärvi alkaa Kudumaguban kylän luona (Suomi 1843, siv. 175), mutta jo kaksi vuotta myöhemmin, kun tarkempi raja oli käytävä, täytyi tässä

kohden tehdä suuri muutos, „koskei tätä linjaa joka tekee enemmän kuin kuusitoista Ruotsin peninkulmaa, sen pituuteen nähden ole voitu niin tarkoin tavata“, (Suomi 1843, siv. 215). Niinpä raja itse asiassa sai tehdä kaksi polvea: suuren ja pienen Jänisjärven välillä olevassa itäisessä niemessä se kääntyi luodepohjaan, ja Ilomantsin rajalle tulttuaan se uudestaan kääntyy koilliseen, aivan samoin kuin nykyinen raja Kuopion ja Viipurin läänien välillä. Pahin hankaluus oli sen ajan käsityksen mukaan siinä, ettei tätä pitkää, salomaitten kautta kulkevaa rajaa mitenkään voitu rauhan tahi sodan aikana varjella, ei salakuljetusta eikä liioin vihollista vastaan. Mutta asukasten jokapäiväisessä elämässä ei sekään ollut vähäinen vastus, kun maanomistaja tuli erotetuksi viljelysaloilta, jotka hän oli tottunut käyttämään ja nautinto-oikeuden perustuksella omina pitämään.

Rauhan- ja rajakirjat osottavat, että tätä seikkaa jokius oli tullut muistetuksi. Siihen ei voi oikeastaan sovittaa 1723 vuoden rajakäyntikirjeen toista pykälää, (Suomi 1843 siv. 214), että asukkaat kummallakin puolen rajaa saisivat hallita ja käyttää entisiä maitaan, sillä tämä määräys koskee nimenomaan Tetrinsuosta Viipurin pään menevää osaa rajaa, joka entuudestaan oli Viipurin, Savonlinnan ja Käkisalmen läänit toisistaan erottanut, joten omistusoikeus arvatavasti siellä oli vakaantunut ja selvä. Onpa kuitenkin tämä määräys toisinaan paremman puutteessa otettu noudatettavaksi Karjalassakin. Turussa v. 1743 tehdynssä rauhankirjeessä mainitaan sitä vastoin 7:nnessä pykälässä, (Suomi 1843, s. 233), että sellaiset tilukset ja palstat, jotka olivat yksityisten omaisuutta, mutta uuden rajan kautta oli paloiteltu, omistajain mukavuudeksi voisi yhtä hyvillä alueilla korvata, — (och skal thet äfven stå thesse Commissarier, efter inbördes öfverens kommande, fritt, sådane Landstycken och ägor, som

tilhöra enskilte Personer och Undersåtare, och förmedelst thenna nya Gräntzen klufne varda, vid Gräntzeskilnaden efter Interessenternes beqvämlighet, emot et annat jemngodt stycke land, på andra sidan at ersätta och förbyta), — mutta ensiksi tämä vaan koskee v. 1743 vedettyjä uusia linjoja, ja toiseksi emme tiedä, onko määräys edes sielläkään tullut mainittavasti käytäntöön. Karjalan halki kävälle rajaalle tällaista määräystä ei ole annettu.

Mutta kylläpä sitä sielläkin olisi tarvittu. Voisi varmaan löytää paljonkin muita esimerkkiä siitä että rajaselk-kauksia syntyi, mutta tyytykäämme niihin, jotka saavat Alahovissa säilyneistä asiakirjoista valoa.

Ruskealan kihlakunnanoikeuden pöytäkirja syyskärä-jiltä 1775 antaa tässä kohden muutamia varsin omituisia tietoja.

Riita koski sillä kertaa Kyrönmäen palstaa, joka oli Ruotsin puolella rajaa, lähellä sitä paikkaa, missä Kiteen, Ruskealan ja Pälkjärven rajat sattuvat yhteen. Maaherravirasto Kyminkartanon läänissä oli 22 päiv. Elokuuta 1775 annetussa kirjeessä valittanut, että Pirttipohjan miehet olivat hakanneet itselleen kasken tällä Kyrönmäellä sekä siihen kylväneet ruista ja kevättoukoja, vaikka maa muutamia vuosia sitten oli tullut eräälle Taneli Ihalaiselle torpaksi annetuksi. Maaherravirasto siis, suojejaksensa Ruotsin kruunun oikeutta, vaati Pirttipohjan miesten vallattomuuden ranskaisemista sekä laihon luovuttamista Ihalaiselle.

Tämän johdosta Viipurin kuvernémentikanslia kirjeessä 4 päivältä Syyskuuta 1775 jätti Ruskealan tuomarin, Abr. Ankarin asiaksi tutkia asia, jotta Pirttipohjan miehet, jos mainittu Kyrönmäen alue oli kuulunut ja kuului Ruotsinpuoliselle tilalle, saisivat laillisen rangaistuksen, vaan jos he päinvastoin voisivat todistaa nautinto-oikeuttaan puheena

olevaan alueeseen 1723 vuoden rajakäyntikirjeen ja sen 2 pykälän perustuksella (sic! toinen pykälä puhuu vaan Lavanharjan ja Tetrinsuon välisestä rajasta), niin oli heidän oikeutensa heille säilytettävä. Kuvernémenttikanslia oli sen lisäksi antanut komisariukselle Melartille käskyn saapua keräjiin valvomaan korkean Venäjän kruunun oikeutta, mutta koska hän oli estetty, oli toimituskomisarius Lempe tullut hänen sijaansa.

Pirttipohjan miehet kutsuttiin esille ja kysyttiin, millä oikeudella he käyttivät Ruotsin puolella rajaavaa maata.

He vastasivat, että mainittu palsta oli heidän omista-mainsa kontujen vanhoja opottia (att samma landstycke var deras innehafvande hemmans gamla obotor), joka aina Uuden-kaupungin rauhasta asti oli ollut heidän esteettömästi nau-tittavanaan, kunnes eräs väärän rahan tekemisestä kunniat-tomaksi tuomittu mies, nimeltä Ihalainen nyt oli ruvennut sinne torppaa rakentamaan. Paremmaksi vakuudeksi väit-teillensä he antoivat oikeuteen otteen Ruskealan kihlakun-nanoikeuden pöytäkirjasta 14 päiv. Tammik. 1765, josta nähtiin, että Pirttipohjan miehet keskenään olivat riidelleet sa-masta Kyrömäestä eli Kylmästääkalliosta, ja että yksi opotta (ett obota land) silloin oli eräälle Korhoselle tuomittu; niinkään toivat esille Venäjän valtakunnan justitsikollegion päätöksen 24 päivältä Toukokuuta 1773, jonka kautta ta-lonpojat Mikko Lankinen ja Antti Walling vapautettiin sa-koista, joihin kihlakunnan oikeus 19 päiv. Elok. 1771 oli tuominnut heidät ruotsalaisen alueen luvattomasta viljelemi-estä, sekä kihlakuntaoikeus velvoitettiin kuulustamaan hei-dän vieraita miehiänsä asiassa. Tämä jälkimmäinen käsky ei ollut vielä täytetty, muun muassa Ihalaisten alituisen poissa-olon tähden, mutta vaativat Pirttipohjan miehet nyt kuulus-telua, jotta vihdoin saisivat rauhassa käyttää vanhoja nau-

tintomaitaan. Sen lisäksi ilmoitettiin, että Ihalainen koko edellisen päivän (14 päiv. Lokakuuta) oli ollut keräjäpai-kassa saapuvilla, mutta nyt oli lähtenyt pois.

Komisarius Lempe vaati, että Ihalaisen pitäisi saapua tahi että läsnä oleva nimismies (kruununvouti) Wallenius määrättäisiin valvomaan Ruotsin kruunun oikeutta. Jälkimmäinen ei kuitenkaan arveltu voivansa ilman esimiestensä mää-räystä ottaa edustaaksensa Ruotsin kruunua, mutta sanoi olevansa valmis antamaan yksityisesti tietoja asiassa.

Päättiin, että koska Justitsikollegio oli vierasten miesten kuulustelua käskenyt, niin kihlakunnanoikeuden ei sopinut sitä välttää, liioin koska yleinen laki Tingmålakaaren XX luvussa (!) sallii vierasten miesten kuulustelua kuolemantapaukseen tähden, ja oli se nyt tapahtuva pidättämällä asianomaisille oikeutta aikoinaan tehdä vastavätitteitä, koska Ihalainen ei ollut saapuvilla eikä oikeus voinut velvoittaa Wal-leniusta edustamaan Ruotsin kruunua.

Vieraana miehenä esiintyi ensiksi Mikko Tervoinen Särki-syrjältä, 71 vuotta vanha, joka sanoi olleensa 15 vuotias kun raja käyttiin. Sanoi kuullensa M. Silventoiselta ja M. Raniselta, jotka olivat kuolleet ennen 1741 vuoden sotaa, että Kyrönmäki eli Kylmäkallio ikimuistoisista ajoista asti olisi kuulunut Pirttipohjan miehille. Jo ennen Viipurin paloa 1730-luvun alussa, kun seudussa oli maamittarina eräs Claudelin, olivat Matkaselän asukkaat ruvenneet kaatamaan itselleen kaskia siellä pään, mutta muistutuksen saatuansa olivat he sen jättäneet, kunnes viime rauhan perästä Ruotsin puoliset miehet olivat ruvenneet anastamaan Venäjän puolisten nautintoalueita, olematta kuitenkaan silloin vielä niin rohkeita kuin viime vuosina. Kiteen asukkailta ei ollut tässä kohden mitään oikeutta, koska paikka oli ulkopuolella heidän rajaansa. Todistaja lisäsi, että myös Pälkjärven

alueella olevat Alavinmaa ja Myllynsopenmaa ikimuistoisista ajoista kuuluivat Pirttipohjan miehille, vaikka nekin nyt olivat Ruotsin alamaisten hallussa.

Matti Silventoinen Särkisyrjältä, 72 vuotta vanha, oli nuorena kuullut, että Kyrönmaa, Alavinmaa ja Myllynsopenmaa olivat Pirttipohjan miesten ikimuistoisia laitumia ja opottamaita. Kyrölä ja se niemi Ilmakkalammissa, joka kutsuttiin Kylmäksikallioksi, kuului Pälkjärven pitäään, joista Matkaselän miehillä ei ollut sen kanssa mitään tekemistä.

Jaakko Lahdelainen, Anna Metsö y. m. todistivat samaan suuntaan. Heikki Sairanen Leppälähdestä oli ollut mukana 1759, kun mittausta toimitettiin, ja todisti samaa kuin edelliset.

Pietari Varis ja P. Tynkkänen Matkaselästä tunnustivat riidanalaisten maitten olevan ulkopuolella Kiteen rajaa, mutta Pälkjärveen kuuluvan, Pirttipohjalaisten viljeltävänä.

Kruununvouti Wallenius ilmoitti tehdyn kysymyksen johdosta, että Ihalainen oli Loviisassa sijaitsevan maaherraviraston lupakirjan ja immissionkirjan saanut, jota Wallenius ei kuitenkaan sanonut nyt voivansa todistaa.

Pirttipohjalaiset valittivat, että Paavali ja Juho Kuivalaiset ja Ihalainen väkisin olivat vieneet Alavinmaasta kasvaneet rukiit, sekä että jälkimmäinen oli luvannut puida Kyrönmäessä kasvaneen viljan niin pian kun vaan oli saanut riihensä valmiaksi.

Komisarius Lempe tahtoi, että viranomaisille Ruotsin puolella tehtäisiin muistetus näistä luvattomista anastuksista.

Päättettiin että koskei kukaan Ruotsin puolelta ollut kantajana tai vastaajana tullut saapuville, niin kihlakunnan oikeus ei nähty voivansa asiaa lopullisesti päätää, mutta oli sen pöytäkirja ynnä näyrä muistetus esitettävä keisarilliselle kuvernémenttinkanslialle niitten useitten väkivaltaisuuk-

sien ehkäisemiseksi, jotka kuninkaalliset Ruotsin alamaiset tekevät keisarillisia Venäjän alamaisia vastaan; samoin tähöi kihlakunnanoikeus korkean ulkomaanasioita varten asetetun valtiokollegion luona ilmoittaa pyyntönsä, että sellaista vallattomuutta ehkäistäisiin.

Yhteydessä tämän kanssa mainittakoon, että kruunuvouti Wallenius juuri tähän samaan aikaan eli 1770-luvulla ehdotti varsinaisen sotilaspiirin muodostamista pitkin Ruotsin rajaa sillä lailla, että Venäjän alamaisten alueet jätettäisiin sotureille, — ehdotus jota ei kuitenkaan hyväksytty. Joka tapauksessa tuo Ruskealan miesten moittima ilmiö, että anastuksia tehtiin heidän entisillä viljelysalueillaan, ei tainnut olla satunnainen. Koetettiin varmaan Ruotsin puolelta saada valtiollinen raja viljelystenkin rajaksi, eikä siinä edes poikettu rauhankirjain määräyksistä, jos kohta vanhoja nau-tinto-oikeuksia loukattiin.

Lähimpänä seurausena tästä riidasta oli kuitenkin kummaltakin puolen annettu käsky, että asianomaiset saisivat vapaasti käyttää nautintomaitaan rajan toisellakin puolella kunnes riidat varsinaisen mittauksen kautta tulisivat sovitetuksi. Tämä ratkaisu tulee seuraavasta itsessään kyllä sekavasta asiakirjasta näkyviin, jonka virheet kenties osaksi ovat jäljentäjän, mutta varmaankin suuremmaksi osaksi tekijän tahi käantäjän syyksi luettavat:

*„Hennes Kejs. Maj:t:s Sjelfherrskarinna öfver alla Ryssar
befallning ifrån Kejserliga Viborgs guvernement
till
Kejs. Ståthållarekansliet härstädes.*

Som Kongl. Lovisa Lands Cancelliet genom hit ankom-men skrifvelse af den 9 Jan. detta år förmäler den dess

emellan af detsamma vidtagna författning, hvarigenom den Keis. Ryska sidans åboer blifvit förment att nyttja sina å Kongl. Svenska sidan öfver Riksgränsen efter gammal häfd ägande hemmans appertinentier, såväl sistnämnde sidans gränsinbyggare att nyttja sina häfder å denna sida, numera vore i anledning af detta Kongl. guvernémentets Requisition med allone upphäfven, att bægge sidor å Riksgränsen varande åboer dy fritt stånda att tills deras twistigheter ige-nom behörigen anställande Landmätare Refning kunna hinna med allone biläggas, obehindradt nyttja sina ägande häfder å hvarderas sidor, alltså anbefalles Kejs. Ståthållare Cancel-liet härigenom att låta genom affärdade Publikationer ve-derbörande gräntzåboer å denna sida härom behörigen un-derrätta och dem tillika inskärpa, att vid ansealigt straff tillgörandes ej sätta något hinder i vägen för de svenska att nyttja sina häfder å denna sidan, såsom om hvilkas de samma görande för Kejs. Ryska bönder behörig reqvisition härom afgått. Viborgs slott den 7 Maj 1776.

N. v. Engelhardt. W. v. Schultz. T. F. Green.

Vidi J. J. Tihlman“.

Vaikka jonkunmoinen modus vivendi täten oli saavutettu, niin vaikudet eivät sillä olleet lopullisesti voitetut. Samallaisia riitoja syntyy vielä tällä vuosisadalla lähimmiten Ilomantsin ja Suojärven talonpoikien välillä. Edellisten asiaa ajaa leskirouva von Fieandt eräällä Westzynthius nimisellä sukulaisella, jälkimmäisten oikeutta suojelee niiden isäntäväki, ensin kreivi tahi kreivinna Orloff-Tshesmenskij, sittemmin kauppiaat Gromoff, jotka kaupan kautta hankkivat itselleen laajoja alueita Itä-Suomessa. Keräjillä esiintyvät:

heidän puolestaan toisinaan eräs Makowkin, toisinaan eräs Sinebräkoff (Sinebrychoff).

Jutun alku oli sillä kertaa seuraava. Melaselän kylän asukkaat olivat (arvattavasti v. 1810) hakanneet itselleen kasken paikalla, joka oli noin 6 virstan päässä Tolvajärven kylästä ja peninkulma vanhan valtakunnan rajasta. Alue arveltiin riittävän 9 tynnyrin kylälle. Suojärven miehet katsoivat tämän työn anastukseksi ja ottivat poltaaksensa tämän kasken, mutta Melaselän asukkaat tulivat sitten ja tekivät kylvön. Siitä he haastettiin oikeuteen, mutta eivät saapuneet, ja niinpä kihlakunnanoikeus 8 päiv. Jouluk. 1811 tuomitsi heitä väkivaltaisesta anastamisesta vetämään 40 talarin sakon; laiho menisi Suojärven pitäjän haltijalle. Se lainpaikka, joka tässä kohden otettiin tuomion perusteeksi oli yleisen Maanlain (sic) Rakennuskaaren 17 luku, ja lienee tämä viimeisiä kertoja jos ei kaikkein viimeinen, jolloin Kris-tofer kuninkaan laki on ollut tuomion perustuksena.

Koska Melanselän miehet eivät olleet keräjissä saapuvilla, oli heitä täten yksipuolisella tuomiolla suljettu työnsä nauttimisesta, mutta heille oli pidätetty oikeus nostaa kysymys omistusoikeudesta. Pian tuleekin asia uudestaan esille: vaaditaan annetun päätöksen kumoomista. Kihlakunnanoikeus näkyy silloin päättäneen, että laiho oli takavarikkoon otettava ja katsastus toimitettava. Westzynthius oli tästä valittanut Turun Hovioikeudelle, joka annetun takuun perustuksella myönsi Melaselän miehille oikeuden korjata takavarikkoon otetun viljan. Tämä päätös oli tehty 11 p. Heinäkuuta ja ilmoitettiin Suojärven (ja Ruskealan) keräjillä 9 p. Jouluk. 1812 jatkettua riitaa varten.

Tämä tuli Sinebrychoffille tulkituksi ja hän näkyy silloin myöntäneen, että kysymys vastaisesta nautinto-oikeudesta oli Melaselkäläisten hyväksi selvitetty, mutta vaati

että nyt korjattu vilja jäisi kreivi Orloffin alustalaissille, jotka eivät olleet käyttäneet niitä ulkosarkoja (urfjällsmarker), jotka heillä oli Ilomantsin puolella.

Westzynthius ei suostunut siihen ja viittasi yllämainitseen asetukseen vuodelta 1776. Sinebrychoff tahtoi vierailla miehillä todistaa, että vastaaja käytti tuota maata (Suojärveläisten Ilomantsin puolella olevia ulkosarkoja), mutta Westzynthius ilmoitti jäävin vieraita miehiä vastaan Oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 7 §:n mukaan. Jäävi hyväksytiin, mutta kuulusteltiin pari jäävitöntä henkilöä.

Nimismies J. V. Polack todisti, että riidanalainen alue oli 7 tynnyrinalaa ja 28 kapanalaa. Laihon arveltiin tekevän 8000 sidettä ruista, ja viljan satoisuuteen nähdien arvatitiin tulevan 20 kappaalla kustakin sadasta siteestä. Samaa todisti Antti Niiranen, joka lisäsi, että kasken alueella oli löytynyt vanhaa valkaisumaata („att på sveden funnits till en del gammalt blekeland“), joka Melaselän asukkaitten ilmoituksen mukaan olisi syntynyt heidän esi-isieensä toimesta, väite, jota katselmussessa läsnä olleet Tolvajärven kylämiehet eivät voineet kielää.

Kummaltakin puolen vaadittiin oikeudenkäyntikulujen korvausta.

Asiata harkittuansa antoi oikeus sellaisen päätöksen, että viljeleminen kummallakin puolen entistä rajaa oli ollut luvallinen. Sitä todistusta, jonka Sinebrychoff oli tarjonnut antamaan, ettei Melaselän miehet olleet käyttäneet viljelysaluettaan, oli havaittu „sopimattomaksi“ (olämplig), mutta oikeus havaitsi, että Ivana Purmusen, Ivana Villokiuksen ja Sakari Jiskäsen kertomuksilla oli todistettu, että riidanalainen maa oli ollut Matkaselän miesten hoidettavana. Sen johdosta ja Rakennuskaaren 10 luvun 6 §:n mukaan Oikeus peruuttamalla entiset tuomionsa hyväksyi Melaselän miesten

oikeuden kaikissa kohden, tuomiten heille myös 36 ruplaa 96 kopeikkaa oikeudenkäyti kuluina (alltså och i förmåga af 10 cap. 6. § B. B. anser Häradsrädden skäligt att med upphäfvande af denna rätts tredskodomar i detta mål, afsagda den 18 Martii 1810 och den 8 Dec. sistlidne år i all deras vidd, bibeħalla de tilltalde Melaselkäboer ej allenast vid den växt hvarom tvistadt är utan ock de egors nyttjande, hvadan de blifvit bergade, tils dess derom kan annorlunda förordnas).

Vähän myöhemmin on uusia riitoja syntynyt, ja tällä kertaa Makowkin oli Orloffin puolesta riitaa ajamassa. On sitten v. 1818 Tammikuun 3 päivänä tehty sopimus, johon myöhemmin viitataan. Sen mukaan oli myönnetty rouva von Fieandtille alueita itäpuolella Pälkjärven ja Soanlahden rajaa; kreivinna Orloffille myönnettiin Luopaatsalmen niemi ja Haapaniemi, jotka olivat Ruotsin puolella muinaista rajaa; niityt, jotka olivat toisella puolen nyt säädetfyä rajaa sisisivat asianomaisten rälssilampuodit vastedes niinkuin siihenkin asti käyttää; samoin kalapaikat olivat yhteisinä pidettävät, ja vihdoin oli kummankin riitapuolen alustalaissilla oikeus käyttää niitä kaskia, jotka jo olivat hakanneet toisen alueella, mutta vastedes ei saisi sellaisia kaataa. Suuremmaksi vakuudeksi olivat useat lampuodit suostuneet tähän sopimukseen, joka ei sitenkään pysyväiseksi tullut. Sillä 1829 oli Ruskealan talvikeräjillä tutkittavana uudet kanteet, joissa leskirouva von Fieandt oli kantajana sekä kreivinna Orloff ja kauppiaat Gromoff ynnä Makowkin vastaajana. Silloin ilmoitettiin, että kreivinna Orloffia ei voitu saada haastetuksi, ja että Makowkin oli sairas. Kantaja aikoi antaa kuulustella vieraita miehiä Tohmajärven, Uukuniemen ja Parikkalan keräjillä, ja asia jäi ratkaisematta.

Pian sen jälkeen tuli ratkaisu, joka vihdoin teki lopun

kaikista noista pitkällisistä riidoista, mikäli koskivat kreivinna Orloffia. Rouva von Fieandtille maksettiin kerta kaikkiaan korvauksena kolmetuhatta ruplaa assignatsioonia, mutta edellä mainittua sopimusta kumoomalla olisi sitten entinen valtakunnanraja kaikissa kohdin noudatettava; kaadetut kasket vaan olisi vastajan lupa käyttää kahtena vuotena. Kaikki riidat ja jutut olivat silleen jätettäväät, ja sopimus, jonka — omituista kyllä — Ruotsista syntyperäinen lainopin professori A. E. Afzelius kreivinna Orloffin puolesta oli tehnyt, sekä alisen Karjalan tuomari ja kruununvouti saivat vierainamiehiniä allekirjoittaa, oli oikeuden pöytäkirjaan otettava.

Tämä omituinen asiakirja, joka muistuttaa eri valtakuntien välillä tehtyä rauhaa, ja josta yksi alkuperäinen kappale löytyy Alahovin kartanon arkistossa, on kokonaisuudessaan näin kuuluva:

„Till biläggande af de Oss emellan nu vid Ruskeala Sockens Härads Rätt anhängige alla Tvister hafva vi, Anna Alexievna Orloff Tschesmensky, och Catharina Charlotta von Fieandt, sålunda öfverenskommit, att den erkända urgamla Riks- och nuvarande Länegränsen emellan Kuopio och Viborgs läner, äfven hädanefter och för evärdelige tider, kommer att utgöra rätta Råskilnaden emellan våre ägande Lepplax och Pelgjärvi Frälse-egendomar, samt de derunder lydande hemman af annan natur; i följe hvaraf vi i byte till hvarannan afstå, jag Anna Alexiewna Orloff Tschesmensky till Fru Öfverstinnan von Fieandt all den jord, hvilken mine Under hafvande hitintills häfdat å Pelgjärvi sidan om Riksgränsen, och jag Catharina Charlotta von Fieandt till Grefvinnan Orloff och hennes rätts innehafvare all den jord, hvilken hennes och mine underhafvande hitintills gemensamt

häfdat å Leppälax sidan om Riksgränsen, så att jag Anna Alexiewna Orloff Tschesmensky hädanefter icke gör anspråk på hvad af den tvistige marken är belägit inom Kuopio Län, och jag Catharina Charlotta von Fieandt icke på hvad deraf inom Wiborgs län är belägit; medgivande vi dock ömsesides hvarannans Bönder rättighet att begagna Twiste-marken och hvad deraf ohägnadt är, till bete, så länge och intill dess Gärdesgård i Råskilnaden oss emellan värder framdeles upprättad. I sammanhang härmed nedlägga ock vi, Catharina Charlotta von Fieandt och Feodor Makofkin de Rättegångar vi emot hvarannan gjordt anhängige, afsägande oss nu och för framtiden alla derifrån sig härledande inbördes anspråk och ersättningsfrågor. Såsom godtgörelse för kostnaden med anläggandet af de Nybyggen, hvilka af Fru Öfverstinnan von Fieandt, eller hennes underhafvande blifvit upprättade å den mark som nu kommer att till Grefvinnan Orloff afstås, betalar jag Feodor Makofkin i ett för alt å Grefvinnans vägnar en summa stor Tretusende Rubel Banco Assignmenter, hvarigenom desse Nybyggen med de ras åbyggnad och alla tillhörigheter blifva en grefvinnans ostridiga egendom, men någon vidare ersättning för uppodlingarna å de af Oss, Grefvinna Orloff och Öfverstinna von Fieandt till hvarannan nu afstådda tvistemarker äger icke rum. De sveder som å den ömsesidigt afstådda och i byte gångna marken nu finnas sådda, få Bönderne som dem äga utan hinder afbärga, äfvensom de sveder, hvilka nu blott äro huggna, få till afbränning och två års sådd på lika sätt begagnas, af dem som dem tillredt, men i allt öfright upphör från denne dag rättigheten för Oss och våre underhafvande inbördes att hädanefter låta verkställa hyggen eller svedjande å den mark som vi genom denna Förening till hvarannan afträdt.

Slutligen förklara vi, Anna Alexiewna Orloff Tschesmensky och Catharina Charlotta von Fieandt, hvarannan och våre underhafvande inbördes frie för alt ansvar och all efterräkning i afseende på de åverkningar, till hvilka den enas eller andras Bönder och Landbor ömsesidigt, tid efter annan och härförinnan kunde hafva gjordt sig skyldige, i följd hvaraf äfvenväll alla de af mig, Catharina Charlotta von Fieandt nu till Ruskeala Sockens häradsrätt instämde eller förut der anhängige gjorde så beskaffade mål äro att anses, såsom genom denna Förening bilagde. Och på det all tvist om rätta beskaffenheten och läget af den nu öfverenskomna Råskilnaden wäre Egendomar emellan efter möjligheten för framtiden må undvikas, så hafva vi öfverenskommit, att låta den af Landtmätaren Abraham Sorén år 1793 upprättade Charta öfver Leppälax och Pelgjärvi Godsens dåvarande ömsesidiga häfd på båda sidor om Riksgränsen, för bestämmande af denna gräns tjena till inbördes rättelse, och det sálunda, att om vid den af Commissions Landtmätaren Telén sednast på bægges vår begäran verkställda utstakning å marken, af ifrågavarande Gränslinier, något misstag och någon afvikelse ifrån Chartan emot förmodan skulle hafva förelupit, detsamma kommer att af annan högvederbörligen dertill förordnad Landtmätare på min, Anna Alexiewna Orloff Tschesmenskys enskilda kostnad rättas, och hela Råsträckningen derefter att i laga ordning rörläggas.

Till mera visso häraf, äro af denna Förlikningsskrift, den vi gemensamt till Domarens fastställande äro sinnade att öfverlempna, trenne Exemplar upprättade, dem vi i nedanstående af oss tillkallade vittnens öfvervaro, egenhändigt

underskrifvit, och ett hvardera till oss tagit, som skedde på
Pelgjärvi Gård den 5 October 1829.

Anna Alexiewna Orloff

C: Charlott von Fieandt.

Tschesmensky

genom

A. E. Afzelius

enl. upvist Fullmagt.

Feodor Makowkin.

Bevittna

William Forsman.

Gust; Ad; Järnefelt.

Häradshöfding i Karelens

Krono Fogde i Karelens

Nedra Domsaga.

Nedre Härad.“

Mutta riitajutut Gromoff veljesten ja leskirouva von Fieandtin välillä eivät vielä olleet selvillä, vaan tekivät paljoa myöhemmin vaivaa asianomaisille, kuten nähdään muutamista Viipurin läänin maanjako-oikeuden pöytäkirjoista vuodelta 1834. Makowkin oli silloinkin toisena riitapuolena, nyt Gromoffien edustajana.

Alahovissa tavattavista asiakirjoista nähdään, että tarkka raja oli maamittareilla käyty Suojärven ja Korpiselän yhdeltä puolen sekä toiselta Ilomantsin eteläisten kyläkuntien, Nehvonniemen, Jakoniemen, Ostronsaaren, Melaselän, Lokalahden ja Ontronvaaran välillä. Suuri alue silloin jääti riidanalaiseksi; Ilomantsin miehet nautinto-oikeuteen nojautuen vaativat itselleen pohjoisen osan Korpiselän ja luoteiskulman Suojärven pitää. Rajapaikkoina mainitaan Hiidenselkä, Petäjäjärvi, Montanjärvi, Kaarijärvi, Ylöjärvi, Vatsikkajärvi, Vaapsausjärvi ja Kuukkausjärvi. Gromoff veljekset olivat

Viipurin kuvernööriltä pyytäneet ja saaneet päätöksen, jonka kautta sakon ja laillisen edesyastauksen uhalla kiellettiin asianomaisia hakkauittamasta metsää riidanalaisessa alueessa kunnes toisin määrättäisiin, mutta kun sitten rouva von Fieandt oli näytänyt ennen käyttäneensä riidanalaista maata, peruutti Viipurin läänin kuvernöri entisen tuomionsa. Gromoff veljekset olivat tosin tästä valittaneet Turun hovioikeudelle, mutta se oli hylänyt valituksset. Päätös siitä on annettu 3 p. päiv. Joulukuuta 1834.

Samaan aikaan asia oli ollut Viipurin läänin ja Ilomantsin pitäjän yhdistetyn maanjako-oikeuden edessä 22 päiv. Syysk. 1834.

Gromoffien asiamies toi nähtäviin kartan, joka osotti miten raja valtakuntien välillä oli käynyt, semmoisena kuin sitä viimeistään Joulukuulla 1783 ja Tammikuulla 1784 oli käyty.

Rouva von Fieandtin puolesta muistutettiin, ettei valtakunnan raja tässä kohden koskaan ollut tilusrajaksi hyväksytty. Ikimuistoisista ajoista oli alueita viljelty rajan toisella puolella. Nautinto-oikeuden nojalla yhä vaadittiin mainituille kyläkunnille Korpiselän pohjoiset seudut ja Suojärven luoteiskulma sen mukaan mitä ylempänä lueteltujen järvien asema osottaa.

Makowkin vastasi, että nämä vaatimukset olivat naurettavia (falla i det löjliga), eikä sanonut voivansa luovuttaa kämmenen alaa (ej en handbredd) Viipurin puolella rajaan. Sitä vastoin hän oli valmis jättämään pohjoispuolella rajaan olevat viljelykset korvaukseksi niistä muka pienemistä alueista, jotka Tohmajärven ja Ilomantsin asukkaat olivat Suojärven puolella viljelleet; pani kuitenkin ehdoksi, että laillisesti vahvistettu raja sitten antaisi Suojärveläisille täyden korvauksen.

Ostronsaaren ja Jakoniemen talonpojat eivät sanoneet vaativansa metsämaata Suojärven puolella, jos vaan saisivat pitää niittyjänsä. Tähän kruunun edustaja muistutti, ettei jakopiiristä saisi siten luovuttaa osia.

Melaselän, Nehvonniemen ja Ontronvaaran kyläkuntien puolesta ilmoitettiin, että miltei kaikki metsämaa oli toisella puolella muinaista valtakunnan rajaa.

Makowkin vaati vahingonkorvausta niistä puista, jotka olivat tulleet kaadetuksi, kun riidanalaista maata oli tutkittu ja määritty, sekä pyysi että Korpiselkäläisten toisella puolen rajaa sijaitsevat niityt tulisivat mitatuiksi vastaista vaihtoa varten.

Tähän vastattiin, että jakopiirien keskinäiset rajat eivät vielä olleet määritetyt, ja Fieandtin puolesta muistutettiin, että isojakso ei ollut Ilomantsissa tekeillä ja että Gromoff yksinäisenä omistajana ei myös tarvinnut jakoa.

Tähän päätti riitaveljesten väittely, ja oikeus rupesi harkitsemaan asiaa. Mutta nyt tuli odottamaton käänne. Sillä pääöstä odottaessaan olivat asianomaiset ehtineet tehdä sopimuksen, joka ei ollut Makowkinin edellisen esiintymisen mukainen.

Rouva von Fieandtin ja yllämainittujen Ilomantsin kyläkuntien puolesta tunnustettiin näet entinen valtakunnan eli nykyinen läänien raja tilusrajaksi, sekä luovuttiin riidanalaisesta alueesta ynnä siihen kuuluvista viljelyksistä samoin kuin Korpiselän ja Suojärven asukkaat luovuttivat rajantakiset alueet, joihin heillä oli ollut nautinto-oikeutta. Kummallakin puolella oli kuitenkin oikeus korjata laiho niistä maista, jotka sinä vuotena oli rukiilla kylvetty. Kalavedet tulisivat samoin vastedes jaetuiksi lääninrajan mukaan. Tähän asti rauhanehdot siis näyttävät yhtäläisiltä, mutta sopimuksessa on sitä paitsi kohtia, jotka osottavat, että Ma-

kowkin lopulta oli havainnut edustamansa asian toivottomaksi. Ilomantsin asukkaat saivat näet erityisellä luvalla, jota ei pitäisi kielää muuta kuin missä tulenvaara muuten syntyisi, polttaa toisella puolen rajaa jo kaadetut kaskensa sekä niistä yhden viljan ottaa, ja Gromoff-veljestyneet tulivat suorittaa 10,000 ruplaa assignatsionia, 7,500 rouva von Fieandtille ja 2,500 jaettavaksi Melaselän, Jakoniemen, Ostronsaaren ja Lokalahden kyläkunnille hyvitykseksi niistä viljelyksistä, joita veljekset Gromoff lopullisesti saivat haltuunsa.

Maanjako-oikeus vahvisti tämän sopimuksen ja sillä lailla pitkälliset riidat vihdoin saivat loppunsa. Sekä Ruuskealan että Korpiselän ja Suojärven riidassa saivat siis Pälkjärven ja Ilomantsin maanomistajat rahallisen hyvityksen, vieläpä suurellaisen, ja koska tämä kummallakin kertaa tapahtui sovinnossa, voinee pitää varmana, että viljeltyä aluetta luovutettiin paljoa enemmän kuin saattiin, toisin sanoen että se etupäässä oli Pälkjärven ja Ilomantsin miehet, jotka olivat uutisviljelyksiä tehneet erämaissa toisella puolen vv. 1721—1809 noudatettavaa valtakunnan rajaa.

Puhuessamme Karjalan maanomistusseikoista sopineet tähän ottaa toinenkin asiakirja, joka valasee mitä vaikeuksia viljelystyö on valtakunnan rajojen sisäpuolella kohdannut. Asiakirja valasee itsessään puheena olevan aineen; se on kuninkaallinen kirje maaherra Vibeliukselle, annettu Carlsruhen linnassa 11 päiv. Huhtikuuta 1804, kuninkaan oman päättöksen mukaan. Sen on allekirjoittanut silloinen kotimainen hallitus, Wachtmeister, Fersen, Ramel, Uggglas, Ehrenheim ja Vegesack.

Mainittu kirje kuulu näin:

„Uti skrifvelse af den 23 October sistl. år hafven I i underdänighet afgifvit berättelse om de flere svårigheter som skola möta vid storskiftsarbetets fortsättning uti Carelen, samt de utvägar hvilka I efter anställd resa i Orten och hållit sammanträde med åtskilliga socknars fullmäktige ansedt vara de lempeligaste att till detta angelägna verks fortskyndande vidtaga. I hafven härvid i underdänighet anmält, att som enligt allmänna lagen, häfd ej gäller i öppen skog och mark, och att der laga rå och rör eller andra bohlstada skilnader icke gifves, det är en samfällighet, med hvilken vid fråga om ägoskiften bör förfaras på sätt storskiftsförfattningarna föreskrifva, nämligen att hela samfälligheten bör först på en gång mätas i sammanhang, sedan graderas till storskifte, och så skattläggas samt skiftas, så skulle häraf följa att Kesälax, Kides, Pelgjärvi och Tohmajärvi socknar med Bräkylä och Kihtelysvaara capeller, hvilka omgivvas af råer emot angränsande socknar, men sinsemellan icke äga några sockne eller samfällighets råer eller bohlstadaskäl, med dombref befästade, skulle vara att betrakta som en samfällighet, hvilken likväl skulle komma att bestå af 36 $\frac{5}{6}$ qvadrat mihl och innefatta 1764 hela Hemman, hvardera klufna emellan två till tre åboer, hvilkas sammanblandade stridiga intressen tillika på en gång skulle utredas och afdömmas; men emedan till mätande af alla dessa socknars innandömme ett stort antal Landtmätare erfordras, om i en mansålder storskiftet, som är hufvudändamålet, skulle kunna verkställas; och efter hvad I förmoden hvarken många landtmätare gifvas, som äro i stånd att i ett sammanhang utreda en så stor samfällighet eller många Domare finnas, som förmå att med redighet och besked skilja så

många stridiga intressen; ty har hos Eder vid betraktande af dessa svårigheter förekommit, att ehuru byamålen i Carelen icke äga rålagde skiljomärken eller beprövade bohlstada skäl, skola likvä尔 Carelarens sämjoråer icke olämpeligen kunna svara deremot, och att om det blefve tillåtit att antaga sämjoråer för laga skiljomärken Byarnes ägor emellan uti Carelen, skulle ganska inskränkta samfälligheter uppkomma och följakteligen mera lätthet att sedan ägomätningen skett fortskynda skiftet. Af sådane anledningar hafven I till vårt nådiga Välbehag i underdånighet öfverlemnat, huruvida Eder i näder kunde blifva tillåtet att antaga följande plan, nemligen att efter tillgång af de skickeligaste och redligaste Landtmätare en eller tvänne Socknar sättas under arbete; att Landtmätarene emellan byamålen uppgå och affatta sämjoråerne; att om tvist angående desse sämjoråer icke uppkommer, de samma då måge lända till rättelse byamålen emellan; att i händelse åter af tvist Landtmätaren derom bör inkomma med berättelse till Eder, som då ärnade personligen Eder infinna för att söka till förening jämka dessa råskilnader eller ock sedan den billigaste och antagligaste grund för de stridige Parternes åtskiljande blifvit på stället utrönt, deröfver meddela Utslag, hvaröfver den dervid missnöjde ägde hos oss anföra underdåliga besvär på samma sätt som angående Ägodelningsrättens utslag stadgadt är, det utan den minsta jordegandes kostnad, utan Utslags lösen till Landssekreteraren. Vidare hafven I i underdånighet hemstält om icke ett premium af något visst på mantalet måtte få tilläggas den Landtmätare, som utan Ägodelningsräts biträde och till samtliga delegarnes förnöjelse storskiftat en samfällighet eller ett byamål så att skiftet oklandradt i laga ordning blifvit fastställdt. Slutligen hafven I i underdånighet tillkännagifvit, att vid

ofvannämnda Edra sammanträden med Carelska allmogen, mycken klagan af allmogen blifvit förd deröfver, att Ägodelningsrätterne belasta allmogen med allt för många sammanträden, hvilka tillskapas af anledningar, dem allmogen icke förstå att undvika, och af hvilka dryga kostnader vore en följd; hvarföre och allmogen hos Eder anhållit, det I ville åt dem utse och välja goda, ömsinta och skickelige Ägodelnings Rätts domare, och emedan det i synnerhet i Savolax och Carelens län icke vore likgiltigt för Kronans rätt hurudan Ägodelnings Rätts Domaren vore, och Kronan dessutom betalar hälften af alla Landtmätarearfvoden, men likvälf icke utöfvat någon rätt att kalla Ägodelnings Rätts ordförande, hvilken i händelse han är oskicklig eller elak åstadkommer kännbara lidanden i flere afseenden äfven för Kronan, ty hafven I i underdåninghemstält till Vårt Eget Nådiga godtfinnaude, hvad afseende Allmogens anhållan om Edert inflytande härutinnan må vinna, eller hvad rätt Oss i Nåder täcktes för Kronans intresse utöfva.

Sedan Öfver Directeuren vid Landtmästeriet, Landsh. och Commendeuren af Vår Nordstjerne Orden Eric af Wetterstedt samt vårt och Rikets Kammar Collegium häröfver afgifvit underdånige utlåtanden, så hafve Vi hvad i detta vigtiga mål i underdåning blifvit tillstyrkt och föreslagit låtit komma hos Oss i nådigt öfvervägande; och beträffande först Eder underdåniga hemställan angående sämjorärerne; så hafva Wi med anledning af 12 Cap. 3 § J. B. i nåder godt funnit tillåta, att likmäktigt Edert underdåniga hemställande sämjorärer i Carelen som erkännaas för laga skillnad blifvit hållne, måga antagas och till rättelse lända byamalen emellan, samt derefter i den ordning författningarna föreskrifva, mätning, gradering, skatläggning och storskifte verkställas. Härvid hafva Vi likvälf ansedt nödigt att an-

befalla Eder att till Oss i underdåninghet inkomma med utlåtande om och hvad förordnande må vara lempeligt att vidtaga i de händelser då någon hemmansägare inom ett byamål redan verkstält uppodling utom sämjorå inpå en annans byamåls mark. Vidare hafva Wi i Nåder funnit att det skulle leda till storskiftsverkets skyndsamma befrämjande och mycken besparing för Parterne om Eder i stället för Ägodelningsrästerne uppdrogs att afgöra såväl rågångstvister, som andra i anledning af storskifftet uppkommande stridigheter; och alldenstund emot en sådan författning inga betänkligheter möter i de samfälligheter eller byamål, som blott bestå af kronohemman, i synnerhet som alla andra tvister om kronohemman afgöras utaf våra Befallningshafvande och det är vår Höga rätt att om kronohemman så förordna som Vi med allmänt bästa finna vara öfverensstämmande, Fördenskull och som I ägen grundelig kunskap i Lagfarenheten, förvärvadt Eder noga kännedom af Localen i Carelen samt i öfrigt på ett utmärkt sätt gjort Eder känd ej mindre för nit för Storskiftsverket än för ömhet om hvars mans rätt; alltså och på det afvittrings och storskiftsverket i Carelen må erhålla all den fortgång och skyndsamhet som till både allmän och enskild båtnad möjeligen kan åstadkommas, hafva vi i nåder funnit godt förordna, att i händelse stridigheter i byamål bestående blott af kronohemman skulle uppstå antingen rörande sämjorärne eller och angående öfrige till storskiftsverket hörande delar, såsom gradering, utbyten af ägor, skiftens läge, utflyttningar med mera som till Ägodelnings Rätts pröfning eljest hörer, I tills vidare mågen äga rätt att alla sådana tvistigheter upptaga och med utslag afhjelpa; ägandes den dermed missnöjde att deröfver hos Oss i underdåninghet anföra Besvär på sätt angående ändringssökande i Ägodelnings Rätts be-

slut uti förfatningarne föreskrifves; skulle åter i byamålet krono, skatte eller frälse vara deltagande bör saken höra till ägodelnings Rätt så framt parterna icke skulle förena sig derom att densamma till Edert afgörande öfverlemna, och hvilket Vi alltid med Nådigt välbehag vela anse. Hvarvid Wi likvä i Nåder vele tillåta Eder, hvars göromål härigenom i betydlig mån blifva ökade, att i händelse I icke medhinnia att afgöra alla sådana tvister, öfverlemna till Ägodelnings Rätts åtgärd, dem som af Eder icke kunna medhinnas, ävensom Wi i nåder velat tillägga den person som i egenskap af Landssecreterare är Eder på resor uti ofvannämnde ärender följaklrig rättighet att af parterna tillgodonjuta resepningar och dagtraktamente efter nuvarande taxa jemte Expeditionslösen. Hvad sedermera beträffar Landtmätarenes förordnande så hafva vi i Nåder prövat skäligt lemma Eder full frihet att till de i förestående mätningar och storskiftsförättnings uti Carelen utse de Landtmätare, om hvilkas kunskaper och skicklighet I ären försäkrade framför dem hvilka ett lika förtroende ej kan lemnas; och som I förklarat att Eder tillika gjorde Underdåliga hemställan om förhöjning i Landtmätarenes arfvoden skulle förfalla, derest sämjaråer till byaskillnader varda antagne, så låte Wi härvid bero; Och ehuru det af Eder för Landtmätare i vissa fall föreslagna præmium af Oss icke kan bifallas, vele Wi likvä hafva tillätit Eder att hos Oss till nådig åtanka i underdånhet anmäla den Landtmätare, som för särdeles drift och skicklighet i tjensten gjort sig utmärkt. Enär nu storskiftsverket uti Carelen med allvar kommer att företagas, hafva Wi äfven ansett lämpligt att nya val af Domare uti Ägodelnings Rätterna derstädes måga anställas, hvarvid allmogen är obetagit till Eder öfverlemna att för dem dertill utse redlige och skicklige personer; Bö-

rande i sådant fall I Edert val af Ägodelnings Rätts ordförande inberätta till Wederbörande Hofrätt som enligt författningsarne förordnande utfärdar; Hvad Vi således i näder godt funnit förordna warder Eder härméd till Nådigt svar och efterrättelse tillkännagifvit, med befallning att om detta Wårt Nådiga förordnande allmän kungörelse i Länet låta utfärda. För öfrigt wele Vi hafva Eder förklarat det särdeles Välbehag hvarmed Edert i detta mål ådagalaggde Embetsmannanit af oss blifvit ansedt. Vi befalle Eder Gud allsmägtig Nådeligen. Carlsruhe Slott den 11 April 1804“.

Miten Vibelius on käyttänyt sitä valtaa, jota hänelle täten oli uskottu, sen valasee seuraava omakätilisti kirjoiuttu kirje häneltä eversti von Fieandtille, joka löytyy Alahovissa. Yhdessä edellämainitun virallisen kirjeen kanssa se luopi kaunista uutta valoa kuvaan, jota jo historia ja rounous ovat kuuluksi tehneet. Kirje, joka koskee paljon muitakin kysymyksiä ja siis valasee kirjoittajansa valpasta huolta läänin edistymisestä, kuuluu näin:

„Välborne Herr Öfverste, General adjutant och Riddare af Kongl. Svärds Orden.

För ährade skrifvelserna, ej mindre än en öfverflödig välfägnad på Pelgjerfvi, får jag nu på en gong aflägga ödmjuk tacksäjelse. Den 9. mådde hennes nåd och hela familjen ganska väl — önskandes och väntandes Herr Öfverstens snara hemkomst, hvarmed jag dock var så elak och gjorde anstånd til October månads slut, såsom förut omöjelig. Jag har en hel månads varelse i Karelen och reser nu By från By som en Skojare, än ridandes, än gåändes,

än på Båth, och har ej gjordt någon särdeles behagelig tour i anseende till sena årstiden och väderleken men ondt och godt skall tohlas (?) Mitt åtagande ehuru besvärligt och lönlöst för mig, ser jag dock tydelen, ansenligt skall gagna Landet, — icke blott i afseende å Storskiftet utan ock i flere andra hänseenden. Ett mitt sammanträde svarar emot en Ägodelnings Rätt. Sex af de förra uppgå i kostnad till circa 72 Rdr som svarar emot hvad en enda ägodelnings Rätt merendels förut kostat utom kosthållningen, som ägodelnings R:n aldrig betalte men jag aldrig lemnar obetald. Nordenstedt är min Secreterare och då något dubieust förekommer, måste han ut och undersöka, hvilken åtgärd ej haft behageliga följer för Landtmätarena, som blifvit ålagde på egen bekostnad rätta olagligheterna och ersätta kostnaden för sammanträdet som ej gagnat jordegande. Assessor Salonijs har Spelat ut sin role och sitter nu på Stockhuset i Kuopio, om han icke under min bortovara skaffat sig bort. Kuopio Bönderna säga: Tjädern är fast — nog komma spelorrarne efter. Hasselblatt och Arppen i Varkaus kallas Stockhusauscultanter. Ritzen har pligtat 10 Rd för eftersatt redogörelse i Porthanska concursen, och är ålagd 20 Rd. vite att fullgiöra den. Grönlund har börjat undersökningen af det som är utestående. Nog gnagar jag och ligger på, men folket är obegripel. trögt att giöra med.

I morgon skall jag undersöka Pyhäjerfvi uttappningen, få se huru det går. Jag har redan varit till Ontola (?) att bese någon projecterad gräfning till vattnets fällande i Höytäinen. Det skulle förträffel. väl och med drägelig kostnad låta sig giöra äfvensom vinningen i god äng till andning betydelig men farhogan, at hela detta Haf kunde vilja taga den vägen och i det mästa vandra till Ohrivesi samt under passagen giöra Savolax en oberäknelig skada

och kanske slutel. hvad hela svenska magten ej förmår göra
tränga Petersburg några mil fram om Cronstatt til Sjöss,
har föranlätit mig inställa all åtgärd till en närmare un-
dersökning. Helt vist skulle Petersburg må mycket illa af
denna ofantliga vattenmassa, som vid Imatra ostridigt skulle
göra underverk. Efter några hundrade alnars gräfning, är
fallet på en $\frac{1}{4}$ mil 48 fot. Winijerfvi åter tänker jag låta
til det mästa uttappa, ty dess vattenmassa betyder ingen-
ting på Ohrivesis vidlyftiga yta och skall knapt ordsaka $\frac{1}{2}$
al[us] stigande som innom 2 à 3 veckor är förbi. Wini-
jerfvi och Sotkuma byar vinna många tusende tld ängsmark
derigenom. Förlät at jag vid en ledig timme varit vidlyftig.

Med fullkomligaste estime

Välborne Herr Öfverstens och Riddarens

Kesälax d. 12 Septr ödmjukaste tjenare

1804.

Vibelius."

Asiakirjoja maalaisolojen valaisemiseksi vuosisatamme
alulla erittäinkin Savossa ja Karjalassa.

Esittänyt

J. R. Danielson.

Huolta herättäviä ovat tästä nykyä maalaisolot monessa-
kin paikoin Savoa ja Karjalaa. Miten ne siksi ovat ke-
hittyneet, mistä nykyiset epäkohdat ovat alkunsa saaneet,
siitä valitettavasti kirjallisuus ei tarjoa tyydyttävää selvi-
tystä, vaikka kysymys kieltämättä niin hyvin historiallisessa
kuin taloudellisessa suhteessa on erittäin tärkeä. Muilla
aloilla liikuvissa tutkimuksissani olen eri kokoelmissa ta-
vannut lähteitä, jotka surullisella tavalla kuvastavat maa-
kansan tilaa mainituissa maakunnissa viime vuosisadan lo-
pulla ja erittäinkin nykyisen vuosisadan ensimmäisellä ja
toisella vuosikymmenellä. Koska en ainakaan lähimmässä
tulevaisuudessa jouda näistä seikoista tarkempaa selkoaa ot-
tamaan, luulen oikeaksi julkaista puheena elevat asiakirjat
semmoisinaan, toivoen niiden käänvävän muitten tutkijain
huomion alaan, jota nykyinen sukupolvi tuskin laisinkaan
tuntee. Olkoot ne samalla todistuksina, minkälaisissa oloissa
noiden seutujen rahvas v. 1808 sodassa osotti Esivallalleen
horjumatonta uskollisuutta ja isänmaansa puolustuksessa jaloa
alttiiksi antaumusta.

I.

Kirjassa „Anteckningar af grefve Magnus Björnstjerna. Utgifne efter hans död. Tukholmassa 1851. I, 181 ja seurkerrotaan suunnitelmasta Suomen puolustukseksi, jonka mai-nittu kreivi nuorena upseerina Ruotsin vallan viime vuosina valmisti. Tästä suunnitelmasta on nykyään ainakin kaksi jäljennöstä Suomessa, toinen Suomen Historiallisen Seuran kokoelmissa, toinen kreivi Kustaa Mauri Armfeltin papereissa. Jälkimäinen on siitä huomattava, että puhtaaksi kirjoitettuun tekstiin on tehty lisäyksiä, joissa käsiala silminnähtävästi on juuri Björnstjernan. Sopinee siis katsoa varmaksi, että hän todella on suunnitelman tekijä, seikka, jota muitten asianhaarojen nojalla kävisi epäileminen.

Suunnitelmassa on pääjatuksena, että samaan aikaan kuin armeija Etelä-Suomessa asettuu puolustuskannalle venäläisiä vastaan ja pakon tultua perätyy pohjoiseen, pitäisi toisen osaston Savosta ja Karjalasta tunkea venäläiseen Suomeen vihollisen selkään. Esteeksi myöntää tekijä kuitenkin sen seikan, ettei noilla etäisillä seuduilla ollut ruokavarojia lukuisan sotavoiman elättämiseksi. Siitä johtuu hän puhumaan taloudellisesta tilasta Savossa ja Karjalassa ja ehdottelemaan toimenpiteitä tarpeellisten varastojen aikaan saamiseksi. Tämä osa hänen kirjoitustaan kuuluu, kopioituna Armfeltin kappaleesta, seuraavasti:

Sättet att undanrödja ofvannämnde hinder och formera magaziner i dessa öde trackter samt derigenom säkra under-hållet af en Corps d' armée i Savolax och Carelen består uti de så väl för landet som för kronan i fred och krig lika förmornliga författningsar, at contributionerne (om ej alla, åtminstone större delen deraf) mottogos i natura (uti span-

mål, torkad fisk, saltat kött etc. etc.) och upplades i magaziner på vissa til operationerne utvalde ställen, ej vid Kuopio 40 mil ur vägen, som det nu brukas, och ej heller i et så litet förhållande mot behofven som det tils dato varit värkställdt.

För at visa nyttan, som denna författning skulle medföra i freds tider, nødgas jag göra en liten digression. De militairiska förmoner, som derigenom kunna erhållas, äro påtaglige och skola längre fram närmare utvecklas.

1:o) Hvad är det isynnerhet som utgör et Lands välmåga? Landets mer eller mindre upodling.

2:o) Hvarigenom vinnes denna?

Genom en til förhållandet af population afmätt penninge stock och dennes snabba circulation, hvarigenom idoghet väckes och åkerbrukarn iståndsättes at genom förlager kunna öka sitt bruk och derigenom sina inkomster¹⁾.

Om dessa tvänne satser äro sanna, huru skall då et land, som icke äger så mycket exporter som den behöfver importer, då den årligen betalar sine contributioner i constant (hvilka således deduceras från penninge stocken), någonsin kunna komma i välmåga?

Utan Industri och slöjder, med blotta plogen kan det ej bestrida sine utgifter och måste ju således slutligen för-

¹⁾ Penningen säger Hume: är som oljan, med hvilken uti den stora Stats Machinen besmröjes, den lättar dess gång; för öfrigt härrör dess accelerate circulation mer ifrån idogheten, än idogheten från dess snabba omlopp; Och då jag säger at idogheten är en följd af dess hastiga circulation, är min mening blott i det afseende, at dit penninagar föres i ymnighet, de gärna läggas ner i åkerbruket (hvilket i synnerhet bevises genom den stora nyta Riksgälds Sedlarne åstadkommit i den öfriga delen af Finland), at den därigenom kommer i omlopp, samt successivt upodlar det ena Lands-stycke efter det andra.

falla i armod och elände; därpå finne vi et talande bevis med Savolax och Carelen; desse provincers betryckte inbyggare, sedan de efter det hårdaste arbete och mödosammaste Lif halfva året ätit barkbröd, för at med sin spanmål kunna betala sine kronoutskylder, tvingas de slutligen, at för nästan intet sälja sine hemman och kreatur, för at dermed upfylla bristandet i deras krono afgifter, och nu vandrar den olycklige långt från hemorten åtföljd af hustru och hungrande barn öfver til et främmande land, för at där kanske i Lifegenskap söka skydd och en föda, hvilken fäders bygden honom nekade. Det svarta af denna tafla är olyckligtvis blott för mycket sant och alla de, som nyligen varit i Savolax och Carelen, kunna intyga det, då hästar och kor gingo bort på auction i brist på penningar ock köpare för 2 Riksd. stycket, hela hemman för några Riksdaler och då såden urtröskad af kronobetjeningen såldes sedan i et dylikt förhållande några koppar daler tunnan¹⁾.

Hvad som isynnerhet skall göra denna delen af Finlands olycka, hvilken förmodeligen efter några år derigenom kommer at förvandlas til en ödemark, är at alla krono afgifter betalas där lika som i de mäst upoplade och fruktbara af Sveriges provincer, då man likvälv bör finna den stora skillnad, som är emellan Savolax stenige skogar och moras och Östergötlands bördiga slätter (en skillnad, som längt öfverskrider den af lagarne stadfäste proportion från 600 till 1,200 Tunnland per mantal). En annan olycka för dessa provincers inbyggare är at en stor del af de mindre

¹⁾ Detta tyckes i synnerhet vara orättvist; Spanmåls Direction som fixerar priset uti Helsingfors (6 à 7 Riksd. Tunnan), bör väl äfven stadfästa et proportionerat pris för dessa provincer och Krono Befallningsmän erhålla ordres at efter denna tariff emottaga den för bristande utskylder utkräfde spanmål.

eftertänksamme behöllo vid storskiftet hela sin förut inne-hafda jord i stället at låta nybyggare intaga den emot den för 15 år beviljade frihet på afgifter; men nu då dessa är äro förfutne, befinna de sig ägare af stora ödemarker, hvilka aldeles ej importera något, men belastade med dubbla och tredubbla kronoutskylder, under hvars tyngd de måsta slutligen svika och tvingas at lämna sina hemman och i Ryssland söka underhåll och skydd¹⁾.

Carelen, som aldeles ej är skiftadt ännu, betalar ut-skyllerne efter en annan måttstock nämligen et 15 års medium af den förra skattläggningen, som var villkorlig (den sker i Rubeltal, hvilka sedan åter förvandlas, men mycket varierar, som en Rubel i de södra socknarne svarar emot en tunna säd och 5 daler kopparmynt och i Pielis blott mot 6 daler kopparmynt contante penningar). Man finner at kronans inkomst af detta land år 1794 stiger till 15,000 Riksdaler banco²⁾ och 2,000 tunnor säd, då utgifterne blott gingo til 163 Riksdaler och 238 tunnor säd; huru är det då möjligt at et förut så fattigt, obebodt och oupodladt

¹⁾ Det är väl sant, at då de mottogo den öfver-blefne jorden och sedan efter den beviljade 15 åriga frihet ej upfyllde sine skyldigheter, at de på sätt och vis bedragit kronan; men hvad som kan tjena til deras ursäkt, är at de därstädes nedsatte nybyggare förmödligjen ej eller efter den förfutne frihets-tiden kunnat upfylla dem, och kronan således ingen ting förlorat. För öfrigt är at förmoda, at de därstädes gjorde executioner mera voro til varnagel för andra än för at utkräfva det bristande i utskylderna, hvilka efter den i dessa provincer tagne afgifts proportion aldrig kan gå ut och visst icke kunnat und-falla de styrandes omtanka.

²⁾ Dessa 15,000 Riksd. härröra til större del i från förvandlingen af Rubeln i Spanmähl, och sedan åter i penningar, ty eljest vore afgifterne ej så store.

land som Carelen är, skulle kunna gifva en dylik afgift utan at aldeles blotta sig på mynt och därigenom förfalla i en total vanskötsel; då det änteligen efter secler hunnit up första steget på den physiska och moraliska culturens trappa, måste det ju återvända til mörkret och den spädaste forn-tids råhet.

I Carelen räknas ungefär 25,000 själar, vi skola blott antaga at deras consumption af nødvändighetsvaror (som salt, jern, strömming, m. m.) årligen stiger till 1 Riksdaler banco per man, så finne vi redan, att de nødgas exportera 6,000 tunnor spannmål för at upfylla denna brist och med 2,000 lass (efter 3 tunnor på lasset räknat) hvarje vinter köra 40 à 50 mil för at föryttra denna sin säd och återföra ofvan nämde behofven. Dessa 6,000 tunnor äro deras nec plus ultra til och med i de mäst bördiga åren¹⁾; hvarmed

1) Carelen producerade anno 1804, hvilket var et ganska godt år, 71,160 Tunnor spannmål, som af nedanstående Sockne Tabell kan skönjas.			
Libelitz socken	4,612 Tun.	Nurmis socken	4,516 Tun.
Kondiolax kapell	4,258 "	Tohmajärvi	6,410 "
Kaavis	4,482 "	Kihtelisvara	6,860 "
Taipale grekiska	856 "	Kessälax	3,008 "
Illomantz grekiska	3,046 "	Pelljärvi	2,800 "
Enno	343 "	Pielisjärvi	4,616 "
Kiides	3,186 "	Iuga	2,468 "
Illomantz Lutherska	18,946 "	Bräkylle	1.253
			71,160 Tunnor.

Man kan til det aldra minsta antaga denne provincens population til 25,000 Själar, dess årliga Consumption bör således efter den vanliga normen af 3 Tunnor per menniska stiga til 75,000 Tunnor, hvilket redan giiver en under balance af 3,840 Tunnor, därtill lagt 2,000 i kronoutskylder så gör det hela 5,840 Tunnors deficit; man finner således at Carelarn bör för at kunna betala sine Contributioner och köpa det honom nødige salt och järn kunna lefva med $2 \frac{1}{2}$ Tunna årligen (hvartil barkbrödet nødvändigt fordras) eller också svedja öfver al-

skola de då betala sine krono utskylder? De victualie varor, hvilka de kunna aflempa, äro högst obetydliga, och för öfright äga de intet; deras enda tilflygt blifver således at svedja och det i et, mot tilgången af skogar så oproportionerat förhållande, at detta land äfven så väl som Savolax, om ej några andra författningar tages, efter 50 år säkert blifver aldeles skoglöst som redan på flera ställen inträffat och hvilket nödvändigt måste medföra landets totala ruin, som denna vara tyckes tämmeligen väl behöfvas under 60 à 70 graders Latitud¹).

Det vore således rådligt:

1:o) At mera proportionera utskylderna mot tilgångarna i denna del af Finland, och ej utöda provincer, hvilka i alla afseenden, men i synnerhet i militairiskt, kunna blifva af den största nytta, som genom deras ödeläggande alla operationer från denna sidan skulle upphöra och blifva aldeles omöjlige at värkställa; och

2:o) At dess afgifter fingo (som redan förut omnämt är) aflempas in natura til Magazinerne, hvarifrån de sedan, då quantum blef för stort, åter kunde med en ganska ringa förlust säljas till Ryssland. (Sordavalla, Wilmanstrand, Viborg etc. etc.).

De vore äfven af största nytta uti et missväxt år, då vi nyligen sett Kuopio och Joensu Magaziner på långt nära

fornuftig skogs proportion, hvilket för öfright äfven vanligtvis öfverstiger hans tid, krafter och förmåga. Säson Hafre och bland-säd utgöra en stor del af förut nämde årliga production, så måste äfven Hästarnes föda afräknas, då sedan $2 \frac{1}{2}$ Tunna visserligen är mycket lite.

¹⁾ Uti Libelitz Socken i Carelen nära Joensu och bredvid ett fall finnes den mäst rikhaltiga koppar malm i ymnighet (45 procent) men bristen af skog är redan så stark at den förmodligen aldrig kan tillvärvkas och beredas.

ej hinna til behofven och Savolaxare blifva skickade ända til Lovisa, för at där kunna ärhålla några kappar til utsäde och föda; Carelens årliga afkastning till kronan går redan som vi förut sedt til 2,000 tunnor spanmål, hvarutaf blott 240 stanna qvar i landet; om nu öfverskottet af 1,760 tunnor upplades, så vore efter åtta års förlopp redan så mycket spanmål uti Magazinerne, som den til operationerne bestående Corps¹⁾ under en hel Campagne (vintern inberäknad) skulle kunna behöfva; förvandlas en del af de pecuniaira afgifter äfven til säd och det öfriga uti victualie varor (som saltadt och palvadt kött, torkad fisk, smör, ärter, potates m. m.), så skulle de nödvändiga behofven på än kortare tid kunna blifva samlade och således den commenderande Fältherrn ej mera vara bunden vid en vådelig defensive, utan sjelf iståndssatt at taga offensiven, hvars stora förmåner ej i något afseende kunna nekas.

Men hvad som hör til dessa Magaziner, är vissa fortifierade Depoer, hvaruti de kunna nedläggas och försvaras mot en Coup de main, (hvilken man i synnerhet af Ryska Kosacker skulle kunna befrukta, som ofta ströfva långt in i de fiendtlige länder samt upbränna och förstöra de där varande förräden). Uti Carelen tror jag tvänne dylika försvarsväck vara nödige, det första vid Joensu som communicerade sjöledes med Warkaus och det andra vid et den

¹⁾ Denna Corps bör vara 5,000 man stark, hvilket längre fram kommer att finnas; Efter 3 Tunnor per man räknat utgör behofvet 15,000 Tunnor för en hel Campagne, hvilken summa ungefär gradueras genom 1,760 multiplicerad med 8. De öfrige behoven anskaffades genom ofvannämde medlen, nemligen utskyldernes utbetalande uti natura. Cavalleriets, artilleriets och Trosshästarne skulle då icke kunna fouragera grönt, blott födas med gröpe, som hö icke i dessa provinser möjligtvis kan anskaffas ej eller i Magaziner bevaras och uppläggas.

nedre Saimen närmare liggande ställe, hvilket i Keselax socken förmonligt borde kunna väljas, detta senare Magazin underhöll sjö Communication med Pumala och Christina socknar, som en til Pungansalmi detacherad Troupp och någre armerade slupar skulle betäcka, samt vore förrådet för den från Carelen offensivt agerande Corpsen, som äfven till hälften samlade sig derstädes. Uti Savolax synes blott en sådan place d' armée vara nödig och den i Sulkava socken, kanske vid sjelfva kyrkbyn eller dess granskap, hvaräst flera vägar stöta tillsammans. Dessa värk behöfva visserligen ej vara reguliera fästningar, som våra financer ävensom aflägsnenheten af dessa ställen af sig sjelf förbjuda, några jordvallar med en Donjon, som tillika tjenade til magazin, vore alt som där behöfdes; man har sedt Jean d'Acre af samma halt med en Turkisk Garnizon tilbakaslå nio stormlöpningar af Fransoser och hålla sig i flera veckor; huru länge skulle ej Svenskar mot Ryssar kunna försvara sig i en dylik platz.

II.

Kreivi Björnstjerna oli suunnitelmassaan edellyttänyt, että Ruotsin hallitus saisi rauhassa monen vuoden kuluessa koota varastoja Savoon ja Karjalaan. Sitä paitse oli hän suunnitelmassaan pitänyt ainoastaan kesäsotaa silmällä. Sen sijaan hyökkäsi vihollinen jo talvella v. 1808 äkkiarvaamatta maahan, ja ainoa hyökkäys venäläiseen Suomeen siinä sodassa oli kapteeni Malmin ja Pohjois-Karjalan talonpoikien. Missä tilassa Karjalan ja erittäinkin Savon maanomistajat sodan jälkeisinä vuosina elivät, sitä niinkuin myösken miten

heidän taloudellinen ahdinkonsa oli syntynyt, kuvaan muuan nimeänsä mainitsematon „Savon asukas“ kirjoitoksessa 31 p:ltä tammik. 1812. Kirjoitus, joka sekin on tavattavana kreivi Kustaa Mauri Armfeltin papereissa, on kokonaisuudessaan näin kuuluva:

Ödmjukaste Promemoria.

Savolax och Karelen, som utgöra Kuopio Län, äro Provinser, som förtjäna upmärksamhet och medlidande. Jag skulle derföre ause mig lycklig, om jag hos Höga Vederbörande, som äro i tillfälle at mildra desse Provincers hårda Öde, kunde upväcka desse känslor medelst föreställningen af följande sanfärdiga Tafla:

1:o Skatläggningen. Så länge desse Landskaper hörde till Lovisa Höfdingedöme, hade de en, efter Landets tillgångar lämpad Skatt och voro hemvist för lycklige och nöjde Invånare. Men ifrån den tid Kuopio Län tillskapades, dateras deras tvinsot. De fläste ibland Landshöfdingarne, i stället at med faderlig ömhet arbeta på sitt Läns förkofran, tänkte mäst på tillökning till sin lön, som bäst kunde ske, om den, i likhet med de öfrige Landshöfdingars, skulle blifva indeld. Till vinnande af detta ändamål hade det varit för vidlyftigt och långsamt at igenom upmuntrande af åkerbruket, Boskaps och Färskötseln samt införande af nya näringsgrenar (såsom t. ex. Repslageri, Buldans, Klädes och Tobaks fabriker) öka folkmängden. Nej, den kortaste vägen var at igenom en svärm af Landtmätare få Hemmanens jord afmätt, till bevisande at Hemmanen, i synnerhet i de Norra Socknarne, hade mycken så kallad öfverlopps-jord, som gaf utrymme för lika många nya hemman. Man utbröt sådane hemman; men man besörjde ej om deras cultiverande igenom

anskaffande af nya åboer, utan man åtnöjde sig med att innom vissa år, som man kallade frihetsår, pålägga denna skyldighet på de gamla hemmanens åboer, för hvilka, utom dess nog folck-fattige, det var en platt omöjlighet. Man vannt likväl sit ändamål, at med tillökt antal af en mängd nya hemman öka Jorde Bokens tjocklek; en operation, hvaraf Landshöfdingen Carpelan skördade hela äran. Imedlertid förfluto frihetsåren och de gamle hemmansägarne blefvo skyldige kände att utbeta Skatten för sine öfverlopps jordar, till hvilkas utbrytande de, på Landtmätarnes requisitioner, använt sine dagsvärken och det mästa af sin förmögenhet. Vid denna bedröfliga Epoque blef Wibelius Landshöfdinge. Denne kloke och rättsinte Patriot, som trodde sig vara Länets Höfdinge blott för at bidraga till Dess trefnad, seende orimligheten af sine Företrädares anstalt, föreslog genast en med billigheten öfverensstämmande förmedling. Men som den af Congl. Kammar Collegio ej blef antagen, utan en positif befallning därifrån emanerade, at den Nya Skatten, utan skonsmål, borde utkräfjas, så förrättades detta med den väldsamhet, at Hemmans ägarne sidsta ko och häst förauctionerades, ehuru för dem ej bjöds mer än 12 till 16 skillingar. Häraf hände at Bonden ruinerades och stannade likväl för en rest till kronan, som han ej kunde betala. Idensalmi Socken, igenom en så väldsam medfart förstörd, lämnade icke dess mindre en Rest af Tolftusende Riksdal. Banco. Efter et så gruffigt försök måste man ändteligen antaga Wibelii foglighets plan och lämna Hemmansägaren tillstånd at hos Landshöfdingen anmäla sig til ärhållande af förmedling. Någre hunno, för kriget, at begära den; men de fläste intet. Desse äro derföre nu i den bedräflige ställning, at tvingas till betalning af den Nya Skatten för de fyra år, som förflutit sedan kriget börjades, och sedan Hans

Kejserl. Majestät efterskänkt densamma för de förut, under Svenskt välide framflutne åren. Desse uslingar, som blifvit sköflade under kriget, som blifvit straffade med flere missväxt år, som nu sakna sin, under Svenskt välide, hafde debit af spanmålen och som således hafva föga eller als ingen ressource till Penningar, monne de ej förtjena skonsmål? Hans Kejserl. Majestät, som visat så många lysande prof därpå, at Han älskar at, igenom välgerningar, tillvinna Sig undersåtare s kärlek, kan säkert ej tåla förstöring af den arbetande hopen, som lånar sine händer at grundlägga Samhällets bestånd och välfärd.

2:o Sädeslånet af Kronan. År 1809, då missväxt medförde hungersnöd i Landet, var Hans Kejserl. Majestät nådig och lät utdela spanmål, åt de förmögna till låns (NB. at in natura återbetalas), åt de fattigaste till skänks. Då det nu upstått fråga om återbetalningen, har Kejserl. Regerings Conseilen anbefallt densamma, intet in natura, utan i Penningar, Tretio Rubl. för hvarje T:na, at betalas på tre år å 10 Rubl. hvarje år; med hvilket betalnings sätt början redan är gjord för et år. I et så penningtomt Land hvarföre skall betalningen ske med penningar; och om den ändtligen så bör ske, hvarför till så högt pris, då Rågtunnan på Kuopio marknad, för fjorton dagar sedan, såldes för 13, högst 15 Rubl.? Mågne Kejserl. Regerings Conseilen ej behöfde åtminstone en Ledamot, för at uplysa denna Höga Domstol om tillståndet härstädes?

3:o Warkaus Magasin. Detta har Svenska Kronan låtit upbygga till lättande af transporten ifrån södre delen af Savolax. Det är nu af Kejserl. Regerings Conseilen in dragit, för att bespara en obetydlig lön för Magasins Förvaltaren. Nu måste Spanmålen öfver hela Savolax transporterats till Kuopio. Den aflägsnaste allmoge, som behöfde 5

å 6 dagar för at föra sin Krono Spanmål till Warkaus, behöfver nu 14 dagar till sin lefverantz i Kuopio. Hvilken tidspilla och hinder i Bondens många vinter körsor samt hans oundvikliga Stadsresa (ända till 50 mil) efter salt, i synnerhet då han oftast ej eger mer än en enda häst! Et nytt bevis, at Kejserl. Regerings Conseilen tarfvar uplysnings af Ledamöter ifrån denna så aflägsna och så litet kända Landsort.

Savolax d. 31 Jan. 1812.

Savolax Bo.

III.

Virallistakin tietä, Kuopion läänin maaherran Kustaa Aminoffin esityksen kautta, joutuivat Savon ja Karjalan verotusasiat tuohon aikaan Suomen hallitusmiesten käsiteltäviksi. Vaaditussa lausunnossa osotti myösken Suomen ensimmäinen vasta nimitetty maamittauslaitoksen ylitirehtöri Aabraham Nordenstedt veronvähennyksen välttämättömyyttä. Vähennys myönnettiinkin ja Nordenstedt sai käskyn yksissä neuvoin maaherrojen kanssa järjestää sitä varten tarpeelliset tutkimukset. Vuoden 1813 alussa teki Nordenstedt sen johdosta matkustuksen mainituille seuduille, käyden samalla matkallaan tutkimassa maamittausoloja Heinolan ja Vaasan lääneissä. Matkansa tuloksista jätti hän palattuaan maamme kenraalikuvernöörille kreivi Steinheilille kertomuksen, joka on tavattavana Suomen Valtiarkistossa kenraalikuvernöörin kansliasta siirrettyjen asiakirjojen joukossa, vuosikerta 1810 N:o 46. Ammattimiehestä lähteneenä on se kumoamattoman todistuksena, että epäkohtien syynä vielä suuremmassa

määrin kuin edellisistä kirjoituksista kävisi päätäminen oli ollut se tapa, jolla isojakoa oli toimitettu. Niinkään nähdään tästä asiakirjasta, että vaikka epäkohdat olivatkin tuntuimmat maamme itäosissa, olivat ne kyllä muuallakin suuria.

Ödmjukaste Rapport.

På Hans Kejserliga Majst:s Allernädigste Befallning reste jag uti Januarii månad till Savolax och Karelangs Län, för att, efter samrådande med Kejserliga Maj:ts Befallnings-hafvande därstädes, organisera de redan år 1806 påbörjade förmedlings undersökningar öfver sådane Hemman, hvilka genom skattläggningarné blifvit så högt upskattade utöfver deras förra ränta, att den nya räntan icke utan Hemmanens totala undergång kan utgå. Och som jag jämväl under denna embetsresa besökt tvänne andra Län, så får jag i korthet nämna, hvad jag i afseende å Landtmäteriet anmärkt.

Heinola Län.

Storskifts Chartorne uti Province Contoiret, äro af en ganska dålig beskaffenhet. En del äro så i grund förstörde, att de icke mera kunna hjelpas, hvaraf följden blir den, att de icke tjena till någon efterrättelse, för att bestämma Hemmanens ägor och område. — En del Delnings Instrumenter äro äfven så ofullständiga att icke eller af dem någon upplysning kan erhållas. — Orsaken härtill är den: Att Contoiret i längre tid blifvit förvaltadt af en oskicklig Ordinarie Landtmätare, som hvarken vårdade de äldre Chartorne eller undersökte dem, som under hans tjenstetid inkommo, samt att uti Contoiret icke funnits några skåp, hvari Chartorne borde förvaras. — Genom nu varande För-

ste Landtmätaren, Directeuren Vinters bemödande äro nödige skåp anskaffade, och genom Circulaire bref till Contors föreständarena och särskilt till samtelige Landtmätare, angående årliga Inventeringars förrättande i Contoiren skall denna oreda för framtiden afböjas.

Hvad Skattläggnings och Storskifts verket uti den delen af Savolax, som hörer till detta Län, angår, så har det blifvit handhaft på ett sätt som, åtminstone på ganska många år, icke leder till ändamålet.

Med Samfälligheterne eller Byalagen uti Savolax är ett helt annat förhållande än i södra delen af Finland. Uti södra delen äro ett eller flera Byalag genom Lagar Råer och Ägoskilnader afskiljde ifrån nästgränsande byar, hvaraf således följer att Mantal och ränta kan för Samfälligheten bestämmas, så snart ägorne äro afmätte och graderade — deremot gifves det Hemman uti Savolax, hvilka äga 15 à 20 särskilda Jordstycken kringspridde, ej allenast uti den socken, hvarest hemmanets Bohlstad är belägen, utan äfven uti andra Socknar. — Att så beskaffade jordstycken måste sammandragas på det Jordägaren med förmohn må kunna begagna sig af sin jord, det, är ostridigt. — Sättet, huru sådane utbyten hittils blifvit värkställda, har varit sådant: att när tvist upståt om ägoskillnaderne eller Häfde råerna omkring hvarje jordstycke, har det händt, att jordägaren för att få den sliten varit nödsakad deltaga uti kostnadens för lika många Ägodelnings Rätts sammanträden, som jordstyckenas antal, samt i händelse af missnöje äfven anföra lika många underdåliga besvär. — Hvad tid härtill åtgår, och hvilka Högst betydliga kostnader dertill erfordras, anser jag vara öfverflödigt nämna. — Och med alt detta, är åboen ännu bibeihallen vid sine på flere mils afstånd belägne jordstycken. Sedan desse Häfde råer, på omförmält

sätt, änteligen blifvit faststälde, har skattläggningen däraf efter provisionella ägo beskrifningar och innan desse spridda jordstycken hunnit bytas, blifvit förrättade, hvilket efter min tanke rakt strider emot sakens natur. En skattläggning bör icke förr företagas, än alla jordstycken äro sammadragne, så vidt det sig göra läter; sker annorlunda så skattlägges Hemmanet för en jord, som aldrig kommer att därunder lyda. — Att för närvarande förändra den förr brukliga Methoden och att instundande Sommar med drift företaga Storskifts och afvittringsvercket i Savolax, dervid möter ett oöfvervinnerligt hinder uti bristen på tillräckeligt antal skicklige Landmätare. — Emellertid vill jag, efter några dagar upgifva ett underdåligt project, huru och på hvad sätt förenämde förrättningar böra verkställas.

Välmågan i Landet.

Att fattigdomen i denna Province är mera allmän än i andra, därtill har väl här förut beskrifne Storskiftens sanfördiga gång ganska mycket bidragit, ty det är naturligt, att man icke med samma drift odlar den jord, hvartill man med visshet vet sig aldrig kunna förvärfva säker ägande rätt, som man häfdar den, hvars läge visar, att den i evärdeliga tider skall blifva Hemmanets tillhörighet — Men Hufvudorsaken så väl till den allmänna fattigdomen, som ock att flere Hemman tid efter annan blifvit öde, torde efter min tanke få sökas i följande fel!

1:mo) En Hemmanen åsatt högre Ränta, än Åboerne kunna betala. — Med 1664 års provisionella Skattläggning gjordes början i Christina och de Södra Savolaxska Socknarne. — Förrättningsmännen kände i början icke rätt noga huru jorden borde beskattas. — Allmogen var ärlig, upgaf

de Svedje Länder, hvilka han å sina kringspridda jordstycken nyttjade till det högsta utsädes tunneland, — följaktligen blef Mantalet och räntan ganska stor. — Att sålunda tillgått, bevises tydeligen deraf att allt som Förrättningsmännen avancerade högre upp åt Norr, i samma Mohn minskades räntorne: så att ett till Mantal lika stort Hemman i Kuopio, jämfört med ett uti Christina kan äga 6 gånger mera jord än det sednare. Enär nu räntorne uti Södra Savolax å flera Hemman annorlunda icke kunde utgå, än genom årliga Executioner, så blef följen den, att åboen ledsnade arbeta å den jord, som icke lämnade honom sin lifsbergning — utan öfvergaf den, hvarpå Hemmanets ödesmål följe.

2:o) Visligen är i Författningarne stadgadt, att Hemman icke få styckas uti alt för små delar. — Men här är Lagstiftaren förekommen. Vederbörande Embetsmän hafva väl icke tillåtit klyfning i mindre delar än Författningarne stadga; men de hafva deremot immitterat 3 å 4 personer under namn af bolag på ett Hemman, som icke mera tål någon klyfning. Om allenast en af bolagsmännerne vore gift, så kunde det bära sig — men då ett så beskaffat lefnadssätt visst icke är förmonligt för folkökningen i ett land, och merendels altid händer, att alla bolagsmän innom korrt tid gifta sig, så upkomma lika många Hemmans delar, som Bolagsmännens antal äro — och då den Hemmanet underlydande jord var tillräckelig allenast för en åboe, så följer deraf, att de flere i Hemmanet immitterade åboer å den samma icke kunna hafva sin utkomst; och änteligen

3:o) Har ett oinskränkt Svedjebruks äfven i sin mohn bidragit till Hemmanens förfall. Då våta somrar inträffa och Svedjeländerne af en sådan orsak icke kunna brännas så har åboen förlorat det tillkommande årets skörd. — Att

aldeles förbjuda Svedje bruket i Savolax — det vore det samma, som att aldeles ödelägga Landet — ty med tillhörlig drift kan åker icke upodlas, så länge Hemmanets ägo-lotter äro kringspridde och på flera mils afstånd från hvarandra belägne.

Kuopio eller Savolax och Karelens Län.

Province Contoiret:

De Chartor och Handlingar som finnas äro uti god ordning och väl förvarade, dels uti Skåp och dels å Hyllor insatte uti federal af träd, hvarigenom de äro conserverade för damm och nötning. Då Chartorne under sista kriget flyttades till Uhleåborg och Kemi Socken, så skola en del under denna Transport förkommit — denna förlust kan icke ersättas, emedan de för flere år sedan aflidne Landtmästare icke insändt renovationer till General-Landtmäteri Contoiret i Sverige.

Skattläggningens undersökningarne:

Dessa togo sin början 1806 om Hösten och fortsattes år 1807 med all möjelig drift. Vid min ankomst till Lähet, befann jag en del för det förra och alla för det senare året, öfver flera hundrade Hemman, qvarliggande å Lands Contoiret uti samma skick som då de ditkommit; Lands Contoirets göromål höra icke till min befattning; Men då Hans Kejserliga Majts Höga Intresse och Landets förmohn, och jag vågar säga bestånd, så Hufvudsakligt beror derupå, att en efter jordens beskaffenhet lämpad ränta med den möjligaste skyndsamhet kan utgå, och då min Embetsmannas Ed ålägger mig att uti allt hvad på mig ankomma kan bevaka Kronans förmohn, så aflämnade jag till

Herr Landshöfdingen i Lähnet en Promemoria, hvaruti var antecknat den åtgärd, som med hvarje Act bör tagas. — Om någon verkställighet derpå icke följer, så blifver felet icke mitt — men för alt, hvad på Landtmäteriet ankommer, åtager jag mig ansvaret. — Saken är af den högst betydande vigt, att antingen skall en del af Landet blifva öde, eller ock Hans Kejslerliga Maj:t årligen efterskänka Hemmarnens räntor. Det senare har härtills varit nödigt, — men häданefter blifver det icke gagneligt. — Vid allmänna afskrifningar händer det, att den som icke är i behof deraf äfven får eftergift. — Och det är just dessa, som söka genom många utvägar, som jag nu icke kan nämna, lägga hinder i vägen, att Skattläggningarna icke på en längre tid kunna slutas. — Emellertid skörda sådane personer frukten deraf — ty sällan taga de ett steg utan arfvode. — År 1805 blef sådant till en del lagligen bevist — och att stundom nu äfven så händer är anledning att förmoda. Vid detta års revision yrckade jag att vice Landtmätaren Fendriken Forselli skulle umgälla ett sådant fel med det ansvar, som i Förtattningarna är stadgat, och jag är säker derpå, att Landshöfdingen dervid lagt den Hand som vederbordt.

Välmögan i Landet.

Är uti Kerimäki och Randasalmi Socknar mera allmän än i de öfrige Socknar uti Norra Finland, hvartill det mycket bidragit, att förenämde Socknar ännu icke betalt den förhöje Räntan, emedan tiden till betalningen icke infallit. — Då jag undantager Nilsia kapell i Kuopio, Pielavesi uti Rautalambi och Kjuruvesi uti Idensalmi Socknar, jemte några byar af sistnämde Sockens Moderkyrcko

Län, hvilka äro belägne nära Landtryggen, så skulle Norra Savolax uti välmåga öfverträffat förstnämde Socknar, så framt de icke åren 1805 och 1806 blifvit helt och hållit utblottade derigenom, att den 12 och 20 gånger och derut-öfver förhöjda Räntan af Hemmans Åboerne uttogs genom Execution och jordägarene därjämte blefvo tvungne betala 5 à 8 års ränte rester af nämde förhöjda Ränta, för hvilcken rest de aldrig varit debiterade, än mindre fordrade. Genom orimeligt höga Räntor och Lands Contoirets uraktlätenhet att i rätter tid debitera och infordra Kronans Ränta har denna Province således blifvit förstörd, och kan utan Hans Kejserliga Majts ömmaste behjertande aldrig ur sitt lägervall upphelpas. Följerne af denna öfverdrefna skattläggning dröjde icke att visa sig till dess de, som rönte dem, hunno beklagas af en rörd efterverld, ty efter första upbörden blefvo genast omkring 40 Hemman uti Idensalmi Socken öde; och dessas antal har sedermera årligen tilltagit.

Då jag nu med den öppenhjertighet, som samvetets röst och min underdåliga Nit för vår Store Monarks sanna, på sitt folcks välstånd grundade fördel ovillkorligen kräfver, haft äran för Eder Excellence i djupaste ödmjukhet upgifva denne Landsorts olyckliga belägenhet och orsakerne dertill, hvarom jag haft tillfälle att inhämta grundelig kände dom, icke blott under den Embets resa, som egenteligen utgör föremålet för denne ödmjukaste Raport, utan förnämligast åren 1803 och 1804, då jag på Hans Kongl. Svenska Majts Nådiga Befallning hade mig updragit att i Savolax undersöka afvittrings vercket och Dispositionen af de medel Svenska Kronan därtill förskjutit, fordrar samma undersåteliga plikt mot Landets Nya Ädla Behärskare att uppgifva de utvägar, som efter min öfvertygelse kunna i möjligaste måtto, om icke förhjälpa Invånarene till deras förra väl-

måga, åtminstone minska följerne af en oklok värkställighet af Skattläggningens Författningarne.

Redan år 1806, då Hans Kongl. Svenska Maj:t uti Nädigt bref till dess Kammar Collegium föreskref de mått och steg, hvilka för ändamålets vinnande ansågs lämpeliga, fann jag med tillfredsställelse en del af de förslag till verkställighet anbefalde, som jag genom Lähnets då varande nitiske Höfdinge Landshöfdingen Vibelius uppgaf till förekommande af Landets totala undergång: Må hända skulle värvkan af berörde förslag någorlunda hafva förekommit de olägenheter, som nu beklagligen allt för mycket röjas, om icke Lands Contoirets underlätenhet att med vederbörlig skyndsamhet ställa sig Högstberörde Kungabref till efterlefnad ända hitintils lämnat förmedlings anstalterne ovidrörde. Dock hoppas jag att medlen till Landets åter upphjälplande ännu icke helt och hållt äro förlorade, om de genom Eder Excel-lences ädla Nit för Landets bästa understödjas.

Utom de uti Kjuruvesi kapell och vid Landtryggen belägne Hemman, till hvilkas upphjälplande jag skall hafva äran särskilt föreslå medlen, skulle jag förmoda, att den skyndsammaste värkställigheten af oftaberörde Kungabref kan göra tillfyllest att försätta Savolax öfrige Hemmans ägare i tillfälle både att utgöra en efter jordens vidd och beskaffenhet noga bestämd skatt och at återbringa dess od-lare till önskad välmåga. Nödvändigheten af all möjelig skyndsamhet är så mycket påtagligare, som nya rester än ytterligare påförde jordbrukskaren, efter en erkjändt orimlig beskattning, oemotsägeligen skall medföra nya afskrifningar, då däremot en billigare skatt skall uppmuntra den flitige att, under kjänslan af en mild Öfverhets omtanka för hans väl, utan tvång afborda den. — Till befordrande af detta enkla medel fordras dessutom endast en god villja och up-

riktig föresats af Embetsmännen i Orten att rädda denna del af en hel Province från ett eljest säkert förestående ödesmål.

Med Kjuruvesi kapell och de under Landtryggen belägne Hemman är förhållandet helt annorlunda. Jordägarne därstädes kunna näppeligen nu mera hjälpas endast genom en jämn Skattläggning efter ägornes vidd och beskaffenhet. Orsaken härtill måste sökas i belägenheten af Hemmanens ägor, hvilka så till sägandes ligga under vatten, som gör deras odlares flit fåfäng, så länge vattnet icke aftappas. Denna svårighet kan afhjälpas genom ränsning af Viando och Nercko med flere Forssar; men utom det kostnaden till denne ränsning öfverstiger jordägarenes förmåga, hafva dessutom flere försök blifvit af egennyttige Menniskior gjorde att hindra denna nyttiga anstalt, hvarpå den mångåriga tvisten angående en qvarnanläggning i Kajvando gren af Viando fors blifvit ett talande bevis, hvilka hinder likvälv nu genom Hans Kejserliga Maj:ts Nädiga Utslag Högrättvisligen äro ur vägen rödjade. Att genom ofvannämde försars ränsande med tillhjelp af allmänna medel är således, jemte en lämpelig förmedling af Hemmans Räntorne, enda utvägen, att uprätta denna del af Lähnet ur en vanmagnet, som eljest snart blifver obotelig. Kronans upoffring härvid skall icke allenast göra flera tusende tunland Mossar fruktbara, utan äfven i synnerhet om några forssar i Leppävirta Sökn äfven ränsades, öpna en Communication sjöledes, emellan Palois Fästning och Sjön Nedre Saimen, hvilken sträcker sig till Villmanstrand i Viborgs Län.

Vasa Län.

Province Contoiret:

Under förste Landmätaren Callvagens mångåriga tjen-

stetid förvaltades Province Contoiret af Vicarier, emedan Callvagen hade tillstånd att bo uti Sverige. Under denna tid och äfven därefter utlämnades Concept Chartor och Handlingar åt alla Landtmätare som Reqvirerade. Följden häraf blef den, att endel Chartor äro förkomne och en del åter så i grund förstörde, att de nu mera icke tjena till deras rätta ändamål, utan måste renoveras och å nyo uträknas. Ett enda Exempel, angående Charta vercket i Lochteå, lämnar en tillförlitlig upplysning härom.

Redan år 1758 gjordes början med skattläggningsmättingarne uti berörde Socken och intill närvarande tid hafva de blifvit fortsatte, utan att med Skattläggnings och Storskifts vercket längre medhunnits, än att åkrarne och ängarne äro delte. — Men Storskiftet å skogen, hvarigenom kronan kan hafva någon förmohn i afseende å öfverlopps jorden, är aldeles icke vidrört. — Enär den till Socknen år 1809 tillförordnade Landtmätare H. I. Ingman emot tog Storskifts Chartorne med dertill hörande Handlingar, så befanns det, att en del voro förkomne och alla öfrige så förstörde att de icke kunna tjena till någon efterättelse i en framtid, eller att den ännu återstående Storskifts delningen kan å dem förrättas, förr än de å nyo uträknas och renoveras. — Med berörde Chartors Renovation och Handlingarnes completering har Ingman uti tvänne års tid varit sysselsatt och i arfvode därföre, af Sockne mannen erhållit mera än Ett Tusende Åtta hundrade Rubel i Silfver. — Och som enligt Landtmätaren Ingmans till mig ingifne rapport, en tid af 10 å 12 år ännu skulle åtgå förr än nämde Handlingar varda i ordning bragte, så uppgår kostnaden till en högst betydlig Summa, och med allt detta är man icke längre kommen, än för 40 år tillbaka. Med Renovationerne till general Landmäteri Contoiret är förhållandet enahanda

— flera än 500:de regela arck affordras till Chartornes af-copiering. Då nu de Landmätare, som vållat denne oreda, för flera år sedan äro afflidne och någon tillgång till ersättning i deras sterbhus icke eller gifves, så vore det önskeligt om Hans Kejserliga Maj:t allernådigst ville tillåta, att af de till öfverloppsjords mätning anslagne medel någon viss summa kunde anslås till förenämde och lika beskaffade arbetens complettering. Utom det att jordägarnes oskyldigt träffade lidande härigenom skulle mildras, så vinnes äfven ett annat hufvudsakeligt ändamål — storskiftets snara fullbordan, hvarigenom kronan äfven innom kortare tid får ersättning af öfverlopps jorden. — Nu deremot lägga jordägarne alla möjliga hinder i vägen för Storskiftets fullbor-dande, på det de måge obehindrat få åvercka Sockne allmänningen medelst huggning och försäljning af Skeppsvirke, Såg och Hus timmer samt mera dylikt. Och manne man icke äfven häruti kan finna en ordsak, hvarföre Storskiftet under en så lång tids förlopp aldeles icke blifvit vidrört?

Skattlägnings Värcket.

Har uti detta län blifvit handhaft på ett sätt, som efter min tanke aldeles icke är med Författningarne förenligt. — Det är endast Landmätaren, men icke Landshöfdingen, som bestämt skatt och Mantal för Samfälligheterna. Landshöfdingen har blott pro forma utfärdat sitt Utslag, utan att äga kännedom derom, om till Samfälligheten hörer 1,000 eller 10,000 tunneland marck. Uti nu varande tillförordnade Herr vice Landshöfdingen och Riddaren Orrhjelms närvoro å Lands Contoiret i Wasa gjorde jag förenämde anmärckning öfver de dit insände Charta beskrifningar, i grund hvaraf Skattläggnings utslag blifvit expedierade, och beviste, att det så värkeligen förhölt sig, som här omnämndt är.

Välmågan i Landet.

Den är mycket skiljaktig i detta Län. Östra Fögderiet är det fattigaste. — Uppehåll med Storskifts delningarne; orimligt dryga arfvoden, hvilka flere särskilda gångor äro betalte för en och samma Samfällighet, hafva äfven i sin mohn bidragit till fattigdomen. Vid innevarande års Landtmäteri Revision var jag i tillfälle att härom erhålla grundad öfvertygelse. — Ordsaken, hvarföre jordägarne flere gångor betalt ett och samma arfvode, är den, att Landtmätarnes Räkningar, men icke deras arbeten blifvit granskade. Derigenom har det händt, att arfvode är beviljat för ovärkstälde arbeten. Landtmätaren har dödt eller på annat sätt kommit bortt ifrån Orten; en annan har vidtagit förrättningen — och då det arbete, hvarföre betalning är beviljat, varit o gjordt, så har efterträdaren erhållit nytt arfvode. — Sådane exempel viste sig äfven vid detta års Revision; men de blefvo förekomna på ett sätt att flere år skola förflyta, innan någon Landtmätare gör dylikt försök. Den till Hans Kejserliga Maj:t af mig ingifne underdäniga berättelse lämnar närmare uplysnings härom.

Att hela västra delen af Landet för det närvarande är i behof af Spannemål, därtill får ordsaken visst icke sökas uti jordens mindre bördighet här än annorstädes, då denne del af Länet äger förträffeliga åker och ängs lägenheter, som med behörig drift odlade, ofelbart gifva Landtbrukaren den skjörd, att han kan bärga sig och sitt folck, då ej, såsom sistledne Höst, en allmän missväxt inträffade. Styrka att odla jorden och deraf betala den skatt Öfverheten har rätt att fordra, kan icke eller felas Innevånarne i detta Land, hvars belägenhet längs efter Bottniska viken lämnar dem mångfaldiga tillfällen till särskilda inkomster, så att

de visst icke hafva brist på penningar. Att Landets innevånare de sist förflutne åren icke betalt kronan deras utskylder, torde icke utan skjäl kunna tillskrifvas mindre vältänkande Menniskjors försök att missbruка Hans Kejserliga Maj:ts Nådiga och ömma omvärdnad för nya Finland, så ofta ädagalagd i de eftergifter af utskylderne, som icke sällan torde hafva kommit de minst behöfvande till godo, och kanske äfven blifvit af den enfaldige tillskrifne någon farhåga under sitt fordna Öfverherrskap[?] Min underdåniga Nit för Hans Kejserliga Maj:ts och Landets sanna väl tillätter mig derföre ej att dölja min underdåniga öfvertygelse, att, om utskylderne med jämn alvarsamhet indrifvas, de kunna utgå, utan att de Skattdragande öfver sin förmåga betungas. I händelse någon skulle hysa annan tanka i desse omständigheter, är jag i tillfälle att på flerfaldigt sätt styrka de uppgifter jag haft äran inför Eder Excellence göra och skall skatta mig mer än lycklig, om jag genom desse kan förekomma, att ej en mindre väl beräknad skonsamhet emot den i otid klagande pålägger dess mer tålige, oftast i samma mohn torftigare medborgare bördor, som den förra funnit utväg att undgå. Eders Excellence, tillbedd af hvarje rätt sinnad Finsk Innevånare, skall med sin skarpsynta blick vid en oväldig undersökning ofelbart finna utväg att upptäcka de säkraste mått och steg, som böra vidtagas för att rätt begagna de upplysningar jag, enligt mitt samvetes röst och med den kännedom jag om Landet mig med all möjelig omsorg förvärfvat, nu haft äran afgifva. Åbo af General Landtmäteri Contoiret den 25. Maj 1813.

A. Nordenstedt.

Till Hans Excellence m. m. Grefve Högvälborne Herr Steinhäll.

Förteckning

som utmärcker hwilcka af de Studerande ehrlagdt Begräffingz- och Kröningzafgiften härwid Kongl. Akademien, och hwarest de öfrige af dem wistas *).

De Studerandes namn.	Åldersåhr.	Föräldrar.	Srmitt. D:r:;/:
Österbotniska Nation.			
Mag. Caspar Bäck . . . 35		{des Fader är Länsman.}	Wistas här i Åbo.
Mag. Sam. Birling . . . 29		{des Fader har warit Bonde.}	Conditionerar i Nyland.
Mag. Sam. Chydenius . 25		{des Fader är Kyrckjoherde i gamle Carleby.}	2 — Wistas här i Åbo.
Mag. Petter Kiellin . . 31		{des Fader är Rådmansi Bra- hestad.}	Wistas på Hemorten.
Mag. Gerhard Hällberg 27		{dess Fader har warit Kyrckio- herde i Lapp.}	Wistas på hemorten.
Mag. Johan Tengström 30		{dess Fader har warit Cappel- lan.}	Wistas på hemorten.

*) Tämä luettelo, jonka prof. J. R. Aspelin on julkaisavaksi ehdottanut, löytyy Suomen Valtio-arkistossa säilytetyssä Turun ja Porin läänin verifikationikirjassa vuodelta 1752, lehd. 3656—3682.

De Studerandes namn.	Åldersålder.	Föräldrar.	Srmitt.
			D:r :/:
Mag. Johan Lagus . . .	26	{ dess Fader är Cappellan. }	Conditionerar i Sverige.
Mag. Math. Pazelius . .	26	{ dess Fader har warit Handlan- de i G. Carleby. }	Wistas i Åbo.
Mag. Math. Rungeen . .	23	{ dess Fader har warit handlan- de här i Åbo. }	Conditionerar i Stockholm.
Mag. Math. Længman . .	24	{ dess Fader har warit Hand- lande i Uhleå. }	Wistas här i Åbo.
Georg Blomberg	35	{ dess Fader war Bonde. }	Conditionerar på Landet.
Petter Alanus	30	{ dess Fader war Cappellan }	Wistas på hemorten.
Petter Wennander . . .	36	{ dess Fader war Bonde. }	Conditionerar i Stockholm.
Petter Carleen	30	{ dess Fader är Postmästare i Brahestad. }	Wistas på hemorten.
Henr. Fagerlund	30	{ dess Fader är Klokare i Lappfjerd. }	Wistas på hemorten.
Jacob Ahlberg	30	{ dess Fader war Kläckare }	Wistas på hemorten.
Johan Arvelander . . .	31	{ dess Fader war Handlande. }	Wistas på hemorten.
Henr. Hartman	26	{ dess Fader war Handlande i Uhleå. }	Conditionerar i Idensalmi.
And. Wijnquist	26	{ dess Fader war Kyrkioherde i Brahestad. }	Wistas på hemorten.
Henr. Uhlstedt	28	{ dess Fader war Rådman i Uh- leå. }	Conditionerar i Hållola.
And. Brenmarick	29	{ dess Fader war Bonde. }	Conditionerar i Safwolax.
Johan Fors	27	{ Fadren war Soldat. }	Conditionerar vid Friedrickshamn.

De Studerandes namn.	Åldersthd.	Föräldrar.	Srmtt.
			D:r :/:
Johan Stubbe	30	{ dess Fader är Skomakare i Brahestad.	Conditionerar i Pikis.
Gabr. Lagerberg	28	{ dess Fader är Snickare i Uh- leå.	Wistas här i Åbo.
Anthon Mahlman	28	{ dess Fader är Tullskrifvare i Uhleå. -	Conditionerar i Safwolax.
Olaus Westzynthius	25	{ dess Fader war Cappellan i Ca- lajoki.	Wistas på hemorten.
And. Chydenius	23	{ dess Fader är Kyrkioherde i (Gamle-Carleby)	Wistas på hemorten.
Gustaf Bohm	25	{ dess Fader är Kläckare i Uh- leå.	Wistas här i Åbo.
Gabr. Enckell	25	{ dess Fader är Cappellan.	Wistas på hemorten.
Johan Munch	27	{ dess Fader är Bonde.	Wistas på hemorten.
Olaus Roth	25	{ dess Fader är Borgare i Wa- sa.	Wistas här i Åbo.
Anders Asp	29	{ dess Fader war Borgare i Wa- sa.	Conditionerar i Christina stad.
Isaac Iunnellius	23	{ dess Fader är Kyrkioherde i Uhleå.	Wistas här i Åbo.
Gabr. Calamnius	26	{ dess Fader är Capellan i Ca- lajoki.	Wistas här i Åbo.
Johan Enroth	29	{ dess Fader är Smed i Lill- kyrö.	Conditionerar i Lappo.
Joseph Ruuth	24	{ dess Fader war Cappellan.	Wistas här i Åbo. 1 —

De Studerandes namn.	Åldersåhr.	Föräldrar.	Srmtt. D:r :/:
Jacob Hideen	21	{dess Fader är Capellan.}	Wistas på Hemorten . . .
And. Ruuth	25	{dess Fader war Capellan.}	Conditionerar på Landet.
Johan Wichman	27	{dess Fader war Handlande i Uhleå.}	Conditionerar på hemorten.
Olaus Caleen	27	{dess Fader är Rådmanni Chri- stina.}	Wistas på hemorten.
Daniel Tuderus	25	{dess Fader war Kyrckioherde i Lauckas.}	Wistas på hemorten.
Zachris Matlin	28	{des Fader war Cappellan på Carlon.}	Wistas på hemorten.
Gabr. Peldan	21	{dess Fader har warit Kyrckio- herde i Ilmola.}	Wistas här i Åbo.
Lars Gallenius	25	{des Fader war Capellan i Pe- dersöre.}	Conditionerar i G. Carleby.
Cominister Georg For- man	25	{des Fader war Capellan.}	Wistas här i Åbo.
Anders Nylander	25	{des Fader är Handlande i Uhleå.}	Wistas i Preussen.
Johan Browallius	—	{dess Fader är Biskop här i Åbo.}	Wistas här i Åbo.
Elias Nibling	23	{des Fader är Capitain.}	Conditionerar på Landet.
Petrus Jalander	27	{dess Fader är bonde.}	Wistas på hemorten.
Mathias Termen	27	{dess Fader är bonde.}	Wistas på hemorten.
Mathias Salov	29	{dess Fader war Torpare.}	Conditionerar i Kiemi.
Jacob Benedictius	22	{dess Fader är Handlande i Christina.}	2 — Wistas här i Åbo.

De Studerandes namn.	Åldersårs. mura.	Föräldrar.	Srmitt.
			D:r :/:
Johan Stenbæck	24	{ dess Fader war Capellan i Il- mola.	Wistas på hemorten.
Birger Widlund	21	{ des Fader är Capellan i Wa- sa.	Wistas på hemorten.
Jonas Holm	23	{ dess Fader war (Bonde.	Wistas i Upsala.
Israel Altan	22	{ dess Fader är Probst i Läch- to.	Wistas här i Åbo.
Abraham Aspegren . .	25	{ dess Fader war Capellan i Wa- sa.	Wistas på hemorten.
Isaac Strömmar	22	{ dess Fader är (Cappellan.	Wistas i Upsala.
Anders Forbus	24	{ des Fader war Probst i Ki- mito.	Conditionerar i Sverige.
Johan Stenberg	22	{ dess Fader är Handlande i (Wasa.	Wistas i Upsala.
Johan Salmeen	20	{ dess Fader är Kyrckioherde i (Calajoki.	Wistas här i Åbo.
Jacob Chydenius	20	{ des Fader är Kyrckioherde i (G. Carleby.	Wistas här i Åbo.
Sam. Petrellius	23	{ dess Fader war Handlande i (Uhleå.	Wistas på hemorten.
Joseph Wettberg	22	{ des Fader är Handlande i (Uhleå.	Wistas här i Åbo.
Johan Uhlman	24	{ des Fader är Borgare i Bra- hestad.	Wistas här i Åbo.
Hans H. Berg Isaacsson	17	{ dess Fader war Kyrckioherde i (Lappfjord.	Wistas på hemorten.

De Studerandes namn.	Åldersfår.	Föräldrar.	Srmtt.
			D:r :/:
Isaac Uddman	19	{ dess Fader war Handlante i Christina.	Wistas här i Åbo.
Erich Castreen	20	{ des Fader är Lieutenant.	Wistas här i Abo.
Gabriel Lagus	21	{ dess Fader är Capellan i Il- mola.	2 — Conditionerar här i Åbo.
Carl Zederman	22	{ des Fader är Handlante i Christina.	Conditionerar i Wörö.
Johan Hellenius	21	{ dess Fader war Kyrkioherde i Laihela.	Har seglat utom Lands.
Sven Nordman	20	{ dess Fader är Handlante i Wasa.	Wistas i Upsala.
Henr. Enckell.	23	{ dess Fader är Capellani Lap- po.	1 — Wistas i Åbo.
Israel Holstius	23	{ dess Fader är Länsman.	Conditionerar på hemorten.
Christ. Salmeen	18	{ dess Fader är Kyrkioherde i Calajoki.	Wistas på hemorten.
Simon Achrenius	23	{ dess Fader war Capellan i Ca- lajoki.	1 — Wistas här i Åbo.
Henr. Achrenius	22	{ des Fader war Capellau i Ca- lajoki.	Wistas på hemorten.
Caspar Svan	21	{ dess Fader war Sockne Skrif- ware i Palda- mo.	Conditionerar i Nyland.
Henr. Wegelius	17	{ dess Fader är Kyrkioherde i Lappmarken.	1 — Wistas här i Åbo.
Henr. Heppström	24	{ dess Fader är Bonde.	Wistas här i Åbo.

De Studerandes namn.	V Ålders- år.	Föräldrar.	Srmtt. Dr.:/:
David Erich Högman .	20	{ dess Fader är Tull Inspector i Wasa. }	Wistas här i Åbo.
David Arelius	23	{ dess Fader war Bonde. }	Wistas här i Åbo.
Gust. Ioh. Cajanus . . .	22	{ dess Fader har warit Sochns Adjuncten i Läctea. }	Wistas på hemorten.
Iohan Forsman	21	{ dess Fader war Cappellan i Läctea. }	Wistas på hemorten.
Erich Hegglund	23	{ dess Fader war Bonde. }	Conditionerar i Pemar.
Iacob Carlborg	19	{ dess Fader är Prost i Närpis. }	Wistas här i Åbo.
Zacharias Cajanus	21	{ dess Fader war Capellan. }	Wistas här i Åbo.
Iohan Sedenius	22	{ dess Fader war Kyrkioherde i Sotkamo. }	Conditionerar på Landet.
Samuel Bohm	20	{ dess Fader är Klåckare i Uh- leå. }	Wistas här i Åbo.
Anders Lagerberg	22	{ dess Fader är Snickare i Uh- leå. }	Conditionerar på Landet.
Isaac Stenius	20	{ dess Fader är Capellan i Pa- dasjärfwi. }	Wistas här i Åbo.
Iohan Friedr. Mieller .	18	{ dess Fader är Färgare i Uh- leå. }	Wistas här i Åbo.
Ioh. Westzynthius	19	{ dess Fader är Capellan i Ca- lajoki. }	Wistas här i Åbo.
Petrus Häggström	18	{ dess Fader war Landtmätare. }	Wistas här i Åbo.
Philip Carlander.	21	{ dess Fader är Rådman i Ja- cob's Stad. }	Wistas här i Åbo.

De Studerandes namn.	Åldersfår.	Föräldrar.	Srmtt.	D:r :/:
Henr. Berg	21	{des Fader war Capell. i Pyhä- joki.		Wistas här i Åbo.
<i>Mag. Docentes wid Öster- bottiska Nation äro följande nbl:n :</i>				
And. Hall			{Betalt Bewillningen wid Schole Staten.	
M. Malmsteen			Wistas här i Åbo.	
M. Biörcklund			{Opförd hoos dess Fru Mo- der Professorskan Biörck- lund.	
M. Penzin			Wistas här i Åbo.	
<i>Satacunda Nation.</i>				
Mag. Ierem. Lundwijk		{Academiae Be- fallningsmans Son.		{Uppehäller sig på Landet i Karku S:n och lärer der- städes vara antecknad.
Mag. Axel Grundström		{Regements- skrifvares Son		{Är wistande i Hwtis- sochn, och derstädes up- förd.
Mag. Israel Idman . . .		{Probst- och Kyrckioher- dens Son.		{Berättar sig vara i Hwti- tis antecknad.
Mag. Fried. Brander .		{Häradsskrif- warens Son.		{Är antecknad hos Hä- radsskrifv:n Brander. Loi- mijoki.
Mag. And. Achander .		Klåckare Son.		{Är antecknad hos Lands Camereraren Krook som informator.
Iohan Avellan		Bonde Son.		{Lärer vara antecknad hos Fendrich Brusin i Cumo, som informator.
Mathias Manseen		Bonde Son.		{Lärer vara utecknad hos Cappellan Florin i Can- gasala, som informator.

De Studerandes namn.	Åldersåhr.	Föräldrar.	Srmtt. D:r :
Joseph Kekonius		Bonde Son.	Lärer vara antecknad utj Ruowesi.
And. Enckell		{Kyrekioherde Son i Karcku.}	Wistas i Gammel Carle- by och lär derstädes vara antecknad.
Nicol. Widbohm		{Härads Skrif- ware Son.}	Uppehåller sig i Can- gasala och ler derstädes vara anförd.
And. Lagerbom		Bonde Son.	Wistas i Eura och lär derstädes vara anteck- nad.
Math. Aurelius		Bonde Son.	Wistas i Wesilax Sochn och bör der igenfäs.
Iohan Mommolin		Bonde Son.	Wistas i Wittis och är siuk och bräkel: och slag- rölder, samt utfattig.
Paulus Rajalin		Bonde Son.	Wistas i Hwittis och lär äfwen derest vara anteck- nad.
Nicol. Taulerus		Länsmans Son.	Berättar sig vara anteck- nad i Nousis S:n och Sun- na gård.
Iohan Lindell		Bonde Son.	Närvarande.
Iacob Jngellius		Bonde Son.	Bör igenfäs i Loimijoki.
Friedr. Ioh. Zweigberg		Officers Son.	Uppehåller sig i Birkala och lärer der vara uppförd.
Simon Sineen		Bonde Son.	Uppehåller sig uti Ulfuby och lär der finnas upptörd.
Iohan Gammal		{Lands Fiscals Son.}	Wistas hoos H:r Öfver- sten Dellvijk som infor- mator.
Henric Gummerus . . .		Capellans Son.	Wistas i Hwittis hoos sin Fader, och hos honom lä- rer finnas antecknad.
Carolus Asp.		Capellans Son.	Wistas i Messuby hos sina föräldrar och lärer der vara uppförd.
Abraham Candell . . .		Kläckare Son.	Wistas i Keuru, och må- ste der vara antecknad.

De studerandes namn.	Åldersåhr.	Föräldrar.	Srmitt.
			D:r :/:
Iohannes Kingelin . . .		Capellans Son.	Närvarande.
Carolus Moliis		Borgare Son i Biörneborg.	Wistas i Biörneborg och lärer der vara antecknad.
Iohan Söderlund		Bonde Son.	Uppehäller sig i Wesilax Sn och bör der igenfäs.
Nicol. Procopoens . . .		Ryttmästare Son.	Är informator hos Tim på Cautua bruk och lär derstädes igenfäs upptecknad.
Gustavus Malmberg . .		Borgare S.	Wistas i Biörneborg, och lärer der vara upptagen i Taxerings Längden.
Hendr. Strandberg . . .		Borgare Son.	Är informator på Kyrö Prästegård och finnes therstädes uppförd
Elias Wialenius		Befallningsmans S.	Är under information hos Befallningsman Mansnerus i Haliko.
Iohan Enckell		Capellans Son.	Wistas i Karku Sn, och bör der vara uppförd.
Friedr. Ahlquist		Borgare Son.	Wistas i Biörneborg, och igenfäs der antecknad.
Henric Båge		Länsmans Son.	Antecknad hoos sin Fader i Cumå.
Iohan Mallmberg		Dragoune Son.	Wistas i Tyrfwis och måste finnas der upptagen.
Henrich Rungius		Capellans Son.	Wistas i Loimjoki och lärer der vara antecknad.
Abraham Tackou		Prob och Kyrkioherde Son.	Berättar sig vara upptecknad på Prästegården i Euraåminne.
Anders Moliis		Borgare Son.	Wistas i Biörneborg, och måste der i Taxerings Längden vara införder.
Carolus Moliis		Borgare S:n.	Uptages som informator hoos Handels man Indebetou.
Iakob Forsshål		Bonde Son.	Upföres som informator hos Cappellan Wirzenius i Tyrfwis.

De Studerandes namn.	Åldersföhr.	Föräldrar.	Srmitt.
			D:r :/:
Nicolaus Enckell		Capeillans Son.	{Wistas i Karku och bör der igenfås.
Iohan Fabritius		Officers Son.	{Upföres som informator hos Probsten Salovius i (Oriwesi.
Petrus Birckman		Bonde Son.	{Wistas utj Cangasala S:n, och lärer der vara upförd.
Erich Hæggroth		Bonde Son.	{Wistas hos sine Föräldrar i Sastmola, och bör der igenfås:
Ionas Spoof		Bonde Son.	{Wistas i Lempälä, och bör der vara upförd.
Elias Iubbus		{Munsterskrif- ware Son. }	{Uppehåller sig i Lempälä. och lärer der vara up- tecknad.
Ionas Mennander		{Kyrkioherde Son. }	{Wistas hoos sin Fader i (Urdiala.
Iac. Adrian Lackman .		Officers Son.	{Wistas i Hwittis, och bör der finnas utecknad.
Michael Ahrman		Bonde Son.	{Uppehåller sig i Ulfuby och finnes der antecknad.
And. Lillielund		Borgare S.	{Wistas i Björneborg och måste der finnas anteck- nad.
Iohan Steen		Klockare Son.	{Wistas i Karku S:n, och bör der finnas upptagen.
Otto Iulius Brander . .		{Härads skrif- v:re Son i Loim- joki. }	{Lärer vara antecknad i (Loimjoki Sochn.
Gabriel Hellander . . .		Rådmans Son.	{Uppehåller sig hos sina Föräldrar i Björneborg, och är der upptagen.
Lars Abr. Kekonius . .		{Mantals Com- missariens Son. }	{Berättes vara upförd i Taxerings Längden i Björ- neborg och ther betalt.
Daniel Ekman		{Landtmätare Son. }	{Berättes vara utecknad hos sin moder i Loimjoki.
Henric Riman		Borgare S.	{Wistas i Björneborg och lärer der vara upptagen.

De Studerandes namn.	Åldersåhr.	Föräldrar.	Srmtt.
			Dr :/:
Carolus Hælledahl . . .		Bonde Son.	{Upföres som informator hos Probsten Röring i Lojo.
Michael Waldenius . . .		Bonde Son.	{Uptages som informator hos Capellan Alcenius utj Lappfjerd.
Daniel Lithander . . .		Inspectors Son.	{Är optecknad hos sin Fader på Siälö Hospital.
Arv. Mennander . . .		Kyrckioherde } {Son.	{Upförder som informator hos Crono Befallningz- man Wialenius.
Gustav Allenius . . .		Kyrckioherde } {Son.	{Berättar sig vara uteck- nad hos sin Fader i Can- gasala.
Herman Hornborg . . .		Probst och } Kyrckioherde } {Son.	{Lärer finnas utecknad hos sin Fader i Tyrfwis.
Math. Forsinius . . .		Capellans Son.	{Säger sig vara utecknad hos sin Fader i Ulfsby.
Iohan Spoof		Bonde Son.	{Upföres som informator hos Fendrich Phaler i i Wesilax och bör der taxeras.
Daniel Rothovius . . .		Probst och } Kyrckioherde } {Son.	{Lärer finnas uppförd hos sin fader i Ikalis Sochn.
Iohan Favorin		Länsmans Son.	{Uppehåller sig hos sin Fader i Ikalis och finnes der utecknad.
Arvid Favorin		Länsmans Son.	{Upföres som informator hos Baron Melin i Achas.
Ericus Neunstedt. . . .		Lands Fisca- } lens Son. }	{Upföres som informator hos Lieutenant Flincken- berg i Wehmo.
Mathias Sundwall . . .		Bonde Son.	{Uppehåller sig utj Ulfsby S:n och bör ther finnas utecknad.
Henrich Gottleben . . .		Rådmans Son } ifrån Biörne- } borg. }	{Wistas i Biörneborg och lär der i Taxerings Läng- den igenfinnas.

De Studerandes namn.	Åldersåhr.	Föräldrar.	Srmitt. D:r :/:
Gabr. Collan		Officers son.	{Wistas i Messuby och lärer vara der observe- rad.
Iohan Rungius		Capellans Son.	{Uppehäller sig i Loim- joki Sn och bör der fin- nas uptecknad.
Ericus Spoof		Bonde Son.	{Wistas i Lempälä Sochn, och bör der eigenfäs.
Gabr. Welonius.		Bonde Son.	{Uppehäller sig i Loim- joki Sn och finnes der uptagen.
Axelius Fingeroos . . .		Bonde Son.	{Berätttes hafwa Condition hos en Capellan i Iämsiö.
Isaac Rothovius		{Probst och Kyrkioherde Son. }	{Är hos sin fader i Ikalis utecknad.
Iohan Bergmann		Collegæ Son.	{Berättar sig vara opteck- nad i Biörneborg. hwarest han säger sig erlagt af- giften.
Erich Limstell.		Bonde Son.	{Wistas i Ulfsby och må- ste der vara uptecknad.
Israel Grundström . . .		{Regements Skrifware Son. }	{Wistas hoos sine föräld- rar i Hwittis, och bör der observeras.
Christian Rönnlund . .		Bonde Son.	{Wistas i Loimjoki, och finnes der optagen.
Iohan Alcenius		Capellans Son.	{Berättar sig vara upto- gen hoos sin Fader i Lapp- fjerd.
Gust. Fried. Enholm .		Officers Son.	{Uppehäller sig uti Ulfsby och måste der vara op- tagen.
Nicol Favorin		Länsmans S.	{Wistas hos sin Fader i Ikalis, och finnes ther uptagen.
Hendr. Hidberg		Bonde Son.	{Är i Cumo wistande, och bör der eigenfäs.

De Studerandes namn.	Föräldrar.	Srmitt.
		D:r :/:
Simon Biörnberg	Tullskrifware Son. ,	Berättes vara observerad i Biörneborg, hwarest ock afgiften blifvit erlagt, men är nu mera död.
Gust. Fried. Ekman	Landtmätare Son. ,	Wistas i Loimjoki och måste der vara uptagen.
Michael Grönström	Dragoune Son.	Förmenes vara uptagen i Eura S:n och der igen- sökas.
Iohan Taimolin	Gårdsfougede Son. ,	1 — Närwarande.
Mathias Ringbom	Bonde Son.	1 — Närwarande.
Nicol. Crusell	Bokbindare Son.	Menar sig vara i Biörne- borgs Taxerings Längd uptecknad.
And. Hasselström	Borgare Son.	Berättar sig vara upteck- nad hos sina föräldrar i Biörneborg.
Gabr. Alcenius	Capellans Son i Lappfierd. ,	Säger sig vara obser- vrad hos sin Fader i Lapp- fierd.
 Nyländska Nation.		
Simon Malmström	Bonde Son.	Wistas i Lojo.
Gabr. Dickman	Rusthållare Son.	I Pojo.
Daniel Forenius		Har redan många åhr lä- sit för barn i Stockholm.
Iohan Siundelin	Bonde Son.	Barna lärare i Siundo.
Sigf. Bergstenius	Bonde Son.	I Lojo.
Johan Thorberg	Bonde Son.	I Lojo.
Ericus Ojlenius	Bonde Son.	Härnärwarande.
Carl Järfwelin	Handlandes Son.	I Borgå.
Gabr. Palander	Sacellans Son.	Här wed Kongl. Hof- Rätten.
Iohan Malmgreen	Bonde Son.	Barnalärare i Ingo.
Ionas Synnerberg	Apotekariens Son i Åbo. ,	Här i Åbo.

De Studerandes namn.	Åldersåhr.	Föräldrar.	Srmitt.
			D:r :/:
Iohan Lund		R sthällare.	I Kisko. Har slagit sig till Kongl. Hofrätten och wistas i Hauho.
And. Christ. Härkæpœus			Sedan 1748 warit frän-warande.
Christoph. Bergius . . .		Bonde.	I Kisko.
Iohan Forsbom		Rusthållare.	Wid Borgå.
Petrus Gottsman		Krigsmans Son.	Äger Condition i Lojo.
Iohan Leanström		Probste Son.	Är närvarande.
Carl Palmgreen		(d) dess Fader har warit Borgare i Borgå Stad.)	I Hollola.
Gust. Bened. fil. Krook			Närvarande.
Petrus Solitander		(Kyrckioherde Son i Ingo.)	I Ingo, följer nu Häradzh. Lilius.
Iustus Kepplerus			Har Condition i Eknäs.
Bernhard Ioh. Steenman			Har Condition i Tenala.
Iohan Cavander			(Har Condition, är ock närvarande.
Erich Höök		(des Fader Bor- gare i Hell- singfors.)	Har Condition i Pökkila.
Iohan Lassenius		Bonde Son.	Har Condition i Hollola.
Erich Candelin		Bonde Son.	Närvarande.
Iohan Ganander		(d) dess Fader är Kyrckioherde i Siundo.)	Närvarande.
Carl Jussellius		(Sacellan i Lop- pis.)	Närvarande.
Nicl. Wasström			(Wistas ständigt här i Staden.
Iunas Brysellius		Bonde Son.	I Lovisa.
Iohan Dambom			Har Condition i Lojo.
Erich Kerkström		Borgare Son.	I Borgå.
Fried. Nordström			Har Condition i Sibbo.
Iacob Mundelius		Bonde Son.	I Nurmijärfwi.
Iohan Forsteen			Har Condition i Sibbo.

Ålder eller namn.	Föräldrar.	Srmitt.	D:r :/:
Abr. Magn. Alftan . . .	Sacellans Son.	{Följer Härads Höfdingen Lostierna.	
Israel Eskolin		{Följer en Härads Höf- dinge.	
And. Gudseus	{Probst i Fried- richshamn.	Närwarande.	
Iohan Reilin	Sacellans Son.	I Lojo.	
Henrich Reilin	Sacellans Son.	I Lojo.	
Henrich Olin	Sacellans Son.	Har Condition i Hwichtis.	
Iohan Limonius	Bonde Son.	I Siundo.	
Erich Ohlström	Bonde Son.	Närwarande.	
Ionas Majorin	Bonde Son.	I Askola.	
Erich Ioh. Fennonius .	Bonde Son.	I Ingö.	
Alexander Palander .	Sacellans Son.	I Pojo.	
Mathias Laxenius . . .	Rusthållare Son.	I Lojo.	
Carl Gustav Hellenius	{Ränttemästa- ren i Hellsing- fors.	I Hellsingfors.	
Iohan Widell	Bonde Son.	I Karis Lojo.	
Philip I. Procopœus .		Wicktis.	
Bened. Gust. Son Krook		Wistas här i Staden.	
Carl Bergman	{dess Fader är Borgare i Ek- näs.	I Eknäs.	
Iobst. Govenius }	{Deras Fader är Kiöpman i Friedrichs- hamn.	Wistas nu här i Staden.	
Sven Govenius }			
Austrofinlandiska Na- tion.			
Math. Holmienius . . .	{dess Fader är Fattig inhys- ningars Son.	Utan Condition.	

De Studerandes namn.	Alderschr.	Föräldrar.	Srmitt.
			Dx : / :
Claudius Holmberg		Bonde Son.	Utfattig och utan Condition. Wistas förtijden hoos sin Swäger på ett Crono aug: hem:n i Par- gas Sochn.
Iohan Fonselius		{ des Fader wa- rit Kyrkioher- de i Säxmäki. }	Wistas nu för tiden hoos (sin moder i Sexmäki.
Ieremias Kruus		{ Warit Fen- drich wid Åbo Låhns infante- ri Regem. }	Uppehäller sig förtiden hos Capitainen wid Åbo Låhns infanterie Rege- mente Hr Baron Lode i Lethala Sochn, hwilckens barn han informerar.
Petter Masalin		Capellans Son.	Wistas förtiden utj Wi- borgs stift och Ryska ge- bietet på en Condition.
Jacob Iohan Bastman		{ Warit Corpo- ral wid Åbo Låns Dragou- ne Regem. }	Uppehäller sig med en ringa Condition i Bierno S:n.
Math. Andsteen		{ dess Fader wa- rit Bonde. }	Uppehäller sig förtiden med en mycket ringa Condition i Uskela S:n hos Sacell. Lundanus.
Mårt. Ioh. Wallenius		{ Sahl. Doctor (Wallenii Son.) }	Wistas förtiden i Stock- holm hos Hr Commercie Rådet von Düben, hwars barn han informerar.
Claudius Ioh. Gaddellius		{ Crono Befal- ningsmans Son. }	Wistas förtiden hoos sin Fader i Wehmo härad.
Thomas Pedelius		Bonde Son.	Wistas förtiden hoos sin broder, som äger et halft Rusthälld i Pöytis Sochn.
Abr. Mollenius		Bonde Son.	Wistas förtiden hoos sin Broder, som fädt ett Crono hemman i Uskela S:n ef- ter sin fader; är af swaga wilkor.
Michael Brenodius		Bonde son.	Wistas förtiden hos sin Syster på ett halft Crono Rusthald.

De Studerandes namn.	Åldersåhr.	Föräldrar.	Srmtt. D:r :/:
Erich Ioh. Levanus . . .		Capellans Son.	{ Wistas förtiden hos sin Fader, Cappellanen wid Sagu Moderkyrkia.
Petrus Bartholin		Rusthållare Son.	{ Närvarande, men redan betalt på landet efter taxe- ring.
Anders Malm		{ Kyckioherde Son.	
Nicol. Malm		{ Kyckioherde Son.	{ den förres Broder, men nu nyligen här i staden — med döden afleden.
Iohan Lillius		{ Crono Läns- mans Son.	{ Wistas på sin Condition hos Kyckioherden Litzel- lius i Pöytis Sochn.
Carl Stälpe		{ dess Fader wa- rit Fältwäbel.	{ Uppehåller sig förtiden hos Probsten Mallens än- kia i Jämsiö Sochn och Borgå Stift.
Iohan Christ. Schæffer		{ Fadren är Hof- slagare wid Lif Dragoune Regem.	{ Uppehåller sig med Con- ditionerande hos Cappel- lan Schytterus i Wichtis Sn; har alla redan erlagt Krönings hielpen i St: Mortens Sochn.
Thomas Bodberg		Crono Bonde.	{ Conditionerar hos en bon- de dersammastädés.
Iohan Selin		{ dess Fader wa- rit Crono Läns- man.	{ Conditionerar hos Kyrc- kioherden Elg i Mentzelä Sochn, i Borgå Stift.
Israel Helenius		Rusthållare Son.	{ Uppehåller sig hos sin Fader.
Erich Delin		Bonde Son.	{ Conditionerar hos Sacell. Montin i Pikis.
Abrah. Arctelius		{ Dess Fader wa- rit Capellan.	{ Wistas hos sin Sväger i Siundo.
Iohan Waldstedt med dess hustru		{ Warit Klocka- re i St Mär- ten Sochn.	{ Uppehåller sig med sin hustru här i staden.
Iohan Holsteen		{ dess Fader wa- rit en fattig bonde.	{ Conditionerar i Syssmä Sochn.

De Studerandes namn.	Värslin.	Föräldrar.	Srmtt.	D:r :/:
Anders Wijkgreen med dess Hustru		{Fadren har Arrenderat et Crono Rusthåld.		{Nyligen gift sig med en bonde dotter i Sochnen, och wistas hos sina Föräldrar.
Laurent Wijkgreen		dess förras Bror.		{den förres broder Conditionerar hos Kyrkioherden Flege i Kimito.
Erich Hackelin		Rusthållare Son.		{Förmenes at han uppehåller sig i Uskela Sochn.
Christ. Cavander		Rusthållare Son.		{Conditionerar hos Lieutenant Aminoff i Kimito.
Ierem. Wallenius		{Sahl. Doctor och Prof. Wallenii Son.		{Uppehåller sig hos sin Fru moder.
Erich Wallenius		{Sahl. Doctor Wallenii Son.		{den förres broder, uppehåller sig i Staden hos sin Fru Moder.
Iacob Giös		Adels mans Son.		{Wistas hos sin Fader Hr Lieutenant Giös i Pikis.
Laurent Leipran		Dragoune Son.		{Har en liten Condition hos Adjunct. minist. i Par-gas Hr Ezellius.
Mathias Sadenius		Bonde Son.		{Conditionerar hos Kyrkioherden Widenius.
Fried. Ioh. Spöhler . . .		Cornetten wid Åbo Läns Lif-Dragouner.		{Wistas förtiden hoos sin Fader Cornetten wid Åbo Lähns Dragouner.
Erich Sandholm		Rusthållare Son.		{des fader Rusthåll, hos hwilken han sig och förtiden uppehåller.
And. Eliander		Klockare Son.		{Är nu förtiden hemma hos sina Föräldrar.
Iohan Wandellius . . .		Bonde Son.		{Förmenes för sit liderliga lefwerne skull hafwa tagit Soldate lega el. Drag. stedsel.
Erich Borgström		{Skeppare Son i Kisko Sochn.		Boende tillika med Sonen.
Axel Palander		Capellans Son.		{Sonen nu närvvarande har ännu intet betalt någon Krönings hielp.

De Studerandes namn.	Åldersåhr.	Föräldrar.	Srmtt. D:r :/:
Erich Bahn		Bonde Son.	{Uppehäller sig förtiden hos sin Fader.
Carl Schæffer		{Fadren är Hof- slagare vid Lif Dragoune Regement.	{Wistas på en liten Con- dition hos Sergeant Till- man i Pargas S:n.
Georg Sommarfeldt . . .		Dragoune Son.	Närvarande.
Iohan Chylander		Bonde Son.	{Nyligen antagit inspect. Ulneri barn till informa- mera utj Bierno Sochn.
Henr. Gust. Levanius . .		Capellans Son.	{Wistas förtiden hos sin Fader, Cappellan wid Sa- gu moderkyrckian.
And. Widenius		{Kyrckioherde Son.	{Wistas förtiden hos sin Fader Kyrckioherden i Haliko Sochn.
Anders Bergius		Sacellans Son.	Nu närvarande.
And. Hammar		{Rusthållare Son ifrån Ki- sko Sochn.	{Wistas förtiden hos sin fader som är Rusthållar i Kisko S:u.
Sviogothiska Nation.			
Mag. Abr. Legner . . .	2 —		{Informarar Fru Capitan- skan Brantz Son ifrån Nyland, wistas wid Aca- demien.
Mag. Carl Ekenbom . .			{Conditionerar hoos Han- dels man Gust. Adolph Wittfoth i Åbo.
Iohan Enholm		{Borgare i När- Kiöpning.	1 — {Wistas här wid Acade- mien på egne medel.
Anton Martin		{dess Fader Hof Rätt Råd wid Kongl. Hofrät- ten i Åbo.	Wistas här i Staden.
Ionas Sundler	2 —		{Informator hos Major Silf- wersvansson ifrån Tava- steland, wistas wid Aca- demien.

De Studerandes namn.	Åldersårs.	Föräldrar.	Srntt.	D:r :/:
Cand. Jonas Gudhemius			{ Wistas i Hellsingfors, informant hos Ränttemestaren Hellenius.	
Cand. Nils Thunberg .			{ Informator hos Hr Hofrätsrådet Lostierna i Åbo.	
And. Lundbom			{ Informator hos fru Professorskan Steenman här i staden.	
Mag. Lars Leffreen . .			{ Informator hos Apothecaren Synnerberg i Åbo.	
Lars Settermarck . . .			{ Informator hos Handelsman Hernberg i Åbo.	
Cand. Ioh. Bilmarck..			{ Informator hos Hr Professor Samuel Pryss i Åbo.	
Iohan Micrander			{ Wistas i Tafwasteland informant.	
Erich Lagerblad			{ Wistas i Tawasteland, informant hoos capitain Uggla.	
Magnus Högberg		Ryttare.	{ Wistas i Tafwasteland hos Cornetten Segerstedt.	
Mag:r Iohan Bratt . . .			{ Informator hoos Hr Bisikopen Browallius i Åbo.	
Anders Edblad			{ Informator hos Cornetten Tandefeldt i Tafwasteland wistas med disciplärne wid academien.	2 —
Iacob Jeansson		Rusthållare S.	{ Wistas i Åbo.	1 —
And. Hagellbæck			{ Informator hos Hr Professoren Hassell.	
Ioh. Roland Martin . .		Hofräts Råd.	{ Wistas wid Academien.	
Iohan Alexand. Brandt		{ Capitain wid Kymmené gårdz Reg.	{ Wistas wid Academien.	2 —
Petter Danielsson . . .		{ Borgare i Süder Kiöping minst Förmögen.	{ Wistas wid Academien.	1 —

De Studerandes namn.	Åldersåhr.	Föräldrar.	Srmtt.
			D:r:/:
Zacharias Kiörsner		{ Rådmans Son i Faulu.	2 — Wistas wid Academien.
Lars Wiemarck			{ Wistas i Tafwasteland. informator för Lieutenant Bläfiells barn.
Smolandiska Nation.			
Erich Appellöf		{ des Fader war Arrendator på et litet säteri.	{ Ofwanstående hafwa stän- digt private informationer att förestå i Staden.
Ioh. Mag. Hagersteen		{ Borgari i Eke- sio.	
Sven Algier		Bonde.	
Gabriel Nylander		Under Officers.	{ Har Condition hos Hr Probsten Alanus i Wehmo Sochn.
Magn. Hagrenius		Capellans Son.	2 — Wistande här i Staden.
Zacharias Colljander		{ Contrakts Probst.	2 — { Har Condition hos Gull- arbetaren Hall här i sta- den.
Erich Sellin		Capellans Son.	{ Conditionerar i Hellsing- fors, hos Hr Capitain Bi- lang.
Petter Enblom		Bonde Son.	{ Är nu på sin Condition hos Hr Härad Höfdingen Woivalenius i Säxmäki.
Sven Nybelin		Capellans Son.	{ Wistas på sin Condition hos Änkie Fru, Öfwerst Lieut:ská Brunnov i Ny- land.
Magn. Lindell		Giästgifware.	{ Condit. hos Hr Bar. och Öfwerste Lieut. Siern- stedt, samt Cappell. Ruut i Kimito.
Erich Biugg		{ Fältwäbelens Son.	{ Är på Condition wid Björneborg hos Kiöp- mansänkan Imberg.

De Studerandes namn.	Ålders säker.	Föräldrar.	Srmtt.
			D:r :/:
Nic. Lammerus		Capellans Son.	{ Har Condition hos H. Leutenanten Thetegreen i Lempälä Sochn.
Ionas Appelholm		Länsmans Son.	{ Uppehåller sig i Nyland. wid Privat information.
Laur. Svanstedt		Kläckare Son.	{ Wistas hoos Hr Öfwerste Lieutenant Seegercrazz i Lempälä Sochn.
Ionas Liliander		Bonde.	{ Är på Condition hos Hr Capitain Boje i Lempälä Sochn.
Gudmnnd Christ. La- german		Corporals Son.	{ Är på sin Condition hos Hr Major Ehrenrot i Saf- wolax.
 Borealiska Nation.			
Mag. Gust. Bång, hu- stru. Piga		{ Rådmans Son i Raumo.	
Christ. Ionson		Capitain.	Amanu. Consist. Ecclesi.
And. Backman		{ Kyrckioherde i Föglo.	{ Condition hos Assessoren Tolfstedt.
Ephraim Höeckert		{ Kyrckioherde i Nystad.	
Isaac Immenius		Sacellans Son.	
Henr. Ström		{ Befallnings mans Son.	
Iohan Ström		{ Befallnings mans Son.	
Iohan Petter Landtman		Sacellans Son.	{ Condition i Kimito hoos Lieutenanten Mansnerus.
Immanuel Lundström .		Bonde Son.	
Iohan Fabrell		{ Sacellan i Töf- sala.	
Carl Mansnerus		Lieutenants Son.	
Isaac Algeen		{ Kyrckioherde i Pyhäma.	

De Studerandes namn.	Aldersåhr.	Föräldrar.	Srmtt.
			D:r :/:
Adolph Backman		Kyrckioherde.	
Fried. Ioh. Grambou		Fältwäbel.	
Henric Silke		{ Borgare i Ny- stad.	
Mich. Backman		{ Borgare i Rau- må.	Condition i Nystad.
And. Silvanus		Kyrckioherde.	I Cumlingo.
Erich Wallbæk		Skreddare.	Condition i Haliko.
Mag. Iohan Hortellius		{ Kyrckioherde och Probst i S:t Mårten S:n.	
Mag. Math. Tolpo		{ Kyrckioherde och Probst i Cumö.	
Mag. Ioh. Welin		{ Kyrckioherde i Sommerå.	{ Condition hos Öfwerste Lieutenanten Krabbe.
Isaac Mansnerus med dess hustru		Kyrckioherde.	I Somero.
And. Gottschalck		{ Kyrckioherde i Rimito.	{ Condition hos Baron Ri- binder på Cankais.
Mag. Gabr. Peteche		{ Borgare i Ny- stad.	
Wilhelm Falck med dess hustru		Lieutenant.	
Iohan Pihlman		Arrendator.	
Thom. Rikberg		Bonde.	
And. Neuholm		{ Borgare i Ny- stad.	
Henr. Tocklin		{ Adjunctus i Raumo.	{ Condition hos Kyrckieher- den Hacks i Wesilax.
Carl Canth		Lieutenant.	
Daniel Backman		{ Kyrckioherde i Föglö.	{ Condition hos Slachtar Biörekland i Stockholm.
Iacob Posseen		Lieutenant.	
Sam. Höckert		v. Pastor.	
Nic. Rotkerus		Kyrckioherde.	

De Studerandes namn.	Aldersfär.	Föräldrar.	Srmtt.
			D:x :/:
Isaac Bertram		Föraren.	{Condition hoos Sacellan Ansteen i Nousis.
Petter Gansteen		Dragoune.	{Condition hoos Häradsskrifvaren Girs i Cumo.
T. Theoph. Hallman . . .		Kyrckioherde.	
Gabr. Mellander		Sacellanus.	
Ioh. Gottleben		Sacellanus.	
Gust. Tennenius		Kläckare.	{Condition hoos Sacellan Tenlenius i Nykyrkio Sochn.
Iacob Kellback		Dragoune.	
Petter Sonck		Borgaren i Raumo.	
Friedr. Salonius		Kyrckioherde.	
And. Leeman		Kläckare.	
Math. Carviander		Bonde.	
 Wiborgska Nation.			
Paul Krogius		{Probste Son nyligen blefwen lector wid gymnas. i Borgo.	Wistas här i Åbo.
Otto Ioh. Amnorin		Capellans S.	Åbo.
Herman Prochman		{Häradss Höfdinge Son.	Borgå.
Lars Poppius		Probste Son.	Iockas.
Pett. Laur. Böökman			
Arv. Henr. Böökman		Capitains Söner.	Syssmä.
Gust. Adolph Böökman			
Ioachim Clewe		Probst.	{Har 30 Plätars Condit. i Borgå.
Iob. Ienten		Kläckare.	Laukas.
And. Biörkman		Kiöpman.	Lovisa.

De Studerandes namn.	Åldersåhr.	Föräldrar.	Srmtt.
			D:r:/:
Sam. Norgreen			
Iohan Norgreen		Probste Söner.	Ilomants.
And. Norgreen			
Jonas Norgreen		Bonde.	Åbo.
Adam Erich Nordin . . .		Probste Son.	Piexämäki.
Gabr. Krogius		Capellan.	Hauho.
Iohan Cojander		Probste.	{Fattig har en liten Con- dition i Abborfors.
Arvid Carstenius		Kyrckioherde.	I Cuopio.
Pet. Gabr. Argilander .		Befallningsm.	I Åbo.
Gabr. Wadsteen		Capellan.	Ioensalmi.
Ioh. Henr. Mollerus . .		Kyrckioherde.	Käsalax.
Gust. Fried. Aurenius .		Kyrckioherde.	Randasalmi.
Gustav Orræus		Under Officerare.	Randasalmi.
Erich Nauckler		Probste.	Randasalmi.
Ioh. Fried. Witstock . .		Länsman.	Pumala.
Henr. Romanus		Kyrckioherde.	Käselax.
Iohan Lagus		Kyrckioherde.	Libelitz.
Clemens Sirelius		Capellans Son.	Idensalmi.
Hendr. Costian		Länsmans Son.	Christina.
Petter Savander		{Crono Fougdes Son.}	Tohmajärfwi.
Henr. Ioh. Andersin . .		Capl. Son.	Pumala.
Erich Andersin		Kyrckioherde.	Padasjoki.
Gust. Jacob Hoffren . .		Probste Son.	S:t Michell.
Iohan Mollin		{Upbörd ekrif- ware.}	Cuopio.
Ioh. Heinricius		{Kyrckioherde Söner.}	Sulkava.
Henr. Argillander . . .		{Säg skrifware Söner.}	Lovisa.
Gust. Lindblad			
Ioh. Henr. Lindblad . .			
David Starck			
Gust. Starck			

De Studerandes namn. Adressör.	Föräldrar.	Srmtt. Dr. :/:
Iohan Krogerus	Capel. Son.	Kangasniemi.
Iohan Colljander	Capitains Sü- ner wid Tawa- stehus inf. }	Syssmä.
David Gottf. Heinzius	Probsten i Syssmä. }	Syssmä.
<i>Följande äro ifrån Ryss- land, om hwilkas till- ständ och wilkor man eij äger så noga kun- skap om: Nembl:n</i>		
Carl And. Neeglick . . .	Kyrckioherde.	Abo.
Paul Fried. Neeglick . .		
Axel Ioh. Spenner		
Gustav. Hobbin		
Greg. Ioh. Wadstin . . .	Kyrckioherde.	
Iohan Schröder		
Henr. Forsander		
Ioh. H. Schwindt	Kyrckioherde	
Lars Schwindt	Söner.	
Nils I. Deutsch		
David Deutsch	Probste Söner.	
Carl Henr. Deutsch . . .		
Iacob Iohan Ursin		
Ioh. Strählman	Kyrckioherde Son.	
Mag. Mich. Heinzius . . .	Kyrckioherde Son.	
Ioh. Adolph Wising . . .		
Carl Henr. Merlin		
Ioh. August Krook . . .		

De Studerandes namn. Åldersta.	Föräldrar.	Srmitt.
Ieremins Tonder		D:r :/:
Gust. Oræus		
Ernest Klööff		
Ioh. Strählman		
Anders Urenius		
Gottf. Cornelius Schæle		
 Aböensiska Nation.		
Mag. Justander	Timmermans S.	Åbo, vice Notarien C. E.
Mag. Henr. Carpellius	Borgare Son.	(Åbo, Collega i Triv. Schola.
And. Sillenius	Tullskrifware.	Åbo utfattig.
Johan Lindell och en piga	Borgare Son.	Åbo, Director Cantus.
Mag:r Nils Turdin	Tullskrifware Son.	Åbo, Tullskrifware Son.
Mag. Henr. Hyleen	Borgare Son.	(Åbo, Borgare, Condit. hos Smittfeldt.
Iohan Wassman med dess hustru	Linväware Son.	Åbo
Hendr. Laudenius	Skräddare.	Åbo.
Michael Tallberg	Murmästare.	Wistas i Hollola hos Törn-
Iohan Hellsten	Borgare S.	Åbo.
Hend. Tellenius	Borgare Son.	Åbo.
Hendr. Sipelius	Borgare Son.	Wistas i Bierno hos Kjk.
Hendr. Lindsteen	Timmermans Son.	(Åbo, hos Räntemest. Wessman Cond.
Anders Hidenius	Borgare Son.	Åbo.
Abr. Buurman	Linväware Son.	Åbo.
Iacob Rysselius	Ringare Son.	Åbo.
And. Cajaleen	Borgare Son.	Åbo, amanuensis. C. A.
Pet. Korplander	Borgare Son.	Åbo.
Henr. Laviander	Borgare Son.	Conditionerar i Ryssland.

De Studerandes namn.	Åldersåhr.	Föräldrar.	Srmitt.
		D:r :/:	
Henr. Tolpå		Borgare Son.	Åbo Auscultant i K. Hof Rätten.
Henr. Chytræus		Capellans Son.	Åbo.
Math. Rennerus		Borgare Sou.	Åbo, Conditionerar hos Hising.
Ionas Fremling		Borgare Son.	Åbo.
And. Bethulin		Borgare Son.	Conditionerar i Ryssland.
Henr. Tallberg		Skreddare Son.	Åbo.
Henr. Novander		Linväware Son.	Condit. i Somero hos Lindström.
Math. Teklenius		Timmermans } { Son.	Åbo.
And. Gimelius		Ringare Son.	Condit. i Ryssland.
Iacob Montellius		Borgare Son.	Åbo.
Iohan Iulin		Pastor.	Åbo.
Fried. Elg		Tullskrifware.	Lemo.
Mich. Lindsteen		Timmermans S.	Wistas i Ulfsby.
Iacob Calonius		Timmermans S.	Åbo.
Henr. Berner		Timmermans } { Son.	Nummis.
Hans Wittfoth		Assessors Son.	Åbo.
Iohan Weckter		Rådmans Son.	Åbo, Auscultant i K. Hof Rätten.
Ioh. Iub. Steenman . . .	12	Professors Son.	Åbo.
Jusleen	12	Härads Höf- } dingens Son. }	Åbo.
Erich Ioh. Salonijs . . .		Assessors Son.	Åbo.
Portanus		minorennsis.	
Iohan Blanck		Packare Son.	Conditionerar i Hellsing- forss.
Mich. Blomgreen		Timmermans } { Son.	Conditionerar i Ryssland.
And. Fagerlund		Timmermans S.	Kökar.
Ioh. Miltopœus			Conditionerar i Lovisa.
Elias Dahlgren		Skreddare Son.	Åbo.

De Studerandes namn.	Aldersårs. Föräldrar.	Srmtt. D:r :/:
Adam Ullner	{Regements (skrifware Son.)	Åbo.
Carl Ulner		
Hans Ridder	Besökare S.	Åbo.
Lars Raudelin	Borgare S.	Åbo.
Iohan Iandolin	Borgare S.	Åbo.
Iacob Cavonius	Borgare Son.	Åbo.
 Tavastska Nation.		
Mag. Gust. Tolnerus	{Kyrkioherde (Son.)	Wistas i Orimattila.
Mag. Israel Walin	Sammaledes.	Har tilhål i Hauho.
Mag. Pehr. Adr. Gadd	{Krono Fougde (Son.)	Är Præsens.
Neubohm	{Wåg skrifwa- re Son.	Bor i Wehmo.
Matth. Sammelin		Har Condition i Syssmä.
Mårt. Pontanus	Capellans Son.	Ianakala.
Iacob Haartman	Probste Son.	bor i Säxmäki.
Elias Forsander	Capellans Son.	Har Condition i Korpo.
And. Holmdahl	Kläckare Son.	Närwarande.
Carl Barck	Capellans Son.	Sammaledes.
And. Rabdenius	Bonde Son.	Wistas i Säxmäki.
And. Agricola	Capellans Son.	är närwarande.
Giorg Wilenius	Bonde Son.	Är i St Michell.
And. Planman	Fendrichs Son.	Bor i Hattula.
Iohan Syvenius	Bonde Son . . .	Wistas i Lovisa.
Iacob Gravellius	Bonde Son.	Närwarande.
Gust. Kichl	Ländsmans Son.	Är i Jämsiö.
Ionas Peronius		Har Condit. i Hellsing- forss.
Georg Domonder	{Borgare Son i (Tawastehus.)	Tafwastehuns.

De Studerandes namn.	Åldersårs nr.	Föräldrar.	Srmtt.
			D:r :/:
Erich Hartwall		Bonde Son.	I Tafwastehus.
Iohan Palander		Länsmans Son.	I Tafwastehus.
Tob. Ticcander		Bonde Son.	Har Condition i Padasjoki.
Iacob Alovius		Bonde Son.	Wistas i Rengo.
Fried. Leopold		Regements Fältskiäres Son. {	närwarande.
Almroth		Bonde Son.	Wistas på Heickilä här vid staden.
Math. Ahonius		Bonde Son.	ifrån Rengo.
Erich Andersin		Fält Cammere- rarens Son. {	närwarande.
Samuel Saleen		Bonde Son.	är i Hollola.
Ioh. And. Mennander . . .		Capel. Son.	Är i Pelkäne.
Ionas Biuhr		Kläckare Son.	i Lampis.
Isaac Appelrooth		Sergeants Son.	närwarande.
Carl Paccalenius		Kyrckioherde Son. {	I Loppis.
Math. Sappenius		Bonde Son.	Condition. i Christina.
Iacob Tielenius		Bonde Son.	Bor i Hauho.
Pet. Finnander		Bonde Son.	Wistas i Cuhmois.
Christ. Herkepæus		Crone Foug- dens Son. {	närwarande.
Carl Indrenius		Capellans Son.	Bor i Birckala.
Pet. Laurstedt		Bonde Son.	Wistas i Hattula.
Thomas Thoren		Bonde Son.	Irän Tammela.
Gust. Friman		Bonde Son.	Wistas i Safwolax.
Ioh. Hallenberg		Fendrichs Son.	Har Condition i Hauho.
Ioh. Grahn		Kläckare Son.	Conditionerar i Hellsing- fors.
Gabr. Palander		Länsmans Son.	I Jämsiö.
Wilh. Ström		Sergeants Son.	I Hållola.
Henr. Phaler		Lieutenants Son.	I Birckala.
Fried. Bericke		Borgare Son.	I Tafwastehus.

De Studerandes namn.	A llovsä. rur.	Föräldrar.	Srmtt. D:r :/:
Gabr. Thalin		Capellans Son.	1 —
Med dess hustru		— —	16 { Närwarande.
Israel Malleen		{ Probste Son ifrån Iämsiö.	I Iämsiö.
And. Indrenius		{ Kyrckioherde	
Abr. Indrenius		{ Söner.	Wistas i Keuru.
Iohan Avellan		Capellans Söner.	Nummis.
Mich. Avellan		Capellans son.	Tyrfwendo.
Gabr. Palander		{ Kyrckioherde Son.	Närwarande.
David Deutsch		Medhielpare Son.	I Cangasala.
Ionas Mennander		Borgare Son.	{ Har Condit. i St: Mårtens Sochn.
Henr. Syvonius		Bonde Son.	I Ianakala.
Iacob Foenander		Bonde Son.	I Hanho.
Ioh. Leander			
		Summa 37	16

At föregående förteckning på de studerande här wid Kongl. Academien blifvit uti Consistorio behörigen öfversedd; samt at afgiften för dem, som den här icke betalt, förmödeligen blifwit erlagd af deras föräldrar, hvarom man icke kunnat ernå någon säker underrättelse, ehuru derom blifwit anstalt giordt, betygar. Åbo den 28 Jan. 1755.

Carl Mesterton,

Acad. Ab. h. t. Rector.

And. Cajalén,

Loco Sekret.

